ANTOINE B. DANIEL

Al doilea volum din seria INCA

AURUL DIN CUZCO

ANTOINE B. DANIEL.

Al doilea volum din seria INCA.

AURUL DIN CUZCO.

V.1.0

V.1.0

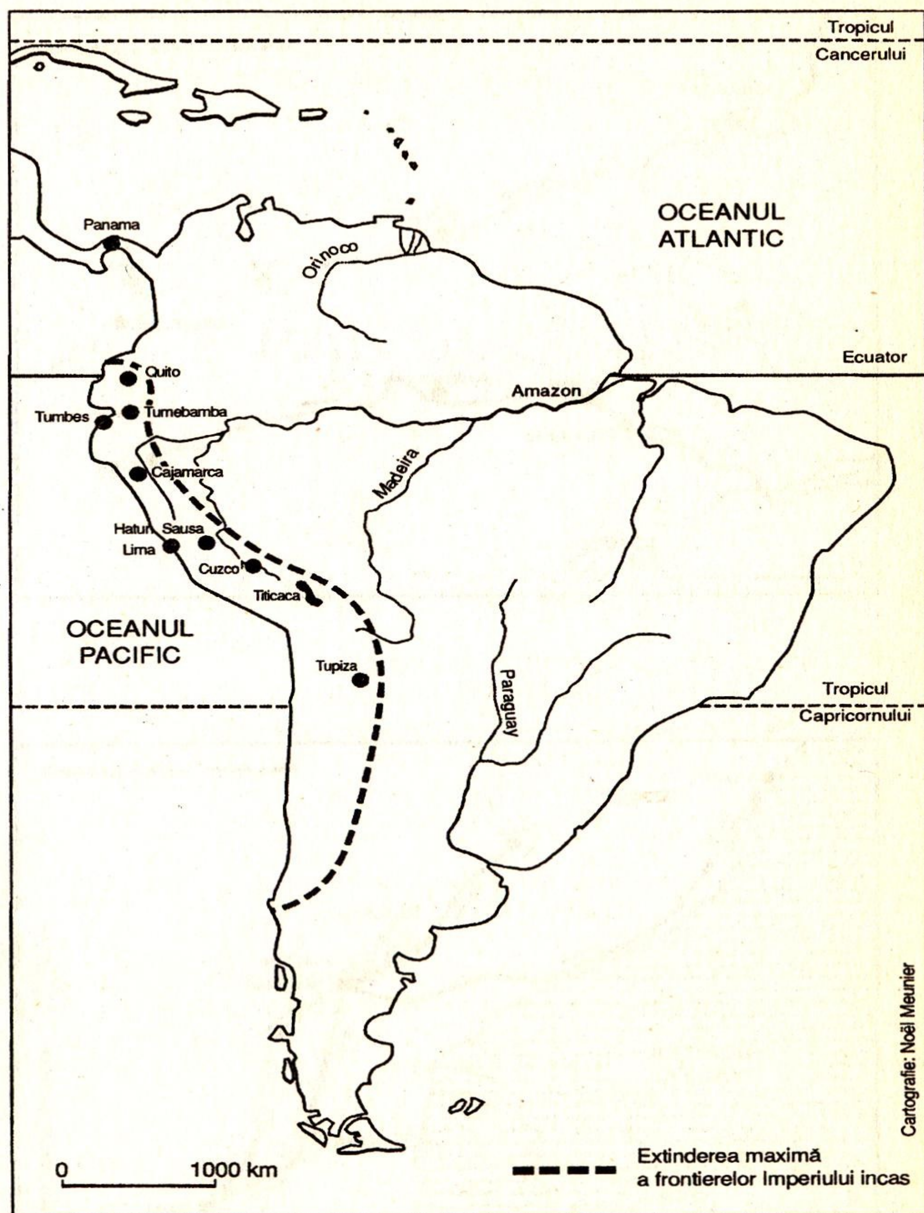
COLECTIA WESTERN

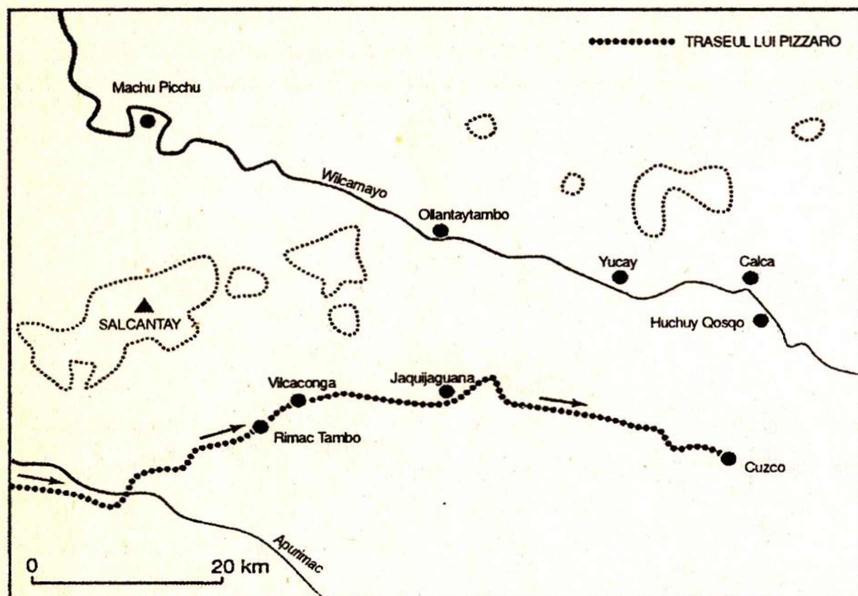
ANTOINE B. DANIEL.

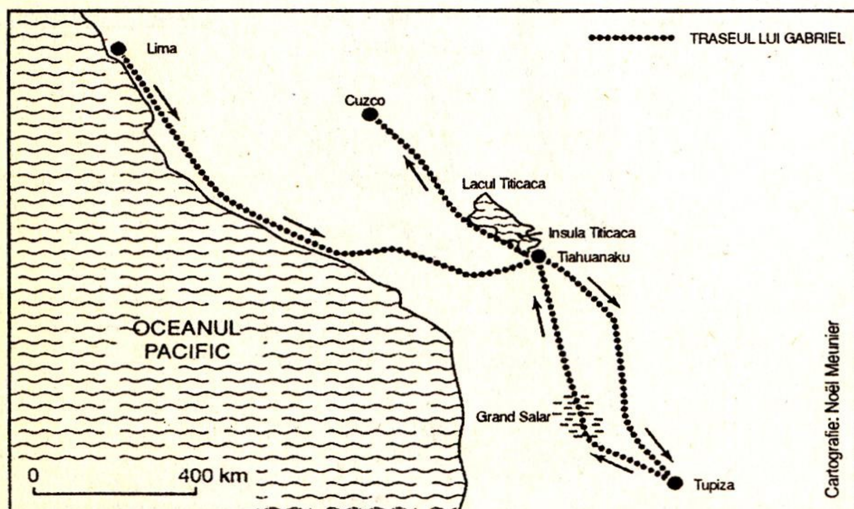
L'or de Cuzco.

Antoine B. Daniel este, de fapt, pseudonimul sub care s-au reunit cei trei autori ai seriei INCA: **Bertrand Houette**, etnolog, specialist în civilizaţia incaşilor, Antoine **Audouard**, scriitor şi **Jean-Daniel Baltassat**, scenarist. Cei trei s-au documentat la faţa locului, urmând itinerarul propriilor personaje, de la Tumbes la Machu Picchu şi de la Cuzco la Cajamarca. Rezultatul a fost o serie de succes, alcătuită din trei volume, o poveste plină de pasiune, lumină şi mister.

Tropicul
Cancerului
OCEANUL
ATLANTIC
Panama
Orinoco
Ecuator
Quito
Amazon
Tumbes
Tumebamba
Cajamarca
Madeira
Hatun
Sausa
Lima
Cuzco
Titicaca
OCEANUL
PACIFIC
Tupiza
Paraguay
Tropicul
Capricornului
Cartografie: Noël Meunier
0
1000 km
Extinderea maximă
a frontierelor Imperiului incas

TRASEUL LUI PIZZARO
Machu Picchu
Wilcamayo
Ollantaytambo
Yucay
Calca
Huchuy Qosqo
SALCANTAY
Vilcaconga
Jaquijaguana
Rimac Tambo
Cuzco
0
20 km
Apurimac

TRASEUL LUI GABRIEL
Lima
Cuzco
Lacul Titicaca
Insula Titicaca
Tiahuanaku
OCEANUL
PACIFIC
Grand Salar
0
400 km
Tupiza
Cartografie: Noël Meunier

PROLOG.

5 aprilie 1533, Cordiliera Huayllas.

Ţinându-şi calul de căpăstru, Gabriel înaintează păşind cu grijă pe prundişul sfărâmicios. În spatele lui merg doi cărăuşi, care duc pânzele corturilor. Poteca e atât de îngustă, că abia permite calului său murg să-l urmeze fără să se teamă.

Încă din zori, merg la întâmplare de-a lungul unei faleze. Negura este aşa de deasă, încât nu pot vedea nici albastrul cerului, nici râul pe care îl aud susurând mult în jos, sub ei. Dar deodată, la baza unei pante abrupte, ceaţa se ridică, de parcă ar fi fost absorbită de o gură enormă. Se întinde, se strânge de jur împrejur şi se destramă printre colţurile stâncilor. Peste faţa lui Gabriel trece o boare călduţă, care seamănă cu o mângâiere.

Clipeşte, îşi pune mâna pe grumazul calului şi se opreşte, într-o clipă, lumina este strălucitoare, iar cerul, de un albastru pur.

Abia atunci îşi dă seama că nu au ajuns decât la jumătatea drumului de deasupra prăpastiei. Poteca nu duce într-o vale, ci dă într-o scobitură a muntelui, atât de îngustă, de parcă acesta ar fi fost lovit cu un topor uriaş. Nenumărate plante cu frunzele grase şi licheni cocoţaţi pe pereţii de stâncă lucesc umezi în lumina soarelui. La vreo sută de stânjeni mai jos, fluviul umflat de ploile din ajun mugeşte ca o fiară rănită. E atât de plin de pământ şi de pietriş smuls de pe mal, încât apele sale sunt de un ocru-închis şi păstoase ca noroiul din care se face chirpici. Ici-colo, duce trunchiuri de copaci, ramuri, ghemotoace de ierburi sau grămezi de orhidee şi *cantuta.*

Gabriel priveşte înapoi şi vede, ca o serpentină colorată pe

fondul verzui al stâncilor, coloana lungă care-l urmează, nu departe. O sută de cărăuşi încovoiaţi sub poverile de aur şi cam tot atâtea lame, încărcate ca nişte măgari, iar în urma spaniolilor care-şi ţin caii de căpăstru, se zăreşte coiful incrustat cu argint şi panaş roşu-sângeriu al lui Hemando Pizarro şi, în sfârşit, litiera voluminoasă a „invitatului” lor, Chalkuchimac, generalul incaş.

Au trecut cinci săptămâni de când a părăsit Cajamarca pentru a se întâlni cu Hemando care era plecat în sud să caute aur, cât mai mult aur. Acum se întorc şi-au îndeplinit misiunea fără greş, ba chiar au reuşit mai mult decât atât.

Hernando, cu felul său de a fi, pe cât de viclean, pe atât de violent, fără să se dea în lături de la o minciună sau de la lovituri, l-a convins pe primul dintre generalii lui Atahualpa, Inca prizonier, să li se alăture. Astfel, Chalkuchimac, războinicul incaş despre care se spune că este cel mai crud, îi urmează în litiera sa până la Cajamarca, pentru a-şi întâlni stăpânul. Abia dacă îl însoţesc vreo douăzeci de războinici! Gabriel, în ciuda dispreţului care pe zi ce trece este tot mai puternic, nu poate să nu-i aprecieze fapta de vitejie. Această pradă capturată va linişti poate temerile necontenite ale trupei. De când a avut loc ceea ce spaniolilor le place să numească „Marea Bătălie din noiembrie”, nu-i soldat care să nu se trezească dimineaţa cu spaima că va avea de înfruntat un atac al armatei lui Atahualpa, armată despre care se zvoneşte că ar fi încă şi mai puternică şi mai numeroasă…

— Ei! mormăie Pedro Grecul din spatele lui Gabriel, binevoieşte monseniorul să înainteze ori va trebui să stăm aici până la Crăciun?

Gabriel surâde, dar nu îi răspunde. Încă de dimineaţă, uriaşul grec e morocănos. Ca mulţi alţii, a obosit să-şi tot tragă calul de căpăstru, în loc să-l încalece! Dacă nu cumva faptul de a nu-l avea alături pe nedespărţitul său tovarăş, Negrul Sebastian, care se află un pic mai departe în coloană, este cauza proastei sale dispoziţii.

Continuă să înainteze prudent, ţinându-şi calul de căpăstru, mai aproape de zăbală, pentru a evita orice mişcare bruscă a acestuia.

Un timp urcă în ritm obişnuit, fericiţi să simtă în sfârşit cum soarele le încălzeşte feţele. Şi apoi, la puţină vreme, îl întunecă o umbră care trece ca o dâră neagră peste marginile falezei.

Gabriel îşi ridică privirea: o pasăre uriaşă planează cu o

încetineală cumpănită, fără să bată din aripi, deasupra scobiturii din canion. Pare enormă, deşi zboară la înălţime.

Zi după zi, Gabriel numără clipele, nesfârşit de lente, care îl mai despărţeau de Anamaya. Scrutează fiecare colţ de stâncă, în speranţa, lipsită de orice raţiune, că aceasta va fi cea din urmă şi că vor coborî, în fine, spre Cajamarca.

Îi este dor de vocea, de gura, de ceafa ei, de parfumul de iarbă uscată şi izul iute de floare. Ar vrea să-i sărute umerii şi pântecele, dar buzele sale nu resimt decât frigul muntelui. Se trezeşte noaptea aşteptându-i mângâierile, şoaptele, albastrul necuprins al privirii, atunci când fac dragoste. Îi visează trupul pe care ea ştie să i-l ascundă şi să i-l dăruiască totodată, blândeţea sa sălbatică şi felul ei de a-şi înclina uşor capul, închizând ochii pe jumătate atunci când îi şopteşte că o iubeşte. Râde atunci când îşi aminteşte de timiditatea ei când a învăţat-o acest cuvânt în spaniolă.

Se trezeşte îngheţat de frig. Va aştepta zorii învelit într-o cuvertură umedă. Vrea s-o regăsească pe ea printre neguri şi ploi, printre culmile muntoase şi curburile văilor. De aceea Peru, această ţară la fel de ciudată ca o stea mucegăită i se pare minunată: fiindcă este ţara ei. Şi uneori, de-a lungul drumurilor din timpul zilei, caută în privirile întunecate şi temătoare ale cărăuşilor ceva ce i-ar putea aminti de ea.

— Hei, visătorule! bombăne deodată Pedro de Candia în spatele său, împungându-l cu degetul, uită-te puţin să vezi ce ne aşteaptă!

În faţa lor, la vreo trei sute de paşi, într-o cotitură a râului, un pod din frânghii împletite leagă cele două stânci abrupte ale canionului. Un pod atât de lung, încât atârnă ca un colier pe un sân ofilit.

Gabriel încetineşte pasul. Uriaşul grec, ai cărui obraji s-au albit sub barba deasă, i se alătură mormăind:

— Asta nu-mi place, iar cailor şi mai puţin!

Gabriel, fără să-l audă, şuieră cu admiraţie:

— Pe Santiago! Cum de au fost în stare să construiască aşa ceva! exclamă.

— Asta-i o întrebare de care puţin îmi pasă, amice! Mai bine te-ai întreba cum o să treci şi dacă podul va rezista…

— Presupun că punând un picior înaintea celuilalt, îl persiflează Gabriel. Te temi, Grecule?

— Nu mă tem. Dar nu-mi place deloc chestia asta!

— Pe onoarea mea, prietene, mă tem că nu îţi rămâne decât să faci tot posibilul să-ţi placă! Sau să-ţi transformi bidiviul într-un Pegas…

Pedro protestează, dar fără convingere.

În timp ce înaintează de-a lungul falezei descoperă la capătul drumului stâlpii maiestuoşi de care sunt prinse frânghiile podului. Sunt de grosimea unei pulpe de om şi împletite cu grijă, fir cu fir. O întreagă reţea de corzi şi de noduri, mai lată decât poteca pe care au venit, alcătuieşte balustradele podului.

Pentru o clipă, Gabriel rămâne mut de admiraţie. Fără să aibă vreo unealtă din fier, fără daltă, ferăstrău sau rindea muncitorii şi arhitecţii incaşi au reuşit totuşi să înalţe o construcţie pe cât de elegantă, pe atât de practică. Trei frânghii enorme susţin un tablier de buşteni îmbinaţi cu grijă. Dedesubtul lor, au fost împletite ramuri pentru a-i uniformiza şi pentru a face întreaga suprafaţă mai puţin alunecoasă şi primejdioasă.

— Pe Sfânta Fecioară, bodogăne Candia. Priveşte!… Priveşte, Gabriel, podul se clatină, se adânceşte…

„Are dreptate”, îşi dă seama Gabriel. Întreaga greutate a podului atârnă greu; acesta coboară spre râul tumultuos într-o adevărată pantă ce se leagănă încetişor, deşi vântul nu bate cu putere.

— Îţi spun că nu va rezista sub greutatea cailor! insistă Pedro.

— Ei, Grecule! Te ştiam mai curajos! Vezi mărimea frânghiilor şi greutatea trunchiurilor, e o construcţie rezistentă…

De cealaltă parte, îşi fac apariţia gărzile incase. Li se alătură şi restul trupei, iar cărăuşii aşteaptă cu o atitudine nonşalantă, iar de sub indiferenţa pe care o afişează se iveşte curiozitatea: străinii şi caii lor să facă primii paşi.

Gabriel îşi dezleagă eşarfa albastră, ca şi ochii lui Anamaya, de care nu se desparte şi începe să o lege pe fruntea calului său murg.

— Fă la fel, Pedro! Îi spune. Împiedică-ţi calul să vadă hăul sau râul…

Atent, ţinând ridicat căpăstrul murgului, şoptindu-i cuvinte care îl îmbărbătează şi pe el, Gabriel păşeşte printre cei doi stâlpi. Câţiva paşi şi iată-l deasupra hăului. Cu cât înaintează, cu atât vuietul râului se înteţeşte, asemenea unui urlet care urcă din prăpastie.

Aruncă o ocheadă printre ţesătura de frânghii şi vede cum toţi îl urmăresc, cei din coloană, generalul incaş din litiera lui,

Hernando şi panaşul lui roşu:

— Urmează-mă, Pedro, totul va fi bine! răcneşte el.

— Sunt deja în spatele tău! ţipă Candia cu vocea lui puternică. Doar nu credeai că o să te las s-o faci de unul singur pe eroul!

Gabriel zâmbeşte şi iuţeşte puţin pasul. Murgul îl urmează fără probleme, încrezător în mâna care îl îndeamnă. Coboară cu uşurinţă spre punctul cel mai de jos al podului; se pare că şi panta se măreşte. Gabriel trebuie să-şi tragă umerii înainte, de parcă la fiecare pas şi-ar înfunda călcâiul într-un teren mocirlos, în loc să păşească pe acest strat de ramuri. Cu mâna stângă se ţine de frânghiile aspre, în timp ce copitele calului alunecă şi descojesc buştenii.

Vuietul râului devine asurzitor. Se vede nămolul care se rostogoleşte, valurile uriaşe ce se sparg de stânci într-o explozie de spumă atât de violentă, încât din această parte a canionului se ridică un fel de ceaţă.

Atunci aude un zgomot înăbuşit, un strigăt. Calul său murg îi loveşte umărul, respirând zgomotos. Gabriel se întoarce o clipă, cât să desluşească răcnetul lui Pedro:

— Naiba să te ia, porcărie de pod!

Gabriel mai are puţin şi pufneşte în râs. Grecul a alunecat şi a căzut în fund, iar o cizmă îi atârnă deja deasupra hăului. Dar n-a scăpat din mână căpăstrul, iar animalul, cu gâtul întins şi picioarele bine înfipte, îşi ţine stăpânul.

Răsucindu-se într-o parte, Candia se agaţă de o frânghie şi, suflând din greu, se ridică în genunchi. Penele roz ale coifului s-au rupt şi, rotindu-se încetişor, îşi iau zborul spre hău. Durează ceva până să fie înghiţite de furia râului.

— Eşti bine? îl întreabă Gabriel.

— Şi de ce n-aş fi? urlă Candia.

Sus, la intrarea dinspre pod, Gabriel îl vede pe Hernando cum zâmbeşte, înconjurat de complicii săi. În ciuda distanţei, în ciuda bărbii care-i acoperă faţa, îi ghiceşte dispreţul duşmănos ce se ascunde în spatele zâmbetului.

— Continuăm, mormăie el ca pentru sine.

Dar incidentul a modificat echilibrul podului, însufleţindu-l în mod straniu. Balansarea de la dreapta la stânga este însoţită de o stranie ondulare ca de val, de parcă, deodată, tablierul podului ar fi prins de talazuri. Calul ezită la fiecare val, la fiecare smucitură. Gabriel trage calul de căpăstru, dar i se face greaţă. Într-o clipă cămaşa şi vestonul i se înmoaie de sudoare.

Apoi totul se linişteşte brusc. Sunt destul de aproape de celălalt vârf, încât frânghiile sunt întinse. Gărzile incase îi zâmbesc. Gabriel, cu senzaţia de greaţă strângându-i măruntaiele şi cu stomacul în gât, iuţeşte pasul şi încheie trecerea podului în fugă. Fără să-şi dea seama, urlă de parcă ar fi fost atacat cu o sabie. Gărzile incase nu mai zâmbesc şi dispar îndărătul unor clădiri înconjurate de ziduri.

Grecul i se alătură pe platforma largă de la capătul podului. Se îmbrăţişează în hohote de râs şi se lovesc amical pe umăr.

*

Cam într-o oră, lamele şi cărăuşii trec podul fără probleme. Îndemânarea celor care duc litiera generalului incaş este incredibilă. Indiferenţi faţă de tangaj par că alunecă pur şi simplu. Litiera rămâne în poziţie orizontală şi nemişcată; abia dacă freamătă puţin tapiseriile.

În ceea ce-i priveşte pe spanioli, infanteriştii şi pe cei din cavalerie, îndemânarea lor este destul de inconsecventă. Se încurajează cu strigăte inutile, iar gesturile lor nu au precizia şi agilitatea incaşilor. Unii dintre ei vomită chiar pe pod, iar restul ajung livizi pe celălalt mal.

Sebastian trece fără probleme şi se postează înaintea celor doi prieteni, pe care îi salută printr-o simplă clipire.

Este amiază. O briză uşoară împrăştie şi ultimii nori adunaţi în marginea dinspre apus a văii. În lumina puternică, verdele arbuştilor capătă o profunzime de smarald. Albastrul intens al cerului nu mai este brăzdat numai de rotirea maiestuoasă a unui condor, ci sunt doi, trei, zece. Gabriel nu se poate abţine să nu-i admire, încântat să-i vadă cum se apropie din ce în ce mai mult. Le descoperă tot gâtul lung, ciocul enorm, încovoiat ca un iatagan, dar mai ales aripile îl impresionează. De un negru desăvârşit, reflectând soarele asemenea unor enorme plăci de metal, par că rămân etern nemişcate şi că freamătă numai la curenţii de aer. După cât îşi poate da seama Gabriel, diametrul aripilor celor mai mari condori depăşeşte cu mult lungimea unui cal!

Pe nesimţite, rotirile lor se înteţesc. Se îndreaptă mai departe în amonte prin mişcări mai scurte. Se apropie atât de jos încât, deodată, în pofida vuietului apei, se percepe un fel de scrâşnet care vibrează în aer.

Ultimii cărăuşi mai au jumătate de pod de străbătut când se petrece incidentul.

O duzină de incaşi înaintează prudent, doi câte doi, purtând pe umeri carcasele lamelor, o delicatesă pentru spanioli, prinse într-o prăjină de bambus. Au înaintat destul de mult şi s-au obişnuit cu ritmul impus de ondulările podului, cu excepţia câtorva mototoli ce par că îşi ţin cu greu echilibrul.

Deodată, cei dintâi dintre cărăuşi se opresc ridicându-şi îngrijoraţi privirea spre cer. De-abia atunci Gabriel înţelege. Unul dintre condori alunecă atât de jos, atât de aproape de creştetele ultimilor doi cărăuşi, încât i se pare că-i va lovi. Uimiţi, cei doi incaşi îşi ridică braţele ca să se apere. Carcasa de lama se răsuceşte, cade rotindu-se în timp ce un al doilea condor se apropie de ea, înainte să se prăbuşească în viitoare.

Uriaşa pasăre răpitoare descrie o curbă delicată şi, superb şi insolent în acelaşi timp, recâştigă în înălţime, pentru a se precipita iarăşi pe pod. Ai zice că este furios fiindcă i-a scăpat prada. Ceilalţi condori se alătură şi ei dansului. Unul după altul, cu aripile întinse, cu gâtul înfăşurat în gulerul din pene de un alb imaculat, se aruncă în picaj asupra cărăuşilor care acum sunt culcaţi pe pod şi urlă de frică.

În cele din urmă, Gabriel izbuteşte să înţeleagă ce spun:

— *Kuntur! Kuntur!*

Sub privirile stupefiate ale celor de pe malul celălalt, cei doi incaşi înalţă carcasele de lama deasupra frânghiilor.

Maiestuos, ultimul dintre condori zboară până în dreptul lor atât de încet, încât ai crede că se va aşeza. Îşi deschide ghearele mari cât mâna unui om şi apucă prada, ducând-o cu el în înaltul cerului.

Cu răsuflarea tăiată, Gabriel aude mormăitul ce iese de pe buzele incaşilor, în timp ce păsările dispar:

— *Kuntur! Kuntur!...*

— Pentru Dumnezeu, ce i-a apucat? întreabă Pedro Grecul, cu ochii holbaţi de uimire.

— Condorul este o pasăre sfântă pentru ei, îi spune Gabriel, pentru incaşi el este un trimis al Soarelui, zeul lor şi...

Nu are timp să mai continue, un răget furios îl face să întoarcă privirea.

La intrarea pe pod, Hernando îi insultă pe cărăuşii care sosesc alergând.

— Adunătură de cretini nenorociţi! Vă temeţi de nişte păsări! Cine v-a dat voie să aruncaţi lamele?

Cărăuşii, în ochii cărora se citeşte frica, împietresc la câţiva

paşi de fratele guvernatorului. Hernando îl trage brutal de umăr pe Felipillo, tâlmaciul care îi urmează de când au debarcat la Tumbes.

— Spune-le maimuţelor ăstora că nu vreau să-mi strice hrana! ordonă el.

Felipillo îngăimă câteva vorbe. Cel mai vârstnic dintre incaşi, cu capul plecat, răspunde abia şoptit:

— Spun că atunci când îi este foame trebuie să hrăneşti condorul, dacă nu, zeul Soare se va înfuria!

— Sălbatici spurcaţi! urlă Hernando. Să hrăniţi păsările şi mai ce? Mă doare undeva de mânia soarelui! O să cunoaşteţi mânia mea…

Din trei paşi, Hernando trece pe sub stâlpi, îl apucă pe bătrânul cărăuş şi dintr-o mişcare îl azvârle peste pod cu un icnet de tăietor de lemne.

Gabriel nu poate să-şi creadă ochilor, vede uimirea de pe feţele incaşilor, mâna larg-deschisă a cărăuşului care cade în gol, gura căscată într-un ţipăt ce întârzie să vină. Apoi, nu mai este decât o marionetă care gesticulează. Se izbeşte de un colţ de stâncă şi asemenea unei paste moi este proiectat în râu, unde se pierde, de parcă n-ar fi existat niciodată.

În tăcerea din jur, Hernando se întoarce către spanioli zâmbind:

— Ăsta-i unul despre care s-ar zice că nu prea ştie să zboare, spune el cu o veselie sinistră.

Incaşii au încremenit, nici măcar nu îndrăznesc să privească spre râu. Sebastian nu-şi poate stăpâni sughiţatul, iar zâmbetul pe care-l afişează întruna s-a transformat într-o strâmbătură; tras la faţă, sclavul tremură neputincios. Cuprins de furie, Gabriel se apropie de Hernando. Se postează în faţa fratelui guvernatorului aşa de aproape, încât îi simte răsuflarea:

— Don Hernando, nu sunteţi decât un rahat împuţit!

Hernando nu îi răspunde. Îşi mijeşte ochii până devin două fante din care străluceşte ura. Profundă, nesfârşită. În cele din urmă, spune încet:

— Nu te-am auzit prea bine, rahat de bastard.

— Prezenţa dumneavoastră, don Hernando, împuţeşte aerul. Nu vă puteţi numi om, creştin, fiindcă v-aţi face de ruşine numele. În vine vă curge jeg, în loc de sânge, iar creierul vă e putred de mult!

— Pe Hristos!

Sabia lui Hernando ţâşneşte din teacă. Gabriel abia are timp să-şi tragă umerii înapoi, ca să evite lama ce-i ţintea gâtul.
— Haa!
Hemando, într-un ţipăt, biciuie aerul din nou şi se apleacă, dar şi de astă dată Gabriel este mai rapid şi se îndepărtează într-un salt, ţinându-şi braţele îndepărtate de corp, ca pentru o mişcare de dans.
— Don Hemando, în ziua în care o să daţi ortul popii, nici măcar corbii nu vă vor vrea hoitul, continuă Gabriel cu vocea mai fermă, aproape amuzat.
— Luptă! Bombăne Hernando, aruncându-şi coiful pentru a fi mai ager în mişcări. Ia-ţi sabia, bastard cretin ce eşti!
Toţi s-au retras din jurul lor. Gabriel, printr-o mişcare agilă din încheietura mâinii, îşi scoate sabia, a cărei lamă subţire scrâşneşte şi străluceşte. Lamele se lovesc zdrăngănind. Pentru o clipă, ai zice că îşi încetinesc mişcările, de parcă între ei s-a fi înălţat un perete invizibil, de netrecut.
Apoi don Hemando fandează. Sabia sa lunecă pe sub cea a lui Gabriel care parează cu genunchii şi bustul îndoite, ridicându-şi sabia deasupra umărului. Armurile se lovesc puternic. Gabriel îl respinge pe Hemando şi se eliberează răsucindu-se şi zâmbind. Fratele guvernatorului este greoi, gâfâie de furie şi e îndobitocit de propria violenţă. Taie aerul cu sabia, tot aşa cum un câine dă din coadă. Gabriel se mulţumeşte să pareze cu lovituri scurte. În ochii lui Hemando citeşte furia nebună. Se apropie dintr-un salt, aplecat într-o parte. Îşi strecoară lama pe sub sabia lui don Hernando şi i-o smulge printr-o mişcare agilă. Apasă cu toată puterea asupra armelor şi îşi trage braţul spre dreapta, printr-o puternică zvâcnitură a încheieturii mâinii.
Sabia lui Hemando zboară şi se opreşte printr-un clinchet la picioarele lui Candia, care nu-şi poate opri un zâmbet.
Gabriel îşi împunge adversarul cu vârful săbiei şi îl împinge, îl obligă să se retragă. Cu gura strâmbă, Hernando are o expresie pe care Gabriel nu i-a mai văzut-o. „Îi este frică”, se gândeşte el satisfăcut.
— Don Hernando, uitaţi că suferinţa are două feţe, şuieră el. Vă incită frica din privirea celorlalţi, dar acum ce spuneţi acum de cea care vă face stomacul ghem? Încă un efort şi cizmele dumneavoastră vor avea o greutate cu totul diferită…
Tot vorbind, Gabriel îl obligă pe Hernando să se dea înapoi până pe malul râului, chiar acolo de unde l-a aruncat pe

nefericitul cărăuş.

— Nu vă temeţi, n-am să vă ucid. Însă guvernatorul don Francisco va trebui să vă judece şi fărădelegile. Aduceţi mult aur la Cajamarca şi un general al Stăpânului acestor locuri. Dar asta nu poate scuza chiar totul.

— Pe Sfânta Fecioară, n-ai decât să mă ameninţi, vom vedea noi la urmă cine va avea de suferit!

Hernando a ripostat, dar toată lumea simte că nu o face decât din vârful buzelor; umilinţa pe care a suferit-o este mult prea evidentă.

— Pace, domnilor, lecţia a fost dată! întrerupe Candia Grecul punându-şi mâna pe braţul lui Gabriel. Dumnezeu mi-e martor: doi conchistadori pot să lupte demn şi fără pericol numai de dragul conchistei. Iată sabia dumneavoastră, don Hernando. Vă rog, să ne continuăm drumul!

Hernando şi Gabriel se măsoară cu privirea unul pe celălalt. Gabriel coboară sabia, însă don Hernando pleacă ochii.

În spatele lor, fără zgomot, cade draperia care acoperă litiera generalului Chalkuchimac.

În momentul în care coloana se pune în mişcare, Sebastian îl ia de braţ pe Gabriel. Fac, în linişte, câţiva paşi. Apoi se apleacă la urechea lui Gabriel şi îi şopteşte:

— Mulţumesc.

PARTEA ÎNTÂI.

1.

Cajamarca, 14 aprilie 1533, în zori.

„Te iubesc”, şopteşte Anamaya în lumina slabă ce se ridică peste Cajamarca. Nu s-a luminat încă de ziuă, dar fumul care pluteşte deasupra acoperişurilor colibelor capătă deja o culoare albăstrie.

Anamaya este singură.

A părăsit cu pas uşor palatul în care Atahualpa este ţinut prizonier. S-a îndepărtat ca o umbră, luând-o pe străzile ce se înşiruie de-a lungul pantei care domină piaţa. În scurt timp, cu mare uşurinţă, a ajuns la râu şi iese în drumul de acces spre calea regală.

— Te iubesc, repetă. *Te quiero!*

Pronunţă cuvintele în limba spaniolilor, fapt ce-i uimeşte pe toţi, conchistadori sau incaşi. Printre ai săi, asta trezeşte o neîncredere mai veche. Din nou se şopteşte pe la spatele ei. Dar nu îi mai pasă.

Se strecoară de-a lungul caselor, se face una cu zidurile întunecate, ca să nu fie văzută de gărzile care supraveghează palatul lui Atahualpa şi camera unde sunt adunate mii de bogăţii – prada de război.

Cei care au câştigat bătălia de la Cajamarca şi au îndrăznit să-l atingă pe Inca par fermecaţi doar la simpla vedere a preţioaselor încărcături. De parcă aurul ar putea să le ofere puterile magice pe care nu le au!

Lui Anamaya tot acest jaf îi provoacă o tristeţe profundă şi tăcută.

Dar ei sunt mult prea lacomi. Don Hernando Pizarro a plecat

să jefuiască templul din Pachacamac, departe, foarte departe pe ţărmul mării din sud, ca să burduşească şi mai mult camera cu prada de război. Guvernatorul don Fernando Pizarro l-a trimis pe Gabriel împreună cu câţiva oameni de încredere pe urmele fratelui său, fiindcă acesta întârzia să apară.

Gabriel... Numele lui îi umple inima, sonoritate stranie şi blândă... îşi reaminteşte chipul străinului cu pâr auriu, pielea lui atât de albă, semnul în formă de puma de pe umărul lui şi care indică legătura lor, această legătură secretă pe care i-o va destăinui într-o zi.

Gabriel nu îşi doreşte aur. Nu o dată l-a văzut rămânând indiferent şi chiar enervat de bucuria smintită a tovarăşilor lui, numai la simpla atingere a foiţelor de aur.

Gabriel nu acceptă ca incaşii să fie bătuţi pentru fleacuri, puşi în lanţuri sau omorâţi.

Gabriel l-a salvat pe Inca de la moarte.

Îşi aminteşte vorbele lui Atahualpa, când se mai bucura încă de toată puterea unui Inca. Văzându-i pe străini, în ajunul Marii Bătălii, murmurase: „Caii lor îmi plac, dar pe ei nu-i pot înţelege".

Şi ea ar putea să spună: „Îl iubesc pe unul dintre ei, cel care a trecut un ocean pentru mine, dar pe ei nu-i pot înţelege".

A lăsat în urmă înaltele ziduri ale oraşului Cajamarca şi încetineşte pasul, în timp ce urcă primele povârnişuri ale drumului regal. Casele cu pereţi din chirpici se răresc. Acum lumina zorilor alunecă peste dealuri, trezind câmpurile de porumb şi de *quinua*[1] ce foşnesc sub adierea dimineţii. Uneori, în lumina alburie a zorilor se detaşează umbra unui ţăran deja încovoiat sub povara sa. Ar vrea să alerge spre acel om şi să-l ajute să-şi ducă povara în timp ce simte cum i se frânge inima. Se gândeşte la suferinţa poporului său.

Poporul său! Căci de-abia acum, aceea care a fost pentru mult prea multă vreme copila atât de ciudată cu privirea albastră, fetiţa prea înaltă, prea slabă, înţelege că toţi cei care trăiesc în Regatul Incaş alcătuiesc „poporul său". Nu vorbesc toţi aceeaşi limbă, nu poartă aceleaşi veşminte şi numai aparent cred în aceiaşi zei. Se războiesc adesea şi spiritul războinic îi însufleţeşte încă. Cu toate acestea în inima ei, Anamaya i-ar vrea fraţi de sânge.

S-a luminat de ziuă când ajunge în defileu. Lumina se reflectă în mlaştini şi se îndreaptă spre câmpia imensă, până la dealurile

---

[1] Explicaţia cuvintelor scrise cursiv se găseşte în *Glosar* (n. red.).

ce ascund drumul spre Cuzco.

Anamaya, ca de fiecare dată când revine aici, este copleşită de amintiri. Zilele, nu de mult, în care câmpia era acoperită de mulţimea corturilor albe ale invincibilei armate a lui Atahualpa. Inca, acela care ştiuse să înfrângă pe crudul său frate, Huascar, Nebunul din Cuzco.

Acolo, în partea cealaltă a versantului, fumegă apele Băilor unde se odihnea şi îi mulţumea lui Inti, Tatăl său, printr-un post îndelungat. Anamaya îşi reaminteşte gâfâind, cu inima strânsă, de parcă ar fi rămas pentru totdeauna în trupul său, zilele interminabile în care se anunţa că străinii erau aproape, în care îi batjocorea şi în care teama creştea în ea. Şi apoi apusul acela în care el, Gabriel, a apărut deodată acolo. Atât de frumos, atât de atrăgător, încât era de neînţeles!

Nu vrea să se mai gândească şi la ceea ce a urmat. Din Inca Atahualpa nu a mai rămas decât o umbră, prizonier în palatul său, în timp ce templele îi sunt distruse.

Astfel se împlineşte voia Soarelui.

Astfel se împlinesc zguduitoarele cuvinte ale lui Huayna Capac, defunctul Inca, apărut în calea ei sub înfăţişarea unui copil: „Ceea *ce este bătrân se frânge, ceea ce este prea mare se frânge, ceea ce este prea puternic nu mai are putere... Acesta este marele Pachacuti... Unii mor, alţii se ridică. Anamaya, să nu te temi pentru tine... Eşti cea care trebuie să fii. Nu-ţi fie teama, puma te va însoţi în vremea ce va să vină!*”

Fostul Inca i-a prevestit astfel, de pe Celălalt Tărâm, sfârşitul lui Atahualpa şi venirea lui Gabriel!

Şi într-adevăr, de când i-a sărutat buzele, de când i-a sărutat umărul său, aşa de ciudat însemnat, există multe lucruri pe care Anamaya nu reuşeşte să le înţeleagă. Atâtea senzaţii, atâtea emoţii necunoscute au pus acum stăpânire pe ea! Şi atât de intense, ca şi cum ghearele unei pume adevărate i-ar străpunge inima.

Există şi ceea ce semnifică acele cuvinte: „Te iubesc” pe care Gabriel s-a încăpăţânat atât, până la furie, să o înveţe, căci ea îl asculta zâmbind refuzând să repete!

Şi apoi, taina aceasta: cum se face că un străin, un duşman, poate fi puma care o va însoţi în timpul ce va să vină?

Anamaya merge încet până la capătul platoului ce se întinde până la defileu. Se înfăşoară în pelerină şi se lungeşte pe iarba încă umedă de pe povârniş. Contemplă primele raze ale soarelui

cu privirea îndreptată către înălţimile dinspre răsărit.

Închide ochii. Lasă lumina să-i mângâie pleoapele şi să-i şteargă lacrimile. Şi, de îndată ce soarele îi încălzeşte faţa, îndărătul sclipirilor roşietice ale pleoapelor vede chipul lui Gabriel. El, străinul atât de chipeş, cu ochi strălucitori, râs de copil şi gesturi tandre.

Atunci cuvintele îi vin iar pe buze, şoptind de parcă, asemenea unor colibri, ar putea zbura peste pământ: „Te iubesc”.

*

Când se apropie de Cajamarca, Gabriel dă pinteni calului dintr-o pornire pe care nu şi-o poate stăpâni. Se îndreaptă în galop spre fruntea coloanei. Sângele îi fierbe în vine. De trei nopţi nu mai doarme, de când l-a înfruntat pe Hernando. Trei nopţi petrecute privind stelele, participând la veghea pândarilor, în tabără sau la diversele etape din *tambo.* Dar azi, în sfârşit, s-a terminat cu toate astea.

O va reîntâlni.

Curând va fi înaintea ochilor albaştri, va putea să-i dezmierde gura, atât de fină, încât cu o singură sărutare îl face să uite de toate. Încă două leghe şi va putea să-i vadă silueta înaltă şi subţire, unică printre femeile incase. Ştie asta şi îşi simte cum i se strâng măruntaiele.

Speră ca în absenţa lui să nu i se fi întâmplat nimic. Pe când părăsea Cajamarca, se anunţa sosirea lui Armago, *mariscal*[2]*,* bătrânul complice al lui don Francisco, aducând cu el cai şi oameni…

Se-nfioră de bucurie şi totuşi, ca să-şi îndepărteze frica, ar răcni din toate puterile, dacă ar îndrăzni.

Trece de tărgile duse de incaşi, pline de obiecte grele, cupe din aur, statui din aur, jilţuri din aur, plăci murale din aur smulse din temple! Aur, aur! Peste tot, în coşurile de răchită, în sacii de piele, în samarele din pânză! Sub greutatea încărcăturilor, cărăuşii s-au frânt în două, iar lamele abia se mai văd dintre comori. Coloana încetineşte, de parcă trupa, de la Jauja, ar fi devenit şi ea mai grea din cauza aurului şi argintului din Peru…

Şi se spune că acesta nu-i decât o parte: umblă zvonul că aceste comori nu sunt nimic pe lângă cele ce vor sosi curând din Cuzco, unde guvernatorul a trimis trei oameni în recunoaştere, printre care şi detestabilul Pedro Martin de Moguer.

Călăreţii spanioli sunt, în fiece minut, cu ochii în patru.

[2] *Mariscal,* în original, în spaniola: „mareşal" (n.red.).

Nervoşi, cu privirea încruntată, caută şi cel mai mic semn de agitaţie, în ciuda supunerii incaşilor. Gabriel nu are prea mulţi prieteni în rândul lor. Toţi sunt oamenii lui Hernando. De multă vreme i se cunoştea duşmănia faţă de fratele guvernatorului… Duelul dintre ei l-a aruncat într-o ură mocnită. Mai mult din prudenţă decât din înţelepciune, fratele cu panaş roşu face tot posibilul ca să-l evite pe Gabriel.

Ajuns în dreptul litierelor celor doi mari preoţi ai templului închinat lui Pachacamac, preoţi pe care Hernando a considerat de cuviinţă să-i târască în lanţuri, îl strigă o voce cunoscută:

— Vă grăbiţi, înălţimea voastră?

Gabriel îşi struneşte puternic calul de hăţuri. Animalul său execută docil o voltă graţioasă şi se alătură lui Sebastian. Sunt douăzeci de zile de când negrul înalt, unul dintre puţinii prieteni şi confidenţi ai lui Gabriel, încă de la începutul aventurii lor, merge pe jos. Deşi preţul unui cal a crescut enorm, don Hernando i-a interzis să ia calul unui bolnav care a murit la două zile după ce au părăsit Pachacamac.

Încă mai stăruie în urechile celor doi prieteni cuvintele jignitoare:

— Hei, cioroiule! Cine te crezi? Ai uitat că au dreptul să încalece numai *caballeros* înzestraţi cu o sabie? Nu-i de ajuns să le tragi şuturi indienilor ca să fii un om!

Gabriel se apleacă pe grumazul calului şi strânge cu căldură mâna pe care i-o întinde Sebastian. Uriaşul negru nu are cal, dar vestonul său de piele este nou şi moale. Pantalonii[3] sunt după ultima modă în Castilia: bufanţi, cu fante din catifea ori satin verde, roşu-galben sau albastru-deschis şi chiar cu puţină dantelă la cordonul ce îi strânge în cizme. Lucru care-l face pe Gabriel, totdeauna îmbrăcat în veşminte destul de sobre, să i se pară că se mişcă printr-o ceată de duduci din Toledo, care şi-ar ascunde fesele în corsajele lor!

— Încotro galopezi aşa de repede? îl întreabă Sebastian.

— Aici pute, bombăne Gabriel, aruncând o privire spre garda lui Hernando. Am nevoie de aer curat.

Negrul îi zâmbeşte maliţios:

— O… Credeam că graba ta este de o natură mai… elevată!

Gabriel schiţează un zâmbet:

---

[3] În original, *les chausses.* ciorapi tricotaţi, din bumbac sau mătase, componenta esenţiala si eleganta a costumului masculin în secolul al XVI-lea (n. tr.).

— Într-adevăr, ce altceva decât graba mea de a-mi îndeplini misiunea cerută de guvernator?

— Într-adevăr, nu văd nimic altceva.

Sebastian îşi clatină capul tăcut şi serios. Privirea lui Gabriel se opreşte pe colţurile de stâncă din jur. Acum câteva luni, peisajul acesta nu ascundea decât ameninţări. Acum îi este familiar, aproape prietenos. Şi adăposteşte, desigur, cea mai frumoasă dintre promisiuni.

Deodată, Gabriel îşi scoate piciorul drept din scară şi sare cu agilitate. Cu o mână îşi struneşte calul, iar cu cealaltă înconjoară umerii lui Sebastian spre care se apleacă:

— Ai dreptate, îi spune el încet, cu ochii scânteind, mă grăbesc... Şi asta n-are nimic de a face cu jegul acela de Hernando...

— Ei?

Gabriel printr-un gest vag arată spre dealuri:

— Spune că nu se poate căsători cu mine. În religia lor e un fel de preoteasă... îi este interzis, nu se poate mărita nici cu un incaş. Dar...

— Dar?

— ... dar o iubesc. Pentru numele lui Dumnezeu, Sebastian! Numai dacă mă gândesc la ea şi-mi simt inima cum explodează ca o ghiulea! O iubesc de parcă până acum n-aş fi ştiut niciodată ce înseamnă asta.

Sebastian izbucneşte în râs:

— Fă ca mine, amice: iubeşte mai multe deodată. Aici una, dincolo, alta, dar să fie mereu una disponibilă. Ici un aşternut cald, colo unul înflăcărat... Aşa o să îţi dai seama ce vrea să însemne a iubi!

Gabriel încalecă zâmbind, dar zâmbetul său înseamnă dezaprobare:

— Prietene, aş vrea uneori să încetezi o clipă să-ţi mai baţi joc...

Sebastian schiţează un zâmbet, dar privirea îi rămâne la fel de întunecată ca şi pielea:

— Şi eu aş vrea uneori. Şi pe urmă...

— Şi pe urmă, ce?

Coloana a încetinit, apoi s-a oprit, în vreme ce drumul regal se îngustează în apropierea ultimului defileu deasupra oraşului Cajamarca.

— Pe urmă, ce? insistă Gabriel.

Sebastian clatină din cap. Printr-un gest îl îndeamnă pe Gabriel să galopeze mai departe:

— Am să-ţi spun altădată când vei fi mai puţin nerăbdător.

*

Bătăile repetate care o trezesc dintr-o singură mişcare pe Anamaya nu sunt cele ale inimii sale. Aude paşii oamenilor şi ai animalelor. Se ridică pe jumătate şi merge să se ascundă într-un gard viu de salcâmi şi agave, nu departe de drumul regal.

O turmă de lame ce păştea liniştită în câmpiile vecine apare lângă ea şi o ia la fugă în salturi spre cealaltă parte a defileului. În aerul călduţ, răsună zăngănitul atât de deosebit al armelor spaniolilor. Se apropie încet, amestecat cu râsete, glasuri răstite şi tropăitul copitelor pe dalele de piatră.

Îşi dă seama că ies dintr-un boschet, de la poalele pantei. Mai întâi suliţele şi panaşele roşii ale cavaleriei, apoi chipurile întunecate de bărbi şi ascunse de coifuri, cărăuşii incaşi, spaniolii care merg pe jos şi încet-încet se iveşte toată coloana condusă de fratele guvernatorului.

Anamaya respiră gâfâind şi îl caută din priviri.

Degeaba scrutează chipurile, înfăţişarea şi pălăriile cavalerilor, Gabriel nu pare să fie printre cei care se apropie de defileu. Nu regăseşte nici haina neagră, nici calul murg cu o pată mare, albă, pe crupă. Nu distinge nici eşarfa albastră pe care o poartă mereu în jurul gâtului ca „să ia cu el albastrul, ochilor ei”, spunea el şi care, de obicei o ajută să-l zărească de departe.

Degetele îi tremură, fără să-şi dea seama. Inima îi bate mai să-i spargă pieptul. Îi este ruşine de frica ei, însă dă la o parte o ramură joasă pentru a putea desluşi mai bine, chiar cu riscul de a fi văzută.

În sfârşit, pata albastră apare, fugară, în spatele unei litiere. Zăreşte şi calul murg. Îi vine să râdă, dar râsul îi rămâne în gât.

Privirea nu-l mai caută pe Gabriel, ci rămâne fixată asupra tapiseriilor ce acoperă litiera. Recunoaşte motivele şi culorile, liniile oblice alcătuind dreptunghiuri şi triunghiuri de un roşu-sângeriu, auriu sau albastru precum cerul.

Este litiera generalului Chalkuchimac, cel mai important general al lui Atahualpa.

Aşadar, străinii l-au convins să vină până la închisoarea lui Inca! Prin ce trădare, prin ce capcană?... De acum toţi nobilii clanului lui Atahualpa le vor fi prizonieri.

Îl vede pe Gabriel trecând înaintea litierei şi se pare că o

apără. Inima nu-i mai bate cu putere la bucuria revederii. Bucuria îi este umbrită.

Ştie foarte bine cum stau lucrurile. Mai bine ca oricine ştie ce trebuie să i se întâmple lui Inca.

Un ţipăt o face să se întoarcă. Un grup de călăreţi, venind dinspre partea opusă a defileului, se chinuie să urce panta abruptă. În fruntea lor este comandantul spaniolilor, guvernatorul Francisco Pizarro, înveşmântat în negru, cu barba cenuşie sprijinita într-o ciudată ţesătură albă plină de găuri. Ceva mai în urmă, mic şi pipernicit, călare pe o iapă prea mare pentru el, este Armago. Chipul lui te înspăimântă. O bantă de pânză verde îi acoperă un ochi, are pielea ciupită de vărsat, plină de pete roşietice pe care perii rari din barbă nu izbutesc să le ascundă. Totuşi, atunci când vorbeşte, glasul îi este blând, aproape plângăreţ.

Din nou aerul este străpuns de un strigăt, apoi de altul. Izbucnesc râsete, se ridică şi se agită suliţele. Când nu-l mai desparte decât o aruncătură de băţ de cavaleria coloanei lungi, don Francisco sare de pe cal cu agilitate şi cu braţele deschise se îndreaptă spre fratele său.

Mai înainte să se îmbrăţişeze cei doi fraţi, Anamaya este deja în dreptul ierburilor înalte şi aleargă spre oraş pe o potecă abruptă, folosită de păstori.

*

Ultima panta a defileului este greu de trecut pentru cai. Gabriel, cu hăţurile ridicate până la piept îşi struneşte cu prudenţă calul. Dalele sunt alunecoase şi cărăuşii alunecă. Când se apropie, discuţiile se întrerup: printre incaşi, se ştie că le vorbeşte puţin limba.

În fruntea coloanei răsună strigăte şi chemări. Gabriel îşi smuceşte calul şi se îndepărtează de litiera generalului incaş. De sus, de pe terasamentul defileului îl zăreşte pe Hernando Pizarro care i se alătură lui Francisco, fratele său.

Gabriel nu-şi poate stăpâni un zâmbet ironic. Don Francisco şi-a pus cele mai frumoase veşminte, ca să-şi întâmpine fratele. Un guleraş din dantelă de Cadiz care probabil că a costat greutatea sa în aur ca să ajungă să-i împodobească gâtul, evidenţiază barba fin tăiată. Dar, oricât s-ar strădui guvernatorul, fratele său Hernando pare un adevărat prinţ prin statura lui înaltă, prin încrederea pe care o are în forţa trupului şi în nobleţea originii.

Cei doi fraţi se îmbrăţişează teatral, de convenienţă, sub

privirile întregii trupe. Ceva mai în spate, privindu-i, cu pălăriile în mâini şi râzând, sunt cei doi fraţi mai tineri ai guvernatorului, frumosul Gonzalo cu pletele sale întunecate şi micuţul Juan, cu aluniţă pe gât.

Gabriel ştie cât preţuiesc aceste maimuţăreli. Ceea ce îi atrage atenţia este un trup slab, un chip posomorit şi de o urâţenie ce i-ar speria pe copii. Îl recunoaşte imediat, deşi nu l-a văzut decât rareori, de mult, înainte s-o pornească spre coastele Perului.

Aşadar, pe când el era plecat, don Diego Almagro a sosit din Panama! Cel care vreme de zece ani a girat şi a plătit cu banii săi ca să susţină aventura nebunească a lui don Francisco, cel care a visat să ajungă *adelantado* alături de vechiul său prieten, de acum înainte guvernator, cel pe care Carol al V-lea nu l-a numit decât locotenent al regiunii Tumbes cu un salariu de mizerie şi doar un titlu de hidalgo, ei bine, acesta vine să ceară ce i se cuvine!

Cărăuşii îşi reîncep înaintarea lentă, atenţi la treptele mari, la fel de alunecoase ca ale coborârii ce duce spre primele străzi ale oraşului. Felipillo, tâlmaciul cu buze subţiri şi strânse, cu privire nesigură şi agitată, nu se dezlipeşte de litiera cea mai bogată, cea mai frumos decorată – cea a generalului Chalkuchimac.

Pe când cortegiul ajunge în piaţa unde se găsesc deja guvernatorul, fraţii lui şi Diego de Almagro, draperiile litierei se întredeschid. Gabriel vede o mână puternica, destul de mare ca să poată răsuci grumazul unei lame.

Felipillo aleargă, se apleacă respectuos şi şopteşte câteva cuvinte care-i scapă lui Gabriel.

Când se ridică, Felipillo strigă un ordin. Cărăuşii se opresc, cu privirile în pământ. Tapiseria ce acoperă litiera se dă la o parte şi se deschide larg.

Generalul Chalkuchimac poartă un minunat *unku* de bumbac şi de lână. Ţesătura tunicii este presărată cu paiete de aur. În dreptul taliei, *tocapu* delicate trasează o bantă purpurie. Părul des şi lung până la umeri acoperă pe jumătate cerceii de aur ce par mai mici decât cei pe care i-a văzut la alţi nobili. Totuşi, chipul lui Chalkuchimac impune respect. Greu să spui ce vârstă are, însă are ceva din puterea şi indiferenţa unei statui, de parcă ar fi fost cioplit dintr-un bloc din stânca sacră a munţilor.

Înaintează, îl priveşte scurt pe Gabriel. Numai câteva cuvinte îi ies de pe buze:

— Trebuie să merg să-mi văd stăpânul.

Cuvinte ce seamănă cu un bombănit. Gabriel nu e sigur că a înţeles bine. Cu toate acestea, Felipillo se grăbeşte înspre litieră. Generalul incaş ridică mâna, îl respinge fără să-l atingă măcar.

Apoi înaintează spre unul dintre cărăuşi şi îi smulge povara. Tremurând, incaşul rămâne cu mâinile goale şi cu ochii în pământ.

Chalkuchimac îşi pune coşul enorm în spate şi aşa, frânt în două, îşi face intrarea în oraş.

*

— Acum, rosteşte încet Atahualpa, mă vor elibera.

Inca stă pe trepiedul său regal. Pe umeri are o pelerina din lână fină. Glasul îi este înăbuşit. Abia se aude în tăcerea din jur.

Încăperea este mare şi întunecoasă. Nu pătrund nici lumina, nici aerul, iar fumul vaselor de încălzit a înnegrit pietrele, partea superioară a draperiilor purpurii şi grinzile şarpantei. Nişele numeroase sunt goale sau nu mai adăpostesc decât minunate vase rituale din lemn sculptat pentru berea sacră. Majoritatea vaselor din aur, a pocalelor din argint, a statuilor diverşilor zei, totul este, de mulă vreme, în camera pentru răscumpărare.

La fiecare vizită a lui Anamaya, Inca le spune servitoarelor, soţiilor, concubinelor să-i lase singuri. Din toată libertatea pe care o aveau odinioară nu le-a mai rămas decât intimitatea unei clipe.

Soarele pătrunde doar până în prag prin deschizătura ce dă în curtea interioară a palatului şi desenează vag un dreptunghi galben pe dale.

În întunericul încăperii, silueta lui Atahualpa este abia vizibilă. Anamaya nu se poate stăpâni să nu tresare la gândul că acela care a fost Inca, soare orbitor, alunecă încet spre Celălalt Tărâm.

Poartă în continuare pe frunte *llautu,* banta regală, cu penele albe şi negre de *curiguingue,* semnul suprem al puterii lui Inca. Anamaya observă că nu mai are cerceii grei de aur. Lobul stâng, rotund ca un inel din carne moartă, îi atârnă până la umăr. Soţiile sale i-au ţesut o bantă din lână fină de alpaca ce îi strânge părul, astfel încât să-i ascundă lobul sfârtecat al celeilalte urechi.

Anamaya se fereşte să privească acest semne jalnice ale unei puteri care scade pe zi ce trece. I se pare că de la o zi la alta sufletul îl părăseşte pe Atahualpa. I se oferă hrana în vase pe care numai el le foloseşte. Cei rămaşi alături în palatul din Cajamarca, prizonieri ca şi el, femei, bărbaţi şi câţiva nobili, se

tem de cuvintele sale la fel ca altădată. Străinii i se închină înainte de a-i vorbi, iar guvernatorul spaniol îi arată respectul pe care-l merită un Principe. Cu toate acestea, Anamaya nu se poate împiedica să nu vadă în asta o mascaradă. Inca se gârboveşte, faţa îi este suptă, roşul ochilor săi se întunecă. Gura îi este mai puţin frumoasă şi mai puţin fermă ca mai înainte. E din ce în ce mai inert şi mai greoi. Întregul său trup pare, în mod bizar, mai mic.

Dispare din el cuceritorul, fiul marelui Huayna Capac. E acelaşi Inca trăind în palatul din Cajamarca, dar nu mai este puternicul fiu al Soarelui care l-a învins pe fratele său, Nebunul din Cuzco. Nu este decât un prizonier, fără de lanţuri, care visează libertate.

Anamaya ar vrea să-i spună ce a văzut în defileu, să-l anunţe că este aici Chalkuchimac, în litiera lui, ca prima dintre nestematele de aur pe care străinii le poartă neîncetat. Însă nu îndrăzneşte şi Atahualpa repetă:

— Acum au destul aur, o să mă lase să plec.

— Nu ştiu, răspunde Anamaya, ferindu-şi privirea.

— Ce spui?

— Nu ştiu, repetă ea.

Atahualpa face un gest nervos, prin care arată dimensiunea camerei pentru răscumpărare.

— Am ales cea mai mare dintre încăperile palatului meu, am trasat o linie ce indica înălţimea până la care va fi umplută cu aur pentru răscumpărarea mea. Şi aşa stau lucrurile.

— Îmi amintesc, Inca, îl aprobă Anamaya blând. Străinii râdeau, crezând că ţi-ai pierdut minţile.

— Le-am spus unde vor găsi obiectele noastre din aur şi din argint. Le-am spus că sunt liberi să ia din toate casele, mai puţin din cele care au aparţinut tatălui meu.

— Ştiu, Inca.

Un surâs îi luminează privirea lui Atahualpa:

— Ştiu că mă adresez soţiei Fratelui-Geamăn al tatălui meu…

Anamaya lasă să treacă un scurt răgaz, apoi continuă:

— Inca, azi se întorc cei care au plecat la Pachacamac.

— De unde ştii?

Nu îi răspunde, nu doreşte să-şi arate slăbiciunea:

— Se întorc şi aduc mult aur.

Un zâmbet luminează chipul lui Inca:

— Ce-ţi spuneam? O să fiu liber.

— Inca, rosteşte atât de încet, încât abia poate fi auzită,

marea încăpere va fi plină de aur, de toate obiectele noastre sacre, cele mai vechi, dar şi cele abia ieşite din mâinile meşterilor aurari. Dar străinii nu vor părăsi imperiul tău. Vor dori să meargă până în oraşul sacru. Vor umple sala cea mare şi vor merge să ia şi aurul din Cuzco. Şi chiar dacă ţi-au jurat pe Dumnezeul lor şi pe Regele lor să nu atingă nimic din ceea ce a aparţinut lui Huayna Capac, tatăl tău, imediat ce vor vedea aurul, îşi vor uita promisiunea. Ştii asta, Inca…

Atahualpa îşi coboară ochii în pământ.

Anamaya nu mai vrea să tacă. Reia blând:

— În regatul tău sosesc alţi străini, cu arme şi cai, străini care vor şi ei aur.

— Da, murmură Atahualpa, nu-mi place, mai ales străinul acela hidos, cu un singur ochi…

Atahualpa bolboroseşte cuvintele de parcă ar fi un copil nesigur.

— Îl cheamă Almagro.

— Nu-mi place, repetă Inca. Ochiul lui minte! El şi cei care-l însoţesc iau din femeile mele fără să-mi ceară permisiunea. Râd atunci când le interzic acest lucru. Se pretinde prietenul lui Pizarro, dar în ochiul lui citesc minciuna…

— Inca, la ce au venit aici toţi oamenii ăştia, dacă nu să ia şi mai mult aur?

— Fratele lui Pizarro mă va păzi, este puternic.

— Hernando? Să-mi fie cu iertare, Inca, dar să nu ai încredere în el, este un om viclean.

Atahualpa clatină din cap:

— Nu! Este puternic şi ceilalţi se tem de el.

— Spui asta numai fiindcă este chipeş, are o căutătură plină de mândrie şi îşi îngrijeşte ţinuta, spre deosebire de ceilalţi, neglijenţi, murdari ca şi animalele pe care le-au adus cu ei şi care împrăştie molima pe străzile noastre. Penele de la coif îi sunt roşii, dar sufletul său este negru.

O speranţă de care se ruşinează cuprinde chipul lui Atahualpa:

— Mi-a promis că o să mă ajute. Dacă nu o face…

Îşi coboară tonul vocii. Îi face semn lui Anamaya să se apropie. Ochii i se umplu de lumină şi lucesc de o înflăcărare naivă:

— Dacă nu o va face, mii de războinici adunaţi de generalii care-mi sunt credincioşi vor veni să mă elibereze. Chalkuchimac se află la Juaja, e gata. Le va spune şi celorlalţi…

Anamaya îşi înăbuşă un ţipăt:

— O, Inca…

Dar în timp ce ezită să vorbească, în patio se aud ţipete. În prag se ploconeşte un servitor. Anamaya ştie ce va spune şi sângele îi îngheaţă în vine.

— Inca… generalul Chalkuchimac este aici. Întreabă dacă binevoieşti să-l primeşti.

La început, Atahualpa nu se clinteşte, apoi înţelege sensul cuvintelor şi păleşte:

— Sunt mort, şuieră.

— Să intre? întreabă iar servitorul care nu a auzit ce a spus.

— Sunt mort, repetă Atahualpa.

*

Chalkuchimac mai poartă greutatea de pe umeri chiar şi atunci când intră în palat. Gabriel îl priveşte: frânt în două, pare un credincios care îşi poartă crucea.

Almagro bombăne:

— Să terminăm odată cu farsa asta nenorocită! Maimuţa asta are de făcut un singur lucru: să ne spună unde a ascuns restul comorilor.

Don Francisco îşi ridică mâna cu mânuşa neagră.

— Răbdare, Diego, răbdare…

Războinicii incaşi care păzesc intrarea în patio s-au tras îndărăt cu respect în faţa lui Chalkuchimac. În mijlocul curţii interioare, într-o fântână joasă, apa ţâşneşte prin gura şi prin coada unui şarpe din piatră. De jur împrejur scânteiază corolele de un roşu-aprins ale *cantuta,* floarea incaşilor. O servitoare nu are altceva de făcut decât să adune petalele ofilite.

Atahualpa iese din încăpere, pe când Chalkuchimac îngenuncheat a ajuns în mijlocul curţii. Gabriel abia îl zăreşte. În spatele lui Inca, în penumbra ce-i ascunde în parte trăsăturile, o descoperă pe Anamaya.

Cu greu se stăpâneşte să nu se îndrepte spre ea, atunci când îşi ridică, în cele din urmă, privirea spre el.

Atahualpa se aşează greoi pe jilţul din lemn roşu, înalt de-o palmă, pe care stă de obicei. Slujitoarele se apropie gata să-i fie de folos.

Chalkuchimac pune, în sfârşit, povara în braţele cărăuşului care l-a însoţit de la intrarea în oraş. Se descalţă, îşi ridică mâinile cu palmele îndreptate spre un soare care pare a fi ascuns.

Pe faţa aspră i se preling lacrimi.

Vorbeşte şi Gabriel nu înţelege decât cuvinte de recunoştinţă adresate lui Inti, şoapte de afecţiune faţă de Inca.

Apoi Chalkuchimac se apropie de stăpânul său. Plângând, îi sărută faţa, mâinile, picioarele.

Atahualpa rămâne la fel de nemişcat, de parcă l-ar mângâia o fantomă. Ochii săi privesc în gol. Gabriel l-a văzut deseori pe Inca, dar nu a reuşit să-i înţeleagă nici reacţiile, nici expresia feţei.

— Fii binevenit, Chalkuchimac, rosteşte cu o voce distanta, lipsită de căldură.

Chalkuchimac se ridică şi îşi întoarce din nou palmele spre cer:

— Nimic nu s-ar fi întâmplat dacă aş fi fost acolo, spune cu glas puternic. Străinii nu te-ar fi atins.

În cele din urmă, Atahualpa îl priveşte. Gabriel caută privirea lui Anamaya în momentul în care don Francisco, uşor impresionat, îl ia de umăr şi îl întreabă:

— Ce-şi spun?

— Cuvinte de bun venit.

— Ciudat mod de a ura bun venit, mormăie guvernatorul.

Chalkuchimac se ridică. Chipul său a redevenit nobil şi impasibil:

— Ţi-am aşteptat ordinele, Inca, spune încet. În fiecare zi, de fiecare dată când Soarele, Tatăl nostru, se ridica pe cer voiam să vin în ajutorul tău. Dar nu puteam s-o fac fără dorinţa ta, ştii prea bine. Şi nici un *chaski* n-a venit să-mi aducă ordinul tău. O, Inca, de ce nu mi-ai ordonat să-i nimicesc pe străini?

Atahualpa nu îi răspunde.

În tăcere, generalul incaş aşteaptă un răspuns, o vorbă de mângâiere. Dar nu este rostita. Şi nu va fi rostită niciodată.

— Şi acum ce-şi spun? întreabă iar don Francisco.

Gabriel simte cum îl apasă albastrul nesfârşit al privirii lui Anamaya şi, deodată, înţelege. Furia este aceea care îl face pe Atahualpa de neclintit, care îl îngheaţă într-o tăcere cumplită.

— Generalul regreta că nu l-a slujit mai bine pe Inca, şopteşte. Regretă că este prizonier…

Chalkuchimac se dă doi paşi înapoi.

— Ţi-am aşteptat ordinele, Inca, repetă. Eram singuri. Generalii tai, Quizquiz împreună cu căpitanul Guaypar şi ceilalţi sunt singuri. Dacă nu le ordoni, nu vor veni niciodată să te elibereze.

Apoi se întoarce cu spatele la cel care i-a fost stăpân şi iese cu

umerii îndoiţi, de parcă ar duce o povară şi mai grea decât cea pe care a avut-o atunci când a intrat.

*

Gabriel înaintează prudent în întuneric, printre saci, coşuri şi urcioare.

Chiar în incinta palatului se deschide un pasaj, într-o cămăruţă unde sunt păstrate scoicile rozalii, *mullu,* atât de preţioase pentru ritualurile incaşilor.

Anamaya i-a explicat acest lucru la puţin timp după Marea Bătălie. A trebuit să-i promită ca va păstra secretul. Îşi aminteşte că a glumit: „Vrei să-l aduc pe guvernator aici?"

Pe atunci, între ei cuvintele nu puteau exprima sentimentele, gesturile mai înlocuiau frazele şi numai ei ştiau să-şi împărtăşească şi să-şi împartă dragostea. Nu puteau să se refugieze mereu în coliba de lângă izvoarele cu apă caldă, unde au petrecut prima lor noapte împreună. Pasajul a devenit locul lor de întâlnire.

Trecând prin încăpere, Gabriel îşi afundă mâinile în marile vase din scoici şi resimte o plăcută şi ciudată senzaţie a mării, încăperea este înconjurată de acele nişe trapezoidale, atât de familiare acum şi care, la începutul ocupaţiei spaniole, au fost golite de obiectele din aur pe care le conţineau şi acoperite cu draperii de bumbac. Cu inima bătându-i nebuneşte în piept, ridică una dintre ele.

Tunelul a fost săpat într-o pantă uşoară. Stânca a fost acoperită cu un strat subţire de pământ bătătorit. Anamaya i-a explicat că, demult, traversa tot dealul, trecea prin *acilahuasi* şi ajungea până la fortăreaţa în formă de spirală, cea pe care spaniolii au demolat-o imediat ce au sosit.

Pasajul este extrem de curat şi de uscat şi, la distanţe egale, se găsesc în întărituri lăzi în care trebuiau adăpostite câteva rezerve de hrană şi de veşminte. Din măruntaiele pământului răzbate un bubuit înăbuşit: sunt râurile subterane care traversează muntele.

Nu s-a obişnuit cu întunericul şi scoate un ţipăt când simte cum ceva uşor ca o aripă de fluture îi atinge mâna.

— Anamaya!

Tânăra îi atinge faţa şi îi închide buzele pline, îi mângâie apoi obrajii acoperiţi de barbă, pleoapele, fruntea. Încearcă să o prindă, să o strângă în braţe, dar ea îl înlănţuie şi se fereşte totodată. Râd încet.

Când nu mai vrea s-o prindă, ea stă pe loc. Îi aude răsuflarea aproape de buzele sale, îi ghiceşte chipul ce i se oferă, în întunericul protector surâd fără să se vadă.

— Eşti aici, îi şopteşte ea, în sfârşit!

Îi ghiceşte în glas timiditatea, o pudoare atât de profundă, încât este foarte emoţionat. Aceste cuvinte simple au străbătut un drum foarte lung pentru a putea să-i ajungă pe buze.

Este atât de aproape de el, încât îi simte parfumul.

Se lasă trasă lângă el, timidă şi pudică asemenea propriei mărturisiri. Gabriel o ia în braţe, îi simte pe piept sânii tari, picioarele lipite de ale sale. Deodată, se lipesc unul de celălalt, cuprinşi de vârtejul dorinţei, simţind un fior în vintre.

Brusc, toată puterea şi mânia din ei, întreaga aşteptare acumulată de zile întregi se revarsă într-un freamăt pe care îl potolesc prin mângâieri.

Gabriel nu vrea decât să fie tandru. Îşi afundă mâna în părul des al lui Anamaya. O clipă rămân nemişcaţi. Inimile bat cu atâta putere, încât pare că se lovesc una de cealaltă.

Ea îl sărută, îl atinge, îl respinge uşor ca să coboare genunchii şi să-l determine să se lase încet pe pământ.

Gabriel simte stânca rece în spate.

Simte gura lui Anamaya ca o boare de căldură care-i trece peste faţă, peste gât, curând peste piept.

Atunci mâinile pornesc singure şi se aşează cu putere pe pulpele delicate şi musculoase, goale pe sub tunica de lână fină. Nemişcate se lasă mângâiate şi i se pare că, amestecat cu vuietul apei, aude un murmur, un geamăt nou.

Anamaya îi şopteşte la ureche vorbe de neînţeles, vorbe vii şi fericite.

„Este uşoară”, se gândeşte el în timp trupurile goale ard şi se topesc unul în celălalt.

Apoi mângâierile îi copleşesc şi el îşi ia zborul împreună cu ea.

2.

Cajamarca, 14 aprilie 1533.

Cu ochii închişi, Anamaya se odihneşte în camera sa. Cămăruţa este scăldată într-o lumină blândă. În palatul lui Inca, *Coya Camaquen* are privilegiul de a beneficia de o cameră proprie. Spre deosebire de cea a lui Atahualpa, nişele sunt goale, iar tapiseriile au dispărut. Singurele ornamente din încăpere sunt şerpii fin sculptaţi în piatră ce împodobesc partea superioară a pereţilor. Unduirile lor se însufleţesc în lumină şi uneori par chiar adevăraţi.

Anamaya visează la ziua în care va putea să doarmă o noapte întreagă, ca o soţie lângă soţul ei, alături de Gabriel. Se va întâmpla oare vreodată? Există atâtea lucruri imposibile!

Mai păstrează încă amintirea vie a pasiunii lor, tot trupul îi este îngreunat şi în acelaşi timp uşor de plăcerea iubirii. O adiere lejeră mişcă draperia de la intrare. Pare că-i strecoară o ultimă mângâiere de-a lungul corpului, după cea a amantului.

Deodată, o pală de vânt mai puternică o face să tresară:

— Coya Camaquen!

O şoaptă abia murmurată. Se ridică în coate:

— Coya Camaquen!

Anamaya distinge în întunericul din cameră o formă ghemuită, ca un animal speriat.

— Cine eşti? întreabă încet.

— *Coya Camaquen,* am nevoie de ajutorul tău…

— Cine eşti? repetă Anamaya.

În loc de răspuns aude numai o răsuflare precipitată, încordată. Se aşează pe aşternut şi îşi întinde mâinile spre forma ghemuită.

— Apropie-te… Nu-ţi fie teamă!

Silueta se ridică încet, cu sfială. Apar doi ochi întunecaţi şi vioi, nişte plete ciufulite. Este o tânără, un copil, cu o faţă triunghiulară, îmbrăcată într-o tunică de culoare închisă, murdară de noroi şi cu o pelerină prea mare pentru ea. Înaintează aplecată, de parcă ar duce o greutate copleşitoare în spate şi încremeneşte la marginea patului. Îşi sprijină de pat mânuţele cu

podul palmei în sus şi cu ceafa tremurând, într-o atitudine de implorare.

— Ce cauţi aici? întreabă Anamaya.

Ochii negri o privesc fără să răspundă.

O cuprinde o nesfârşită înduioşare faţă de străina aceasta plăpândă. Îşi imaginează teama pe care a simţit-o când a trebuit să se strecoare printre gărzi şi să alerge prin patio, ca să izbutească să ajungă până la ea.

— Dacă nu-mi vorbeşti, nu voi şti niciodată dacă pot să te ajut, spune ea cu prefăcută severitate.

— Mă numesc Inguill şi vin din Cuzco, răspunde tânăra dintr-o răsuflare. Sunt din clanul nobilului Manco.

Manco! Simte că nu mai are aer.

Manco, prietenul credincios în ciuda războaielor şi a urii dintre clanuri! Manco, cel care ascultându-i sfatul, a fugit împreună cu Fratele-Geamăn din aur şi a dispărut în dealurile de la Cajamarca, în cumplita noapte ce a urmat măcelului şi capturării lui Atahualpa!

Manco, cel pe care defunctul Inca Huayna Capac îl desemna, atunci când a vizitat-o ultima oară de pe Celălalt Tărâm, drept „primul nod al vremii ce va să vină…”

Cuprinsă de o nelinişte bruscă o prinde pe Inguill de umeri:

— Ce face?

— Mi-a spus să vin la tine, răspunde tânăra speriată. Mi-a spus: „Du-te la *Coya Camaquen,* va putea să-ţi găsească un loc lângă ea. Ea este aceea care vede mersul timpului înaintea noastră…”

Anamaya încearcă să nu suspine. Numai dacă! Ce ar spune oare azi Manco? „Nu, nu mai ştiu cum să ajung pe Celălalt Tărâm, iar Inca Huayna Capac nu mă mai caută de când un străin îmi bucură sufletul şi mă mângâie, aşa cum nu a mai făcut-o nici un alt bărbat? Un străin atât de diferit de ceilalţi şi care poartă pe trupul său însemnul pumei?”

Se mulţumeşte să zâmbească, schiţând un gest de mângâiere pe umărul tinerei mesagere.

— Atunci înseamnă că este bine!

Inguill dă din cap în semn de aprobare şi se linişteşte.

— Mi-a spus că nu trebuie să îţi faci griji pentru el sau pentru Fratele-Geamăn. Fiecare este acolo unde trebuie să fie.

Anamaya aprobă clipind şi o întreabă:

— Povesteşte-mi despre tine, fără teamă…

— După cum ştii, Huascar, cel care a vrut să fie Inca în locul nobilului Atahualpa, a murit la puţin timp după ce aţi fost învinşi de străini. Dar chiar de aici, din palatul din Cajamarca, răzbunarea ordonată de Inca Atahualpa împotriva clanurilor din Cuzco supuse lui Huascar a fost îngrozitoare. Familia mea făcea parte din ele. Războinicii lui Inca Atahualpa au intrat în oraş şi i-au ucis pe toţi bărbaţii. Chiar şi în somn le-au zdrobit capetele cu măciucile lor de bronz. Apoi ne-au luat pe noi, când sângele începuse să curgă prin rigolele străzilor în locul apei sfinte. Pe noi, copii, fete şi femei… Ne împingeau cu lăncile lor, ne loveau râzând cu mânerele securilor lor, spuneau că puma ne va bea sângele, iar condorii vor prezice viitorul în măruntaiele noastre… Au…

Inguill vorbeşte cu calm şi, deşi este timidă, nu îi tremură glasul până acum. În acel moment, vocea nu i se stinge, devine doar mai înceată. Atât de înceată, încât Anamaya trebuie să se aplece foarte aproape de ea ca să o audă:

— I-au smuls mamei din pântece copilul pe care îl avea. Înainte ca ea să moară i l-au sfâşiat în două…

Anamaya tace. N-o mai vede pe Inguill. Lacrimile îi înceţoşează privirea şi o fac să tremure.

O amintire foarte îndepărtată o copleşeşte şi îi sfâşie inima, trezind în ea o suferinţă pe care o credea uitată. Nu are în faţa ochilor decât chipul blând şi iubitor al mamei. La fel ca şi imaginea pietrei de praştie trimise de războinicul incaş şi care i se înfipsese în tâmplă! Revede, cu o precizie şi o încetineală aproape insuportabile, cum mama sa se prăbuşeşte în noroi, ţinând-o pe ea de mână. Se revede pe sine singură şi pierdută.

Durerea îi taie respiraţia. *Coya Camaquen,* protejata marelui Huayna Capac, aceea care l-a salvat pe Atahualpa, aceea care ştie viitorul imperiului nu mai există!

Pentru câteva secunde, Anamaya este iar fetiţa îngrozită de brutalitatea războinicilor, fetiţa singură căreia nopţile nu-i aduceau odihna. Abia dacă o mai aude pe Inguill care adăugă:

— Într-o noapte, războinicii au băut *chicha* pentru ca să le mulţumească Soarelui Tatăl şi lui Illapa Fulgerul, pentru că au învins pentru totdeauna clanurile care l-au ajutat pe Huascar. Am fugit în momentul în care au adormit. Cum nu ştiam încotro să mă îndrept, m-am întors la Cuzco. Nobilul Manco era aici, ascuns într-un templu al strămoşilor lui. Fratele său, Paullu, tocmai fugise din oraş ca să se ascundă în apropierea lacului Titicaca…

Şi cum nu mai aveam pe nici unul dintre ai mei, nici casă unde să mă întorc, nici surori sau fraţi, nobilul Manco mi-a spus că mă vei ajuta dacă voi reuşi să ajung la tine.

— Te voi ajuta, îi şopteşte Anamaya.

Îi strânge mâna copilei care încă mai ezită, înainte de a-şi împleti degetele înţepenite de teamă. Încetul cu încetul, Inguill nu mai tremură şi de-abia atunci o podidesc lacrimile. Se apleacă înainte, lipindu-şi capul de pântecele lui Anamaya. Suspinele îi tresaltă pieptul şi îi întrerup frazele:

— Sunt luni de zile… Am crezut că nu o să mai ajung vreodată… Când am traversat munţii Jauja ningea. Eram sigură că voi muri… Dar într-o zi am văzut coloana străinilor… împreună cu generalul Chalkuchimac. M-am strecurat printre cărăuşi… Nimeni n-a zis nimic! Trebuia numai să car o zi întreagă o manta plină cu vase *de au*r…

— Gata, de-acum s-a isprăvit, spune Anamaya mângâind-o pe ceafă. Gata!

Inguill se ridică, mândră, ştergându-şi ochii cu podul palmelor ei fine. Dă să zâmbească, spunând:

— Aici a trebuit să fiu atentă la soldaţii străini. Din cauza asta n-am putut să vin mai repede la tine. Mai întâi, mi-e tare frică de ei. Când mă vedeau, râdeau şi voiau să mă prindă. Dar nu aleargă destul de repede…

Şi una şi cealaltă lasă ca tăcerea să le liniştească răsuflarea. De acum înainte briza dinspre nord este mai puternică. Draperia din prag freamătă mult mai regulat.

Anamaya ţine mâna lui Inguill într-a sa şi o simte cum tremură. Clatină capul, acum aproape senină şi zice încet:

— Marele masacru a şters tot ce era înainte, nimic din vechea ordine nu mai există. Cei care mai pretind că ştiu şi că spun tradiţia şi ghicesc ceea ce urmează sunt asemenea copiilor orbi care zic că văd noaptea în plină zi. Aici, doar unii îşi dau seama de asta. Lumea s-a schimbat, ceea ce era puternic devine slab. Iar mâine va fi numai un punct, printre stele de pe cerul întunecat… Soarele Tatăl şi Mama Luna ne observă tăcuţi şi nu ne spun ce trebuie să facem. Fiecare face după cum îl taie capul şi mulţi greşesc. Străinii nu se gândesc decât la aur. Mulţi dintre cei care îl slujesc pe nobilul Atahualpa mai sunt încă stăpâniţi de dorinţa de răzbunare împotriva celor din Cuzco… Inguill, de acum înainte va trebui să taci. Nu mai spune nimănui povestea ta!

— Ştiu. Nobilul Manco m-a prevenit: „Numai ei să-i vorbeşti, ea

va şti să te asculte".

— De azi înainte nu mai trebuie să plângi, adaugă Anamaya. Trebuie să zâmbeşti şi să arăţi cât de fericită eşti să-l slujeşti pe Inca.

— Fac tot ce vrei, numai să nu mă alungi, *Coya Camaquen!*

Anamaya se ridică, în timp ce Inguill sare drept în picioare.

— Pentru început am să-ţi găsesc nişte veşminte…

Inguill o priveşte cu admiraţie:

— Cât eşti de frumoasă… Nobilul Manco a spus că eşti cea mai frumoasă femeie din Imperiul Celor Patru Zări… Credeam că o spune fiindcă ţine mult la tine. Dar eşti frumoasă şi ochii tăi…

— Nu, nu mai spune asta! protestează Anamaya puţin cam pripit. Şi nu uita: când mai este cineva cu noi, mi te adresezi numai dacă îţi dau eu voie…

Pentru a mai domoli duritatea cuvintelor sale, cuprinde faţa tinerei fete în mâini şi o apropie de a sa. Îi lipeşte obrazul de al său:

— Toţi ştiu că nu am soră. Va trebui să pretind că îmi eşti slujnică. În inima mea tu eşti sora pe care mi-a trimis-o nobilul Manco.

*

— Nu sunt mulţumit şi tu ştii de ce, bombăne guvernatorul Francisco Pizarro privindu-l pe Gabriel drept în ochi.

— Spuneţi-mi, don Francisco, vreau să aud aceste cuvinte chiar din gura dumneavoastră.

Pizarro oftează. L-a purtat pe tânăr afară din palat, departe de piaţă, pe o străduţă ce urcă de-a lungul palatului lui Inca, spre colina unde se află clădirea bizară pe care au botezat-o, din obişnuinţă, „fortăreaţa", deşi niciodată nu au găsit în ea vreun soldat sau vreo armă.

— L-ai insultat grav pe Hernando, fratele meu şi l-ai provocat la duel de faţă cu ceilalţi…

— Asta este povestea josnică pe care v-a îndrugat-o?

— Nu-ţi permit să spui aşa ceva!

În ciuda tonului sever, Gabriel nu este deloc neliniştit. Dacă Hernando l-ar fi convins pe guvernator, nu l-ar mai fi invitat la o plimbare prin oraş, ci l-ar fi dus în faţa unui tribunal, cum se obişnuieşte. Guvernatorul, prudent, a trebuit să se informeze despre incident de la Candia.

— Don Francisco, să câştigăm timp şi eu şi domnia voastră. Spuneţi-i fratelui dumneavoastră că m-aţi ameninţat cu cele mai

îngrozitoare pedepse, iar eu voi lua asupra mea umilinţa de a recunoaşte că m-am căit sincer şi deplin…

— Dacă ar fi numai asta!

Gabriel este intrigat de descurajarea ce pare să fi pus stăpânire pe guvernator.

— Despre ce naiba este vorba, don Francisco? Nu cumva pe fratele dumneavoastră l-a lovit harul şi, regretându-şi crimele, ameninţă să se retragă într-o mănăstire ca să-şi ispăşească păcatele şi să moară miruit de sfinţenie?

— Încetează cu zeflemeaua, studentule! De când s-a întors cu acest general, fratele meu este un erou pentru toţi. Este admirat şi temut de toţi incaşii. Iar fratele meu pretinde scuze…

Gabriel izbucneşte într-un râs zgomotos:

— Fratele dumneavoastră nu mă prea cunoaşte. Credeam totuşi că vârful spadei mele…

— Destul! Nu vreau să mai aud nimic, ţipă Pizarro acoperindu-şi urechile.

— Atunci nu îmi mai cereţi să vă mai spun ceva, don Francisco!

Cei doi bărbaţi au ajuns pe înălţimea care domină câmpia unde se întinde Cajamarca. În depărtare, se zăresc aburii izvoarelor fierbinţi ale băilor lui Inca, unde îi aştepta Atahualpa.

— Te înţeleg şi dacă aş fi în locul tău aş face la fel, mormăie Pizarro cu glas înăbuşit. Dar ţi-o cer totuşi…

Gabriel este îngrijorat de tonul schimbat al lui Pizarro şi se crispează, aşteptând urmarea:

— Am nevoie de fratele meu. Îi cunosc fiecare viciu. Dar am nevoie de lipsa lui de scrupule, de autoritatea lui înnăscută… Şi am nevoie de banii lui…

— În timp ce comoara se strânge!

— Tu chiar n-ai habar de nimic! Comoara asta nu-i nimic pe lângă munţii de datorii pe care le-am strâns, pe lângă ceea ce aşteaptă dragul meu asociat, chiorul de Almagro, pe lângă promisiunile pe care a trebuit să le împart cu uşurinţă pe când cucerirea nu era decât un vis nebunesc în mintea mea… Dacă Hemando mă părăseşte, sunt…

Pizarro nu-şi termină fraza, însă îşi duce muchea palmei la gât, gest mai elocvent decât orice discurs. Sinceritatea lui îl mişcă pe Gabriel mai mult decât cuvintele spuse.

— Şi dacă nu voi cere scuze…

— … în public…

— ... în public, Hernando ameninţă că va lăsa totul baltă.

Pizarro dă din cap afirmativ. Lui Gabriel inima îi bate cu putere, iar o sudoare rece îi curge pe spinare:

— Nu ştiu, don Francisco, chiar nu ştiu...

Pizarro clatină din cap:

— Faci cum vrei, fiule!

Gabriel nu mai spune nimic, dar, în inima sa, ştie că a acceptat deja. Tremură din cauza unui ciudat amestec de uşurare şi de furie.

Nu vede cum, în privirea guvernatorului, trece un surâs ca un nor.

*

În picioare, nemişcat de la locul lui, Chalkuchimac este mare şi furios ca un urs.

— Ce se întâmplă? urlă el.

Nici unul dintre nobilii din suita sa nu îndrăzneşte să-i răspundă. Privesc drept înaintea lor, cu ochii rotunjiţi de spaimă.

Acolo unde se înălţa somptuoasa piramidă *ushnu,* acum nu mai este decât o movilă de pietre. Străinii plini de praf ridică din acest moloz o construcţie stranie, plină de ziduri şi de acoperişuri, cum nu s-a mai văzut până acum în imperiu. Pereţi aşa de subţiri şi aşa de răsuciţi, pietre aşa de caraghios zidite, încât şi o boare de vânt sau o mânie a cerului ar putea să le năruie şi să le prefacă în pulbere!

Chalkuchimac se întoarce spre Felipillo, hămăind iar:

— Ce înseamnă grozăvia asta?

— Este un templu pentru Tatăl lor din Ceruri. Aşa îl numesc ei pe cel care le-a permis să-l învingă pe Inca Atahualpa, răspunde tâlmaciul supus.

— Şi cine le-a dat voie să distrugă *ushnu-ul* ca să construiască „asta”? mai bombăne Chalkuchimac, cu faţa întunecată de mânie.

Privirea neîncrezătoare a lui Felipillo caută spre chipul nobililor un ajutor care însă întârzie să apară:

— Nimeni.

Chalkuchimac schiţează un gest de mânie dar, chiar în acel moment, dintr-una din clădirile din piaţă îşi face brusc apariţia un cavaler. Buimac, generalul incaş rămâne împietrit:

— A intrat în Templul Soarelui împreună cu animalul lui... şopteşte de parcă nu-i vine să-şi creadă ochilor.

În jurul lui, Nobilii şi Felipillo, cu frunţile plecate, păstrează

tăcerea. Chalkuchimac, fără să-şi ia ochii de la călăreţ, îşi întinde ameninţător braţul către el şi urlă:

— A intrat în Templul Soarelui împreună cu animalul lui! O să-mi spui odată ce se petrece aici?

Felipillo se apleacă şi spune:

— Guvernatorul Pizarro… ăăă, *Machu Kapitu* al lor a ales templul ca să-i fie casă şi…

Felipillo se opreşte, căci tropotul copitelor din imensa piaţă se transformă brusc într-un bombănit. Călăreţul şi-a mânat calul în partea opusă, aproape de poarta băilor şi l-a întors brusc. Dintr-o mişcare a pintenilor care scânteiază, îşi îndreaptă calul direct spre grupul incaşilor. Ridicat pe jumătate în scări, cu borul pălăriei lipit de frunte, îşi mână calul în galop. Felipillo şi Nobilii nu-şi pot lua privirile de la botul căscat al calului, fascinaţi de nările largi şi de ochii bulbucaţi. Dar Chalkuchimac se mulţumeşte să închidă gura într-o strâmbătură plină de aroganţă.

Vuietul galopului le vibrează în piept. Când animalul se află doar la o sută de paşi, Nobilii incaşi strigă de frică şi se feresc din calea bidiviului. Dintr-un salt, Felipillo se strecoară îndărătul lor. Calul cu ţintă albă în frunte, cu buzele răsfrânte peste dinţii galbeni, răsuflă ridicându-şi jaretele. Este la numai cincizeci de paşi, dar Chalkuchimac nu se clinteşte.

Îl priveşte pe călăreţ, un omuleţ care se chinuie să-şi ţină fundul ridicat deasupra şeii. Un bărbat de o urâţenie stranie: are un singur ochi şi faţa îi este roasă de boală.

Pe când călăreţul şi copitele calului sunt chiar aproape de el, generalul incaş îşi întinde umerii printr-o mişcare ţanţoşă, de parcă ar fi vrut să-i mai lărgească puţin. De dispreţ şi de ură colţurile gurii i s-au lăsat. Acum ştie cum de-au îndrăznit străinii să dărâme *ushnu*-ul ca să-şi ridice casa lor caraghioasă, îşi dă seama de ce sunt în stare. Înţelege ceea ce l-a făcut nevolnic şi moale pe Inca Atahualpa. În chiar acea fracţiune de secundă, auzind îndărătul lui strigătele nobililor aşa de lipsiţi de vlagă, furia sa este atât de mare, încât pare că se transformă în stană de piatră.

Chiar deasupra lui, buzele cărnoase ale cavalerului tremură din cauza provocării. În ultimul moment, pe când copitele calului împroaşcă pietre care-i lovesc picioarele, călăreţul îşi întinde braţul stâng şi trage de frâu. Chalkuchimac simte în umărul stâng impactul cizmei şi împuţiciunea animalului. Deasupra lui,

coada calului biciuie aerul.

Chalkuchimac nu se clinteşte. Nici măcar nu-şi roteşte privirea când, râzând, călăreţul îşi învârte calul, mânat la trap, în jurul lui, atât de aproape încât îi calcă în picioare umbra.

Chalkuchimac nu se mişcă. Sângele i-a îngheţat. Mai trăiesc în el doar ura împotriva străinilor şi mânia faţă de Inca Atahualpa care a permis o asemenea ruşine.

Calul se învârte iar şi iar. *Unku-ul* de alpaca al generalului Chalkuchimac se murdăreşte de praf şi de balele şi de sudoarea acră a animalului. Nu mai aude râsul călăreţului.

Adevăraţi sunt numai Inti şi Quilla, *Apu,* Strămoşii de piatră care locuiesc dincolo de coline, în munţi, pe drumurile sacre.

O rază de soare ţâşneşte printre norii ce acoperă cerul.

Călăreţul se află chiar în faţa sa. Dintr-o mişcare a genunchilor îşi cabrează calul. Bidiviul nechează, iar copitele sale lovesc furios aerul de deasupra capului generalului învins.

Chalkuchimac nu se clinteşte.

Îşi oferă chipul Soarelui-Tată. Zâmbeşte. Faţa i se încreţeşte precum cea a unui munte la naşterea lumii.

Acum e rândul străinului cu un singur ochi să îi fie frică.

*

Palatul care îl adăposteşte pe don Hernando Pizarro, aflat alături de cel în care s-a instalat fratele său, guvernatorul, seamănă deja cu unul spaniol. Prin nu se ştie ce miracol, don Hernando a izbutit să primească numeroase cufere, iar locuinţa sa este numai un zumzet al artizanilor incaşi, a căror măiestrie deosebită a fost cizelată de spanioli cu mai multă sau mai puţină brutalitate.

Încăperea pe care a transformat-o în sufragerie, cu masa uriaşă, rudimentar sculptată, candelabre, servicii de aur şi de argint, se vrea un palat al lui Carol Quintul. Până şi servitorii au o livrea deosebită – roşie ca panaşul coifului. La don Hernando acasă nu eşti ca la un oarecare…

Hernando şi mai tinerii săi fraţi, Gonzalo şi Juan, Soto şi cei mai de seamă căpitani spanioli, dintre care lipseşte numai Candia, sunt deja la masă, când don Francisco şi Gabriel intră în palat. Cei doi bărbaţi sunt întâmpinaţi cu hohote zgomotoase de râs.

— Frate, frate, spune timidul Juan, don Hernando tocmai ne povestea cum l-a aruncat pe barbarul acela în apă, sugerându-i să zboare ca o pasăre.

Se face linişte, în afară de râsul prefăcut al lui Juan. Toate privirile se întorc spre Gabriel:

— Don Juan, fratele Domniei voastre nu v-a povestii şi urmarea întâmplării? Umblă vorba că e chiar amuzantă.

— Nu-mi amintesc, spune don Hernando. Poate aţi vrea să ne lămuriţi dumneavoastră, domnule?

— Don Hernando, cunoştinţele mele despre această chestiune sunt prea limitate şi nu aş putea să-mi aduc aminte ceea ce aţi uitat Domnia voastră.

Don Francisco stă ţeapăn lângă Gabriel care simte tensiunea extremă care l-a cuprins pe guvernator.

— Se întâmplă, domnule, să ne vină târziu mintea la cap, spune cu mânie Hernando.

— Înălţimea voastră, nu-i decât prudenţă sau slăbiciune. Acestei uitări nu-i pot da frumosul nume de înţelepciune.

— Lipseşte, într-adevăr ceva – ceva esenţial.

Gabriel râde:

— Înălţimea voastră, îmi lipsesc atâtea lucruri, ca să mă pot apropia…

— Faceţi un efort!

— Degeaba încerc, nu reuşesc. E o prostie.

— Prostie, domnule şi încă ce prostie, nici n-aş putea s-o exprim… bombăne Hernando, cu privirea furioasă aţintită asupra fratelui său.

Hernando, cu mâinile crispate pe masă, nu mai suportă. Se ridică, răstoarnă scaunul dintr-o dată şi se îndreaptă spre Gabriel care, printr-o mişcare abilă, face pe jumătate cale întoarsă şi se îndreaptă spre draperia care ţine loc de uşă.

Mormăie, întorcându-i spatele lui Hernando:

— Don Hernando, vă prezint scuzele mele.

Şi dispare aşa de repede, încât Hernando se trezeşte mut în faţa draperiei care se mişcă. Furios, se întoarce către convivi:

— Ce-a spus animalul?

— V-a cerut scuze, frate, răspunde Juan pe un ton deranjat. Nu ne spuneţi şi pentru ce?

3.

Cajamarca, 25 iunie 1533.

În curtea interioară a palatului lui Inca Atahualpa domneşte o atmosferă stranie.

Femeile care îl slujesc aşează vasele din aur, argint şi lut ce vor fi folosite la masă pe o rogojină din stuf verde, ţesută delicat, ce se află în faţa tronului lui Inca. La fel ca înainte de venirea străinilor, sunt bucate pregătite din carnea cea mai fragedă, din peştele adus de la oceanul îndepărtat. Totuşi, această promisiune de fericire este îndeplinită printr-o mişcare graţioasă.

La doar câţiva paşi, în umbra pereţilor, departe de vasele pentru încălzit, Anamaya şi Gabriel stau în picioare. Nici chiar faţă în faţă, dar nici umăr lângă umăr. S-au obişnuit să stea aşa când sunt sub privirile celorlalţi. Dar nimic nu-i poate împiedica să simtă cum vibrează legătura bizară care îi uneşte, nici măcar tristeţea ce cuprinde toate ungherele palatului lui Atahualpa.

Gabriel povesteşte în şoaptă cum Hernando Pizarro l-a păcălit pe Chalkuchimac, momindu-l cu vorbe mincinoase şi convingându-l că stăpânul lui vrea să-l vadă. Descrie indiferenţa dispreţuitoare a generalului faţă de cererile presante de aur şi de argint ale lui Hernando. Insistenţele acestuia, ameninţările voalate. Neliniştea care a cuprins întreaga trupă când s-a zvonit că Moguer şi ai lui au ajuns la Cuzco, de unde trimiteau o comoară încă şi mai grozavă decât tot ce se descoperise până atunci.

— Dacă le-ai fi văzut privirile înnebunite… Nici dacă li s-ar fi promis viaţa veşnică şi n-ar fi fost aşa de neliniştiţi. Unii refuzau să doarmă ca nu cumva în timpul nopţii să vină comoara…

— Camera pentru răscumpărare este aproape plină, şopteşte Anamaya.

— Nu le ajunge o singură încăpere, Anamaya! Le trebuie un palat, un oraş de aur şi nici atunci când îl vor avea nu vor fi mulţumiţi…

— Fraţii tăi sunt nişte fiinţe stranii. Îi privesc mereu ca să pot să înţeleg prin ce anume se deosebesc de tine şi prin ce îţi

seamănă…

Gabriel nu ştie ce să-i răspundă. Dă uşor din cap şi o priveşte. Cel mai adesea privirea ei rămâne coborâtă în pământ alteori însă, dintr-o dată, îi privesc faţa neliniştită.

— Inca Atahualpa nu va fi niciodată liber, şopteşte Anamaya.

— Don Francisco i-a promis că va domni în pace în nord, la Quito, acolo unde s-a născut.

— Asta nu se va întâmpla, rosteşte prinţesa, clătinând din cap.

— Guvernatorul i-a promis, se încăpăţânează Gabriel, încruntându-se. Toţi trebuie să-şi respecte promisiunile. Aşa este o lege de-a noastră. Chiar şi regele, care este mai important decât guvernatorul, doreşte ca Atahualpa să rămână Inca…

— Spuneai adineauri că aurul este singura voastră lege.

— Singura *lor* lege, o corectă Gabriel mândru.

— Pretinzi că poţi să-i forţezi să schimbe legea?

Încă o dată, Gabriel rămâne fără glas. Anamaya îl priveşte adânc în ochi. Se simte pierdut, plutind, imponderabil aproape sub forţa acelei priviri, a acestei frumuseţi la fel de proaspătă şi de simplă ca aceea a unui lac. Poate să-i transmită certitudinile ei, adevărul ei implacabil fără să rostească măcar o vorbă. De fiecare dată rămâne profund tulburat. De fiecare dată i se pare că simte o putere a cărei existenţă n-o bănuise până atunci.

Protestează iar, ca un copil care refuză să se lase convins:

— Nu voi accepta să i se facă vreun râu.

A vorbit aşa de tare, încât slujitoarele au tresărit. Anamaya îşi întoarce privirea spre ele şi femeile se risipesc asemenea unui stol de păsări. Gabriel roşeşte şi apoi continuă în şoaptă:

— Din ziua în care a căzut prizonier şi în care i-am oprit ca să nu îl omoare, guvernatorul mi-a cerut să veghez asupra vieţii regelui tău.

Anamaya îşi strânge pelerina, ridicându-şi-o până la gâtul delicat:

— Nu vei putea lupta împotriva a ceea ce trebuie să fie…

Şi fiindcă ea tace, Gabriel o întreabă puţin mai sever decât ar fi dorit:

— Ce trebuie să fie?

— Timpul trece. Există puteri împotriva cărora n-are nici un rost să te opui. Chiar şi tu, care eşti bun, nu o poţi face…

Gabriel, tulburat de blândeţea cuvintelor ei, îşi pleacă privirea. Nu-l vede pe Atahualpa care iese din încăperea principală. Inca poartă o pelerină din lână brună, foarte fină, prinsă la piept cu un

tupu de aur, incrustat cu pietre preţioase.

O slujnică se grăbeşte să măture cei câţiva metri care-l despart de tron. Chiar şi din spate, Anamaya recunoaşte trupul voluminos al lui Inti Palia. Falsa prietenă şi adevărata duşmancă, aceea care i-a dorit de atâtea ori moartea. Deşi trăiesc practic sub acelaşi acoperiş şi-au vorbit numai de două ori în câteva luni de zile.

Anamaya se ridică şi îl roagă în şoaptă pe Gabriel să se îndepărteze.

Atunci liniştea este întreruptă de un ţipăt ce răsună până pe cele mai îndepărtate coline. Un urlet sau, mai curând, un răget de o claritate cutremurătoare. În jur totul încremeneşte, apoi geamătul se repetă, răguşit, sfâşietor.

— Chalkuchimac! şopteşte Anamaya, întorcându-se către Inca, Gabriel simte cum îl străbat fiori de gheaţă pe şira spinării.

În faţa lor, Atahualpa nu dă semne că ar fi auzit nici măcar cel mai mic zgomot. Întinde mâna spre un bol de aur şi Inti Palia se grăbeşte să-l ia şi să i-l dea mai aproape. În momentul în care răcnetul străpunge cerul din Cajamarca, Inca îşi duce la gură o bucată subţire de carne de vigonie. Printre buze i se prelinge puţin sos, iar o picătură de sânge prăjit îi curge pe tunică.

Fără să mai aştepte şi fără să mai respecte curtea sacră a lui Inca, Anamaya şi Gabriel se grăbesc spre uşă. Ridicându-şi spada fără s-o scoată din teacă, Gabriel îi respinge pe soldaţii spanioli şi incaşi care supraveghează intrarea palatului.

Pe când Inti Palia ţine bolul cu carne, cu privirea către uşa pe care Gabriel şi Anamaya au dispărut, Atahualpa abia dacă îşi ridică privirea spre ei şi aşteaptă o clipă, mestecând boabe de porumb. Apoi se ridică, ajunge în interiorul palatului şi se pierde în întuneric, cu paşi înceţi ca un om care conduce spaţiul şi timpul.

*

La intrarea în fostul Templu al Soarelui, devenit locuinţa guvernatorului Francisco Pizarro, s-a adunat o gloată. Zidul incintei din chirpici mai are şi un gard viu din *quinua.* Gabriel şi Anamaya trec prin mulţimea tăcută de incaşi. La intrare, Gabriel descoperă silueta înaltă şi nasul coroiat ale lui Pedro de Candia, uriaşul grec:

— Pedro, ce se întâmplă?

— Soto l-a întrebat politicos dacă ştie unde sunt ascunzătorile de aur, dar el n-a vrut să-i răspundă.

Grecul aruncă o privire peste umărul lui Gabriel şi o descoperă pe Anamaya, căreia îi zâmbeşte complice.

Gabriel se îndepărtează, dând la o parte câţiva oameni. Traversează o sală mobilată mai mult sau mai puţin după moda spaniolă şi ajunge în luminoasa curte interioară. Lângă el, aude ţipătul lui Anamaya.

În mijlocul patio-ului a fost ridicat un stâlp de care Chalkuchimac este legat fedeleş. Sub picioare are o grămadă de paie şi de lemne uscate. Deşi focul nu arde încă, tunica generalului fumegă, în parte arsă, iar pulpele îi sunt înnegrite, în spatele lui, indienii Canaris au torţe, iar în faţă, lângă tâlmaciul Felipillo, se află Soto. Căpitanul, scund şi gros, tropăie pe dalele din curte, de parcă pământul ar fi prea jos pentru el. Privirea lui, de obicei liniştită, ironică, aruncă văpăi de furie. Degetul arătător este aţintit asupra pieptului generalului.

— Înţelege-mă bine! Eşti general, eşti curajos, ai un cap de taur şi o inimă de piatră. Dar eu, care sunt căpitan, vreau să ştiu unde se găseşte aurul! Urlă Soto. Mai vreau să ştiu şi unde se află războinicii tăi şi ordinele pe care le-ai dat căpitanilor tăi. Vreau s-o ştiu şi o voi afla sau ai să te pârleşti ca un porc!

Felipillo se apleacă peste o grămadă de paie, de parcă i-ar fi frică să nu cadă peste ele şi să ardă o dată cu ele. Cu ochii închişi, îi şopteşte ceva la ureche lui Chalkuchimac. Nici un muşchi nu tresare pe faţa generalului incaş, numai o venă a gâtului i se zbate.

Gabriel face câţiva paşi în curtea interioară:

— Soto!

Căpitanul se întoarce spre el stăpânindu-şi furia din privire:

— Amice, nu te amesteca!

— Guvernatorul…

— Guvernatorul mi-a ordonat să-l interoghez pe ticălosul acesta şi chiar asta fac, îl întrerupe Soto pe un ton care nu acceptă replică.

Gabriel îl cunoaşte destul de bine, ca să ştie că nu poate fi dus de nas.

Atunci, de pe buzele lui Chalkuchimac ţâşneşte un ţipăt, acelaşi pe care l-au auzit în palatul lui Atahualpa. Gabriel crede că ţipătul înseamnă de fapt un cuvânt, dar nu izbuteşte să-l înţeleagă. Se întoarce spre Anamaya, care este observată pe furiş, cu zâmbete răutăcioase de spaniolii prezenţi. Dar ea nu-l vede. Ochii ei albaştri sunt aţintiţi asupra feţei generalului.

Buzele ei se mişcă în acelaşi ritm cu ţipătul lui Chalkuchimac: o şoaptă, un cuvânt. Un cuvânt pe care, de data asta, Gabriel poate să-l înţeleagă.

„Inti! Inti!”

Generalul incaş nu ţipă de durere sau de teamă. Ceea ce îi iese din gâtlej este o chemare puternică asemenea unei trâmbiţări care răsună în vârful unui munte:

— Inti!

Chalkuchimac invocă soarele. Se lasă în grija lui, fără nici o urmă de îndoială, cu o credinţă nestrămutată. Privirea i se opreşte pe chipul lui Anamaya şi apoi cu voce calmă adaugă:

— *Coya Camaquen,* cheamă-l pe Inca.

— Arde-i măruntaiele, n-o să-ţi spună nimic, bombăne Gabriel către Soto. Se teme de tine ca de o muscă. Cere să vină regele lui. Numai el îl va convinge să vorbească.

Căpitanul îl fixează cu privirea, gata să-şi lase furia să explodeze. Dar clipeşte, suspină şi ridică uşor din umeri, apoi şi consimte.

O linişte ameninţătoare se instalează în patio. Anamaya iese din curte, în timp ce aşteptarea pluteşte în aer. Privirile sunt neliniştite, singurul care nu clipeşte este generalul incaş privindu-l pe Soto sfidător şi cu dispreţ.

Un zgomot care vine din spate îl determină pe Gabriel şi pe toţi spectatorii să-şi întoarcă privirile. Guvernatorul, lângă care se află Atahualpa, a intrat în patio. Privirea lui don Francisco trece de la Gabriel la Soto, iar un zâmbet îi apare pe chip. Spune, arătându-l cu mâna pe Inca:

— Nobilul Atahualpa acceptă să discute cu generalul său. Poate va reuşi acolo unde puterea voastră de convingere, Soto, nu a avut sorţi de izbândă…

Gabriel simte ezitarea lui Anamaya. Se abţine cu greu să nu iasă în întâmpinarea lui Inca. Aceasta din urmă se apropie de Chalkuchimac.

Generalul, legat de stâlpul de tortură, îşi măsoară din priviri stăpânul. El, care a dovedit atâta supunere şi credinţă, nici nu clipeşte atunci când îl vede pe Atahualpa că se apropie. Nici măcar un semn de afecţiune. Dimpotrivă, gura i se arcuieşte şi mai mult, într-o strâmbătură aspră şi dispreţuitoare.

Atahualpa încremeneşte la câţiva metri de rug. Vorbele, deşi spuse în şoaptă, sunt destul de clare astfel încât Gabriel să le înţeleagă:

— Te ameninţă că te vor arde, însă tu nu trebuie să-i crezi. Nu-ţi vor face râu fiindcă mi-ar face mie râu. Nu sunt chiar atât de cruzi.

Un moment, Chalkuchimac nu-i răspunde. Îl priveşte pe Inca, îşi mută privirea încruntată până la Anamaya, îi ignoră pe spanioli, de parcă ar fi nişte umbre. Întreabă:

— Inca, mai ştii dorinţa Tatălui tău, Soarele? Ne mai eşti Inca şi de acum înainte?

Atahualpa tresare, de parcă ar fi fost pălmuit. Îşi revine şi, pentru o clipă, spaniolii îl întrezăresc în furia lui pe bărbatul orgolios şi puternic de dinainte.

— Cum îndrăzneşti să-mi vorbeşti astfel? mormăie spre Chalkuchimac.

— Mi se pare că ţi-e teamă de moarte, Inca, replică generalul hotărât să-l provoace. Aşa este?

— Ţi-ai pierdut minţile, Chalkuchimac! Ai face bine să nu mai vorbeşti de faţă cu străinii. Ţi-e mai frică de focul lor decât îmi este mie de moarte. Nimeni nu se va atinge de Fiul lui Inti.

— Dar ei te-au atins deja.

— Nu privi, nu asculta!

— De ce? întreabă Chalkuchimac, aspru.

Gabriel simte stânjeneala din sufletul lui Atahualpa. Nici unul dintre spanioli nu înţelege la ce se referă acest „de ce”, dar Atahualpa şi Chalkuchimac îl înţeleg prea bine.

— Taci, rosteşte Inca în cele din urmă.

— De ce nu m-ai chemat atunci când eram pregătit să intervin? De ce nu ai vrut să mor ca să te salvez? Am venit în faţa ta îndurerat şi cu dragoste, iar tu nu mi-ai oferit decât tăcere. Te privesc şi văd cum tremuri în faţa străinilor. Nu sunt decât nişte jefuitori de temple şi hoţi de aur. Nu ei distrug Imperiul Celor Patru Zări, Atahualpa, ci frica ta!

Chalkuchimac scuipă pe paiele rugului cu un răcnet răguşit. Atahualpa se fereşte. Pupilele par să fie înghiţite de sânge. Anamaya are capul plecat. Dorinţa lui Gabriel de a o lua în braţe este aşa de mare, încât acesta îşi încleştează pumnii. Ştie însă că gestul lui i-ar face mai mult rău decât bine.

La un semn al lui Soto, indienii Canaris se apropie şi cu torţele aprind paiele rugului într-o sclipire de flăcări mici şi luminoase.

Anamaya aude, în liniştea din patio, focul care trosneşte, îşi ridică faţa cu gura întredeschisă ca şi cum ar vrea să ţipe. Mai înainte să schiţeze vreun gest Gabriel, mâna lui Pizarro strânge

braţul acestuia.

— Nu-ţi face griji, fiule, şopteşte don Francisco. Inca a avut dreptate, totul nu-i decât o farsă…

Flăcările cuprind lemnele uscate, cu trosnituri sacadate. Fumul este dens, înţepător. Se ridică în jurul generalului incaş, care priveşte drept înainte cu buzele abia întredeschise.

Atahualpa îl priveşte din nou, fixează focul ce se întinde nestingherit pe toată suprafaţa rugului.

Flăcările se înteţesc, lemnul trosneşte. Anamaya îşi strânge mâinile până ce degetele i se albesc. Dogoarea jăraticului încălzeşte faţa lui Gabriel. Atunci Chalkuchimac urlă încă o dată furios, cu faţa îndreptată spre Atahualpa:

— Luaţi-l pe acest nobil dinaintea ochilor mei! Să plece! Duceţi-l de aici… Vă voi vorbi, o să înţelegeţi!

Abia a terminat de vorbit, că Felipillo urli tălmăcirea.

— Faceţi ce a spus şi stingeţi focul, ordonă cu voce calmă don Francisco.

În vreme ce indienii Cafiaris aruncă apă din urcioare peste rug, soldaţii îl împing încet pe Atahualpa afară din curtea interioară, pe care o părăseşte fără să se uite în urmă.

Focul se transformă într-un abur alb şi puturos. Ochii albaştri ai lui Anamaya răzbesc, în cele din urmă, până la Gabriel. Frumosul chip al lui *Coya Camaquen* este pe cât de liniştit, pe atât de trist.

Gabriel preferă să se eschiveze, ca să nu-i înfrunte direct privirea. Tot ceea ce gândeşte şi vede îi este cu neputinţă de suportat.

Chalkuchimac este înnegrit de cenuşă. I se aude numai răsuflarea. I se desfac legăturile. Picioarele, de la tălpi până la genunchi, sunt numai fâşii de carne arsă din care picură sângele, iar mâinile şi braţele îi sunt acoperite cu băşici. Totuşi, bătrânul războinic refuză să se întindă pe rogojina ce i-a fost întinsă. Îl duc nu departe de rug. Acolo, cu lovituri de cot, îi respinge pe indienii fără să-şi arate durerea altfel decât prin răsuflarea scurtă ce-i zdruncină pieptul şi rămâne în picioare aşteptându-l pe guvernator să vină la el.

Acum Soto clatină din cap, de parcă ar vedea un nebun.

Cuvintele generalului îndărătnic ţâşnesc asemenea unor insulte.

Da, există aur mult, în oraşul Cuzco. Da, acolo sunt comori. Atahualpa le-a interzis să se atingă de bunurile tatălui său, Inca

Huayna Capac fiindcă a fost cel mai puternic şi cel mai bogat dintre toţi ceilalţi stăpâni: în lumea asta e mort, dar trăieşte în cealaltă unde bea şi mănâncă, iar templul său este doldora de aur.

Şi nu se opreşte aici: de patru ori s-au apropiat de Cajamarca, el şi trupele sale la dorinţa lui Inca. De patru ori Inca a dat înapoi în ultima clipă. De patru ori a refuzat să ordone atacul, iar el, Chalkuchimac, s-a retras mânios.

Gabriel aproape că nu-şi dă seama că Anamaya părăseşte patio-ul. Fumul dens al rugului îi înţeapă ochii şi răspândeşte în aer mirosul ruşinii şi al cărnii arse.

Chalkuchimac vorbeşte şi spune tot ceea ce guvernatorul şi Soto doresc să audă. Dar sunt vorbe rostite din răzbunare şi nimeni nu ştie dacă sunt, măcar în parte, adevărate.

*

Forja luminează nopţile din Cajamarca. A început împărţirea prăzii şi acest lucru se petrece zi şi noapte. Acum, când comorile din camera destinată răscumpărării, din palat, depăşesc linia trasată, încărcăturile ajung direct. Forja aruncă văpăi purpurii şi aurul curge, devine pârâu, lichid magic, sclipitor. Apoi se răceşte. Se transformă în lingouri, greutatea care te faci să jubilezi. Aurul se îngrămădeşte în saci şi coşuri întregi cu lingouri.

În primele zile, toţi spaniolii erau acolo, cu feţele tot atât de roşii ca şi jăraticul din vasele pentru încălzit, răsuflând în acelaşi timp cu foalele. Unii îşi ardeau degetele nerăbdători, să mângâie lingourile fericirii! Totul dispărea înjur când fixau acea supă de aur pe care *plateros* o vărsau cu polonicul de fontă. Dispăreau brusc toate amintirile neplăcute, temerile, bolile, urile, prieteniile. Dar aurul curge şi curge şi ajunge să fie la fel de obişnuit ca şi răsăritul soarelui.

De acum înainte, soldaţii făceau nazuri când era vorba să stea de gardă, pe motiv că au de ales între a-şi prăji fundul sau testiculele. Dar zi şi noapte, în timp ce se topesc obiectele din aur cele mai ciudate, spice de porumb, lame, urcioare, coliere, cercei, idoli sau simple foi de aur, nici un incaş nu are dreptul să se apropie de forjă, nici măcar cei mai credincioşi.

Sebastian priveşte grămezile disparate de aur ce au fost depozitate în faţa forjei. Ca de obicei, vase şi veselă, dar şi tuburile şi bazinele rotunde ale fântânilor, fin lucrate, taburete şi chiar pietre din aur.

Toate aceste comori sclipesc sub lumina lunii şi a flăcărilor şi

se reflectă pe faţa lui Sebastian.

Alături de el, Gabriel mormăie:

— Sunt seri în care sunt mulţumit că m-am lipsit de pradă şi că nu am primit nimic. Pentru mine cea mai de preţ comoară rămâne tot calul meu!

— Eh, o adevărată comoară pentru a da lovitura: trei mii de pesos de aur la cursul zilei!

— Nu-ţi face iluzii, nu-i de vânzare!

— Nu face pe sentimentalul, nici măcar nu l-ai botezat…

Gabriel rămâne o clipă pe gânduri:

— Nu că n-aş vrea, dar nu ştiu de ce, nu reuşesc. Mi se pare că nu i se potriveşte nici un nume. E calul meu şi asta-mi e de ajuns…

Sebastian clatină din cap:

— În ce mă priveşte aş fi mulţumit să mi se dea orice cal, însă don Hernando nu este de acord…

— Nenorocitul ăla!

La auzul detestatului nume, strigătul a ieşit de pe buzele lui Gabriel ca un scuipat.

— Tu poţi să bodogăni, amice – şi între noi fie vorba mi-ai făcut mare plăcere că i-ai gâdilat puţin gâtlejul zilele trecute… Dar asta nu schimbă deloc starea mea: sunt sclav şi trebuie să rămân pe vecie sărac.

— Ai să reuşeşti tu să ciupeşti ici-colo niscaiva rămăşiţe…

Sebastian izbucneşte într-un hohot de râs, care-i zguduie tot trupul. Îi arată cu degetul pe oamenii de la forjă:

— Uită-te şi tu dacă lasă vreo rămăşiţă, gunoaiele!

— Răbdare, mormăie Gabriel. O să găseşti tu un suflet mărinimos care o să-ţi dea din aurul acesta blestemat!

— Ca să vezi! Am doi prieteni, aici, în lumea asta îndepărtată: tu şi Candia. Şi e nevoie ca tu să fii singurul conchistador care nu are dreptul la pradă şi, culmea, nici nu iubeşti aurul! Un nebun de legat care nu iubeşte decât ochii albaştri ai unei incase!

În pragul furiei, Gabriel îşi măsoară prietenul, dar nu descoperă la Sebastian decât blândeţe, haz şi admiraţie. Râde şi el încet.

— Candia te iubeşte, la fel ca aurul.

— Vai! Ceva mai mult decât pe tine şi n-o să fie niciodată bogat!

Gabriel oftează, oftatul rămânându-i pe buze:

— Cine ştie, poate că tu, Sebastian, ai să ajungi cel mai bogat

dintre noi?

Uriaşul negru izbucneşte în hohote, ţinându-se cu mâinile de burtă:

— Fără cal? Fără spadă?

— O să ai şi spada: toate la timpul şi cu preţul lor, asta ca şi celelalte…

Gabriel se opreşte ca să urmărească un grup de spanioli care păzesc îndeaproape doi incaşi care cară un idol din aur, de mărimea unei păpuşi mari. În urma lor, cu aceeaşi strâmbătură pe buze, don Diego de Almagro, înconjurat de câţiva dintre apropiaţii săi.

— Don Diego nu va suporta multă vreme să vadă cum tot acest aur i se scurge pe sub nas! mormăie Sebastian. De când a ajuns aici parcă s-a ţicnit!

De parcă ar purta un copilaş firav, incaşii lasă jos statueta, cu multă grijă.

— Asta-i regula dintotdeauna, răspunde Gabriel în şoaptă. Aurul din Cajamarca nu ajunge la cei care au luat parte la Marea Bătălie şi l-au capturat pe Inca!

— Regulile sunt făcute ca să fie schimbate, bombăne Sebastian. Ajunge să fii cel mai puternic.

— Ce vrei să spui?

— Că nu peste mult timp don Diego îşi va îmbunătăţi situaţia.

— Se va ridica împotriva guvernatorului?

Sebastian ridică din umeri:

— Cu toţii sunt aici pentru aur. Va fi nevoie, dacă vor avea cu toţii.

Gabriel se uită la Almagro, înnebunit în faţa statuetei. Se lasă pe vine, mângâie idolul şi râde cu singurul său ochi care străluceşte de bucurie.

— E adevărat că l-ai salvat de la moarte? îl întrebă Gabriel pe Sebastian, arătând cu bărbia spre Diego.

— Asta a fost de mult. Şi până acum acest lucru mi-a dat mai multe obligaţii decât drepturi.

— El te-ar putea face bogat.

Sebastian râde:

— Nu. El ar putea să mă elibereze! Lui îi aparţin. M-a împrumutat numai pentru campania guvernatorului. Aurul lui înseamnă libertatea mea.

*

„A fost o vreme când acest oraş era locuit de oameni

preocupaţi să trăiască şi să se teamă de zeii lor, gândeşte Gabriel mergând pe străzile întunecoase, străbătute de ţipete şi de certuri. Acum noi suntem aici ca nişte păsări ale infernului, atât de înfierbântaţi, de nesătui de aur şi de glorie! Uneori, la câte un colţ de stradă, sclipeşte torţa unuia dintre cei cincizeci de călăreţi care supraveghează ordinea în timpul nopţii. Ultimii sosiţi, ai lui Almagro, sunt cei mai agresivi fiindcă sunt cei mai săraci. N-ai pesos, n-ai femei şi abia dacă-ţi ajunge de băutură.”

„O să vedeţi voi, curând, curând…” Le spun celor din Cajamarca, cei care plătesc scump, cu lingouri de aur.

Ieşind în piaţă, Gabriel se îndreaptă spre palatul lui Pizarro. Apoi, de cealaltă parte, în spatele bisericii, în faţa uneia dintre cele mai mari clădiri, *kallanka* cum li se spune, aleasă de Hernando drept locuinţă, zăreşte o mulţime de oameni.

În seara aceasta, aici se odihneşte Chalkuchimac, cel cu braţele şi cu picioarele arse şi cu nervii încordaţi la maximum.

Intrarea este păzită de câţiva soldaţi crispaţi în faţa mulţimii incaşilor, care sunt totuşi calmi. Oamenii îşi vorbesc în şoaptă. E greu să prinzi ceva, fie şi o strălucire fugară din priviri.

Nişte degetele îi cuprind umărul. Tresare, punându-şi mâna pe mânerul spadei.

— Nu te teme…

— Anamaya!

Râd amândoi de mirarea lui. Poartă un *anaco,* alb, strâns în jurul taliei de o curea purpurie. E strălucitoare ca o stea care tocmai a coborât pe pământ. Îi stă alături fără să-l atingă.

— Ce aşteaptă? o întreabă Gabriel arătând înspre incaşi.

— Vor să-l slujească pe Chalkuchimac.

— De ce?

Se întoarce spre Gabriel, are faţa impasibilă, dar glasul îi este de o blândeţe ironică:

— L-au pierdut pe Inca, însă au nevoie de un stăpân.

— Inca trăieşte încă…

— Soarele, Tatăl său, nu mai răsare pentru el.

— Vrei să spui că de-acum răsare pentru general? o întreabă Gabriel arătând spre poarta palatului.

— Nu. Spun doar că vor să-l slujească.

— Pe cine, dacă nu mai este Inca?

Anamaya nu-i răspunde. Îşi îndreaptă privirea spre dealuri, spre lună, spre zăpezile eterne.

Apoi îl priveşte pe Gabriel şi se lipeşte uşor de el:

— Vino! Şopteşte.

Străini de tristeţea incaşilor şi de beţia spaniolilor merg de-a lungul zidurilor pieţei şi ajung pe drumul Băilor lui Inca. Aici, în toamnă, cortegiul magnific al lui Atahualpa s-a oprit ca să cunoască într-o singura zi gloria şi căderea sa. Pe aici au fugit, în acea seară, ca să-şi cunoască destinul.

Se pierd în întuneric, iar şoaptele se pierd o dată cu clipocitul apelor. Curând, se fac una cu bezna.

4.

Cajamarca, 25 iulie 1533, în zori.

În lumina albăstrie a zorilor, Gabriel merge călare pe drumul bine pietruit ce domină râul Hatunmayo. Ferit de vântul de dimineaţă de o pădure bătrână, descoperă în depărtare coama dealurilor vârstate de auriul palid al răsăritului. E plăcut. Umezeala nopţii dispare, picătură cu picătură, de pe frunzele copacilor.

Pe măsură ce se îndepărtează de Cajamarca, îşi simte inima mai uşoară. Vântul care adie ca o părere, extazul brizei... Ca şi cum tropotul copitelor l-ar scăpa, în sfârşit, de tensiunea ce bântuie mereu regimentul de conchistadori.

Hernando, fratele guvernatorului, a plecat în Spania. Va duce, însoţit de câţiva *hidalgos,* vestea victoriei de la Cajamarca împreună cu dovada: *quint*-ul Regelui, un vas în întregime plin cu aur.

Gabriel nu a avut timp să se bucure de plecarea lui. Fraţii mai tineri ai guvernatorului îl ajung din urmă pe Hernando în josnicie şi în mârşăvie. În oraş domneşte o tensiune între „cei care au” şi „cei care nu au” aur, aur, mereu aur... Cu cât comoara sporeşte, cu atât creşte şi lăcomia lor: cei care s-au îmbogăţit deja vor şi mai mult, iar cei care n-au ciupit decât nişte rămăşiţe sunt gata să omoare ca să aibă. Se şopteşte că tensiunea dintre cei doi camarazi din Panama a atins culmea.

Şi pe urmă, ultimele veşti nu fac decât să aţâţe spiritele. Incaşii, conduşi în secret de Chalkuchimac, deşi reţinut în palatul personal al lui Hernando Pizarro, ar strânge armate în munţii din jurul oraşului. Felipillo, tâlmaciul, pretinde că armata lui Inca este aşa de numeroasă, încât generalii săi trebuie s-o împartă în trei sau patru divizii, ca să poată fi aprovizionată mai lesne.

Chalkuchimac a fost interogat din nou. Dar de data asta, nu le-a spus nimic... Ca să aibă conştiinţa împăcată, don Francisco l-a trimis pe Soto împreună cu un detaşament pe drumul ce duce la Cajas.

În fiecare zi, călăreţii străbat în lung şi în lat drumurile din jurul

oraşului ca să găsească urmele unei avangărzi, pregătirea unui atac ce se lăsă aşteptat.

Încetul cu încetul, frica se insinuează.

Nu este frica din toamnă în care au descoperit forţa imperiului şi nici groaza din noaptea dinaintea Marii Bătălii, când au ştiut că trebuie să se lupte fiecare cu mai multe sute de incaşi. Este o spaimă înăbuşită ce le strânge măruntaiele şi nu-i slăbeşte. O spaimă ce aţipeşte noaptea, revine, se ascunde în adierea vântului sau în tropăitul vreunui animal din crâng…

Deodată, un galop îl face pe Gabriel să se întoarcă, puţin cam prea repede, în şa:

— Don Gabriel! Don Gabriel!

Gabriel recunoaşte haina de catifea verde-închis şi calul bălţat cu frâul bătut cu argint. Pedro Catano este un bărbat elegant, dar şi unul dintre puţinii spanioli pe care Gabriel nu-i detestă. Sunt de-o seamă şi ar fi putut chiar să se cunoască în sălile de curs ale universităţii. Catano este unul dintre puţinii participanţi la această aventură, care ştiu să citească şi să scrie. De altfel, petrece multă vreme scriind, de parcă s-ar fi îndrăgostit de propria poveste. Este, de asemenea, unul dintre cei care, în timpul bătăliei din noiembrie, s-au comportat cel mai frumos, cel mai demn şi nu l-au insultat niciodată pe Inca. Această atitudine şi tenul său bronzat, obrazul cu pometi proeminenţi i-au atras porecla de „Indio”.

— Stai, Pedro! Ce-i cu galopul ăsta? Vreo veste proastă?

Catano, cu zâmbetul pe buze şi cu răsuflarea precipitată, dă din cap în semn că nu:

— Nu! Am văzut că te îndepărtai şi am vrut să te însoţesc.

— Nu sunt sigur că am nevoie, îi spune Gabriel cu blândeţe.

— Gabriel, credeam că ordinele prevăd să nu te aventurezi de unul singur pe dealuri… răspunde Catano fără să se intimideze.

— Ah, ordinele! bombăne Gabriel, oftând deznădăjduit.

Ducându-şi caii la pas, cei doi bărbaţi ajung, fără grabă, pe cea dintâi din creste. Sub ei, râul curge liniştit. S-a luminat de ziuă şi o adiere uşoară opreşte căldura să se reverse. E greu de crezut că mii de oameni înarmaţi cu securi şi cu praştii se ascund în spatele atâtor frumuseţi.

Catano îşi mână calul alături de Gabriel. Umăr lângă umăr, cei doi bărbaţi admiră splendoarea oraşului ale cărui acoperişuri fumegă.

— Ce porcărie şi cu zvonurile astea, rupe tăcerea Gabriel,

scrâşnind. Pun pariu pe tot aurul pe care nu-l am că nu-i picior de incaş cât cuprinzi cu ochii!

Catano zâmbeşte:

— Iată cineva care pariază pe bani puţini!

— Ni se vând gogoşi, Pedro! Şi ştim şi de ce, nu-i aşa?

Catano ia o atitudine prudentă. Îl caracterizează o reţinere timidă, care totuşi poate fi dublată de o îndrăzneală ce poate fi nelimitată. Iar uneori, vorbele sale sunt spuse pe şleau:

— Vrei să spui că oamenii lui Almagro vor să scape de Inca Atahualpa? Că sunt aşa de grăbiţi să ajungă la Cuzco şi să-şi topească aurul, încât nu respectă ordinele regelui?

— Răscumpărarea lui Atahualpa a fost plătită şi încă peste ce se convenise, aprobă Gabriel. Nou-veniţii, în frunte cu don Diego, nu mai au răbdare să aştepte alte comori. Îi calcă pe nervi prezenţa lui Atahualpa şi aşa-zisele primejdii care ar veni din partea unui atac al soldaţilor lui Chalkuchimac. Şi, la urma urmei, nu putem să ne îngropăm aici… Nu crezi?

Catano abia dacă ezită:

— Don Francisco nu le va permite, vreau să spun să-l ucidă pe Inca.

Gabriel mângâie cu drag grumazul calului murg. Când se aduce în discuţie corectitudinea guvernatorului, nu se poate împiedica să nu-şi reamintească mirosul de carne arsă, răspândit în apropierea rugului lui Chalkuchimac:

— Pe onoarea mea, trebuie să nădăjduim.

— Dar ştie despre ameninţarea asta?

— Don Francisco ştie tot şi înţelege tot. Nimeni nu înţelege mai bine decât el situaţia în care ne aflăm. Şi fiecare vede că l-a cam păcălit pe don Diego. Au pornit împreună în această aventură, vreme de zece ani, în pofida tuturor greutăţilor, au fost tovarăşi, umăr lângă umăr. Şi iată că azi, unul din ei este guvernator bogat, iar celălalt şi-a cheltuit averea şi a rămas tot căpitan!

Mai admiră puţin în tăcere frumuseţea câmpiei, răstimp în care cuvintele îşi ating scopul. Apoi Catano clatină din cap, zâmbind obosit:

— Don Gabriel, acum înţeleg de ce vă urăsc aşa de mult fraţii guvernatorului. Până azi credeam că sunt invidioşi pentru relaţia pe care o aveţi cu don Francisco. Dar sunteţi prea ascuţit la minte. Nu vi se va ierta nimic…

Gabriel râde încet şi se uită la el prietenos:

— Pedro, de tine depinde să devii şi tu ager, fără să ignori neplăcerile pe care le-ai putea avea de pe urma acestei calităţi.

Pedro îl priveşte fără să-i răspundă. Însă zâmbetul lui de-abia schiţat, dar plin de o afectuoasă recunoştinţă îi arată suficient de clar că alegerea lui a fost deja făcută.

Gabriel, după un salut scurt, dă pinteni calului şi se îndreaptă spre oraş, fără să mai spună un cuvânt.

*

În timp ce-şi încălţa sandalele de paie, Anamaya descoperă pe una din barete un păianjen mare şi frumos, cu picioare strălucitoare şi păroase. După un gest de repulsie, lasă insecta să urce pe piciorul ei gol, să ezite în jurul genunchiului, înainte de a coborî şi de a se furişa sub dalele de piatră. Asemenea unei umbre însufleţite, dispare sub o rogojină.

Rămâne o clipă nemişcată, nu o mai bucură dimineţile ca înainte. Uneori se trezeşte lac de sudoare, cu inima îngrozită de presimţiri rele, întunecată de minciuni, de tăcerile prea copleşitoare ce apasă *cancha* palatului. Inca nu ştie nimic despre servitorii care mor sau fug, despre imperceptibila degradare a situaţiei. În jurul lui este descris un cerc invizibil ce se micşorează mereu. În interiorul acestuia mai domneşte ca stăpân absolut. Dincolo, nu este decât haos, neputinţa, confuzie…

— Visezi, Anamaya?

Inguill nu şi-a pierdut nimic din abilitatea de a se strecura cu agilitatea unei *viscacha.* Aşa a supravieţuit, aşa merge prin tot palatul. În dezordinea din jur, abia dacă s-a întrebat cineva ce e cu noua slujitoare apărută ca prin miracol. E nevoie de cât mai multe mâini de lucru.

— Încerc să-mi încep ziua, zâmbeşte Anamaya.

— Am voie să-ţi vorbesc?

Inguill are un fel de a fi copilăros şi grav totodată, care îi dă lui Anamaya sentimentul că este mamă.

— Ai auzit şi tu zvonurile care circulă despre Inti Palia…

— Inti Palia nu mă interesează.

Răspunsul lui Anamaya este, în ciuda voinţei sale, furios. Nu a uitat ura celei care a fost una dintre cele mai frumoase prinţese. Mirată, Inguill o priveşte cu atenţie.

— Iartă-mă, reia Anamaya cu blândeţe, mângâindu-i mâna. Ei, despre ce zvonuri este vorba?

— Se zice că Inti Palia a fost sedusă de cel care-i slujeşte pe spanioli şi le tălmăceşte vorbele.

— Felipillo?

Inguill aprobă dând din cap:

— Inti Palia a… în patul lui Felipillo?

— Nu ştiai?

Anamaya ridică dispreţuitoare din umeri:

— Imposibil! Inti Palia este una dintre concubinele lui Atahualpa! Cum să îndrăznească?

Inguill se încăpăţânează şi, convinsă de ceea ce ştie, strânge mâna lui Anamaya:

— Ba da! I-am văzut. N-am dormit astă-noapte şi am mers în *cancha* înainte de a mă refugia în templu. Ei bine…

— Ei…

— Felipillo o mângâia şi ea era fericită…

În inima lui Anamaya se trezeşte iar ceva din mai vechiul resentiment împotriva perfidei prinţese. Întreabă cu glas sever:

— Te-au văzut?

— Nu cred.

— Ţi-am spus, Inguill să ai grijă de tine!

— Coya Camaquen! I-am auzit rostind numele lui Atahualpa. Trebuia să-ţi spun!

— Da… îţi mulţumesc. Şi nu uita să fii prudentă. Acum, lasă-mă, copilo!

Inguill o mai priveşte o clipă pe Anamaya, apoi, cu regret, se supune.

Singură, Anamaya nu se clinteşte. Simte o durere care-i străpunge mijlocul. Ruşinea, teama, decepţia îi otrăvesc trupul. Ar trebui să alerge să-i vorbească lui Inca, să-l prevină de pericol, aşa cum a făcut-o de ani de zile.

De astă dată însă, nu resimte decât supărare şi nevoia de a fi singură.

*

— Prostule! Tâmpitule!

Gabriel aude înjurăturile prin deschizătura din zid. Coboară de pe cal, întinde hăţurile unuia dintre incaşii care zac mereu în faţa *cancha*-urilor şi intră în curte. Un spaniol îl loveşte pe un incaş cu mânerul spadei, cu lovituri scurte şi violente, peste urechi, peste gât, peste cap. Bărbatul ţipă, sângerând.

— Ce se întâmplă aici? întreabă Gabriel.

Spaniolul se întoarce. Buclele brune care îi încadrează chipul bucălat şi tânăr îi dau un aer de îngeraş. Din spate, Gabriel nu l-a recunoscut pe Gonzalo Pizarro, cel mai tânăr dintre fraţii

guvernatorului. Şi cel mai chipeş dintre bărbaţii prezenţi la Cajamarca. O frumuseţe care ascunde însă un suflet diavolesc.

Gonzalo surâde cu amabilitate prefăcută şi arată cu vârful spadei o masă la picioarele căreia zace o teslă:

— Se întâmplă că animalului ăstuia i-am cerut cu mare grijă să-mi facă o masă. Înţelegi? O masă! Nu o galerie de biserică sau un amvon cizelat: o masă. Şi uite ce-a făcut!

Gonzalo se apropie de masa care se clatină uşor.

— Ei bine? întreabă Gabriel străduindu-se să zâmbească la fel de neprefăcut ca şi Gonzalo.

— Ei bine, se clatină.

Gabriel se apropie de celălalt capăt al mesei şi o încearcă la rândul lui.

— Nu se clatină, spune calm.

— Dar eu îţi spun că se clatină.

Gabriel se apleacă şi ridică tesla pe care o întinde incaşului cu ochii speriaţi.

— Ţine, rosteşte în quechua. Nu te teme!

Bărbatul ezită, ia unealta, în timp ce aruncă o privire îngrozită spre Gonzalo.

— Părerea mea este că nu este şubredă, îi spune Gabriel calm lui Gonzalo. Dacă fratele tău, guvernatorul, ar fi de acord că asta nu valorează cât viaţa unui amărât, s-ar clătina, totuşi.

Mâna lui Gonzalo s-a încleştat deja pe mânerul săbiei. Numele guvernatorului îl face să cadă pe gânduri.

— Păzeşte-te, spune în cele din urmă.

— Dumnezeule, dar sunt cu ochii în patru şi ziua şi noaptea, glumeşte Gabriel.

Ironia îl face pe Gonzalo să se înroşească:

— N-ai să scapi la fel de uşor de mine cum ai scăpat de fratele meu, îi şuieră el.

— Te înţeleg, Gonzalo. Singura diferenţă este că fratele tău avea panaş roşu. Şi pe urmă îmi este la fel de frică de tine cum îmi este şi de el. Nu vezi cum tremur?

Fără să schiţeze cel mai mic gest, Gabriel se răsuceşte pe călcâie, iese în curte şi aruncă un fruct incaşului care i-a ţinut calul.

Gonzalo îl bruftuluieşte pe meşterul incaş rămas cu ochii în pământ.

— Să faci din nou masa, maimuţă idioată! îi strigă acesta. Să nu se mai clatine!

Apoi se îndreaptă spre deschizătura pe unde dispăruse Gabriel şi îl ameninţă cu pumnul.

— Păzeşte-te, repetă pentru propria plăcere.

Şi zâmbeşte.

Aşezat pe *tiana,* tronul regal, Inca Atahualpa, cu faţa impasibilă, cu desăvârşire nemişcată de parcă ar fi propria mumie, îşi ţine ochii închişi.

Când îi deschide, pupilele nu sunt decât două puncte minuscule pierdute în marea injectată de sânge a irişilor.

Anamaya păstrează tăcerea. O copleşeşte un sentiment mai vechi, mai puternic decât mânia împotriva lui Atahualpa, decât amărăciunea şi tristeţea.

Tandreţea.

Deodată însă, de parcă ar fi simţit această afecţiune, Inca face un gest neaşteptat: alunecă de pe tron pe pardoseala acoperita cu piei de *guanaco* şi pături din lână de vigonie. Întinde mâinile spre Anamaya. Abia dacă se distinge şoapta *„Coya Camaquen!”* din propria respiraţie.

Atunci ea se apropie de el, îşi pune palmă peste palmă, mâinile peste cele ale Fiului Soarelui.

Inca tremură. Buzele, mâinile, pieptul, întregul trup îi tremură de parcă tot universul s-ar zgudui. Tremură aşa de tare, încât îi clănţănesc dinţii. Tremură asemenea pietrelor cu numeroase faţete minuţios tăiate şi polisate din temple, atunci când *Pacha Mama,* Maica Ţărână, îşi zguduie măruntaiele.

Atunci braţul lui Inca o înconjoară şi o strânge la piept. Se lipeşte de ea, la fel cum odinioară, înainte de a muri, Huayna Capac, tatăl lui, o ţinuse de mână o noapte întreagă. O strânge la piept ca mai înainte, când îi arăta destinul glorios şi triumfător după lumina unei comete.

Pe dalele din curtea interioară se aude târşâitul unor cizme. Ajuns în pragul încăperii, guvernatorul Francisco Pizarro îi găseşte astfel înlănţuiţi.

Francisco Pizarro, stingherit, ezită în prag. Îndărătul lui, privirea vicleană a lui Felipillo este şocata de ceea ce vede. Guvernatorul aşteaptă câteva clipe, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, apoi strigă cu un soi de respect dublat de blândeţe:

— Nobile Atahualpa!

Inca îşi desface braţele, iar Anamaya se ridică fără grabă. Va sta în spatele lui Atahualpa care şi-a reluat locul pe tron. Anamaya îl priveşte fix pe Felipillo. Stingherit, tâlmaciul îşi

fereşte privirea. Se gândeşte la ceea ce i-a spus Inguill, dar cele două cuvinte rostite de guvernator îi captează întreaga atenţie:

— Eşti liber!

Nu e sigură că a înţeles bine.

— Eşti liber, dar nu te înţeleg, reia el.

Felipillo traduce, privind-o pe furiş pe Anamaya.

— Ce înseamnă asta? Ce spune *Machu Kapitu?* întreabă Inca.

Anamaya repetă la rândul ei cu ochii aţintiţi la guvernator, căruia nu-i poate citi în suflet.

— Aud zvonuri, Nobile Atahualpa! reîncepe Pizarro mai în largul lui. Mi le alung din minte, dar apar din nou... Aproape în fiecare zi, căpeteniile tale vin la palatul meu şi îmi povestesc despre ordinele tale către toate provinciile, de a strânge trupe împotriva noastră... Generalul tău, Chalkuchimac, se află printre noi însă trimiţi instrucţiuni celorlalţi căpitani, lui Quizquiz şi, de asemenea, lui Ruminavi. Dar eu ţin la tine şi nu cred ceea ce mi se spune. Totuşi, te întreb: am motive să nu-i cred?

Chipul lui Atahualpa se luminează:

— Ai dreptate! Sunt nişte glume.

Guvernatorul ascultă tălmăcirea lui Felipillo şi clatină din cap:

— Cu atât mai bine! În acest caz, aşa cum ţi-am promis, vei Putea să te reîntorci curând în regatul tău din nord şi să domneşti în pace, sub protecţia mea, pentru gloria împăratului Carol Quintul şi a Domnului Dumnezeului Nostru. Între timp...

Atahualpa ascultă cu atenţie. Aşteaptă. Dar şi Pizarro se întrerupe brusc şi nu arată că se grăbeşte.

— O să mor, afirmă, în cele din urmă, Atahualpa.

— Cum aşa, să mori? se miră guvernatorul.

— Mă voi alătura curând Tatălui meu.

Pizarro nu protestează, nu neagă...

Anamaya zăreşte deodată, prin draperie, silueta lui Gabriel care se strecoară lângă guvernator.

— Iertaţi-mă, don Francisco! Şopteşte, suflând greu. N-am putut veni mai repede!

Pizarro nu se întoarce spre el, nu vrea să-l scape din ochi pe Inca:

— Nu spune asta prietene, rosteşte blând. N-o să mori. Dacă ai duşmani, te vom păzi noi de ei! Ca şi acei creştini care nu te înţeleg. Îmi eşti un prieten prea bun.

— Sunt obosit, replică Inca indiferent!

— Odihneşte-te! Fii liniştit şi bucură-te de această zi

frumoasă!

Pizarro, urmat de Felipillo, iese din încăpere după o plecăciune scurtă care îi frânge în două trupul slab.

— Unde sunt ei? întreabă el odată ajuns în patio.

Doi soldaţi se apropie. Şocat, Gabriel îl descoperă şi pe Sebastian, cu faţa încruntată, ducând nişte lanţuri groase cât un braţ de copil.

— Dar ce faci cu astea? întreabă.

Sebastian nu îi răspunde. Gabriel se întoarce spre guvernator:

— Don Francisco, explicaţi-mi, vă rog!

— Vino, spune Pizarro după ce le-a arătat celor doi soldaţi intrarea în camera lui Inca. Trebuie să vorbim.

Anamaya rămâne în spatele lui Inca. Când vede draperia ridicându-se şi pe spanioli cu lanţurile în mâini, se trage îndărăt.

— Nu te nelinişti, îi spune Atahualpa. Totul este bine.

Sebastian se apropie de Inca rămas nemişcat. Privirea-i nesigură se opreşte o clipă asupra irisului albastru al lui Anamaya şi revine.

— Spune-le să facă ceea ce au de făcut, îi cere liniştit Atahualpa.

Uriaşul negru îi pune o cătuşă de fier în jurul gâtului, atent să nu fie prea strânsă. Cătuşa este prinsă de lanţ care este agăţat printr-un lacăt în jurul celei mai groase dintre grinzile schelăriei.

Atahualpa a rămas tot nemişcat. Un zâmbet palid îi aduce strălucirea în priviri şi îi luminează chipul:

— Vezi, sunt liber! îi spune lui Anamaya.

5.

Cajamarca, 25 iulie 1533, seara.

Zi după zi, cea mai mare sală a Templului Soarelui se transformă – cu mijloacele care le erau la îndemână – într-o palidă copie a luxului din palatele spaniole. A fost asamblat un mobilier grosolan, mese şi scaune cu spătar înalt, care nu prea au stabilitate. Pe pereţi mai atârnă tapiserii în culori şterse, iar ici-colo au fost îngrămădite câteva cufere. Măştile de puma, lamele de aur şi de argint din firidele pereţilor au fost deja topite şi înlocuite cu miniaturi ale fecioarei Maria şi ale Pruncului Iisus, atât de dragi guvernatorului Pizarro.

Pe masa mare pe care picură ceara din candelabre au fost aranjate patru tacâmuri. Pentru moment, nu sunt decât trei meseni. Don Diego de Almagro îl are în faţă pe Gabriel, în timp ce Pizarro a rămas în picioare.

În seara asta, don Diego nu şi-a mai pus banderola ce-i acoperea o parte din faţa lui ciupită de vărsat. Gabriel nu ştie care ochi trebuie să i-l privească: cel scos de o lance indiană este în mod ciudat mai atrăgător prin monstruozitatea sa: o masă neagră şi uscată ce lasă uneori impresia că se mişcă asemenea unui ochi normal. Don Diego, despre care se spune că este foarte curajos, ştie, folosindu-se de aerul său de bădăran, să fie viclean şi să tragă avantaje de pe urma infirmităţii sale.

— L-am văzut, spune cu accentul său lent din Mancha, accent pe care îl mai păstrează încă. Am mers la el în celulă şi i-am cerut să se potolească.

— Despre cine vorbiţi, don Diego? întreabă Gabriel.

— Despre Pedro Catano! Prietenul tău, după cât se pare! Adineauri a venit şi a făcut scandal în timpul consiliului, întrerupându-l pe don Francisco şi pretinzând că el şi cu tine aţi fi dejucat un complot împotriva lui Inca! Măiculiţă, ce mai ţipa! Că şi-ar da viaţa pentru el! Să fie unul dintre cei două sute de fii ai lui Inca? Deşi, după culoarea pielii, te-ai putea întreba…

Pizarro zâmbeşte. Gabriel păleşte şi trebuie să strângă din dinţi, ca să se abţină să nu-l insulte pe Chior.

— Guvernatorul a trebuit să-l întemniţeze ca să se potolească,

râde don Diego. Ce putea să facă?

— Să nu-l închidă! Să-l sfătuiască doar să tacă! bombăne Gabriel.

— Pace vouă, domnilor! intervine Pizarro frecându-şi mâinile, de astă dată fără mănuşi. I-am cerut prietenului nostru Catano să cineze împreună cu noi. Don Diego, nu-i aşa că este o idee bună?

Almagro îşi ridică braţele spre cer, dându-şi singurul ochi peste cap:

— Francisco, îţi cunosc prea bine nemărginita-ţi bunătate. Nemărginita şi, dacă-mi dai voie, periculoasă.

Lui Pizarro i se luminează chipul. Indiferent de motivele ce îi de acreala rivalităţii dintre ei, Almagro are privilegiul de a fi una dintre puţinele persoane capabile să-i smulgă un zâmbet.

— Ar putea oare înălţimile voastre să mă miluiască şi pe mine cu o explicaţie? întreabă Gabriel cam ironic şi bănuind deja ce va auzi.

— În timpul consiliului de război, întrerupt aşa de brutal de prietenul tău Catano, se discuta într-adevăr despre soarta lui Inca. Preotul Valverde şi cu mine credem că este un om şi că îl putem creştina, alţii însă…

— Alţii cred că este periculos, aprobă Almagro cu vocea sa piţigăiată, jucându-se cu pocalul în care a fost turnată o poşircă de vin. Alţii cred că nu mai este posibil să amâni expediţia spre capitala imperiului. La întoarcerea lor de la Cuzco, Moguer şi Bueno au fost categorici: acolo exista comori încă şi mai mari decât ceea ce am văzut noi până acum. Vreau să spun, cele pe care voi ăştialalţi care l-aţi însoţit pe prietenul meu, guvernatorul don Francisco, le-aţi adunat, le-aţi topit, vi le-aţi băgat cu grijă în buzunar…

— Totuşi, nici unul dintre noi nu se îndoieşte că în această faptă trebuie să ţinem seamă şi de un spirit foarte creştinesc, reia Pizarro impasibil. Împăratul nostru, Carol Quintul, trebuie să se bucure de consecinţa faptelor noastre, atunci când i se vor aduce la cunoştinţă.

— Ordinele regelui sunt clare, intervine Gabriel. Cer ca, pe cât posibil, să fie salvată viaţa principilor, regilor şi nobililor din Indii.

— Pe cât posibil, dar nu şi în caz de trădare, bombăne Almagro.

— Care trădare? întreabă Gabriel, ridicând tonul.

— Nu şi în caz de trădare, rosteşte blând guvernatorul şi se apropie de masă. S-ar putea să fie trădare, Diego! S-ar putea

numai; cum lipsesc dovezile trebuie să avem grijă de viaţa lui Inca… aşteptându-l pe Soto să se întoarcă.

— Avem dovezi, strigă Almagro exasperat, trântindu-şi pocalul pe masă.

— Ce dovezi? întreabă Gabriel.

— Ceea ce mărturisesc ai lor!

— Fleacuri, don Diego! Ştiţi că între ei nu-i vorba decât de intrigi şi de răzbunare…

— Fleacuri pentru tine, băiete! Vrei adevărul? Iată-l: nu putem pleca spre Cuzco având animalul ăsta cu pene în fundul nostru! Toţi incaşii de pe lumea asta ar sări pe noi!

— Ce ştiţi despre asta? îi linişteşte cu o singură vorbă! Am văzut cum procedează.

— N-ai văzut nimic, amice! În schimb am văzut eu, care n-am decât un singur ochi! De patruzeci de ani, tot văd de ce sunt în stare neamurile astea proaste! Şi o ştii şi tu la fel de bine ca şi mine, Francisco, nu-i aşa?

— Don Diego, îmi place să fac lucrurile respectând legea şi ordinele!

— Nu zău! Atunci fă ordine, guvernatorule! Stabileşte data plecării la Cuzco şi nu-l mai lăsa pe individul acesta cu pene să se târâie în urma noastră!

— Este lipsit de demnitate! strigă Gabriel, ridicându-se. Nu puteţi să…

Don Francisco îi face semn să se liniştească şi se întoarce către icoana Fecioarei:

— Inca este sub protecţia mea. Dacă va fi găsit vinovat, asta o va stabili un tribunal, ca în Spania.

Almagro îşi scutura căpăţâna, muşcă dintr-o pâinişoară de porumb şi scoate un ţipăt.

— Ce se întâmplă, Diego?

— Pe toţi dracii! Mi-am rupt un dinte, bombăne Almagro furios. Francisco, las-o pe Sfânta Fecioară şi spune să ne aducă nişte carne! Mi-e foame!

Don Diego scuipă în praf dintele rupt.

Palatul lui Atahualpa este cufundat în beznă. Inca a ordonat să nu se aprindă torţele. A refuzat să mănânce, nu i-a primit Pe *curaca* şi nici tandreţea concubinelor şi a soţiilor.

O vrea numai pe Anamaya alături.

Câtă vreme lumina mai pătrunde prin deschizătura unde se află puma de aur, Inca păstrează tăcerea. Vorbeşte numai când

afară este noapte deplină:

— Sunt un animal care nu mai ştie să fugă.

În glasul său nu-i nici tristeţe, nici amărăciune: e doar o constatare. Îşi atinge laţul, trage de lanţul care îl fixează de perete.

— Vino mai aproape, *Coya Camaquen.* Ia-mă în braţe...

Anamaya îl mângâie. Pe sub veşmintele delicate îi simte trupul obosit, care începe deja să se răcească. Un bărbat care s-a hotărât să moară. Un bărbat care se îndreaptă de pe acum spre Tărâmul Celălalt.

— Acum ştiu tot, spune Atahualpa cu calm. E prea târziu şi nu regret fiindcă preţul acestei cunoaşteri este chiar viaţa mea. Nu eu vorbesc, tu vorbeşti prin mine. Ştiu ce ţi-a spus tatăl meu înainte să moară, fiindcă şi pentru mine a venit acea noapte şi curând mă voi alătura lui. Ascultă... Ascultă: îndărătul glasului nostru se aude glasul Strămoşilor noştri! Glasul meu este mai bătrân decât mine şi va trăi mult după noi. *Coya Camaquen,* copilă blândă cu ochii asemenea apelor albastre ale lacului, să nu uiţi: fii mereu glasul Fiilor lui Inti!

— Inca, de luni de zile ştiu că trebuie să pleci, şopteşte în cele din urmă Anamaya. Totuşi, acum când a sosit clipa, mi-e teamă.

— Eu nu mă tem. Rămâi alături de mine, aşa cum ai fost alături de tatăl meu.

Răsuflarea lui Anamaya şi cea a lui Inca se amestecă. În întuneric, nu sunt decât o singură fiinţă.

— La Cuzco nu mai exista clanuri, şopteşte Atahualpa. M-am răzbunat ca un smintit, ca un om nedrept şi plin de mânie. Nu mai am nici fraţi, dar nici duşmani... Azi, urmaşii imperiului sunt în lanţuri, ca şi mine. Din vina mea plâng şi suferă.

Îi tremură genunchii. Anamaya îl sprijină, dar laţul din jurul gâtului îl strânge. Un geamăt de durere îi răzbate din piept:

— Din vina mea azi Nordul şi Sudul sunt lipsite de putere, din cauza mea s-a vărsat sângele Soarelui. Străinii sunt uşor de învins: Chalkuchimac avea dreptate! Reia cu voce răguşită. Seamănă cu răpitoarele ce aşteaptă ca prada să piară din propria voinţă. Eu, Atahualpa, fiul lui Inti şi al marelui Huayna Capac, am distrus Imperiul Celor Patru Zări, iar străinii au profitat de asta. Dar nu ştiu nimic despre puterea Celuilalt Tărâm. Construiesc din pulbere pe un vulcan ce se va trezi într-o bună zi, iar cenuşa lor se va risipi şi se va răspândi pe oceanul care i-a adus aici.

Glasul nu-i răsună din piept, este răguşit asemenea unui vârtej ce răzbate din adâncurile pământului. Este glasul tuturor strămoşilor, al părinţilor şi al fiilor care au alcătuit moştenirea nesfârşită transmisă de la origini:

— Multă vreme nu am vrut să ştiu de fratele meu, Manco. Acum înţeleg ceea ce tu ai văzut şi ai înţeles de mult: este primul nod al timpurilor ce vor veni.

— Şi puma?

Întrebarea a ţâşnit de pe buzele lui Anamaya împotriva voinţei ei. Atahualpa continuă fără vreo tresărire de surpriză în glas:

— M-a părăsit, dar tu trebuie să ai încredere în ea. Îndeplineşte ceea ce ţi s-a cerut, ascultă-i sfaturile…

O uşurare îi umple inima şi Anamaya îşi dă seama că, în acel moment, lanţul de tăcere care o sufoca s-a rupt. Inca a reuşit să vadă şi să înţeleagă ceea ce ea văzuse şi înţelesese de luni de zile. Acum este din nou aproape de Strămoşii de pe Celălalt Tărâm. Da, este pe drumul ce duce la sfârşitul trupului.

Târziu în noapte, Inca şi Anamaya, cu ochii închişi, împăcaţi, sunt una întru bucurie. Nu mai există diferenţă între veghe şi vis, între lumină şi întuneric, între trup şi spirit. Îşi întind aripile ca nişte păsări invizibile şi zboară peste munţi şi câmpii, peste lacul începuturilor lumii şi peste fluviul sacru al cerului, peste argintul Lunii şi aurul Soarelui.

Deşi prizonieri, sunt mai liberi ca oricând.

*

Erau deja la desert şi îşi curăţau fructele, când Pedro Catano intră clătinându-se în sufrageria guvernatorului. Pe faţă, i se citesc mânia şi teama cauzate de încarcerare. Don Francisco se ridică şi îl ia pe după umeri, gest cunoscut lui Gabriel şi care înseamnă afecţiune, dar cere şi supunere:

— Linişteşte-te, Pedro! Ia loc la masă şi mănâncă!

Catano se prăbuşeşte pe un scaun şi, măsurându-l pe Almagro, aflat în faţa lui, se lansează într-o tiradă îndelung gândită:

— Domnule guvernator, domnilor, vă mulţumesc pentru că l-aţi judecat pe Nobilul Atahualpa şi a primit ceea ce merită.

Almagro râde gâlgâit cu gura plină de carnea de mango, în timp ce Pizarro, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, întreabă:

— Ce-aţi zice de o partidă de cărţi?

— O partidă de cărţi?

Gabriel nu-şi poate crede urechilor.

— Nobilul don Gabriel se consideră mult prea învăţat pentru o partidă de cărţi? îl ironizează Almagro.
— Perfect, reia don Francisco şi le face semn slujitorilor incaşi. Diego, joci cu prietenul nostru Catano, dar mai întâi lasă-i răgazul să-şi mănânce friptura de pasăre…
Almagro, cu o mutră dezgustată şi resemnată, îi face jocul, iar Catano îşi lasă nasul în strachina de cositor.
Chiar atunci dinspre patio răzbat zgomote, glasuri ridicate, strigăte de mânie. Doi soldaţi spanioli îl flanchează pe unul din sclavii din Nicaragua şi încearcă să-l oprească să treacă de gărzi. Gabriel îl recunoaşte pe Pedro de Anades, un omuleţ cu barba rară, mereu asudat şi extrem de loial lui Almagro.
— Ei bine, ce se întâmplă Anades? îl întreabă Gabriel.
— Nu ni se dă voie să trecem, strigă Anades, arătând gărzile. Trebuie să-l văd imediat pe don Diego.
— Imediat! Eşti cam nerăbdător! Don Diego joacă o partidă de cărţi cu guvernatorul.
Chipul lui Anades se luminează:
— Atunci Dumnezeu este cu mine, don Gabriel, fiindcă trebuie să-l văd şi pe guvernator.
— Aş putea să te întreb de ce?
Anades îl arată pe sclav:
— Cred că înălţimile lor nu m-ar ierta dacă nu le-aş aduce mărturia ăstuia… spune, plin de importanţă.
— Mărturia?
Anades îşi pune un deget pe buze:
— Să-mi fie cu iertare, don Gabriel, dar este o chestiune aşa de importantă, încât acest om va vorbi numai de faţă cu guvernatorul şi cu don Diego.
Chipul lui Anades este luminat de ceva ce aduce cu strălucirea unei plăceri răutăcioase. Pentru o clipă, Gabriel se gândeşte că seamănă bine cu un călău. Face un semn spre gărzi.
— Lăsaţi-l să treacă! ordonă.
— Înălţimile voastre, este de cea mai mare însemnătate… începe pompos Anades, odată ajuns în sufragerie.
— Fii scurt! i-o retează Pizarro.
Anades se fâstâceşte, aruncă o privire spre masă, bucate, cărţi de joc, de parcă ar fi găsit calea de a-şi atinge scopul. Sfârşeşte prin a-l ocări pe incaşul pe care l-a adus cu sine:
— Tu, vorbeşte…
Incaşul tace, uitându-se speriat în jurul său. Buzele îi freamătă

în tăcere. Cu fruntea-i strălucind, Anades spune în cele din urmă:

— Acest om afirmă că a văzut, la trei leghe de Cajamarca, o mulţime de războinici incaşi care se îndreptau spre oraş…

— Pe cât pot auzi cu urechile mele, acest om nu ne spune nimic nou, observă cu răceală Pizarro.

— Mai domol, Francisco! intervine Almagro, aruncându-şi cărţile şi sărind de pe scaun. Pe Sfântul Iacob, ne paşte primejdia şi tu vorbeşti de parcă ai fi la tribunalul din Sevilla!

— Să vorbească odată! Vreau să aud ce are de spus!

— Vorbeşte, îi cere Gabriel cu blândeţe. Povesteşte ce ai văzut şi ai auzit şi vom fi mulţumiţi.

Sclavul îşi vine în fire. Frazele îi sunt scurte, sacadate:

— I-am văzut pe războinici. Mulţi, foarte mulţi… Vin din nord… Mă ascunsesem într-un sat. Au distrus un lan de porumb. Cântau. Spuneau că la noapte vor ataca oraşul…

Gabriel se încruntă şi îşi strânse buzele, iar incaşul îşi continuă povestea cu ochii în pământ. După fiecare frază, Pizarro clatină din cap.

— Aşadar? întreabă în cele din urmă Anades, cu o mutră satisfăcută.

Singurul răspuns pe care-l primeşte este tăcerea.

Apoi se aude glasul sarcastic al lui Almagro:

— Înălţimea voastră doreşte să ne sacrifice pe toţi de dragul lui Catano?

Pizarro îl măsoară din cap până în picioare, bombănind:

— Scuteşte-mă de măgăriile tale, Diego, le ştim foarte bine!

Strânge pumnul înmănuşat şi iese fără să-i arunce o privire lui Gabriel. Deja în picioare, îl urmează Almagro, apoi Anades, tovarăşul său şi sclavul. Chipul creol al tânărului Catano este cenuşiu, în ciuda luminii flăcărilor.

— S-a isprăvit, mormăie. Îl vor ucide pe Atahualpa. Am pierdut, nu-i aşa?

Gabriel clatină încet din cap:

— Azi de dimineaţa eram împreună, Pedro, şopteşte.

Catano dă din cap cu tristeţe.

— Ai văzut ceea ce am văzut şi eu: câmpuri, linişte, aer! Nu-i nici picior de războinic în jurul acestui oraş!

— Totuşi, bărbatul acesta…

— Bărbatul acesta minte, conchide Gabriel.

6.

Cajamarca, dimineaţa zilei de 26 iulie 1533.

— Dovedeşte-mi că minte! îi strigă Pizarro.

— Nu e nevoie de nici o dovadă: am văzut cu ochii mei câmpiile şi munţii şi nu era nici o armată! Vă dau cuvântul meu şi vă spun: omul acela minte. Pentru numele lui Dumnezeu, don Francisco! Puneţi mai prejos cuvântul meu decât cel al unui sclav? Se enervează Gabriel.

A forţat intrarea în camera guvernatorului la ceasul când acesta se îmbracă. Don Francisco îşi aranjează meticulos gulerul din dantelă albă. Împreună cu cele câteva pene colorate de la pălărie este singurul accesoriu pe care şi-l permite ca să mai învioreze negrul etern al hainelor sale.

— Aşteptaţi cel puţin întoarcerea lui Soto, don Francisco! reia Gabriel. Vom şti mai multe. De aici şi până la Cajas, el şi călăreţii lui au scotocit fiecare colţişor. Dacă există mai mult de trei incaşi înarmaţi o să-i vadă sau măcar o să-i audă.

Tonul este sever, iar chipul – schimonosit de furie. Ar fi vrut să fie mai calm, mai stăpânit. Ştie că guvernatorului nu-i place să fie prea grăbit. De altfel, Pizarro îi respinge propunerea, ridicând dispreţuitor din sprâncene:

— Să aştept? Şi ce-o să le spun celor din consiliu, băiete? Lui Almagro? Consilierilor regali?

— Monseniore, dacă-mi aduc bine aminte, la plecarea din Sevilla nu prea vă păsa de consilierii regali… nici de consiliu, nici de don Diego! Vreţi ca lucrurile să se desfăşoare după cum doriţi, iar faptele să nu rămâne doar în visele noastre…

O luminiţă vioaie străbate privirea obosită a Guvernatorului. Îi face plăcere să i se reamintească această *„incartade”.* Cu toate acestea, clatină din cap:

— Atunci era atunci, băiete! De acum înainte răspund de acest oraş, de tine, de camarazii tăi. Sunt guvernator, iar această ţară trebuie să fie condusă după legile Spaniei.

— Întocmai, precizează Gabriel, cu răceală. Dacă regele află că Nobilul Atahualpa a fost executat fără dovezi…

Degetele guvernatorului tremură pe borul pălăriei. Rosteşte cuvintele sacadat, cu glasul plin de exasperare:

— De câte ori trebuie să-ţi spun? Nu-mi poţi dovedi că incaşul lui don Diego minte! Cu atât mai puţin că Atahualpa nu ne vinde gogoşi, ca să ne tragă pe sfoară!

— Daţi-mi timp să vă aduc aceste dovezi şi îl veţi prinde!

— Destul!

Este pentru prima oară când Pizarro se răsteşte şi ridică mâna cu mănuşa lui neagră spre Gabriel:

— Destul! Ajunge, Gabriel Montelucar y Flores! Aminteşte-ţi cine eşti şi ce îmi datorezi! Aminteşte-ţi ceea ce mi-ai promis!

Simţind aluzia la faptul că este un bastard şi auzind numele detestat, Gabriel se crispează şi faţa i se face albă ca varul. Restul şi-l aminteşte la fel de bine ca în prima zi.

Însă guvernatorul îşi muşcă buzele şi încearcă să îşi repare gafa, vrând să pară stingherit:

— Nu-mi pasă din ce neam le tragi. Sunt la fel ca tine. Dar să nu uiţi restul… Mi-ai promis că le vei supune întotdeauna hotărârilor mele. Iar prin asta îmi eşti… Da, îmi eşti ca un fiu.

Vocea guvernatorului este sufocată de această afecţiune ascunsă, neclară, care îi leagă.

„Javră de moşneag…” gândeşte Gabriel fără să îşi poată reţine totuşi emoţia.

— Am nevoie de încrederea ta, Gabriel, continuă don Francisco, strângându-l de braţ. Nu te lăsa influenţat de acea incasă, de acea vrăjitoare din anturajul lui Atahualpa. Nu e bine.

— Asta, don Francisco, mă priveşte numai pe mine!

— Ştiu şi eu…

Ochi în ochi, se măsoară unul pe celălalt. În cele din urmă, Pizarro îşi agită mâna, de parcă ar alunga o muscă:

— Eh, femeile! Nu contează! Îţi spun asta fiindcă fraţii mei sunt necăjiţi să te vadă cu fata aia ciudată.

„Am ajuns şi la acest capitol, gândeşte Gabriel amuzat. Vulpea asta bătrână o întoarce şi vrea să mă lovească în punctul sensibil.”

— Don Francisco, ştiţi ce cred eu despre fraţii dumneavoastră. Dar eu nu-mi permit să-mi exprim părerea despre femeile incase pe care le iau şi le abandonează mai apoi după cum au ei chef…

E aproape sigur că zăreşte o luminiţă vioaie ce trece peste

faţa zbârcită a lui Pizarro. Profită de situaţie şi mai adaugă:

— Excelenţă, să vorbim despre lucruri serioase!

— Da… Ai dreptate. Aşadar, ascultă-mă bine! Aici nu exercit numai autoritatea regelui. Mă cunoşti prea bine ca să ştii că nu mă mulţumesc doar cu asta. Nimeni nu are mai mult decât mine simţul datoriei şi al dreptăţii. Nimeni, pricepi?

— Ştiu, don Francisco.

— Crezi că-mi petrec nopţile numai în rugăciuni vane, că dau aşa, numai din buze? Sau crezi că mă supun cu adevărat la cele ce-mi spune Sfânta Fecioară?

— Ştiu, repetă Gabriel.

— Gabriel, nu mă aflu aici pentru aur, nici pentru pământ şi nici pentru miile de sclavi. Las asta în seama lui Diego de Almagro şi a altora… Sunt aici ca să scriu o legendă întru slava domnului Nostru Iisus Hristos şi a regelui Carol Quintul.

— Atunci nu permiteţi să fie mânjită cu sânge!

Pizarro îşi îndeasă pălăria pe cap şi priveşte în întuneric. Apoi îşi strânge catarama centurionului şi îşi aşează palma pe mânerul săbiei, ca şi cum ar poza.

— Susţii că Anades şi sclavul lui mint?

— Da.

— Dovedeşte-mi!

— Şi pe urmă?

— Pe urmă, nimic. Găseşte-mi nenorocita aia de dovadă, asta-i tot!

*

În ciuda orei matinale, Gabriel este surprins de agitaţia din piaţa oraşului Cajamarca. Grupuri de incaşi şuşotesc, iar patrulele spaniole au feţe ameninţătoare.

Garda a fost dublată. O sută de spanioli au patrulat toată noaptea pe străzile şi pe drumurile din jurul oraşului. Toţi spaniolii au dormit cu armele la îndemână. În zori, părintele Valverde a ţinut în biserica neterminată o slujbă care, după nerăbdarea şi paloarea feţelor, amintea celor stabiliţi mai de mult în Cajamarca de cea oficiată înaintea Marii Bătălii din noiembrie.

— Gabriel!

Strigătul îl face să tresară. Sebastian se apropie de el. Zâmbind, îşi arată un şir de dinţi a căror strălucire şi putere stârneşte invidia multora dintre conchistadori.

— Vrei să mă urmezi o clipă?

Umăr lângă umăr, dau ocol bisericii. Zidurile naosului nu sunt ridicate decât până la înălţimea unui stat de om. Pe altarul de piatră a fost ridicată o cruce simplă din lemn. Stâlpii ce se înalţă spre cerul albastru al Anzilor creează un efect ciudat.

— De ce trebuie să-l pui în lanţuri tu pe Inca?]l întreabă sec Gabriel.

— Pentru că ei mi-au ordonat aşa, îi răspunde simplu Sebastian.

— Ei?

— Almagro şi guvernatorul însuşi.

— Dar tu? De ce tu?

Zeflemeaua lui Sebastian e sinistră, iar glasul plin de amărăciune:

— Amice, chiar trebuie să-ţi reamintesc de fiecare dată un adevăr foarte simplu? Eu, pentru că sunt sclavul lui don Diego. Eu, pentru că am pielea neagră şi pentru că nici un bun spaniol nu ar fi consimţit să-şi mânjească mâinile punând în lanţuri gâtlejul unui rege, fie el şi unul cu pene din Peru! Atunci când eşti alb, spaniol şi *don* nu ştii niciodată ce-ţi poate aduce ziua de mâine! Însă eu ştiu: acelaşi rahat de ieri este şi azi!

Gabriel îşi coboară privirea în pământ. Este atâta durere în cuvintele prietenului său, încât fiecare vorbă îl loveşte asemenea unui pumn. În acel moment, zidăria încropită a bisericii îi apare la fel de oribilă ca o litanie mincinoasă.

— Iartă-mă, prietene, am pus o întrebare idioată!

— Gabriel între noi se întinde o mare nesfârşită, iar prietenia nu îţi ajunge întotdeauna ca s-o străbaţi de la un capăt la altul… îi şuieră Sebastian.

— Ţi-am spus: ştiu asta şi îţi cer iertare. Vrei să îngenunchez şi să te rog? îşi iese Gabriel din fire şi regretă. La naiba! Fie! Eşti un nimic. Doar că am obosit să mi se tot vândă gogoşi. Cu atât mai mult cu cât noaptea pe care am trăit-o mi se pare a fi una dintre cele mai întunecoase şi mai teribile! …

Zâmbetul îi revine pe buzele lui Sebastian:

— Aş putea să te luminez eu. Incaşul care a depus mărturie ieri…

— Omul lui Anades?

— Întocmai. Incaş şi, mai ales, sclav. Nici el nu mai ştie al cui, nenorocitul! Aseară am băut cu el câteva pahare din berea ăia a lor aşa de dulce şi care-ţi dezleagă limba cât ai clipi. La al treilea pahar nu mai era sigur dacă a văzut armate incase ori turme de

lame. La al patrulea, nu mai ştia dacă a fost să dea o raită pe câmpurile din jurul trecătorii. Iar la al cincilea mi-a arătat acul de aur pe care i l-a dăruit cu mărinimie Anades ca să-şi spună povestea!

— Sebastian, eşti salvarea mea! Unde este?

— Dacă aş şti…

— Cum aşa?

— După ce s-a trezit din beţie i s-a făcut frică şi nu mai dau de el…

— Pe sângele lui Hristos!

— Cum zici tu! Dar eu voi fi Iuda, dacă nu-l vei face să vorbească în faţa guvernatorului! M-au desemnat să-l strangulez pe Inca.

Gabriel îşi priveşte fix prietenul. Cu zece minute în urmă, ar fi fost extrem de furios. Acum se simte copleşit de o nesfârşită amărăciune. Doar o ultimă speranţă îi mai atinge sufletul.

— Nu mă întrebi de ce? ripostează Sebastian.

— Nu începe iar, bine?

Sebastian îi prinde încheietura mâinii şi îşi înfige privirea întunecată în cea a lui Gabriel, rostind cu o voce mai nesuferită decât scârţâitul unui ferăstrău pe o vergea ruginită:

— Dacă-i sucesc gâtul lui Inca, don Diego îmi oferă o spadă, iar don Hemando Pizarro însuşi va accepta să-mi aşez impunătorul meu fund pe spinarea unui cal. Iar Moguer mi se va adresa cu don Sebastian! Merită să fac târgul, nu crezi?

Gabriel îşi stăpâneşte furia care îl lasă fără suflu. Strânge din dinţi şi se abţine să arunce vorbe în vânt.

Sebastian are dreptate: e un târg care merită.

Anamaya priveşte calmă spre mulţimea de oameni care intră în camera lui Inca. În frunte este guvernatorul, urmat de Almagro Chiorul, apoi de preotul Valverde cu Biblia şi de consilierii regali. Îl însoţesc, de asemenea, tălmaciul Felipillo şi cei doi fraţi mai tineri ai guvernatorului: Gonzalo, cu frumuseţea lui diavolească şi Juan, cu alura lui mândră şi timidă totodată.

Toată noaptea l-a păzit pe Atahualpa.

Un simplu gest al lui Pizarro şi un soldat dezleagă laţul lui Inca. Atahualpa îşi pipăie gâtul. Rând pe rând, îi măsoară pe străini din creştet până-n tălpi cu un aer dezgustat, dispreţuitor şi indiferent. Apoi i se adresează guvernatorului:

— Ai venit să jucăm şah, nu-i aşa?

— De ce ai făcut asta, prietene?

Pizarro nu îi răspunde, doar loveşte cu piciorul în laţul de fier care zace pe jos, de parcă aşa l-ar alunga pe Inca şi ar şterge orice urmă a existenţei sale.

Un murmur străbate rândul spaniolilor cât durează tălmăcirea. Anamaya ar vrea să zâmbească. Atahualpa a vorbit atât de calm şi de hotărât… Noaptea a fost foarte odihnitoare pentru Inca.

La un semn, un servitor aduce o masă din stuf împletit. Lângă Pizarro a fost aşezat un taburet, apoi masa cu tabla de şah. În timpul prizonieratului său, Atahualpa a început să îndrăgească mult acest joc. Tablele de şah se confecţionează nu departe de palat, lângă atelierele de ţesătorie pustii acum, iar Inca alege cu atenţie mărimea şi materialul.

— Vei juca cu albele, îi spune Inca. Eu cu negrele. E în firea lucrurilor.

Chiar dacă e surprins, guvernatorul nu o arată. Îşi scoate mânuşa neagră din mâna dreaptă. Anamaya vede mâna mică şi uscată aranjând nervos piesele.

Rămas în picioare, Inca îşi scoate rând pe rând însemnele Puterii: pieptarul din *mullu* roşii şi roz de o fineţe nemaivăzută, *llautu,* banta regală, chiar şi eşarfa ce-i acoperea urechea sfârtecată şi le întinde lui Anamaya. Tăcerea este deplină. Toţii spaniolii au ochii aţintiţi asupra lui Inca Atahualpa. Cu cât renunţă la însemnele puterii, cu atât devine mai impunător.

Când a rămas numai în tunică, se adresează calm guvernatorului Pizarro:

— Să jucăm!

Servitorii, femeile, nobilii din suită se îngrămădesc în nişele din spatele încăperii. Spaniolii se retrag în patio lăsându-i singuri pe jucători. Iar Felipillo stă prudent în spatele guvernatorului, aruncând ocheade spre Anamaya.

În lumina ce vine dinspre patio, privirea îi este căutată insistent de un alt spaniol. Unul din fraţii guvernatorului. Gonzalo? Juan? De fiecare dată când i se pare că surprinde privirea unuia din cei doi fraţi, nu găseşte decât un zâmbet strâmb, de parcă şi-ar bate joc de ea.

Afară, spaniolii ţin sfat. Vocile se amestecă, iar tonul este răstit.

Atahualpa nepăsător şi calm îşi aranjează pionii. Mişcările lui Pizarro sunt mai puţin ordonate, mai puţin gândite. Almagro Chiorul se reîntoarce în încăpere. Se postează aşa de aproape de guvernator, încât îi atinge umerii cu mânerul săbiei.

— Don Francisco, nu suntem aici să asistăm la o partidă de şah.

Din curtea interioară se aude un murmur de aprobare. Anamaya observă că guvernatorul a pierdut mai multe piese decât Atahualpa.

— Don Francisco! insistă Almagro.

Pizarro abia dacă întoarce capul:

— Ce este, don Diego?

— Pe toţi dracii, Francisco! Sau înălţimea voastră? Nu ne-am adunat aici ca să jucăm şah, ci ca să-i dăm sentinţa lui Inca.

Felipillo nu mai traduce. O face Anamaya, încet, foarte aproape de urechea sfârtecată a lui Inca. Când aude cuvântul „sentinţă”, Inca se crispează. Clatină din cap.

— Ei bine, amice, fă-o! bombăne Pizarro.

În timp ce Almagro se întoarce spre consilierii regali dând din cap dispreţuitor, Pizarro priveşte enigma indescifrabilă de pe tabla de şah. Nehotărât, alege la întâmplare una dintre piesele care i-au mai rămas, înainte de a o prefera pe următoarea.

Când îşi ridică privirea spre Inca, Anamaya îi surprinde privirea tulburată. I se pare că Pizarro îi cere ajutorul lui Inca.

În cele din urmă, cel mai tânăr dintre consilierii regali intră în cameră şi întinde un sul de hârtie. Citeşte întrerupându-se după fiecare frază, ca să-şi tragă răsuflarea. Felipillo îl imită caraghios. Un plescăit de-al lui Inca îi ordonă tălmaciului să tacă. Totuşi, spaniolul continuă să citească pomelnicul de pe sulul de hârtie. Îngenuncheată Lângă Inca, Anamaya traduce doar acuzaţiile cele mai grave: duplicitate… minciună… trădare… asasinat… armate ostile…

După fiecare cuvânt, zâmbetul lui Atahualpa devine mai larg.

În momentul în care consilierul regal îşi isprăveşte lectura, Inca se adresează lui Pizarro:

— Pentru asta mă omorâţi?

Nu este doar o simplă întrebare. Guvernatorul se fâstâceşte şi scapă din mână piesa de şah pe care încerca s-o reaşeze pe tablă. Inca Atahualpa se apleacă, o ridică şi i-o dă atingându-i încet degetele.

Are un zâmbet aşa de frumos şi de blajin, încât pare că i-a dispărut roşeaţa ochilor injectaţi.

— Sunteţi siguri că nu mai vreţi aur? Nici măcar cele mai frumoase vase, cele mai frumoase statui, cele mai frumoase fântâni?

Spaniolii au ocupat jumătate din încăpere. Li se aude răsuflarea. Tăcerea devine apăsătoare, brutală.

Inca mai mută un ultim pion. Guvernatorului nu i-a mai rămas nici o piesă, în timp ce Inca le are aproape pe toate.

— Eşti făcut mai, frate, observă Juan cu o voioşie prefăcută.

Atahualpa ia dintre piesele sale regele, îl răsuceşte între degete de parcă acum l-ar vedea pentru prima oară.

— Un rege mare, spune. Cu armată puternică… totuşi se pare că a greşit…

Sfărâmă piesa izbind-o cu putere de marginea tablei de şah. Capul regelui de negru se rostogoleşte pe pardoseală ca un zar. Nimeni nu îndrăzneşte să-l ridice.

Se lasă din nou tăcerea. Don Francisco îşi ia mânuşa de pe taburet şi şi-o pune agitându-şi degetele.

— Un rege mare, dar o partidă proastă. Nu pot face nimic.

— Eşti sigur?

Întrebarea nu cere un răspuns şi nici nu-l primeşte. Spaniolii se încruntă neliniştiţi. Fac un pas înapoi, de îndată ce Inca întinde mâna căutând-o pe cea a lui Anamaya. Cu toţii privesc pumnul brun care strânge şi strânge mâna lui *Coya Camaquen,* de parcă ar vrea s-o zdrobească.

Nu înţeleg ce înseamnă acest gest. Cred că Inca se teme, că are nevoie de sprijinul acelei femei.

După ce Inca îşi slăbeşte strânsoarea, Anamaya face câţiva paşi, apoi ia capul regelui de negru. Îl acoperă cu palme. Atahualpa dă din cap şi îi zâmbeşte:

— Să mergem! spune. Prietene Pizarro, condu-mă acolo unde trebuie!

7.

Cajamarca, 26 iulie 1533, la asfinţit.

Sebastian şi Gabriel au găsit uşa încuiată la casa lui Anades. Acolo, aşezat pe un scaun şubred, lipit de zid, se afla un bătrân căruia îi tremura gura şi care nu ştia altceva decât să bălmăjească vorbe fără noimă. Ziua întreagă au colindat prin oraş, cercetând fiecare străduţă, fiecare palat, fiecare *cancha,* înstărită ori sărăcăcioasă.

În cele din urmă, au intrat într-o curte mizeră în care câţiva porci spinoşi ronţăiau frunze putrede alergând printre copii golaşi. În afara curţii, nişte servitori incaşi aşteaptă sacii cu făină de porumb. Sebastian arată spre un bărbat care stă pe un taburet:

— Iată-l, în sfârşit!

Gabriel simte privirea înfricoşată a ochilor care îl recunosc.

— Da, el este!

Dintr-o singură mişcare se reped asupra necunoscutului, înainte ca acesta să poată schiţa măcar un singur gest. În busculada ce se creează, porcuşorii spinoşi se împrăştie guiţând, ar copii încep să ţipe.

Dintr-o singură mişcare incaşii abandonează piatra de moară şi se retrag la umbra unor căsuţe mizere.

— Nu vreau să te omor! spune Gabriel împingându-l pe bărbat afară din curte.

În faţa lor, servitorii o iau la fugă îndreptându-se spre capătul străduţei.

— Te las, zice Sebastian. Mă aşteaptă. Grăbeşte-te!

Negrul uriaş se îndepărtează alergând, pe când Gabriel îl îmbrânceşte pe sclav lipindu-l de zidul din lut:

— Cum te cheamă?

— N-am nume…

Toată frustrarea acumulată în timpul zilei, toată mânia nedreptăţii ce va avea loc îl fac să-şi iasă din fire. Gabriel îl plesneşte cu dosul palmei, greu ca latul unei săbii. Nasul şi gura incaşului se umplu de sânge.

— Nu ştii nici măcar cum te cheamă, aşa-i? Câţi *tupu* ţi-a dat ca să uiţi ceea ce ştii şi să-ţi aminteşti ceva ce n-ai văzut? Câţi?

În privirea celuilalt descoperă ironia pe care a văzut-o de dimineaţă în ochii lui Sebastian: „E o mare între noi...”. Ruşinea şi oboseala îi paralizează braţul, la fel de puternic precum mânia de mai înainte. Dă drumul bărbatului care se ghemuieşte plin de sudoare şi de sânge.

— Cum te cheamă?

Incaşul îl priveşte cu ochi neîncrezători şi plini de frică. Gabriel se lasă pe vine şi îl cuprinde pe după umeri cu o blândeţe neaşteptată:

— Nu te teme, n-am să te mai lovesc!

Se aşează lângă el pe pământul plin de mizerii. Nepăsător, lasă ca un porcuşor spinos să-i roadă vârful cizmei. Printr-o ferestruică întredeschisă zăreşte siluetele ghemuite a două femei. Briza aduce sunetul îndepărtat şi sinistru al trâmbiţelor.

— Povesteşte! Ce ţi-a cerut stăpânul tău?

— Nu am voie să spun nimic, şopteşte bărbatul.

— Ştiu, totuşi trebuie s-o faci.

— Nobilul străin a spus că vom fi ucişi cu toţii dacă nu spun aşa cum vrea el. A spus că Stăpânul va fi mulţumit şi ne va cruţa. Mi-a dat un ac de aur.

— N-ai văzut soldaţi. Nu i-ai văzut pe războinicii lui Inca.

Bărbatul îşi freacă picioarele de pământ, fără să îi răspundă.

Prinde un porcuşor spinos, apoi îi dă drumul cu blândeţe. În cele din urmă, clatină din cap:

— Ce-ai zice dacă te-aş duce acum în faţa guvernatorului?

— Dacă spun adevărul mă vor ucide îndată ce vei pleca.

— Nu, îl asigură Gabriel ridicându-se şi ştergându-se de ţărână. Îţi promit că nu vei fi omorât dacă vei spune adevărul.

*

Între palatul lui Atahualpa şi eşafodul cu stâlpul rugului, mulţimea este împiedicată să treacă de un şir de soldaţi. În momentul în care Inca iese din palat, în lanţuri şi cu capul descoperit, incaşii se aruncă la pământ, de parcă ar fi beţi. Călăreţii cu coifuri pândesc de jur împrejurul pieţei gata să intervină.

Atahualpa este înconjurat de preotul Valverde, tâlmaciul Felipillo şi un căpitan spaniol. Anamaya îl urmează, câţiva paşi mai în urmă. Inca se întoarce spre ea:

— Rămâi lângă mine până ce voi putea să-mi văd Tatăl, îi

ordonă.

Cu răsuflarea tăiată, incapabilă să-i răspundă, Anamaya aprobă printr-o mişcare a capului.

— Întreabă-i de ce mă omoară, rosteşte calm Atahualpa către Felipillo.

Tălmaciul se fâstâceşte:

— Inca întreabă dacă mai poate să vă dea aur ca să evite moartea, le şopteşte căpitanului şi preotului, în speranţa că Anamaya nu-l va auzi.

Nu este pentru prima oară când Felipillo răstălmăceşte cuvintele lui Inca. Anamaya vrea să protesteze, dar Atahualpa, fără să-i mai pese de răspuns, rosteşte cu o voce atât de puternică astfel încât toţi cei aflaţi în jurul eşafodului să-l audă:

— Străinilor, de când m-aţi făcut prizonier nu am făcut altceva decât să vă aduc aur, mult aur şi argint şi pietre preţioase. Tot aşa au procedat şi soţiile, servitorii şi fii mei care v-au slujit şi vi s-au spus necondiţionat. Spuneţi că armatele mele se îndreaptă spre voi. Arătaţi-mi-le! M-aţi întemniţat şi m-aţi pus în lanţuri, l-aţi torturat pe nobilul Chalkuchimac. A existat vreo dorinţă de-a voastră care să nu vă fie îndeplinită? Acum prezenţa mea vă stinghereşte. Vreţi să-mi luaţi viaţa! Faceţi-o! Nu veţi obţine decât trecerea mea din lumea de aici. Sunt Inca al Tahuantinsuyu-lui. A trecut multă vreme de când Soarele, Tatăl meu şi-a răspândit sămânţa de aur peste aceşti munţi şi de când Luna, Mama mea, mi-a picurat laptele de argint în gură, ca să fiu puternic şi sănătos. Când mă voi întoarce la Inti, voi regăsi pacea şi bucuria.

Când a isprăvit, printre oamenii din piaţă se răspândeşte un murmur de durere înăbuşită. Până şi bărbaţii plâng. Chiar şi cei care s-au plâns de cruzimea şi indiferenţa lui Inca sunt tulburaţi. Azi, ca şi cum soarele ar fi ieşit, în sfârşit, dintre nori, curajul şi suferinţa lui Inca sunt şi ale lor. Împreună cu el înfruntă neputinţa de a aparţine Imperiului Celor Patru Zări, împreună cu el suferă vântul distrugerii stârnit de străini.

Doi bărbaţi îl prind de braţe şi îl leagă fedeleş de stâlpul din lemn de cedru. Anamaya îl recunoaşte pe bărbatul cu pielea neagră, prietenul lui Gabriel, cel care în ajun îi pusese laţul în jurul gâtului lui Inca. Se uită în ochii lui şi nu descoperă decât o resemnare nesfârşită.

— Unde este guvernatorul, prietenul meu Pizarro? întreabă Atahualpa. Vreau să-i vorbesc!

Fray Vicente oftează şi face un semn prin care ordonă unui căpitan să binevoiască să-l caute pe don Francisco.

Chiar atunci se aud ţipete care, prin forţa lor, reduc mulţimea la tăcere. Anamaya se întoarce şi îl descoperă pe Gabriel, care îşi face loc printre soldaţi, târând după el un incaş.

— Unde este guvernatorul? strigă. I-am adus dovada! Am dovada pe care mi-a cerut-o! Sclavul lui Anades a minţit. Nu exista nici o armata incasă, Atahualpa este nevinovat!

— Ce treabă aveţi cu guvernatorul? îl întreabă părintele Valverde după o clipă de uimire.

— *Fray* Vicente, Inca este nevinovat!

— Nevinovat, pentru ce anume? Pentru că a batjocorit voinţa lui Dumnezeu, cu siguranţă că nu! Prietene, dacă vrei să fii de folos acestei făpturi ar trebui mai degrabă să te rogi pentru el decât să ţipi ca un nebun.

Gabriel i-l arată pe bărbatul care tremură lângă el şi îi strigă:

— *Fray* Vicente, trebuie să vă aduc aminte că îl veţi omorî pe Inca nu pentru a-l sluji Lui Dumnezeu, ci sub pretextul că armatele lui vor să ne distrugă. Or, bărbatul acesta a minţit din porunca lui Anades. La cincizeci de leghe de jur împrejur, nu-i nici picior de războinic incaş! Asta nu vă spune nimic?

Dominicanul tace:

— Pe sângele lui Hristos, răspundeţi-mi, *Fray* Vicente!

Dar părintele Valverde nu mai trebuie să îi răspundă. Un ţipăt le distrage atenţia:

— Domnilor! Domnilor! Don Francisco nu-i de găsit! Nimeni nu ştie unde este…

— Vedeţi, şopteşte părintele Valverde, este inutil să mai complicăm lucrurile.

Buimac, Gabriel se întoarce spre Felipillo care încă îi mai traduce lui Inca vorbele sale. În treacăt, vede cum buzele lui Anamaya murmură şi ele ceva. Puţin mirat, Atahualpa caută Privirea lui Gabriel. Atât. Ridică braţul şi îi ordonă tâlmaciului să tacă, apoi i se adresează direct lui Gabriel:

— Ar trebui să i se spună guvernatorului că îi rămân prieten şi că îmi las copiii sub protecţia lui.

Mai înainte ca Gabriel să poată să spună ceva, părintele Valverde se aşează între ei fluturând crucifixul:

— Uită-ţi copiii, Inca! Strigă. Uită-ţi soţiile! Gândeşte-te la Dumnezeu, gândeşte-te la chipul lui Dumnezeu şi mori ca un creştin!

— Copiii mei sunt micuţi, foarte numeroşi şi micuţi, insistă Atahualpa căutând peste umărul preotului privirea lui Gabriel.

— Dumnezeu a vrut să mori pentru păcatele săvârşite în lumea de aici. Trebuie să te căieşti de toate astea şi Dumnezeu te va ierta.

— Copiii mei sunt firavi, au nevoie să fie protejaţi...

Gabriel aude vocea lui Inca, dar braţele ridicate ale preotului îi ascund chipul. Deodată simte ochii lui Anamaya asupra lui, grei de parcă i-ar fi pus mâinile pe piept. Atunci rosteşte cu glas puternic, în quechua, acoperind rugăciunea lui *fray* Valverde:

— Nu te teme, Inca, voi vorbi cu guvernatorul pentru copiii tăi.

Îmbujorat, preotul Valverde se întoarce pe neaşteptate spre el, ameninţându-l cu crucea:

— Destul! Taci!

În spatele preotului, Inca aproape că surâde:

— S-ar putea face cumva să nu fiu ars? întreabă, încet.

— Sentinţa te condamnă să arzi pe rug, bombăne preotul Valverde oftând. Numai dacă vei muri recunoscând voinţa lui Dumnezeu Atotputernicul!

Privirea lui Atahualpa o părăseşte pe cea a preotului. Preţ de o clipă cercetează atent mulţimea, de parcă ar vrea să îşi întipărească în minte fiecare chip. Apoi strigă brusc:

— Oameni ai Tahuantinsuyu-lui, voi muri!

Din mulţime se ridică un geamăt, un strigăt mai profund decât cel al trâmbiţelor, un vacarm mai asurzitor decât bubuitul tobelor:

— Vă voi părăsi ca să mă alătur, în sfârşit, Tatălui meu! Mă îndrept spre Celălalt Tărâm, ca să purced în lunga-mi călătorie. Mă voi întoarce printre voi, aşa cum am mai făcut-o cândva, întruchipat în şarpe. Străinii spun că nu mă vor arde dacă voi deveni creştin ca şi ei. Vor să mă supun puterii Dumnezeului lor.

Mulţimea tace. Pieptul lui Atahualpa se umflă în ciuda corzilor care îl strâng.

— Oameni ai Tahuantinsuyu-lui, trupul meu nu trebuie să ajungă cenuşă ca să mă pot alătura Tatălui meu. Astfel mă voi supune lor. Dar nu uitaţi: sunt Fiul lui Inti!

Aceste ultime cuvinte sunt rostite cu atâta mândrie, încât mulţimea strigă:

— Facă-se voia ta, Inca!

— Sunt Fiul soarelui!

— Facă-se voia ta, Inca!

Atunci, în mijlocul ţipetelor, al vociferărilor, al strigătelor şi al plânsului mulţimii, Atahualpa primeşte nepăsător botezul de la preotul Valverde.

Anamaya închide ochii şi îşi aminteşte. Îşi aminteşte ziua în care l-a ajutat pe Inca să fugă, iar paznicii au găsit în celulă doar pielea unui şarpe. Îşi aduce aminte dimineaţa marelui masacru în care Inca s-a adresat mulţimii, folosind exact aceleaşi cuvinte.

Întunericul serii acoperă valea, colorând în roşu crestele munţilor. Ici-colo se aprind torţe. Gabriel ar vrea să o strângă în braţe pe Anamaya. Incaşul pe care l-a adus până aici îl priveşte năuc. Îi face semn să plece. Când ridică privirea, descoperă ochii lui Sebastian. Clatină din cap fără voia lui şi fără să înţeleagă prea bine ce înseamnă asta.

Cu o blândeţe ciudată, Sebastian petrece cureaua de piele în jurul gâtului lui Inca şi îi strecoară cele două capete în orificiile laţului. E un şurub de lemn asemănător celor pentru spart nuci.

Îl strânge şi cureaua de piele se înfige în carnea lui Atahualpa.

Vaietul mulţimii se ridică asurzitor până la cer.

Sebastian mai răsuceşte o dată şurubul. Carnea întunecată la culoare a lui Inca se albeşte sub presiunea curelei. Mărul lui Adam îi tresare şi gura se deschide într-un ţipăt mut. Buzele sale atât de frumos conturate se schimonosesc de durere.

Anamaya şi-a deschis ochii şi fixează ochii injectaţi de sânge ai lui Atahualpa, de parcă ar vrea să se topească în privirea lui de pe urmă. Abia dacă distinge ordinul lui Gabriel printre urletele mulţimii şi rugăciunile pe care preotul Valverde le recită cu glas puternic:

— Mai tare, Sebastian! Mai repede!

De data asta, Negrul strânge şurubul din răsputeri. O plesnitură e mai puternică decât tot vacarmul. Coloana lui Inca s-a frânt. Îşi dă ochii peste cap spre ceea ce nimeni nu poate să vadă.

Gabriel îşi dă seama că Anamaya este aşa de aproape de el, încât li se ating şoldurile şi umerii. Simte cum îi mângâie mâna.

— Nimeni – nici măcar tu – nu poate lupta împotriva a ceea ce trebuie să se întâmple, îi şopteşte Anamaya.

Ţipetele femeilor se ridică spre cerul întunecat. Bărbaţii îşi sfâşie hainele, îşi zgârie obrajii. Flăcările torţelor aruncă lumini zănatice. Anamaya îşi trece degetele printre cele ale lui Gabriel.

— Acum îi este bine, spune ea.

Sebastian s-a aşezat pe marginea eşafodului. Este palid, iar

umerii îi tremură de parcă l-ar fi cuprins frigurile.

8.

Cajamarca, 26 iulie 1533, noaptea.

O noapte în care lumina Lunii nu se arată. Palatul lui Inca Atahualpa este cufundat în beznă, o beznă din care nu va mai ieşi niciodată.

Pretutindeni în noapte se aud gemete: în sălile vaste sau în cămăruţe, în curţi sau în magazii. Ieri, anumite soţii, concubine şi servitoare mai visau să-i slujească pe străini. Inca era dezaprobat, erau amintite cruzimea şi indiferenţa lui… Acum peste tot nu este decât durere. Sângele nu va spăla niciodată această suferinţă.

Anamaya simte că are febră şi se opreşte la fântâna din patio ca să-şi răcorească mâinile în apa limpede. Picăturile i se scurg pe obraji, dar n-o răcoresc.

Inguill se îndreaptă spre ea şi, fără să spună un cuvânt, i se ghemuieşte la piept.

Anamaya o mângâie. Şi ea, tânăra din Cuzco, protejata lui Manco, plânge moartea celui din ale cărui ordine şi cruzime au fost ucişi mama şi fraţii ei.

Apoi o îndepărtează încetişor. În întuneric, îi priveşte atent chipul scăldat în lacrimi şi care seamănă cu acela al unei păsări.

— Du-te acum, şopteşte cu blândeţe, trebuie să fac…

Inguill se pierde în noapte.

Anamaya se strecoară în încăperea vastă a lui Atahualpa, luminată numai de o singură torţă ce creează o impresie de sălaş care se îndreaptă spre Celălalt Tărâm.

Loveşte cu piciorul un obiect care scoate un sunet metalic: laţul ce-l ţinea legat până mai adineauri pe Atahualpa. O dată ce privirea i s-a obişnuit cu întunericul, descoperă, pipăind, tot ceea ce îl înconjura pe Inca în timpul vieţii şi care mai poartă încă urma căldurii sale: *tiana* din lemn roşu, masa de stuf împletit, tabla de şah răsturnată…

— Te-ai întors şi tu!

Pentru o clipă simte un fior de spaimă:

— Inti Palia!

Silueta tinerei femei iese din întuneric. Anamaya face câţiva paşi îndărăt, poticnindu-se de taburetul lui Inca.

— Nu te teme…

Nu este vocea lui Inti Palia cea de dinainte, cea în a cărei prietenie crezuse şi care a trădat-o cu vorbe mieroase îndărătul cărora se ascundea gelozia.

— Ia-mă de mână, te rog!

Pare că o imploră. Totuşi, vorbele ei vin parcă dintr-o lume deja foarte îndepărtată. Anamaya, după un moment de ezitare, strânge mâna care i s-a întins. Este rece, deşi noaptea este caldă şi umedă:

— Noaptea mă chinuie atâtea reproşuri. Fie că dorm, fie că sunt trează sufletul meu se luptă zadarnic să scape de ele. Reproşurile mele alcătuiesc un *quipu* cu noduri fără număr…

Inti Palia râde încet, apoi râsul i se transformă într-o tuse care îi zguduie pieptul:

— Sunt o oarecare şi totuşi am dormit în patul lui Inca. Nici nu-mi doream altceva, pe când noi două ne aflam împreună în Casa Fecioarelor din Quito. Pe urmă, nu ştiu cum, trădările şi-au găsit locul în patul meu mai des decât Inca. Iar după ele au venit răzbunările şi decepţiile.

Prinţesa se apropie de Anamaya, încât o atinge uşor cu braţele şi cu umerii. Are pielea uscată şi aspră, de parcă întregul ei trup se pregăteşte pentru Celălalt Tărâm.

— Cunoşteai prea bine aceste trădări. Mi-era teamă să nu mi-l iei. Să nu fiu îndepărtată asemenea concubinelor uitate pe care le împărţeau soldaţii între ei. Eu, cea atât de delicata! râde trist: Ştii, remuşcările mele nu au nici o legătură cu minciunile spuse, nici măcar cu faptul că l-am înşelat pe Atahualpa cu Felipillo… Regretul meu eşti tu, copilă cu ochi albaştri! Te-am iubit şi te-am admirat ca pe nimeni altcineva.

Anamaya tresare şi îşi retrage mâna. Dar Inti Palia se agaţă de ea, înfigându-şi unghiile lungi în palma ei:

— Nu vrei să mă crezi, nu-i aşa? Nu ai deloc încredere în mine? Nu crezi o iotă din ceea ce spun?

— Te cred, Inti Palia…

— Mi-aş dori aşa de mult! Anamaya, mintea mea nu este chinuită de nici o altă amintire, aşa cum este cea a zilei în care ai venit la *acilabuasi.* Acea zi în care m-ai privit pentru prima dată. Ochii tăi erau stranii, atât de frumoşi, atât de profunzi, încât gelozia mi-a zdrobit inima într-o clipă. Aveai ceva ce eu nu voi

putea să am niciodată… Cu timpul, mi-am dat seama că privirea ta, de fapt, nu cerea decât prietenie şi fidelitate. O prietenie de-o viaţă. Dar orgoliul meu, frica mea mi-o interziceau. Pentru tot restul vieţii!… Acum voi muri. O să mor chiar în noaptea asta cu acest regret în suflet.

— Eşti prietena mea, îi şopteşte Anamaya.

O miră propriile cuvinte. Spun adevărul, reînviind o emoţie veche pe care i-o poate împărtăşi în această clipă prinţesei pierdute.

Mâna lui Inti Palia a îngheţat în mâna ei. Acum i se pare mai puţin rece:

— Vezi ce ciudat este, acum nu-mi mai este frică, şopteşte în cele din urmă Inti Palia.

Cele două femei se îmbrăţişează în sala transformată în închisoare. Anamaya simte cum răsuflarea lui Inti Palia este mai calmă, iar trupul, cuprins de o dorinţă nouă şi puternică.

— Aş vrea să mă ajuţi, îi cere prinţesa care a fost atât de frumoasă.

— Da, răspunde Anamaya.

*

Pizarro, cu capul descoperit, poartă o banderolă neagră pe mâneca hainei negre. Când Gabriel îşi face apariţia, îşi ridică pocalul de argint:

— Ştii ce beau?

Gabriel nu îi răspunde. Prezenţa lui Anamaya îl mai liniştise, dar fiecare pas ce-l apropie de guvernator îi stârneşte mânia.

— Mulţumesc, nu mi-e sete, îi răspunde el scurt.

— Gustă, fiule!

Tonul Guvernatorului nu admite replică. Gabriel ia pocalul şi nu apucă să guste, că scuipă imediat lichidul. Don Francisco dă din cap fără să zâmbească şi îşi ia îndărăt pocalul:

— Oţet! Voi bea toată săptămâna şi, împreună cu mine, vor bea chiorul de Almagro şi ceilalţi!

— Dacă dumneavoastră credeţi că asta va putea repara ceva… Soto!

Soto, în fruntea câtorva bărbaţi, intră în cameră cu pas hotărât, fără să-şi scoată pălăria. Căpitanul are mutra din zilele sale proaste: ochi obosiţi şi barba zburlită, iar hainele, pline de praf. Gabriel ştie ce va răspunde chiar înainte ca Soto să deschidă gura:

— Nimic! Nimic, don Francisco! Nici urmă de soldat incaş, de

trupe, de coloane. Vă spun: pe o distanţă de o sută de leghe la sud nu-i nimic. Nici poveste de vreo armată de a lui Inca pe drumuri… Singurele arme pe care le-am văzut au fost sapele din piatră ale ţăranilor! Asta-i: nimic! Ni s-au vândut gogoşi!

Pizarro oftează, coborându-şi privirea şi agitându-şi oţetul din pocal:

— M-au înşelat!

Soto se întoarce spre Gabriel. Din cauza oboselii, are glasul aspru:

— Ce se petrece aici? Mi s-a spus că Inca este mort? Am trecut prin oraş. Peste tot se aud ţipete şi vaiete care îţi îngheaţă sângele în vine!

Gabriel nu îi răspunde. Îl dor toţi muşchii, de parcă el ar fi călărit aiurea zile întregi.

— Strangulat, bombăne.

— Strangulat? Fără judecată?

— A fost judecat.

— Dar eu eram plecat…

Buzele căpitanului îi tremură. Tace. A înţeles:

— Aşadar, Almagro a câştigat.

Îşi pleacă fruntea o clipă şi îşi scutură capul, de parcă ar vrea să alunge o muscă sâcâitoare.

— Guvernatorule, este adevărat că prezenţa lui Inca făcea dificilă expediţia la Cuzco, dar se puteau găsi şi alte soluţii decât execuţia… continuă acesta cu voce şoptită, dar gravă. Îmi pare râu pentru moartea lui Inca. Nu este un lucru bun nici pentru domnia ta, nici pentru noi.

„Şi încă n-ai văzut tot”, gândeşte Gabriel obsedat de imaginea lanţului de fier.

Pizarro îl priveşte un moment pe Soto, apoi îşi umple paharul cu oţet. Bea fără să clipească.

— Şi mie îmi pare rău, don Hernando!

Glasul îi este atât de solemn şi de trist, încât impune respect. Soto se uită atent la guvernator, aşteptând explicaţii care nu mai vin. Îşi pune pălăria şi iese în fruntea oamenilor săi.

— Povesteşte-mi, povesteşte-mi cum a murit, îl roagă atunci don Francisco pe Gabriel.

*

Se află într-o cămăruţă din spatele palatului printre grămezi de *unku* de o uimitoare diversitate de forme, ţesături, materiale şi culori. Aici sunt haine care pot îmbrăca generaţii şi generaţii

de Inca.

În magazii nu au găsit fire de agavă. Inti Palia a furat una din acele fâşii lungi de piele cu care spaniolii îşi priponesc caii. I-o întinde lui Anamaya, schiţând un surâs:

— Inca Atahualpa a murit strangulat cu o curea asemănătoare.

Anamaya îşi pune mâinile în jurul gâtului lui Inti Palia.

Îndemânatică, face un nod solid şi mobil. Pe brunul mieriu al cărnii fine şi moi ce aţâţa pofta bărbaţilor, pare un colier de preţ.

O priveşte. Inti Palia aprobă, dând din cap:

— Dacă se va rupe voi cădea peste tunicile lui Inca şi voi visa că sunt concubina lui din ultima sa noapte.

Inti Palia aşează două taburete, unul peste celălalt şi se cocoaţă fără greutate pe eşafodajul instabil. Trece cu o mişcare dibace sfoara peste grinda principala a schelăriei delicate, care susţine acoperişul colibei:

— Acum, lasă-mă singură!

Anamaya iese, fără să privească în urmă.

Când ajunge în patio, aude zgomotul surd al scaunelor răsturnate.

Este singurul zgomot pe care Inti Palia îl face în momentul plecării sale către Celălalt Tărâm.

Anamaya nu-şi încetineşte pasul. Bea puţină apă rece din fântâna ce mai susură încă.

În acea noapte, în palatul lui Atahualpa, în *cancha*-urile din Cajamarca şi în *acilahuasi* zeci de femei mor astfel, ca să-l urmeze pe Inca.

*

Au trebuit să aprindă rugul, ca să respecte ordinele sentinţei. Câteva flăcări au ars veşmintele cadavrului lui Inca, i-au pârlit carnea şi părul, pentru ca mai târziu să se poată spune că a fost ars pe rug.

Când Gabriel îl părăseşte pe guvernator, duhoarea acestui simulacru mai persistă în oraşul Cajamarca. În vale, aerul este deja irespirabil, sufocat de gemete şi de ţipete.

Eşafodul a rămas în mijlocul pieţei şi cadavrul lui Atahualpa atârna ca un Hristos incaş, martirul nopţii în care s-a auzit bocetul unui neam întreg. Durerea pricinuită de moartea lui nu s-a stins. Se înfige încet în adâncul inimilor, rănindu-le, sfâşiindu-le.

Gabriel trece prin mulţime. Îşi ţine fălcile încleştate. Chipurile atât de impasibile strălucesc în lacrimi. Chiar în acea seară

spaniolii exasperaţi au încercat să elibereze piaţa. Zadarnic. Incaşii, bărbaţi şi femei, s-au întins pe pământul acoperit cu praf, asemenea unor cadavre, nepăsători faţă de loviturile de cizmă sau de împunsăturile suliţelor, astfel încât unii dintre ei s-au lăsat călcaţi în picioare, copitele cailor zdrobindu-le capetele.

În depărtare, se aud răsunând trâmbiţele şi tobele împreună cu vuietul râurilor şi tunetul furtunii care îşi răspund pe dealurile ce înconjoară oraşul şi chiar mai departe, spre munţii înalţi şi îndepărtaţi. Cândva, ei au fost inima vie a Imperiului Celor Patru Zări.

Răsuflarea zeilor incaşi străbate noaptea.

Ajuns lângă rug, Gabriel face ceea ce n-a făcut până atunci pentru nimeni: îngenunchează în faţa leşului lui Atahualpa şi îşi împreunează mâinile. Tocmai el care, de când a trecut prin temniţele Inchiziţiei, îşi promisese că nu se va mai ruga, găseşte cu uşurinţă cuvintele şi o fervoare ce îl miră.

— Ştiam că ai să vii…

Nu-i decât o şoaptă, însă recunoaşte imediat vocea şi accentul. Nu se întoarce. Cu inima bubuindu-i în piept, cu ochii închişi, o recunoaşte pe cea pe care o iubeşte.

— Am făcut tot posibilul ca să nu-l omoare, murmură el.

Duhoarea dispare. Acum îi respiră parfumul. Este atât de aproape, încât îl înlănţuie cu braţele, îi închide buzele cu degete uşoare:

— Ştiu.

— Aveam dovada. Soto s-a întors… Guvernatorul s-a convins acum. Degeaba. E prea târziu.

Anamaya îl îmbrăţişează cu duioşie. Pieptul i se zbate lângă braţul lui Gabriel:

— Nu. Nu este nici prea devreme, nici prea târziu. Totul a fost făcut la timp. Ţi-am spus: totul este bine. Inca este acum acolo unde trebuie să fie. Ai făcut ceea ce trebuia să faci. Asemenea unuia dintre războinicii noştri, un războinic viu în mijlocul unor soldaţi de piatră…

— De piatră?

Anamaya încuviinţează împăcată şi senină.

Sunt împreună în noapte. Respiră în acelaşi ritm. Gabriel, în ciuda ororii din jur, este surprins de violenţa subită cu care o doreşte. Se simte stingherit şi excitat în timp ce degetele lui Anamaya alunecă delicat şi cu agilitate pe sub cămaşă, urmând conturul semnului în formă de puma.

— Trebuie să ştii anumite lucruri, îi şopteşte ea. Semnul acesta de pe umăr, pe care l-am sărutat în prima noastră noapte…

Sub mângâierea atât de plăcută, se simte copleşit de tandreţe:

— Îmi aduc aminte…

— Reprezintă un animal ce trăieşte în munţii noştri, un animal puternic şi desăvârşit, pe care îl venerăm fiindcă întruchipează dorinţa şi puterea Strămoşilor noştri.

— Puma?

— Nobila *puma.* Cu ani în urmă, pe când nu eram decât o fetiţă, Inca Huayna Capac, tatăl lui Atahualpa, m-a chemai într-o noapte la el. Mi-a încredinţat tainele din trecutul Imperiului, dar şi ale viitorului acestuia…

Vocea lui Anamaya este blândă, îl mângâie ca şi mâinile şi buzele ei. Gabriel se lasă pătruns de această voce lină, fără să se mire, iar Anamaya îi povesteşte cum a devenit *Coya Camaquen,* soţia Fratelui-Geamăn al Mumiei lui Inca Huayna Capac. Îi povesteşte cum l-a însoţit, l-a pierdut şi l-a regăsit mai apoi în plină *huaca,* în labirintul pietrelor sacre.

— Acolo, în beznă şi îngrozită, te-am văzut pentru prima oară. Erai puma cu ochi luminoşi, cu gheare înfricoşătoare, puma ce poate sări de la un munte la altul… Nu ştiam dacă mă vei devora… Şi am auzit vocea lui Huayna Capac spunându-mi: „Ai încredere în puma…”

Gabriel nu e sigur că înţelege toate cuvintele. Îi trec prin minte asemenea zborului unei păsări de noapte şi vor reveni în visele sale.

— Când te-am văzut în faţa mea, când am văzut puma pe umărul tău, am ştiut c-ai venit pentru mine. De unde veneai, încotro te îndreptai…

Ridică privirea spre cadavrul lui Atahualpa:

— Avem o viaţă aici, dar mai există şi altele în mai multe lumi… Călătorim de pe această lume spre Celălalt Tărâm şi de aici spre Lumea Cealaltă, a cerului, cea mai frumoasă şi desăvârşită… Revenim, ne transformăm…

— Anamaya ai făcut şi tu această… călătorie?

Nu-i răspunde.

Anamaya îşi îndreaptă ochii albaştri spre Gabriel, iar zâmbetul ei se lărgeşte, ochii ei sunt lacul, cerul, noaptea, iar el se adânceşte în ele încrezător pentru o călătorie din care ştie deja

că nu va mai dori să se întoarcă.

PARTEA A DOUA.

9.

Cordiliera Huayhuasi, 5 octombrie 1533.

— Păzea!

Strigatul se aude chiar deasupra lui Gabriel. Din instinct, îşi fereşte capul sub scutul ridicat imediat şi îşi încleştează mâna pe frâul calului pe care îl trage lângă peretele muntelui. Bolovani mari se prăvălesc în râpă asemenea unei mitraliere, iar câteva blocuri enorme de stâncă îi urmează şuierând ca nişte ghiulele. Izbiturile pietrelor pe dale şi pe tabla scuturilor răsună ca nişte lovituri de baros, care le taie răsuflarea. Câteva aşchii sar pe crupele cailor care fornăie. Apoi, tăcere.

Candia şi Sebastian îşi ridică trupurile deşirate dintr-o singură mişcare. Ca şi Gabriel, îşi coboară scuturile privind spre vârful muntelui.

Avalanşa s-a pornit de după stânca masiva care le ascunde trecătoarea. Gabriel se întoarce neliniştit şi îi priveşte pe cărăuşii care vin în spate. Toţi au reuşit să se pună la adăpost Şi numai puţine baloturi au fost distruse.

— Artilerie nenorocită! Şi când te gândeşti că mă pricep la asta!

Lui Candia îi lucesc ochii. Cei trei prieteni se gândesc la acelaşi lucru: oare avalanşa s-a produs din întâmplare sau datorită războinicilor lui Quizquiz şi Guaypar?

La drept vorbind, din locul în care se află ei este imposibil de precizat.

— Ea treia de azi de dimineaţă, observă Sebastian, cu o mutră ironica. Dacă asta n-a fost provocată de războinici, atunci înseamnă că este un zeu care a făcut treaba în locul lor!

Candia bălmăjeşte o insultă ce se pierde în gol.

— Să mergem, ordonă Gabriel, plesnind crupa calului cu frâul. N-are rost să îngheţăm aici.

În spatele lor, pe creasta muntelui, se întinde ca un văl de fum toată coloana. Ai zice că un popor întreg înaintează. Patru sute de spanioli conduşi de guvernator, Soto şi don Diego de Almagro se pierd între miile de indieni, sclavi şi trupe aliate formate din indienii Canaris, războinici de munte, slujitori ai micilor nobili locali raliaţi de voie sau de nevoie puterii şi fascinaţiei străinilor, toţi alcătuind o nesfârşită cohorta.

Dar vremea este neprielnică, norii sunt joşi, este frig şi umezeala. Muntele îşi înalţă piscurile şi trecătorile, drept în faţa lor, tot atâtea obstacole ucigaşe şi pare tot mai înalt, vălurindu-se printre ceţuri şi aerul îngheţat. Tropăitul rar al cailor este însoţit de un cor de gemete şi de tuse, de strigăte şi de înjurături.

Litiera lui Chalkuchimac este undeva, în mijlocul coloanei, puţin în urma plutonului de călăreţi care-l înconjoară pe guvernatorul Francisco Pizarro. Se remarcă de departe, chiar şi în lumina cenuşie, prin diversitatea penelor colorate care o împodobesc. În jurul ei, din zori şi până-n noapte, infanteriştii spanioli, care se schimbă la fiecare cinci ore, formează un adevărat zid. Generalul incaş este slăbit din cauza torturilor la care a fost supus, cu toate acestea, printre incaşi, nu rămâne mai puţin covârşitor. Nu trece o zi fără ca Pizarro şi spaniolii să nu se teamă de un atac eliberator.

Pe drumul regal ce urcă spre Cuzco într-o pantă abruptă şi alunecoasă, serpentinele sunt tot mai periculoase. Călăreţii, ca să-şi protejeze caii ce suflă greu ca din foaie, merg pe jos.

Negura se destramă sau se îndeseşte după bunul plac al adierilor nevăzute. Totuşi, când se apropie de trecătoare, Gabriel este uimit de lumina puternică a soarelui şi de albastrul cerului la fel de profund şi ca al mării.

Lumea pe care o descoperă este una nepământeană. Pantele sunt line şi par nişte valuri suple şi golaşe, spălate de ploi şi măturate de vânturi puternice. Praful acoperă ierburile mici şi îngălbenite, arse de ger. Nu creşte nici un arbust, nici o plantă, nici un copac. Din pământul ocru şi roşiatic ţâşnesc uneori stânci

mari şi negre ca nişte şancre. Spaţiul acesta nu aparţine oamenilor – trebuie să ai mare noroc astfel încât să îl poţi traversa fără primejdie.

Aici, abia dacă poţi respira. Fiecare pas este din ce în ce mai anevoios, de parcă tot aurul topit la Cajamarca li s-ar fi lipit de tălpile cizmelor!

Ultima noapte a lui Gabriel n-a însemnat altceva decât un lung coşmar. De nenumărate ori s-a trezit îngheţat şi lac de sudoare, cu gura deschisă, convins că s-a sufocat deja. De nenumărate ori a visat că mergea într-un ţinut fără aer şi se ridica pe cuvertură, gemând ca un animal pe moarte. Şi de nenumărate ori şi-a auzit în jurul său camarazii gemând, cuprinşi de aceeaşi teroare.

Când s-a trezit, aproape că n-a mâncat nimic. În toiul amiezii şi-a alungat gândul că nu va avea puterea să continue, că va rămâne pe marginea drumului. Şi-a numărat paşii; mai întâi cu sutele, apoi cu zecile, iar acum îi numără unul câte unul mirându-se cum de mai poate să păşească.

De fiecare dată când pe drumul pietruit calul murg alunecă, frâul îl trage şi se dezechilibrează. Trebuie să se prindă cu mâinile de oblânc pentru a-şi restabili echilibrul.

Orice efort îi împuţinează puterile. Dar tot acesta îl determina să se smulgă din amorţeala care, asemenea unui drog, pune când şi când stăpânire pe el.

Faţa începe să-i îngheţe, deşi are năframa albastră la gură. Prin pielea groasă a mânuşilor, nu-şi mai simte degetele. Totuşi, şalele îi sunt umezite de o sudoare îngheţată. Tâmplele îi zvâcnesc de un vuiet ce îi înceţoşează privirea şi gâtul îi este ars, ca şi cum ar fi înghiţit piper.

În bruma de conştiinţă rămasă, îi revin sfaturile lui Anamaya: „Să nu te opreşti, să nu te opreşti nici măcar atunci când simţi că nu mai poţi, pentru că nu te vei odihni, ci, dimpotrivă, vei fi şi mai obosit! Când te vei simţi vlăguit, să mesteci ceea ce o să-ţi dau…” a adăugat ea, mângâindu-i uşor degetele.

Da, i-a dat ceva… Cum de nu s-a gândit mai devreme?

Degetele înţepenite bâjbâie şi deschid cu o încetineală de neînţeles, punga din pânză, *chupsa,* a cărei baretă i-a prins-o de umăr. De lână s-au prins broboane de promoroacă. Fără să gândească, scoate câteva frunze verzi pe care şi le bagă în gură. Sunt fade, acrişoare şi puţin a lipsit să nu le scuipe imediat. Apoi se lasă în voia mestecatului. Simte o senzaţie de uşurare şi durerea de cap parcă l-a mai lăsat.

Pe alocuri, drumul este mărginit de un zid de mai bine de treizeci de picioare înălţime, ale cărui pietre sunt asamblate cu acea măiestrie pe care a învăţat s-o recunoască şi care a fost dobândită prin vrăjitorie.

Calul ezită, ca şi cum ar fi simţit teama stăpânului. Deodată, prăpastia pare îngrijorător de aproape şi Gabriel bombăne fără să vrea: „De ce naiba au construit un drum în mijlocul unui pământ al nimănui?”

Totuşi, îl cuprinde un fel de euforie în a înfrunta astfel natura şi aproape că îi este indiferentă suflarea grindinei care îi biciuieşte faţa.

După zid urmează o serpentină deasupra căreia se iveşte, în sfârşit, trecătoarea. Gabriel se întoarce spre şirul de oameni care, de bine, de râu, continuă să înainteze. Prin ploaia îngheţată ce străbate prin haine şi îi udă până la piele, vede caii alunecând şi căzând, cărăuşii care suferă. Uneori, coloana se opreşte din cauza unui bolnav care se prăbuşeşte de greaţă sau de epuizare.

— Ai văzut?

Gabriel observă zâmbetul lui Sebastian ivit ca o fantomă. Ridică privirea spre trecătoare. Două stânci enorme din piatră întunecată la culoare, ca o poartă pentru uriaşi, marchează locul pe unde se trece. Aprobă şi zâmbeşte la rându-i. Fiecare urcuş este mai lung decât coborârea ce-l precede şi totuşi nu se poate abţine să nu spere că aceasta va fi ultima.

Când, în urmă cu câteva săptămâni, au plecat din Cajamarca, neînţelegerile dintre partizanii lui Pizarro şi cei ai lui Almagro erau extrem de violente. Guvernatorul îl considera pe mareşal vinovat de o execuţie nedreaptă şi care ar putea să atragă atenţia regelui; Almagro tuna şi fulgera împotriva nerespectării angajamentelor şi furtului permanent de la împărţirea aurului, ale căror victime erau el şi oamenii săi… Dar în munţii cu vârfurile pierdute în nori, în faţa prăpăstiilor, a avalanşelor, a ninsorii sufocante, a neliniştii înăbuşite ce se înteţeşte nu mai există partizani ai unuia sau ai altuia, nici bogaţi, nici săraci, doar oameni care încearcă să supravieţuiască.

Printr-o breşă luminoasă, Gabriel vede cum cerul se luminează, cum alburiul lăptos al norilor se împrăştie şi face loc unui cer senin şi liniştitor. În mijlocul acestui văzduh luminos se iveşte o pasăre neagră cu capetele aripilor ce seamănă cu nişte degete. Condorul planează şi dansează în aer, arătându-le puterea şi libertatea lui fără limite. E frumos, dar Gabriel nu

poate să nu-şi reamintească atacul de la podul de la Huayllas, cărăuşii care s-au aruncat la pământ şi duelul său cu Hernando.

Pentru o clipă, uită de oboseală şi de frig.

Apoi, la fel de neaşteptat cum s-a luminat, cerul se întunecă, iar un vânt îngheţat aduce fulgi de zăpadă din ce în ce mai deşi.

Clipeşte des ca să poată zări silueta dinaintea lui, îndoită de vânt şi de efort.

Chiar în momentul în care simte cum îl părăsesc puterile şi singurătatea este deplină, îl cuprinde o inexplicabilă încredere ce îi încălzeşte trupul şi îi alungă frica.

E sigur că Anamaya este acolo, chiar lângă el.

*

În defileu, furtuna şi vântul se potolesc pe neaşteptate, iar cerul se limpezeşte încet. Gabriel, cu obrajii aprinşi, clipeşte şi respiră uşor, în timp ce câţiva spanioli sosiţi înaintea lui beau cu înghiţituri lungi, din plosca pe care şi^o ţin la îndemână.

Incaşii au lăsat poverile şi stau pe vine cu obişnuita lor indiferenţă. Unul dintre ei îşi ridică privirea spre Gabriel care îi zâmbeşte; bărbatul îi arată dinţii înverziţi, îi arată cu degetul şi începe să râdă în tăcere:

— Coca, rosteşte acesta cu satisfacţie, coca!

Lipit de o stâncă, se află un partizan de-al lui Almagro pe care nici măcar nu ştie cum îl cheamă. Faţa buhăită şi cenuşie se schimonoseşte în urma unui acces de tuse uscată şi răsuflarea îi este şuierătoare şi poticnită. Uneori, se întoarce şi scuipă un fel de spumă roz care pe zăpadă pare o floare roşie.

— Ce ai prietene?

— Văd… văd… repetă acesta horcăind, iar efortul îl sufocă.

— Ce vezi?

Bărbatul nu îi răspunde; cuprins de o durere neaşteptată îşi lasă capul în palme şi-l strânge, de parcă ar vrea să-l zdrobească.

— Aur, mult aur şi un cavaler înarmat care îl păzeşte… spune tânărul.

Cuvintele îi sunt întrerupte de un acces de tuse, iar Gabriel simte o profundă tandreţe pentru acest tânăr care visa la bogăţii şi aventuri şi care mai mult ca sigur că va muri răpus de o boală necunoscută chiar în acest defileu.

Îngenunchează lângă el şi îi ia mâna într-ale sale, încercând să-l mai încălzească puţin. Mâna îi este rece ca a unui mort.

Atunci îl strânge în braţe. Prin haina udă îşi lipeşte urechea de

pieptul lui. În trupul tânărului ai zice că se află un lac care se zbate sub furtună. Uneori respiraţia i se opreşte, dar pe dinăuntru fierberea continuă.

Îşi îndepărtează faţa de trupul pe care îl ţine în braţe.

— De unde eşti? îl întreabă cu un glas ce se vrea ferm. Cum o cheamă pe mama ta?

Tânărul a închis ochii. Trupul i se zbate în convulsii pe care nu le mai poate stăpâni. Când scuipă, efortul îl zdruncină din creştet până în tălpi.

Bărbaţii care sosesc îl ocolesc, numai Gabriel îi rămâne alături.

Pare să fi adormit brusc, totuşi Gabriel simte cum la încheieturile mâinilor pulsul mai palpită încă.

— Extramadura, Maria… şopteşte în cele din urmă tânărul atât de încet, încât Gabriel trebuie să se aplece ca să-l audă.

— Şi eu sunt tot din Extramadura, iar pe mama mea o cheamă tot Maria. Nu te teme, sunt lângă tine!

Îşi încleştează mâna, se crispează, iar chipul îi este schimonosit de o durere ce nu lăsă urme. Îşi saltă corpul, de parcă ar vrea să-l ridice de la pământ.

— Mi-e cald, mă sufoc! Spune. Deschide fereastra!

— Prietene, ai să revezi pământul nostru ars de soare cu mult înaintea mea, iar chipul mamei tale se va apleca asupră-ţi ca pe vremea când erai copil.

Un ultim frison şi se stinge. Pentru el, nu mai exista nici pace şi nici război. Înainte de a-şi da sufletul a văzut chipul mamei sale ori pe cel al cavalerului care păzea aurul. E mort.

Gabriel se ridică. În el, viaţa este îngheţată, jilavă, jalnică. Viaţa, un ciudat hotar pe care nu-l trec rănile, spaima, lăcomia…

Se îndreaptă clătinându-se spre mulţimea de bărbaţi care şi-au ferit privirea şi nici nu au vrut să audă.

În timp ce furtuna se potoleşte, vede pe cerul deodată luminat de culorile apusului mai întâi un punct negru, apoi încă unul. Condorii înfricoşători şi maiestuoşi revin şi planează deasupra defileului.

*

Una din marile stânci negre aflate la intrarea în defileu are scobită în partea din spate un fel de cavitate întru câtva asemănătoare cu absida unei biserici. Se profilează pe cerul de un albastru întunecat şi deodată inima lui Gabriel tresare: forma este aceeaşi cu aceea a muntelui din zare, al cărui vârf înzăpezit este colorat în auriu de lumina apusului. Gabriel se întoarce spre

cei câţiva spanioli care-l înconjoară; aduşi de spate, repetă mormăind spusele preotului. Sub cerul înstelat, în frigul ce începe să îi muşte, în faţa mortului ascuns de o cuvertură ca să nu-l vadă incaşii, îl regăsesc pe acest Dumnezeu căruia nu i s-au rugat prea mult.

Gabriel nu reuşeşte să se roage. Privirea misterioasă a tânărului nu-i dă pace şi simte cum o mână îl trage de cealaltă parte a nopţii. Nu se mai satură privind acea stâncă şi muntele din spatele ei; privirea urmează aliniamentele de piatră ce-i înconjoară şi revine la masa aşezată pe doi bolovani chiar în centru, acolo unde se află preotul. Un altar în creierii munţilor…

Se întoarce, se trage câţiva paşi îndărăt pe zăpada care îi scârţâie sub cizme. Odată ieşit de sub protecţia stâncii, îl învăluie o uşoară briză îngheţată. Nu există altă lumină decât cea a miilor de stele care strălucesc pe cer şi care nu încetează să-l intrige; fie că vin din Extramadura sau din Castilia, din Galiţia ori din Grecia, toţi conchistadorii s-au născut sub acelaşi cer. Dar cel de aici este diferit, de parcă un zeu poznaş ar fi aruncat în joacă stelele în dezordine. Da, într-adevăr, este o altă lume!

În spatele lui aude murmurul rugăciunii şi răspunsurile de nedesluşit ale camarazilor săi. Din vale, dinspre corturile incaşilor, instalate pe platforma naturală ce se găseşte deasupra trecătorii, percepe un fel de zumzet monoton şi trist. Nu sunt nici trâmbiţe, nici tobe – doar un simplu murmur de voci ale incaşilor care, grupaţi pe triburi, îşi deapănă poveştile..

Astfel, fără să ştie unii de ceilalţi, fără să se înţeleagă, despărţiţi brutal de război şi spaniolii şi incaşii se lasă în voia sentimentelor pur omeneşti, aceleaşi în faţa spaimei de moarte şi a fricii şi contemplării divinităţii.

Gabriel aude glasuri într-un cort ridicat mai la o parte, îndărătul unei grămezi de bolovani şi de zăpadă. Sub cort trei bărbaţi gâfâie şi se încurajează unul pe altul încercând să sape pământul cu un fel de săpăligă al cărei vârf din bronz şi nu din fier se îndoaie în ţărâna îngheţată bocnă.

— Unealtă de rahat! bombăne Sebastian.

Întrevede chipul asudat al prietenului său şi, de asemenea, pe cel al lui Diego Mendez, un almagrist a cărui faţă de dihor s-a umflat cu ochi cu tot, aşa încât unul îl ţine închis. Un ciudat râu de munte care alege oamenii după bunu-i plac, supunându-i la probe, lăsându-le sau luându-le viaţa.

— Vino să transpiri cu noi! îl cheamă Sebastian.

Gabriel pleacă mai departe în noapte, fără să îi răspundă.

Corturile incaşilor sunt aşezate în jurul celui ce îl adăposteşte pe Chalkuchimac şi pot fi recunoscute după modelele cu motive geometrice, care împodobesc pânza albă de bumbac.

De cum se apropie, glasurile coboară sau încetează, bărbaţii şi femeile se învelesc în paturi, ferindu-şi privirile.

— Nu se tem de tine.

Gabriel se întoarce. Anamaya, purtând o pelerină din lână neagră şi brumărie, s-a strecurat lângă el. În întuneric, Gabriel zâmbeşte ca pentru sine.

— Te căutam…

— M-am temut pentru tine.

La adăpostul nopţii, Gabriel nu poate desluşi expresia de pe chipul lui Anamaya; dar simte blândeţea şi neliniştea din glasul ei. Îi simte trupul foarte aproape şi îl străbate un frison care nu este de frig. Trebuie să strângă din dinţi, ca să nu se abandoneze dorinţei de a o săruta, de a o strânge în braţe…

— Războinicii lui Quizquiz sunt în munţi şi printre ei se află şi Guaypar… continuă ea.

— Guaypar?

Numele căpeteniei îi reaminteşte figura unui bărbat cu trăsături mândre, cu privirea plină de ură.

— Acum şi-au dat seama că sunteţi muritori… Nu vor mai fi atât de naivi ca în timpul Marelui Măcel… Sunteţi pe pământurile lor, caii vă alunecă, săbiile vă incomodează, iar ei sunt liberi să arunce cu bolovani şi să vă lovească…

Gabriel rămâne tăcut. De zile întregi îl bântuie şi pe el, ca şi pe ceilalţi spanioli, aceeaşi neputinţă şi aceeaşi nelinişte.

Încet-încet, incaşii din jurul lor încep să vorbească. Se simte împresurat de această prezenţă în care s-a dizolvat orice ostilitate. Pentru moment. În spatele unui cort, ghiceşte lumina unui foc, umbre care se mişcă. Se întoarce spre Anamaya:

— Au găsit lemne?

Nu-i răspunde, iar el nu insistă. Uneori, tăcerea ei îl intimidează. Se îndreaptă spre stânca unde mai adineauri preotul a oficiat slujba religioasă.

Trec pe lângă un grup de spanioli care râd şi glumesc, adunaţi înjurai unei întărituri pătrate, ridicate din saci şi din cufere. Au legat clopoţei la picioarele cailor astfel încât, la cea dintâi mişcare suspectă din noapte, să se poată apăra.

— Aurul, oftează Gabriel.

— Îl păzesc mai bine decât pe ei înşişi…

Gabriel face un gest a neputinţă. Pizarro l-a lipsit de pradă fiindcă a fugit cu Anamaya; această umilinţă s-a dovedit a fi, de fapt, o binecuvântare şi este bucuros că nu are nimic şi că nu vrea nimic.

Se apropie de stânca neagră, a cărei umbră este acum una cu noaptea.

— Ştii locul acesta?

— Nu.

— Pentru noi munţii sunt zei, ca soarele şi luna, ca izvoarele şi vântul sau chiar şi asemenea acestor stânci a căror formă indică prezenţa unei divinităţi… Ca să ajungă până la noi, locurile acestea au fost modelate de mâinile strămoşilor noştri. De atunci aducem ofrande zeilor ca să le mulţumim pentru mărinimia lor… Le spunem huaca.

Din întuneric se aude o voce:

— Şi Dumnezeul creştinilor a cunoscut sacrificiul… Dar a oprit mâna lui Avraam ridicată împotriva fiului său Isaac, a învins orgoliul rigid al oamenilor şi L-a trimis pe Hristos să-i izbăvească de păcate…

Vocea este blândă, fără accentele răzbunătoare ale lui *fray* Vicente. Instinctiv, Gabriel se ridică s-o protejeze pe Anamaya.

— Nu-ţi fie teamă, te cunosc, rosteşte bărbatul cu glas blând.

Silueta iese din umbra stâncii şi, fără să facă zgomot pe zăpada bătătorită, se apropie de ei. Bărbatul îşi ridică mâna dreaptă şi îl întreabă pe Gabriel zâmbind:

— Acum ştii de unde vin?

Incapabil să reacţioneze, Gabriel priveşte ochii de un albastru-cenuşiu, chipul spân, tânăr şi bătrân totodată, mâna ridicată deasupra lui fără ameninţare, voind parcă să-l binecuvânteze, mâna aceea cu două degete – inelarul şi mijlociul – lipite. Prin minte, i se perindă amintiri confuze.

— Dumnezeule!

— Vezi, prietene al lui Erasm că ştii la nevoie să te îndrepţi spre El…

— Frate Bartolomeu!

— Şi când te gândeşti că am stat împreună două luni în aceeaşi temniţă, iar acest bărbat n-a reţinut decât acest nefericit accident al naturii… spune Bartolomeu.

Gabriel este copleşit de emoţie. A trecut atâta vreme de când nu s-a mai gândit la temniţa aceea, de când nu şi-a amintit de

spaima de a fi torturat, furia şi umilinţa în faţa tatălui său… şi – îi este cam ruşine – cea pentru dona Francesca.

— Era într-o altă viaţă, spune Gabriel.

— Şi totuşi, este aceeaşi.

Cei doi bărbaţi se privesc în întuneric până când, dintr-o singură mişcare, se îmbrăţişează.

— De când te-ai alăturat expediţiei?

— Am ajuns la Cajamarca la câteva zile după ce plecaserăţi.

— Dar cum se face că nu te-am văzut până în noaptea asta?

— Într-adevăr, cum?

— Frate Bartolomeu n-o face pe teologul cu mine, răspunzând la o întrebare printr-alta.

— Atunci când nu ai răspuns la întrebare măcar să formulezi alta. Sau taci…

— Să taci… Asta m-ai sfătuit cu ani în urmă… Şi tot nu ştiu dacă aş fi în stare…

— Îmi pari, în schimb, capabil de alte lucruri, spune Bartolomeu cu voioşie, aruncând o privire spre Anamaya.

Cei doi bărbaţi, împreună cu Anamaya, au revenit la cortul unde Sebastian şi camarazii lui săpau mormântul.

— Trebuie să-i dau binecuvântarea acestui nefericit, spune Bartolomeu.

— Ce cauţi aici, frate Bartolomeu?

Călugărul nu tresare şi nici nu-şi fereşte privirea. Dar întârzie să răspundă:

— Îl propovăduiesc pe Dumnezeu, rosteşte în cele din urmă.

— Când nu ai răspuns la întrebare…

— Nu ţi-am răspuns?

Bartolomeu dispare în cort.

Pentru o clipă Gabriel scrutează întunericul. Apoi Anamaya i se adresează:

— Acest bărbat e diferit de ceilalţi. Nu e ca tine, dar nu e nici asemenea celorlalţi.

— Ştii, pentru mine este de neînţeles…

— Ar putea să ne ucidă?

Privirea lui Gabriel încearcă să ghicească stelele a căror minunăţie luminează cerul, să pătrundă bezna în care s-au ascuns păsările, să învingă frigul…

— Nu cred, însă nu sunt sigur, rosteşte în cele din urmă.

10.

Haturi Sausa, 11 octombrie 1533.

Ivirea câmpiei în lumina cenuşie a zorilor i-a redus la tăcere. Motivul nu au fost culturile de *quinua,* cu movul lor delicat şi nici al celor de porumb: aici domneşte moartea.

Bătălia dintre partizanii lui Huascar şi cei ai lui Atahualpa s-a dat cu câteva săptămâni în urmă însă războinicii au rămas acolo unde au căzut: unii prăbuşiţi în noroi, alţii cu ochii îndreptaţi spre cer. În această pace eternă, Gabriel descoperă totuşi o senzaţie atroce: duhoarea cumplită a trupurilor în descompunere, mişcarea insesizabilă a ierburilor ce cresc pretutindeni, fojgăiala viermilor ce se înfruptă din carnea rănită, păsările care au lăsat goale găvanele ochilor… Patru mii de cadavre acoperă câmpia, o recoltă stranie pe care ţărâna o va absorbi curând şi va fi năpădită de ierburi.

Vremea e frumoasă, dar oamenii vomită.

Gabriel îşi fereşte privirea, încercând să se concentreze asupra peisajului înverzit. După mersul prin defileele ostile, după zăpadă şi frig, se pare că în zori va fi cald şi frumos.

Numai guvernatorul don Francisco pare să nu se sinchisească nici de carnagiu, nici de frumuseţea peisajului. Adesea, remarcând o denivelare de teren, îi opreşte pe ghizii incaşi ca să le ceară explicaţii. Îl ţine alături, cu sforăitoare declaraţii de prietenie, pe *curaca* oraşului, un huaca al cărui păr lung este prins cu o banta lată de patru degete. „Vom avea grijă de voi, vă vom elibera de incaşi.” Auzind traducerea, privirea bărbatului se luminează şi aprobă dând din cap în repetate rânduri.

Pizarro şi-a petrecut noaptea rugându-se, ca la începutul expediţiei de cucerire. Luptătorii cu experienţă care s-au bătut la Cajamarca au stomacul strâns de o nelinişte deja cunoscută, care îi entuziasmează şi îi înfricoşează totodată.

— Vor avea de luptat.

*

Versantul muntelui domină oraşul Hatun Sausa, un frumos oraş incaş, cu nelipsitul Templu al Soarelui, *acilahuasi, ushnu* din

mijlocul pieţei, *cancha* mărginite de ziduri, depozite, străduţe înguste… Un oraş frumos, situat într-o vale întinsă, ridicat pe malul unui râu destul de mare.

Un superb oraş incaş, căzut acum pradă flăcărilor.

Ceva mai sus de ei, pe creasta muntelui, Pizarro a întârziat din cauza problemelor pe care le au cei ce transportă litiera lui Chalkuchimac. Deşi generalul nu se arată niciodată, deşi s-a stabilit că rănile de pe urma torturilor îl împiedică să meargă, guvernatorul este convins că, mai mult sau mai puţin în taină, conduce mişcările armatelor incase. De aceea, în ajunul bătăliei, nu-l scapă din ochi.

Îi ordona lui Soto să se îndrepte spre oraş, potolind nerăbdarea fraţilor săi şi a lui Almagro. A trecut vremea când Gabriel trebuia să implore să facă parte din avangardă: un gest de-al lui Pizarro îi ordonă să-l urmeze pe Soto. „Pentru orice eventualitate, ca întotdeauna”, se gândeşte amuzat Gabriel, care dă pinteni calului murg şi se alătură celorlalţi unsprezece călăreţi mergând în rânduri de câte doi.

La intrarea în oraş, Soto ridică braţul şi toţi se opresc. De cealaltă parte a râului, este masat grosul armatei incase. Soldaţi în tunici colorate, cu torţe în mâini, dau foc principalelor clădiri, începând cu *colica* unde adăpostesc rezervele de hrană.

— Dau foc magaziilor de alimente. Trebuie să ne grăbim! strigă Diego de Aguero, unul dintre cei mai nerăbdători dintre *caballeros.*

— Mai domol, îi tempereazǎ Soto.

— Eşti foarte prudent, căpitane Soto! observă Gabriel.

Soto zâmbeşte:

— Ascult ordinul guvernatorului: nici o bătălie importantă fără el.

— Soto, totul, în jur arde! În două ore, în oraş nu v-a mai rămâne nici un cocean de porumb, nici carne afumată, protestează un *caballero.*

— Soto, lasă-mă să dau o raită cu Aguero şi Candia… continuă Gabriel.

— Merg şi eu, se aude glasul unui călăreţ undeva, în spate.

— Şi el, repetă Gabriel fără să întoarcă privirea. Un atac bine condus ar putea să-i determine să se retragă înainte ca totul să se facă scrum.

Soto se gândeşte o clipă:

— Pe cinstea mea, răspunderea-i a voastră! Rămâneţi în viaţă,

prieteni, până ajungem la întărituri.

— Nu-ţi face griji, căpitane! O să punem masa. Vezi numai să nu ratezi cina!

Trec vadul la trap. Gabriel dă pinteni calului până la căsuţele în formă de trunchi de con, acolo unde drumul regal se pierde într-o străduţă. Între case pluteşte un fum dens şi înţepător. La intrarea în piaţă, un incaş cu braţele ridicate, tunica ferfeniţă şi chipul înnegrit de funingine, aleargă după cai, fără să fie prea impresionat de prezenţa lor şi strigă în quechua:

— Arde totul! Salvaţi-ne!

Huanacas fac parte din triburile supuse de incaşi prin forţă, dar nu le-au acceptat niciodată pe deplin supremaţia. Gabriel se întoarce spre cei trei însoţitori:

— Ne primesc ca pe nişte eliberatori! strigă el.

— Atunci să-i eliberăm repede, ţipă Candia arătând spre *kallanka,* cea mai înaltă clădire din piaţă, unde soldaţii incaşi se pregătesc să pună focul. Dacă nu, au să prăjească totul, inclusiv pe noi!

Gabriel, cu ochii înroşiţi de fum, îşi trage sabia şi îşi mângâie calul care bate din picioare, agitat din cauza căldurii înţepătoare. De cealaltă parte, soldaţii ce ies din *kallanka* sunt înarmaţi cu securi, lănci şi praştii. I-a văzut un ofiţer incaş care răcneşte un ordin. În piaţă răsună o trâmbiţă, iar vreo douăzeci de războinici incaşi se năpustesc asupra spaniolilor, fără să se mai teamă de cai.

— Santiago! răcneşte Candia, un răget asemănător cu al unei sălbăticiuni.

Într-o singură mişcare, toţi patru se lasă peste grumazul cailor, ridicând sabia al cărei tăiş străluceşte în lumina de culoarea opalului.

Caii îşi dezlănţuie în fugă nerăbdarea, de parcă aşa ar respira mai bine. Cea dintâi şarjă nimiceşte grupul de războinici incaşi. Săbiile retează lănci, taie curelele praştiilor, ciopârţesc mâinile ce ţin măciucile şi topoarele. Primul care se prăbuşeşte este un bărbat care urlă de durerea provocată de umărul retezat. Ceilalţi războinici se răspândesc pe străduţele înguste. Gabriel şi Candia pornesc în urmărirea lor. În depărtare, prin fumul dens, Aguero şi camaradul său o iau spre râu.

— Păzea! Păzea! Urlă Candia.

În faţa lor se iveşte gangul dintre două case, prea îngust ca doi călăreţi să-l treacă umăr la umăr. Odată ieşiţi din gang, un

bărbat se clatină şi cade sub copitele calului său murg. Gabriel simte dezgustat în coapse freamătul tropăitului. Piatra unei praştii trece foarte aproape de urechile calului. Gabriel îl descoperă pe ţintaş ascuns la intrarea unei *cancha.* Când este destul de aproape de acesta, îşi împinge calul şi îi despică pieptul. O fracţiune de secundă, este privit de ochii ieşiţi din orbite. Sângele primului om pe care l-a ucis i se prelinge pe obraji şi pe buze.

Curând, în faţa lui nu se mai află decât un fugar, un bărbat care aleargă şi nu pare dispus să-şi încetinească în vreun fel cursa rapidă. Un „urecheat”, un ofiţer cu coif greu de pene albastre. La fiecare pas, cerceii enormi îi lovesc umerii.

Dintr-o privire, Gabriel înţelege că vrea să ajungă la râu. Pe malul celălalt, fără să schiţeze vreo mişcare, grosul armatelor incase aşteaptă răbdătoare. Îşi struneşte calul într-o parte, ca să-i taie calea căpitanului care se opreşte de îndată ce îşi dă seama că a fost ajuns din urmă. Stupefiat, în ciuda prafului şi a funinginii, Gabriel îl recunoaşte. Nu va uita niciodată privirea mândră, nasul drept ca muchea unei stânci.

— Guaypar! Îi strigă el. Ştiu cine eşti!

— Ne vorbeşti limba? Şi ce-o să câştigi dacă mă omori? replică furios celălalt.

— M-am gândit adesea la tine, Guaypar, zâmbeşte Gabriel.

Pe faţa lui Guaypar nu se citeşte nimic, dar Gabriel simte cum ezită. O ciudată greutate îi apasă umerii acum, în faţa acestui bărbat care a vrut să o apere pe Anamaya în timpul masacrului de la Cajamarca. I se pare că sabia de fier a devenit deodată foarte grea.

— Ar trebui să mă omori, îi spune Guaypar, simţindu-i ezitarea.

Gabriel îşi struneşte calul şi îl ţine nemişcat. Fumul pluteşte deasupra râului. Pe celălalt mal, războinicii care şi-au zărit căpetenia se adună în grupuri ţipând. Satul răsună şi de alte urlete. Dar Gabriel nu se clinteşte, Guaypar la rândul său pare să ezite, dar nu se urneşte din loc.

În acel moment, acoperişul unei colibe se prăbuşeşte într-un răget de fiară. Preţ de o clipă, Gabriel îşi întoarce privirea să vadă cum flăcările se ridică până la cer. Mai mult ghiceşte decât vede cum Guaypar face un salt ca să se ferească de cal, sare pe povârnişul acoperit de iarbă scurtă ce mărgineşte râul şi îşi aruncă podoabele în vâltoare.

— Ar fi trebuit să mă omori, căci îmi va veni şi mie rândul şi atunci eu te voi omorî! îi strigă înainte de a se arunca în râu.

*

Pretutindeni pe unde trece, Gabriel întâlneşte grupuri de bărbaţi şi de femei care ies din case şi din *kallanka* şi care le mulţumesc plângând şi strigând. Nu se simte în largul său, de aceea se îndepărtează.

Câţiva dintre ei reuşesc să-l împingă spre o *cancha* unde zace un soldat incaş. Are piciorul zdrobit şi îşi ţine securea în mână. Tinerii Huanacas care sunt strânşi în jurul lui urlă şi îl insultă, dar nu îndrăznesc să-l omoare. Un copil îl trage de teaca săbiei.

— N-am timp! le strigă.

Şi porneşte în galop spre piaţă. Dar nici urmă de Aguero sau de Candia. Se îndreaptă spre pod. În minte îi vine Anamaya, dar îşi alungă acest gând, foarte departe, acolo unde nu curge sânge.

De cealaltă parte a râului, s-au adunat mai bine de două sute de războinici incaşi, păziţi de alţi cincisprezece şi încearcă să dea foc paielor şi frânghiilor podului. Aguero şi Candia se străduiesc în zadar să-şi croiască drum prin grosul trupei, ca să-i împiedice.

Aguero luptă curajos, rotindu-şi spada, ferindu-se din calea pietrelor şi parând loviturile de măciucă, strunindu-şi calul cu îndemânare. Candia este mai zgârcit în mişcări, dar la fel de eficace. Cu toate acestea, Gabriel, în timp ce se alătură camarazilor săi, este uimit şi înmărmurit de aceşti incaşi care li se împotrivesc şi care, la fel ca la Cajamarca, sunt gata să moară fără un ţipăt, fără un gest de revoltă numai ca să le permită celorlalţi să dea foc podului şi să-i împiedice astfel pe spanioli să înainteze.

Ca să-şi dea curaj şi să-şi alunge ezitările, începe să urle din răsputeri şi îşi îndreaptă calul murg spre grămada de oameni. Aude râsul necuviincios şi reconfortant al lui Candia:

— Ţi-a luat ceva timp! şuieră Grecul uriaş.

Gabriel se luptă cu o îndârjire incredibilă: retează braţe, găureşte piepturi, sfârtecă feţe cuprins de febra morţii. Nici unul din scuturile obişnuite ale incaşilor nu pot să reziste fierului care taie în ele ca în varză. Neputincioşi aproape, cad zece, apoi douăzeci. Unii mor zdrobiţi de greutatea războinicilor care se prăvălesc peste ei, alţii răniţi, mutilaţi se târăsc până la râu şi se îneacă. Dar ceilalţi continuă asaltul cu securile ridicate, cu privirea tulbure.

În toată masa de oameni privirea lui Gabriel este aţintită asupra unui războinic mai puternic decât ceilalţi. Este mai înalt şi mai viguros, are o înfăţişare mai nobilă, nu este deloc descurajat şi îşi dojeneşte neîncetat camarazii. Fierul spadei sau copitele cailor îl ating uşor de mai multe ori. Se fereşte din calea morţii cu atâta agilitate, încât ţi se pare că dansează. Apoi cu un salt agil sare pe crupa calului lui Candia, îl prinde pe Grec de umăr, iar cu mâna cealaltă caută să-l lovească în coaste.

Un salt violent al calului şi Gabriel este în spatele lor. Braţul ţâşneşte ca o lovitură de arbaletă, în palmă simte cum lama vibrează printre ţesături colorate şi carne.

Războinicul incaş scoate un strigăt şi se ridică, apăsând cu toată greutatea pe sabie. Preţ de câteva clipe, pare că nu s-a întâmplat nimic. Picioarele incaşului rămân lipite de cal, iar lui Gabriel i se pare că îl ţine în vârful săbiei, apoi strânsoarea slăbeşte şi cade sub copitele calului.

— Pe toţi dracii, eşti bine venit, don Gabriel! tună Candia fricţionându-şi coastele.

— Podul e distrus, o să ardă în întregime, răspunde Gabriel arătând spre foc.

De altfel, incaşii se retrag, lăsând în urmă cadavrele şi răniţii. Bătălia încetează ca prin farmec. Li se alătură Aguero şi însoţitorul lui, au privirea buimacă, iar cizmele şi pantalonii le sunt pline de sânge. Descăleca şi îşi scot coifurile. Au feţele asudate şi mânjite de sânge, buzele şi obrajii încordaţi de frică.

— Domnilor, vă dau o veste bună: trăim!

*

Soto li s-a alăturat, iar spre prânz şi Pizarro şi restul coloanei. În tot oraşul răsună strigăte de bucurie, dar spaniolii au alte griji decât petrecerea şi darurile ce le sunt oferite.

Pizarro ajunge pe malul râului alături de Gonzalo şi Juan, fraţii săi şi de căpitanul de Soto şi Almagro.

— Gabriel, care-i situaţia?

Gabriel arată spre malul râului, unde se găsesc vreo şase sute de războinici incaşi:

— I-am urmărit, don Francisco şi, precum vedeţi, la câţiva le-am mai tăiat din elan. Însă au izbutit să distrugă podul.

— Fricos! Laş!

Vorbele dispreţuitoare au ţâşnit de pe buzele lui Gonzalo.

Gabriel îşi şterge fruntea de sudoare. Se apropie de diavolul cu bucle brune care zâmbea răutăcios. Un zâmbet pe care l-a

avut adineauri pe când omora şi care i-a rămas întipărit pe chip, de parcă ar fi fost o cicatrice.

Gonzalo se trage îndărăt câţiva paşi şi continuă:

— Ştim deja cum ai luptat, laşule, tocmai pe căpetenia lor ai lăsat-o să-ţi scape.

Gabriel este uimit. Ezită o clipă, înainte să priceapă că este vorba de Guaypar.

— Destul, Gonzalo! îi ordonă Pizarro.

Tonul tăios al guvernatorului nu admite replică. Gonzalo şi Gabriel se măsoară din priviri o clipă, cu feţele schimonosite de orgoliu şi de ură.

Don Francisco priveşte cu răceală grămezile de cadavre, apoi râul adânc şi învolburat ce-i separă de drumul pe care au luat-o atacatorii satului. Fără să se întoarcă, cere voluntari pentru un alt atac.

— Trebuie să le dăm o lecţie. Să nu creadă că pot scăpa aşa de uşor.

De ce Gabriel se numără printre cei dintâi doritori? Nici el nu ştie. Sângele îi clocoteşte de furie. Abia dacă îi aude pe ceilalţi.

— Şi eu! spune Juan.

— Şi eu! spune Soto.

— Şi eu! spune Almagro, de parcă s-ar fi trezit dintr-un somn adânc.

Pizarro zâmbeşte. Cei patru călăreţi urmaţi de alţi câţiva coboară spre ţărm până la râu. Înfierbântaţi de dorinţa răzbunării, nişte tineri Huanacas se aruncă o dată cu ei în apele îngheţate, admirând caii care-şi ridică boturile deasupra viitorii.

*

Curentul este puternic. Ca să-şi protejeze caii, trebuie să formeze un semicerc. Dar malul opus nu este abrupt şi îl urcă fără greutate. Odată ajunşi, Almagro şi ai lui dau pinteni cailor spre munte, ca să le cadă în spate incaşilor, iar Gonzalo şi un grup mai mic o pornesc de-a lungul râului. Urmează ca Soto şi Gabriel să-i atace direct, urmărindu-i pe războinicii incaşi pentru a-i abate spre mal.

Gabriel nu mai simte oboseala. Insulta lui Gonzalo îi sfredeleşte creierul. Strânge cu putere între picioare calul murg, iar mâna încleştată pe mânerul spadei apasă pe coapsa dreaptă, de parcă întregul sens al lumii ar fi concentrat acolo.

Îi întâmpină un prim grup de luptători. Par că bat în mod stupid din palme, dar abia apucă Soto să strige: „Păzea!” că o

ploaie de pietre azvârlite din praştii se şi abate asupra lor. Una nimereşte calul murg care se poticneşte şi sare într-o parte. Războinicii incaşi se răspândesc, înţelegând că nu trebuie să rămână grupaţi.

Dar la o sută de paşi depărtare, alţi soldaţi înarmaţi cu praştii iau poziţia de atac şi, de astă dată, îşi aruncă pietrele asupra grupului condus de Juan Pizarro, obligându-i să se retragă.

În acel moment, lui Gabriel îi vine o idee smintită. Urlând ca un nebun, îşi îndreaptă calul direct spre războinicii care îşi pun pietre în praştii. Totul se petrece într-o clipă, dar luptătorii incaşi, uimiţi, rămân nemişcaţi.

— Santiago! Santiago! urlă el.

În sânge îi zvâcneşte dorinţa de a ucide, iar mintea îi arde cuprinsă de violenţă. Se lasă într-o parte, ţinându-se de oblânc şi vede primele feţe cu gurile căscate. O secure zboară pe deasupra lui, dar nu o vede. Nu are ochi decât pentru beregăţile războinicilor. Simte numai mişcarea ritmată a calului de sub el. Mâna sa dreaptă este mai tare decât lemnul de stejar. Aplecat într-o parte, îşi ţine spada cu tăişul lăsat pe spate. Îi atacă.

— Santiago!

Fierul săbiei sfârtecă rând pe rând beregate. Într-o clipă, sabia lui Gabriel taie răsuflarea şi ucide, rând pe rând, doisprezece bărbaţi care nu mai apucă nici măcar să urle.

Când, printr-o răsucire a şoldurilor revine la poziţia normală, vede cum doisprezece bărbaţi se prăbuşesc dând din braţe şi din picioare şi umplu cu sânge pământul ierbos.

I se pare că valea este acoperită de o tăcere stranie. O lumină albă îl zăpăceşte. Trebuie să se agaţe de coama calului murg, ca să nu cadă. În stânga lui, incaşii îngroziţi o iau la fugă spre tufişuri.

— Fricos şi laş, murmură, de parcă nu ar înţelege cuvintele pe care tocmai le-a rostit.

În spate, aude strigăte: Almagro şi tinerii Huanacas se reped asupra fugarilor. Îşi trece mâna peste faţă.

Soto este lângă el. Se privesc. Căpitanul dă respectuos din cap, dar lui Gabriel i se pare că ghiceşte un fel de teamă în gestul lui. Trag de frâu în acelaşi timp ca nişte oameni vlăguiţi.

După o oră, pe malul râului zac mai mult de şase sute de cadavre. Din batalionul lui Guaypar au mai rămas numai câţiva oameni care încearcă să scape, cel mai adesea în zadar, aruncându-se în vâltoarea mocirloasă.

11.

Hatun Sausa, 15 octombrie 1533.

În lumina apusului, casele din Hatun Sausa ard în flăcări roşii. Aerul duhneşte a fum şi a sânge. Toată valea răsună de hohote de râs şi de strigătele victoriei. Printre ele se disting râsete de copii şi de femei, întrerupte de o muzică stranie: un ton grav de flaut o dată cu sfâşietoarele bocete ale tinerelor şi cu bubuitul interminabil al tobelor.

Gabriel nu are curajul să treacă râul ca să se alăture sărbătorii. Pe mal, printre cadavrele pe care nu le-a adunat nimeni, calul paşte iarba bătătorită.

Dinspre malul opus vin, din când în când, chemările camarazilor săi. Chiar şi Soto. De ce nu li se alătură? E rănit?

Nu, nu este. Dar se simte otrăvit de imaginea masacrului. În întunericul ce-l învăluie, îşi vede sabia intrând în carne, tăind, străpungând, ucigând.

Nu, nu este rănit. Dezgustul îi umple pieptul de o durere pe care nu reuşeşte s-o potolească. Se gândeşte la Anamaya. Ar vrea să-i simtă buzele delicate sărutându-l, sărutându-i ochii ce acum îi ard. Ar vrea să-i şoptească vorbe de iertare şi de dragoste.

Cu toate acestea, în clipa de faţă ştie că nici măcar nu ar îndrăzni să-i rostească numele. Nu ar suporta ca ea să-l privească şi să-l atingă.

*

Abia când se face noapte de-a binelea, Gabriel îşi fluieră calul şi trece râul. Apa îngheţată care îi loveşte cizmele îi face bine. Ajuns pe celălalt mal, îşi struneşte calul să meargă la trap mărunt. Îşi fereşte privirea, ignoră strigătele entuziaste şi răguşite de frenezia victoriei şi care îl cheamă din toate părţile.

Soseşte în piaţa mare a oraşului, acolo unde, în prezenţa guvernatorului însuşi şi a căpeteniei din Hatun Sausa, oamenii lui Almagro scot din *kallanka* preţioasele comori ce mai fumegă încă.

Ca de fiecare dată, sunt strânse zeci de farfurii şi de pocale,

măşti şi statuete din aur. În ciuda funinginei de pe ea comoara străluceşte la lumina torţelor. Dar ochii spaniolilor strălucesc şi mai tare. Râd, saltă cu vârful săbiilor străchinile de aur deformate de căldură, pe care sclavii au reuşit să le scoată din jăratic. Retraşi mult într-o parte, băştinaşii îi privesc intrigaţi.

Pe chipul lui don Francisco nu se poate citi nimic. Priveşte grămezile de aur, de parcă nu l-ar vedea. Numai buzele îi freamătă, ascunse de barba impecabil tăiată. Chiar dacă nu-l aude, Gabriel ştie că se roagă Preasfintei Fecioare. Don Francisco nu renunţă nici cum la vechile sale obişnuinţe. Închina Preasfintei Fecioare şi Pruncului Iisus morţii, sângele, suferinţa şi bucuria aurului, ştiind că astfel se purifică de ele.

În cele din urmă, don Francisco se întoarce şi îl descoperă în apropiere pe Gabriel care a descălecat şi ţine frâul calului în pumnul încleştat.

— Ah, aici erai… şopteşte el, cu o strălucire duioasă în priviri.

Îl cercetează cu privirea pe Gabriel din creştet până în tălpi – îi priveşte pantalonii uzi şi rupţi, haina murdară cu mâneca dreaptă sfâşiată, înnegrită de sângele închegat. Când îi cercetează chipul întunecat, cu obrajii zgâriaţi, cu privirea năucă, afecţiunea dispare şi ochii îi mijesc într-un zâmbet vesel:

— Grozav mai arăţi, băiete! Nu-i rău pentru un laş…

Gabriel nu reacţionează nici la compliment, nici la tăgăduirea implicită a cuvintelor crude ale lui Gonzalo. Tremurând de frig şi de oboseală, îşi întoarce privirea spre bărbaţii care îngrămădesc obiectele de aur în coşurile mari de răchită, aduse de femeile indiene.

Pe neaşteptate, guvernatorul îi face semn gornistului Alconchel.

— Sună adunarea! îi ordonă el, cu calm.

Alconchel îşi ia trompeta şi sună. Surprinşi, indienii din sat fac un pas înapoi. Cei care îi însoţesc pe spanioli de când au plecat din Cajamarca râd de ei şi le explică de unde vine geamătul profund care urcă şi acoperă aerul încărcat şi zgomotos al văii.

— Ce s-a întâmplat, don Francisco? întreabă Gabriel.

— Ceea ce aţi tăiat azi nu era decât un detaşament. Grosul armatei de cincisprezece mii se află în sud, la câteva leghe de aici. Acum, după ce oamenii şi caii s-au odihnit, vreau să plece în urmărirea lor un grup de cincizeci de călăreţi.

Gabriel rămâne mut.

— Nu mă refeream la tine, fiule! Tu ai nevoie de odihnă acum.

Pentru tine ziua s-a încheiat. Distrează-te, bucură-te de bucatele şi de femeile pe care ni le oferă noii noştri prieteni...

Pizarro îl îmbrăţişează.

În spatele lor, se aude o zeflemea acră:

— Ce înduioşător!

Gonzalo Pizarro cu bustul excesiv de ţeapăn, cu haina descheiată ce-i atârna peste cămaşa murdară şi ruptă, duhnind *zehicha,* râde plin de ţâfnă imitând un salut ceremonios.

— Hotărât lucru, frate, strângi în braţe un adevărat erou!

— Şi tu, Gonzalo, eşti de asemenea unul! replică guvernatorul deschizându-şi ostentativ braţele. Şi dacă te face fericit o îmbrăţişare a guvernatorului tău, iată, ţi-o ofer bucuros!

Gonzalo se întoarce spre călăreţii care îl înconjoară, fără să-i pese de braţele întinse şi îşi continuă zeflemeaua:

— Jos pălăria, domnilor! Pentru că a scos măruntaiele câtorva indieni, don Gabriel a devenit unul de-ai noştri. Bine ai venit, bastardule!

Guvernatorul păleşte la auzul insultei. Trăsăturile îi devin aşa de rigide, de parcă ofensa i-ar fi fost adresată lui. Îl prinde cu mâna stângă de încheietură pe Gabriel, reţinându-l, în timp ce şuieră printre dinţii încleştaţi:

— O să vină şi ziua aceea, Gonzalo, în care propriul venin o să te otrăvească. Şi nu prea cred că am s-o regret!

Într-o clipă, zâmbetul larg al lui Gonzalo dispare. Se uită mirat la don Francisco. Deschide gura să îi răspundă, dar brusc renunţă. Gabriel, care şi-a smuls braţul din strânsoarea guvernatorului, înaintează către el şi îl măsoară dispreţuitor cu privirea:

— Ai dreptate, don Gonzalo: aici sunt numai bastarzi, dar nici unul dintre ei nu pute a rahat ca tine.

Când se răsuceşte pe călcâie, Gabriel nu aude nici o zeflemea, numai primele ordine pentru marş. Vocea lui don Francisco a redevenit calmă, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

Traversează piaţa cu indiferenţă, deşi se resimte de pe urma luptei de la amiază. Puţin mai târziu, când se îndrepta spre corturile din afara satului, zăreşte litiera lui Chalkuchimac, înconjurată de câţiva războinici. Anamaya este urmată de vreo şase nobili bătrâni, care o escortează cu expresii severe.

Instinctiv, Gabriel se pierde pe o străduţă care mirosea a apă clocită. Pentru nimic în lume nu ar vrea să-l vadă cu pantalonii, inima şi privirea pătate de sângele indienilor pe care i-a ucis

astăzi.

*

În lumina torţelor venind de undeva, din josul scării marii piramide, chipurile sunt nesigure şi parcă tremură. Chalkuchimac, clipind pur şi simplu, ordonă să i se aducă mai aproape mânerele smolite ale torţelor.

O duzină de băieţandri se grăbesc să execute ordinul în linişte, fără să se audă foşnetul sandalelor pe dalele de piatră. Ţin torţele în mâini, fiindcă nu există suporturi în pereţii din apropiere.

Acum, Anamaya le vede mai bine feţele.

Sunt nouă, aşezaţi în cerc în jurul unui vas de jeratic, în care ard frunze de coca. Patru bătrâni sleiţi de puteri din cauza drumului, doi nobili din Cuzco, un guvernator al regiunii desemnat de Atahualpa, Chalkuchimac şi ea, *Coya Camaquen.*

Generalul Chalkuchimac este cel mai impunător. Pe chipul său nu există nici un rid care să amintească de suferinţele pe care le îndură de săptămâni. Nu poate să meargă, nici măcar să-şi ducă hrana până la gură. Mâinile şi picioarele arse în timpul torturilor îndurate la Cajamarca sunt carne vie. Zadarnic, femeile care îl îngrijesc îi ung rănile în fiecare dimineaţă şi în fiecare seară şi îi schimbă bandajele. Arsurile profunde continuă să supureze şi să se adâncească, de parcă ar vrea să devoreze în întregime corpul puternicului războinic.

Totuşi, aşa cum stă aşezat pe o cuvertură, cu spatele sprijinit de un taburet de litieră, înfăşurat într-o largă *manta* care nu-i lasă la vedere decât chipul, lui Anamaya i se pare mai puternic şi mai hotărât decât toţi ceilalţi. El a vrut să se întâlnească în timp ce, în locurile neatinse de flăcări ale oraşului, străinii petrec şi se îmbuibă cu mâncare, ca să-şi sărbătorească victoria şi să râdă de morţii care putrezesc în râu.

Chalkuchimac măsoară, una câte una, feţele grave şi tăcute. Privirea-i pătrunzătoare se opreşte asupra lui Anamaya. În lumina torţelor, albul ochilor devine roşu. Pentru o clipă, Anamaya are impresia că privirea este a lui Atahualpa. Dar generalul îşi ia privirea de pe faţa ei şi rosteşte:

— Bâjbâim ca nişte copii legaţi la ochi. Nu mai avem nici curaj, nici discernământ. Străinii vor să intre în Oraşul Sfânt şi noi îi ducem de mână! Cu toate astea, ştiu ce vor face acolo. Priviţi în jurul vostru: vor prăda domeniile clanurilor, vor jefui aurul templelor. Şi totuşi, prea puternici Nobili, mi se pare, văzând

chipurile şi privirile voastre, că toate astea vă lasă indiferenţi. Că nu vă interesează soarta Imperiului!

Unul dintre cei mai bătrâni dintre nobili ridică braţul ca să-l întrerupă şi rosteşte cu voce acră:

— Chalkuchimac, vorbeşti şi gândeşti mereu ca un războinic. Nu cunoşti decât vorbele aspre. Asta ţi-a izbutit, atâta vreme cât Inti era cu tine. Azi, când eşti neputincios şi supus voinţei străinilor, nu vorbeşti decât limba înfrângerii. Priveşte aşadar ce s-a întâmplat azi! Sute de războinici curajoşi au pierit de mâna străinilor, care sunt doar câţiva luptători! Îţi place sau nu, caii lor le conferă braţelor o putere pe care tu nu o ai…

— Ascută, Chalkuchimac, bucuria locuitorilor din Hatun Sausa! mormăie furios un alt Nobil. Îi auzi dansând şi cântând? Soldaţii tăi au venit să ardă valea pentru ca străinii să găsească numai fum şi cenuşă în calea lor! Ascultă cum se bucură locuitorii acestei provincii, în timp ce străinii golesc depozitele lui Inca şi îi iau femeile, de parcă ar fi ale lor! Asta vrei să se întâmple peste tot în Imperiul Celor Patru Zări?

— Încetaţi! Degeaba ne certăm, ordonă cu glas liniştit cel mai puternic dintre Nobilii din Cuzco.

Pentru o clipă se face linişte, întreruptă numai de strigătele şi râsetele ce vin dinspre malul râului, unde s-au ridicat corturile în jurul oraşului.

Nobilul din Cuzco este un bărbat rotofei, cu pometţii foarte proeminenţi şi cu pielea atât de arămie, încât seamănă cu oalele de lut pictate. Sub privirea sa, Chalkuchimac rămâne impasibil. Cât a fost contrazis, nu i s-a clintit nici un muşchi pe faţă. Maxilarul puternic seamănă cu cel al unei sălbăticiuni.

— Chalkuchimac are într-o anumită măsură dreptate, continuă Nobilul din Cuzco. Iar eu, Tisoc Inca, sunt de acord cu el când spune că bâjbâim ca nişte copii legaţi la ochi. A venit vremea să alegem un Inca. A venit vremea ca Inti să-şi găsească un fiu printre noi.

Anamaya vede cum bătrânii îşi apleacă frunţile. Chalkuchimac zâmbeşte dispreţuitor.

— Presupun că nobilul Tisoc Inca doreşte să fie ales unul din clanul său!

— Degeaba te laşi pradă furiei, Chalkuchimac! Cel care va fi ales trebuie să aibă sprijinul Soarelui, Tatăl său şi al Strămoşilor de pe Tărâmul Celălalt. E tot ceea ce pretind.

— M-aş mira să nu te fi gândit la cineva, bombăne

Chalkuchimac.

— Cum putem să alegem un Inca fără să avem alături de noi un preot sau un prezicător, care să ne spună voia lui Inti şi a Quillei? Întreabă un Nobil care tăcuse până atunci. Cum să alegem un Inca ştiind că Atahualpa nu a lăsat *mascapaicha* regală nici unuia dintre fii săi?

— Nu era nevoie s-o facă, îi replică sec Chalkuchimac. Toţi ştiu că fiul preferat al lui Atahualpa este Atoc Xopa. El trebuie să poarte pe frunte, ca şi tatăl său, penele de *curiguingue.*

Cuvintele lui Chalkuchimac aduc iar tăcerea printre Nobili. O tăcere apăsătoare. Privirile se întorc spre Anamaya. Ştie ce se aşteaptă de la ea, dar preferă ca înainte să spună ce are de spus să iasă la iveală şi să se înfrunte părerile şi gândurile ascunse ale Nobililor.

— Atoc Xopa nu-i decât un copil, constată Nobilul din Cuzco. În plus, locuieşte în capitala din nord, prea departe de aici şi de străini. Cum ar putea domni?

— Tisoc, n-ai priceput ce vrea să spună Chalkuchimac! bombăne unul dintre nobili. Aşa este: fiul preferat al lui Atahualpa nu-i decât un copil. Trăieşte în nord şi aici nimeni nu i-a văzut chipul. N-a intrat niciodată în Cuzco. Dar tocmai asta îi convine generalului Chalkuchimac.

— Dacă îl alegem, nu va fi decât instrumentul lui Chalkuchimac. El va fi adevăratul stăpân al Imperiului Celor Patru Zări, deşi nu este Fiul lui Inti!

Toate privirile se întorc spre general, care înfruntă acuzaţiile fără să clipească. Anamaya nu se poate abţine să nu-i admire puterea şi stăpânirea de sine. Încordarea este atât de mare, iar Anamaya vede cum le tremură mâinile bătrânilor Nobili. Cel mai vârstnic dintre ei rosteşte ridicându-şi degetele îndoite:

— Am auzit ce-i spunea Chalkuchimac lui *Machu Kapitu* al străinilor prin cei care le vorbesc limba. Îi propunea, singur, fără consimţământul nostru ca Atoc Xopa să fie Inca.

— Adevărat, Chalkuchimac?

Înainte să-i răspundă lui Tisoc Inca, generalul o priveşte ciudat pe Anamaya. O sfredeleşte îndelung cu privirea, de parcă ar vrea să citească în ea. Apoi îşi revine şi răspunde zâmbind:

— Da.

Un murmur furios răzbate de pe buzele Nobililor. Acum însă Chalkuchimac pare să se adreseze numai lui Tisoc Inca:

— Ce v-a apucat pe toţi? Sunteţi la fel ca Atahualpa care avea

impresia că străinii vor lua aurul şi vor pleca în curând? Atahualpa s-a dus şi nimeni nu ştie dacă a izbutit să se alăture tatălui său pe Celălalt Tărâm!

Piepturile Nobililor vibrează din nou de un mârâit înăbuşit. Atunci, cu un gest plin de mânie, Chalkuchimac îşi leapădă *manta* ce-l acoperă. Toţi îi văd mâinile întinse. Sunt fără piele, cu sângele negru lucind. Pe picioare şi pe pulpe, pielea îi atârnă în fâşii arse, zdrenţuite, înconjurate de un puroi galben.

— De ce credeţi că am acceptat asta? întreabă generalul, urlând. Carnea mea arsă a stricat aerul Imperiului Celor Patru Zări. Durerea mea se ridică până în înaltul cerului ca Inti să o găsească în drumul său! Şi el nu vrea să mă vindec până ce toţi războinicii noştri nu îi vor respira duhoarea şi vor afla că m-am plecat în faţa străinilor! Tisoc! Străinii nu sunt nici blânzi, nici buni! Înghit aur, iar lăcomia lor este fără margini. Tisoc Inca, oare nu înţelegi că odată ajunşi la Cuzco vor lua tot, fără să ne dea ceva în schimb? Îţi vor lua pământurile, femeile, copiii, servitorii… Vor lua mereu şi mereu pentru că numai pentru asta au venit! Eu, Chalkuchimac, v-o spun: să-i ucidem atâta timp cât încă mai sunt puţini.

— În cazul acesta, de ce vrei să fie ales Inca un copil fără experienţă? bombăne un bătrân.

Zâmbetul generalului seamănă cu cel al unui demon de pe Cealaltă Lume, iar Anamaya nu-şi poate stăpâni un frison.

— Pentru că străinii vor crede că ei sunt stăpânii lui Inca. Îi voi spune: fă asta şi asta! Le vom zâmbi frumos. Le vom da aur; între timp, eu voi fi liber. Voi putea să-mi conduc războinicii într-o mare bătălie, în care vor muri cu toţii!

— Aşa cum s-a întâmplat azi? îl ironizează Tisoc.

— Sunteţi cu toţii nişte laşi! strigă Chalkuchimac, ridicându-şi spre cer mâinile rănite. Inti vă va transforma în cenuşă!

— Inti nu te ascultă pe tine, Chalkuchimac, replică sec Tisoc. Uiţi că acel înfometat sfârşeşte întotdeauna prin a se sătura ori a muri. Alegerea ta nu este nici înţeleaptă, nici dreaptă. Cu toţii ştim pe cine trebuie să alegem Inca. Pe Manco, fiul lui Huayna Capac, Nobilul clanului din sud. Este cel mai înţelept şi cel mai puternic dintre toţi cei rămaşi în viaţă. Împreună cu el vom avea pacea şi unitatea Imperiului…

Mormăitul dezgustat al generalului seamănă cu un hohot de râs. Se întoarce spre Anamaya. Privirea îi este aşa de pătrunzătoare, că ar putea despica şi o piatră de praştie.

— Tu le-ai suflat această alegere, *Coya Camaquen*? Eşti foarte tăcuta! Te ştiam mai vorbăreaţă pe când stăteai în preajma lui Atahualpa.

— Chalkuchimac, cum îndrăzneşti să-ţi baţi joc de *Coya Camaquen?* intervine unul dintre Nobili.

Generalul se strâmbă de durere, căci mâinile rănite i-au atins veşmintele. Dă din cap şi rosteşte în şoaptă:

— Nu! Nu-mi bat joc de *Coya Camaquen,* bătrâne Nobil. Ştim cine este *Coya Camaquen…*

— Chalkuchimac, disputa asta n-are nici un rost, reia Tisoc Inca împăciuitor. Timpul ne presează şi trebuie să-l desemnăm pe Inca. Nu-i aici nici un vraci şi nici un slujitor al lui Inti, ca să ne spună ce au prezis oracolele. Dar *Coya Camaquen* poate. Ea a reuşit să-l desemneze pe Inca Atahualpa mai înainte să se arate cometa pe cerul din Quito. Atahualpa a avut încredere în ea în toate hotărârile pe care le-a luat, ştii prea bine! Cu toţii ştim că i-a mărturisit ultimele cuvinte dinaintea plecării sale, aşa cum la Quito a făcut-o şi Huayna Capac, tatăl său…

— Da! aprobă zgomotos un bătrân.. Asta trebuie să facem!

— Supune-te, Chalkuchimac! Să-l desemneze *Coya Camaquen* pe Inca, să aleagă ea între Manco şi Atoc Xopa!

Generalul nu şi-a luat privirea de la Anamaya. Este pentru prima oară când citeşte în ochii lui teama, îndoiala şi chiar un licăr de prietenie. Deodată, răsuflă greu ca nişte foaie, închide ochii şi întreabă:

— Care este părerea ta, nobilă Anamaya?

Anamaya nu-şi poate stăpâni bătăile inimii atât de puternice, încât o împiedică să vorbească. Este conştientă de importanţa vorbelor sale. Toţi muşchii, toate oasele i se împotrivesc, însă cuvintele îi vin pe buze lesne, aşa cum s-a mai întâmplat şi altădată. Ştie că nu-i aparţin, deşi ea le rosteşte:

— În noaptea dinaintea Marelui Măcel, Inca Huayna Capac a venit la mine de pe Celălalt Tărâm ca să mă vadă. S-a arătat sub înfăţişarea unui copil. Mi-a spus: „Ceea ce este vechi va fi distrus, ceea ce este prea mare va dispărea, ceea ce este prea puternic îşi va pierde puterea… Acesta este marele pach*acuti – Lume*a se micşorează şi reîncepe. Totul s-a schimbat…”

Se aude un murmur de mirare. Nimeni nu se gândeşte să-i pună la îndoială cuvintele: este ca şi cum prin gura ei ar vorbi însuşi marele Huayna Capac. Vede chipurile încruntate că-i sorb cuvintele ca pe o băutură de preţ. Continuă:

— Inca Huayna Capac a adăugat: „Ai grijă de fiul meu pe care l-ai salvat de şarpe, căci el este primul nod al firului din vremurile ce vor veni…” Cu mult timp în urmă, pe când eram doar o copilă fără experienţă, am asistat la ceremonia prin care Nobilul Manco a devenit bărbat. În acea zi a câştigat cursa. Dar, în timp ce alerga, i-a ieşit în cale un şarpe veninos, gata să-l muşte când urma să treacă mai departe. L-am văzut la timp. Am reuşit să gonesc şarpele, iar Manco mai trăieşte şi astăzi.

Se lasă o linişte de mormânt. Dinspre câmpie nu se mai aude nici un zgomot. Dansurile şi cântecele nu mai tulbură noaptea.

— Aşadar, *Coya Camaquen* l-ai ales pe Manco, şopteşte generalul.

— Nobile Chalkuchimac, nu eu l-am ales: a trecut deja multă vreme de când Strămoşii de pe Celălalt Tărâm l-au desemnat pe Manco. Dar dă-mi voie să-ţi spun că este nobil şi drept. Este drept şi nu este laş, o ştii prea bine. Va şti să reunească toate provinciile Imperiului, fără să se supună străinilor ca un copil. Şi dacă va trebui să aibă loc războiul pe care îl doreşti, mai întâi este nevoie de pace. Trebuie să se vindece rănile războiului dintre fraţi care l-a slăbit aşa de tare pe Inca Atahualpa. Da, Chalkuchimac, eşti un mare războinic! Dar azi, războiul ia înfăţişarea păcii. Numai pacea ne face puternici pentru acea zi, dacă Inti şi Quilla o vor dori… răspunde Anamaya cu o îndrăzneală ce o uimeşte şi pe ea.

— Are dreptate! A vorbit înţelept! aprobă doi bătrâni.

— Chalkuchimac, noi toţi suntem de aceeaşi părere cu *Coya Camaquen.* Avem încredere în ea. Mâine în zori va pleca să-l întâlnească pe Manco şi să-i spună ce am hotărât…

Chalkuchimac îşi priveşte rănile cu ochii mijiţi, apoi îşi ridică abătut privirea, ca să-l înfrunte pe Tisoc:

— Şi ce s-ar întâmpla dacă nu aş fi de aceeaşi părere cu *Coya Camaquen*? întreabă.

Tisoc nu-i răspunde. Liniştea este întreruptă de răsuflarea Nobililor care îşi iau puterea din spusele şi din amintirea unei tinere. Anamaya îl priveşte pe general cu admiraţie şi regret.

— Ce s-ar întâmpla? întreabă Chalkuchimac, cu glas şoptit şi ameninţător.

Anamaya îl priveşte fix pe Tisoc preţ de o clipă. Dar nu mai aşteaptă să-i dea dreptul să vorbească şi răspunde în cele din urmă cu o blândeţe ieşită din comun:

— Nu se va întâmpla nimic, nobile Chalkuchimac! Nimic. Voi

pleca mâine.

Chalkuchimac o sfredeleşte cu privirea. Pentru întâia oară, Anamaya descoperă un sentiment nou care nu este nici furie, nici revoltă: doar resemnare.

Şi o nesfârşită tristeţe.

Zorii se ivesc într-o brumă deasă ce acoperă ca un strat umed stâncile şi pânza corturilor. Aerul mai miroase încă a cenuşă. Nu se aude nici un zgomot, cel mult, vuietul neîncetat al râului şi uneori vreun ţipăt de pasăre.

Gabriel învelit într-o pătură din pâr de cal stă pe o buturugă, ceva mai deoparte de tabăra Nobililor incaşi. Peste noapte, s-a trezit deseori dintr-un somn greu, înfruntând încă lupta din ajun, de parcă nu s-ar fi terminat. Inima îi bate cu putere de dorinţa instinctuală, violentă, de a alerga la cortul lui Anamaya. Cu ochii minţii se vedea luând-o în braţe, cufundându-se în mângâierile şi în pântecele ei, ca să uite printr-o nesfârşită plăcere a dragostei. N-a îndrăznit.

Tot aşa cum nu îndrăzneşte să se ducă la ea acum, când se pregăteşte de plecare.

Don Francisco l-a prevenit: Nobilii incaşi şi-au ales rege. „Cu voia mea”, a precizat Pizarro, fără să mai adauge altceva înainte de a adăuga: „Preoteasa lor a fost desemnată să meargă să-l anunţe pe cel ales, iar eu i-am autorizat plecarea”. Când a rostit cuvântul „preoteasă” irisul negru al Guvernatorului a surprins un licăr în privirea lui Gabriel care şi-a ferit ochii, ruşinat.

Acum, în zorii umezi şi liniştiţi, lângă râu cărăuşii pregătesc litiera lui *Coya Camaquen.* Ceva mai retrasă aşteaptă escorta, o duzină de războinici comandaţi de o căpetenie tânără. Dar Gabriel se uită la grupul ce s-a strâns în corturile Nobililor.

Anamaya, îmbrăcată într-o pelerină din lână de vigonie cu motive albastre, purpurii şi galben-aprins străluceşte în mijlocul bătrânilor care o salută cu respect. Are un fel de diademă de care sunt prinse trei pene galbene. Poartă brăţări de aur, iar în mâini ţine un fir de porumb tot din aur.

Gabriel n-a mai văzut-o niciodată îmbrăcată aşa de solemn. Într-adevăr, îi pare o străină, ca o prinţesă dintr-o lume ce-i rămâne aşa de necunoscută, încât se simte cuprins de o gelozie stupidă.

— Nu mergi măcar să-ţi iei rămas-bun? îl întreabă de undeva, din apropiere, o voce care îl face să tresară.

— *Fray* Bartolomeu!

Cu faţa lui de o paloare neobişnuită, fratele Bartolomeu îi zâmbeşte cu un soi tandreţe în ochii cenuşii. Îşi întinde mâna cu degetele lipite şi arată spre Anamaya, în faţa căreia se închină bătrânii:

— Prietene Gabriel, ştiu ce înseamnă femeia asta pentru tine. Nu-i o indiscreţie de-a mea: în tabără se şopteşte şi se ştie tot. Minciuna se răspândeşte o dată cu adevărul, dar puţină agerime ca să le deosebeşti…

Gabriel ezită înainte de a-i răspunde:

— Frate Bartolomeu, nu ştiu dacă nu cumva este unul din acele cazuri în care este mai bine să păstrezi tăcerea după cum mă sfătuiai. Ce crezi?

— *Mihi secretum meum,* nu-i aşa? Faci cum vrei, prietene! Dar nu vei reuşi să-ţi ascunzi din privire acele răspunsuri pe care buzele nu le rostesc.

Gabriel clatină cu tristeţe din cap şi scrutează scena ce se petrece în preajma lor. Anamaya se apropie de litieră, încadrată de soldaţii din escortă şi de trei nobili şi urmată de câteva servitoare. Gabriel ştie că l-a văzut.

— Se spune că este o prinţesă diferită de celelalte, observă în treacăt călugărul, privindu-l pe Gabriel.

Este prima oară când faţa tânărului se înseninează reţinându-şi un zâmbet în colţul buzelor. Cedezi mai uşor în faţa inteligenţei decât a răutăţii.

— Este înzestrată cu puteri care o fac temută şi respectată printre ai săi. Huayna Capac, regele mort, i-a încredinţat nişte secrete despre care se crede că ar depinde soarta lor.

Se opreşte ezitând.

— Poate că pentru tine, frate Bartolomeu asta ar fi ceva diabolic…

Călugărul zâmbeşte:

— Gabriel, nu am obiceiul să-l văd pe diavol peste tot. În schimb, ştiu să văd frumuseţea atunci când ea se impune. Şi oare frumuseţea nu este şi ea tot creaţia lui Dumnezeu?

Pentru Gabriel este o adevărată bucurie să descopere abilitatea iscusită a călugărului. Zâmbetul lui i-a atras parcă atenţia lui Anamaya care se află doar la câţiva stânjeni de litieră. Păşeşte, ezitând. Dar drumul lui este la fel de bine trasat ca un ritual. Un Nobil bătrân îi arătă printr-un gest litiera, cărăuşii, escorta…

Bartolomeu îşi pune mâna pe braţul lui Gabriel:

— Dă-mi voie să te întreb iar: de ce nu mergi să-i urezi drum bun?

— Ieri, ieri am ucis mulţi oameni, mulţi incaşi, răspunde Gabriel cu glas răguşit.

— Şi ţi-e teamă să nu ţi-o reproşeze?

— Nu ştiu. Mă macină amintirea asta bizară că aveam poftă să ucid, că-mi plăcea chiar…

Bartolomeu râde încet:

— Despre asta ar trebui să-mi vorbeşti mie, nu ei.

Privirea cenuşie a călugărului se aţinteşte acum asupra cortegiului. Păstrează tăcerea un lung moment, pentru a vedea cum Anamaya se aşează pe taburetul din litieră, apoi începe să vorbească iar cu glas vioi şi limpede:

— Gabriel Montelucar y Flores, ieri ţi-ai făcut datoria. Ai fost un erou pentru însoţitorii tăi şi, de dimineaţă, te admirau mulţi. Poate că râzi de ei, fiindcă eşti foarte orgolios şi îi consideri cam sălbatici. Totuşi, dacă asta înseamnă ceva pentru tine, spune-ţi că vieţile pe care le-ai curmat i le-ai oferit lui Dumnezeu… Cât despre iubirea din sufletul tău e bine să ştii că nu poţi conta pe mine ca s-o numesc păcat…

Gabriel este aşa de uimit, încât se întoarce şi caută privirea călugărului.

— Frate Bartolomeu, cum poţi să-mi spui aşa ceva? Femeia asta nici măcar nu a fost botezată! Dacă îl ascult pe *fray* Vicente Valverde…

Bartolomeu îl întrerupe nerăbdător:

— Şi dacă mă asculţi pe mine, păcătuieşti prin a nu ţine seama de puterea iubirii. Asta spun Apostolul Pavel şi Sfântul Augustin…

— Dar ei vorbesc despre iubirea de Dumnezeu!

— Iată o minte ascuţită ce discută teologie! Pe mine vrei să mă înveţi puterea iubirii divine? Iată ce spun eu: în iubirea ta exista o scânteie divină…

Sunetul trâmbiţei de bronz ce anunţă plecarea cortegiului aproape că acoperă ultimele cuvinte ale călugărului.

— Du-te! Grăbeşte-te! insista fratele Bartolomeu.

Iar Gabriel, eliberat parcă de o povară ce-l apăsa din ajun, o ia din loc îmbrâncind soldaţi şi nobili, pentru a ajunge la cea pe care o iubeşte.

Când Gabriel se apropie, litiera a ajuns aproape de ieşirea din sat. Soldaţii incaşi îl privesc puţin miraţi cum îşi potriveşte pasul

după al lor. O vorbă rostită de Anamaya şi se opresc.

Gabriel simte un fior în ceafă, atunci când Anamaya se apropie. Niciodată nu a mai văzut atâta nobleţe şi atâta duioşie într-o singură persoană. Anamaya îl trage puţin mai deoparte. Gabriel observă că nici soldaţii şi nici servitoarele nu îndrăznesc să-şi ridice privirea spre ei.

— Sunt aşa de fericită că ai venit, spune Anamaya. Ea păstrează o clipă tăcerea înainte de a adăuga: Mi-a fost teamă că n-ai să vii. Nu voiam să plec, fără să-ţi văd chipul.

Ridică mâna şi o apropie de buzele lui, de parcă ar vrea să le atingă. Dar când vrea să o sărute, se trage uşor îndărăt. Îi zâmbeşte totuşi:

— Nu se poate, rosteşte ea cu blândeţe. Nu aici – şi nu acum.

Gabriel tresare, bătăile inimii îl sufocă şi este incapabil să-şi găsească vorbele. Nu poate să accepte să nu o îmbrăţişeze înainte de a se despărţi.

Anamaya mai face un pas. Acum trupurile le sunt destul de aproape unul de celălalt, dar nu li se ating. Când deschide din nou ochii, redescoperă privirea albastră a lui Anamaya care îl fixează şi îi tulbură sufletul:

— Ştiu ce înseamnă războiul, şopteşte. Şi noi ne omorâm duşmanii.

— Nu vreau să fii departe de mine, rosteşte Gabriel în cele din urmă. Nu trece o oră fără să nu îţi duc dorul.

— Curând va fi pace. Am ales un nou Inca. E înţelept şi mi-e ca un frate. Va şti să cadă la pace cu guvernatorul.

Alături, se află cortegiul care a rămas nemişcat. Nimeni, bărbat sau femeie, nu s-a clintit din loc. Gabriel se gândeşte la Guaypar pe care l-a înfruntat în timpul bătăliei şi pe care l-a lăsat să plece:

— Acolo nu-i încă pace. Ai grijă!

— Tu trebuie să fii prudent…

Îl priveşte cu atâta intensitate şi nelinişte, încât este tulburat:

— Ai făcut un drum lung ca să mă găseşti. Nu vreau să te pierd. M-ai îmblânzit, ai dat naştere în mine unei slăbiciuni care creşte mereu. Mă tem pentru tine mai mult decât m-am temut vreodată pentru mine.

Spune acest cuvinte fără să-l privească şi, cu toate că vocea îi este înăbuşită şi hotărâtă, iar chipul nemişcat, simte emoţia ce o face să tremure ca şi el.

Gabriel nu e în stare să scoată un cuvânt.

Întinde mâna spre mâna ei şi, de data asta, îi permite, ba chiar se sprijină de el într-o mişcare ce face ca trupurile să li se atingă uşor. Anamaya îi strânge mâna cu atâta putere, încât îl doare, îl zgârie, îl zdrobeşte, iar în îmbrăţişarea asta este mai mult abandon decât în oricare moment al pasiunii lor.

Cu privirea înceţoşată, surprinde ochii celorlalţi aţintiţi asupra lor şi îşi aminteşte spusele ei: „Nu aici, nu acum...” Se smulge din îmbrăţişare cu inima arzându-i şi spatele îngheţat.

Pentru un moment, stau unul în faţa celuilalt, simţind cum le fuge pământul de sub picioare. Prin aer trece o adiere parfumată, iar Gabriel închide ochii şi se lăsă învăluit de parfumul florilor.

Anamaya face un pas, îndreptându-se spre cortegiu. Se opreşte, se întoarce:

— Ai grijă de tine, îi spune el cu vocea sufocată de emoţie.

Anamaya dă să spună ceva, dar se răzgândeşte. Gabriel rămâne cu privirea aţintită asupra ei, a buzelor ei:

— Te iubesc...

Şi fără să-i lase timp să-şi dea seama că este pentru prima oară când rosteşte aceste cuvinte în limba lui, Anamaya aleargă să se alăture cortegiului.

12.

Valea râului Apurimac, 30 octombrie 1533.

Bărbatul este scund. În urechi îi atârnă cercei de lemn şi poartă tunica podarilor. Îngenunchează pe dalele drumului şi se închină. Cei care duc litiera nu se opresc. Căpitanul gărzilor îl priveşte bănuitor.

— Fii bine venită în Valea Apurimac, *Coya Camaquen!* Sunt onorat să te trec râul!

Omul se teme aşa de mult de ea, încât Anamaya îi schiţează un zâmbet. De când a plecat din Hatun Sausa, nu trece o zi fără să descopere în ce măsură locuitorii satelor şi oamenii din Imperiu sunt impresionaţi de renumele ei şi de cortegiu.

Podarul are întru câtva dreptate să fie îngrijorat. La două sute de paşi sub ei, Apurimac îşi rostogoleşte apele vijelioase printre stâncile enorme. Întreaga vale ce se deschide mult spre sud răsună de vuiet. Dar acolo unde ar fi trebuit să atârne corzile podului suspendat nu-i decât hăul.

— Ridică-te şi explică-mi ce s-a întâmplat cu podul! ordonă Anamaya.

— Coya Camaquen, au trecut deja zece nopţi de când l-au ars soldaţii. Am vrut să-i împiedic şi le-am ordonat gărzilor mele să-i respingă. Însă noi eram numai zece, iar ceata generalului Quizquiz număra mai bine de o sută de oameni!

— Quizquiz? se miră Anamaya.

— Da, *Coya Camaquen.* Aşa s-au prezentat: soldaţii marelui general al lui Inca Atahualpa.

— Au spus şi de ce îl ard?

— Ca să-i împiedice pe străinii care fură aur să ajungă la Cuzco.

Omuleţul îşi întinde braţul spre sudul văii şi adaugă:

— Se spune că până la Cuzco muntele este plin de trupe.

— Şi cum se va mai putea trece râul de acum înainte? întreabă Anamaya sec pentru a întrerupe vorbăria pe care presimte că va urma.

Întrebarea ei pare că îl încântă pe omuleţ. Face iar o plecăciune plină de respect:

— *Coya Camaquen,* acum zece zile am fost anunţaţi printr-un mesager că vei veni. Aşa că am pregătit ceea ce trebuie. Plute…

— Plute?

— Da, *Coya Camaquen.* Dar nu aici, pe unde se trece de obicei şi unde curenţii sunt prea puternici şi prea periculoşi. Există un loc bun în apropiere. Cu voia ta, am să te conduc.

— *Coya Camaquen,* nu este prudent să te îndepărtezi de drumul regal. Ar putea fi o capcană! Intervine căpetenia escortei.

— După cum bine vezi, nu mai există drum regal peste râu, căpitane, replică Anamaya. Iar eu trebuie să-mi continuu drumul orice ar fi. Ai aşadar grijă să mă păzeşti!

*

După o oră de mers, urcând o pantă abruptă, ajung la locul unde cursul râului se domoleşte brusc.

Apurimac, ţâşnind dintre vâlcelele împădurite, curge mai încet. Străbate o mică vale şi descrie o curbă lungă printre câmpuri. Dar la celălalt capăt se izbeşte într-un val de spumă de o stâncă înaltă şi cenuşie, anunţând o nouă revărsare tumultoasă.

Acolo râul se lărgeşte. Totuşi, dacă te apropii de mal, înţelegi dintr-o singură privire că aici curentul este aproape tot atât de periculos ca în aval.

— Ştiţi, plutele trebuie lansate la apă în acel loc. Este necesar să le lăsăm să plutească în voia curentului şi să ajungă la celălalt mal înainte de stânca aceea mare, îi explică podarul.

— Unde sunt plutele? îl întreabă Anamaya.

— Le-am ascuns în pădure, *Coya Camaquen!* Nu am vrut să le descopere soldaţii şi să le distrugă înainte de venirea ta.

— Aţi mai trecut râul aşa? întreabă căpitanul gărzii bănuitor.

— L-am mai trecut o dată! Dus şi întors, răspunde podarul, cu un zâmbet larg.

— Ei bine, asta va fi cea de a doua oară, spune Anamaya liniştită.

Omuleţul, flatat de încurajarea lui Anamaya, se agită mult în momentele următoare. Ajutoarele sale târăsc dinspre marginea pădurii două plute greoaie, construite din buşteni şi prăjini. Le împing cu îndemânare cu ajutorul unor buşteni mai mici şi, odată ajunşi la râu, le lansează la apă, acolo unde râul este mult lărgit.

O duzină de bărbaţi trag de sfori, împiedicând pluta să alunece

la vale, în timp ce alţi şase fixează litiera din care coborâse Anamaya. De îndată ce taburetul a fost instalat, ajutoarele podarului îngenunchează şi aşteaptă ca Anamaya să urce pe plută. Apoi, înarmaţi cu prăjini lungi menţin, pe cât posibil, stabilitatea plutei.

Curentul este aşa de puternic, încât Anamaya simte cum pluta se clătină. Buştenii prinşi între ei cu oarecare măiestrie se mişcă puternic.

În timp ce bărbaţilor le este tot mai greu să menţină pluta aproape de mal, între podar şi căpitanul gărzii se iscă o gâlceavă.

— Trebuie să o escortez pe *Coya Camaquen,* împreună cu cel puţin cinci soldaţi, bombăne căpitanul.

— Imposibil, căpitane! Încărcătura va fi prea grea. Nu vom putea să conducem pluta în siguranţă. Cel mult, doi soldaţi. Priveşte: buştenii se afundă.

— Asta pentru că nu v-aţi făcut treaba bine!

— Litiera este mai grea decât am prevăzut. Şi pe urmă, mai este şi cea de a doua plută. Soldaţii tăi o vor putea însoţi de acolo pe *Coya Camaquen...*

— Destul! intervine Anamaya. Căpitane, vii cu mine împreună cu podarul. Dacă a construit-o greşit, va suporta consecinţele o dată cu noi!

Anamaya înţelege grija bărbaţilor care se străduiesc să conducă pluta de îndată ce este lansată la apă şi care, odată ajunsă în mijlocul râului, se clatină şi mai mult, dar prinde şi o viteză foarte mare. În câteva secunde, puterea apelor pare să fie mai mare decât forţa bărbaţilor care îşi afundă, cu o repeziciune uimitoare, prăjinile în apă.

Deodată unul dintre ei scoate un strigăt. În calea lor s-a ivit, pe neaşteptate, un vârtej foarte adânc. Cei şase bărbaţi trec în partea opusă a plutei, ca s-o împingă spre dreapta. Totul se petrece într-o clipă. Şocul o zdruncină pentru prima oară pe Anamaya. Buştenii se zgâlţâie şi se izbesc de stânca de sub apă. Litiera se ridică iar şi se înclină. Căpitanul escortei se repede dintr-un salt ca să o prindă. Anamaya se ţine de cadrul taburetului şi îşi apleacă bustul ca să contrabalanseze mişcarea plutei.

Litiera revine în poziţia iniţială, dar unul din picioare retează una dintre legăturile buştenilor şi aşa slăbite de zguduieli. Buşteanul din mijlocul plutei, acum dezlegat, se afundă periculos

în timp ce pluta începe să se răsucească în jurul propriei axe.

Acum pluta se apropie cu o viteză nebună de stânca cenuşie care anunţa bulboanele şi părea destul de îndepărtată. Podarul scoate un fel de lătrat, apoi un altul. Şi încă unul. Cele şase Prăjini se afundă într-o sincronizai desăvârşită.

Totul seamănă cu un fel de balet. Prăjinile se ridică şi se afundă, se apleacă şi alunecă, se ridică iar, se afundă şi se apleacă. Sudoarea picură de pe cefele bărbaţilor, dar pluta îşi regăseşte echilibrul. Mai mult, se îndepărtează de centrul vârtejului. Lătrăturile continuă, iar prăjinile se afundă cu atâta putere, încât par să se frângă. În cele din urmă, încetineşte şi se îndreaptă spre mal, deşi aerul vuieşte de zgomotul cataractelor.

Podarul zâmbeşte. Se întoarce spre Anamaya şi o salută. Toţi din cei de faţă îşi dau seama că, în timpul primejdiei, *Coya Camaquen* nu a rostit nici o vorbă, nu a scos nici un ţipăt de spaimă.

Le zâmbeşte la rându-i mirată de blândeţea contactului dintre plută şi mal.

În vreme ce litiera este aşezată pe iarbă îi priveşte pe bărbaţi şi simte prospeţimea aerului o dată cu o plăcere nouă şi stranie: o privesc admirativ şi cu un alt fel de respect.

— E departe Rimac Tambo? îl întreabă pe podar.

— La cel puţin o zi de mers de aici. Dacă ai vrea să ne faci onoarea de a ne fi oaspete în noaptea aceasta…

— Mulţumesc, îl întrerupe Anamaya. Am să-i vorbesc Nobilului Manco despre priceperea ta. Dar trebuie să ajung astă-seară la Rimac Tambo.

*

Vuietul râului se aude ca o răsuflare care aduce liniştea. În lumina apusului, versanţii din jur par nişte petale protectoare, în faţa acelei *cancha* dinspre est, se deschide o vale îngustă şi adâncă rămasă în mod bizar alburie, învăluită într-o negură translucidă, deşi se apropie noaptea.

Acum Anamaya ştie încotro duce valea aceea: spre marea cetate sacră al cărei nume nimeni nu are voie să-l rostească. Picchu!

Nimic nu pare să se fi schimbat la Rimac Tambo aceasta este o senzaţie stranie.

Cu ani în urmă, era tot aici, la vremea unui apus asemănător. Zidurile frumoase ce susţin esplanada pentru ceremonii, desăvârşit îmbinate, răspândeau aceeaşi linişte odihnitoare ca şi

în seara aceasta. Pantele abrupte ce închid valea asemenea unor triunghiuri şi dreptunghiuri trimit cu gândul la motivele geometrice pe care le ţes zilnic fecioarele din *acilahuasi.* Aveau în ele aceeaşi putere care te tulbura puţin. Doar Anamaya era alta. O copilă neliniştită pe care înţeleptul Villa Oma se străduia să o facă stăpână pe ea şi vigilentă. Chiar aici, într-un apus de soare asemănător, în adâncul aceleiaşi văi interzise, li s-a înfăţişat spre marea lor uimire cometa care l-a desemnat pe Inca Atahualpa.

E de ajuns să îşi închidă ochii ca să o vadă din nou.

Un ghem de foc galben-pal, asemenea unui soare al nopţii. Urca pe cerul întunecat printre primele stele apărute. În spatele lui pluteau imense plete ciufulite de vântul Celuilalt Tărâm.

A fost de ajuns să-şi reamintească pentru a auzi glasul înţeleptului: „Înlătură teama, *Coya Camaquen.* Lasă-te în voia spiritului! Aminteşte-ţi de călătoria de la Piatra Strămoşilor, înlătură teama...”

Tresare auzind ţipătul unei păsări şi îşi deschide ochii.

În jurul ei, esplanada este pustie. I s-a făcut frig. Pelerina de ceremonie nu este suficient de călduroasă pentru această zonă muntoasă. Totuşi, a hotărât să o poarte două zile pentru a-l întâmpina cum se cuvine pe Manco atunci când, în cele din urmă, va veni. Dar de cum se face întuneric o ia cu frisoane şi îi îngheaţă ceafa şi şalele.

Se aude iar un ţipăt de pasăre mai aproape de râu. Apoi un altul în spatele *tambo-ului.*

Se întunecă repede. Pe neaşteptate, valea pare şi mai întunecoasă şi mai ameninţătoare. Printre tufişuri se întrevăd dalele drumului regal, urcând drept panta abruptă ce închide valea şi alcătuind o imagine stranie, de parcă muntele ar fi secţionat de o linie luminoasă, rece, tăioasă.

Îşi stăpâneşte un tremur care, de data aceasta, este mai mult din cauza neliniştii decât a răcorii apusului.

Mai mulţi ţărani din Rimac Tambo i-au confirmat spusele podarului. Sute de soldaţi dau târcoale prin munţii din apropiere, jefuiesc *cancha,* îi atacă pe săteni. Comandanţii lor nu ascultă de ordinele Nobililor, ca să facă pace cu străinii. Unii afirmă că nu acţionează decât după voinţa generalului Chalkuchimac şi că nu vor accepta niciodată ca străinii să ajungă la Cuzco. Manco întârzie şi Anamaya se teme să nu fi fost prins de hoardele de războinici.

Aşa va fi mereu? Violenţă, ură şi lupte fratricide, în pofida hotărârii Strămoşilor, în vremurile astea aşa de tulburi şi de grave?

Într-adevăr, această vale în aparenţă aşa de calmă poartă în adâncurile ei amintirea dramelor care o fac ameninţătoare. Anamaya îşi reaminteşte prea bine măcelărirea bătrânilor ce însoţeau mumia lui Huayna Capac şi care s-a petrecut chiar aici!

Ţipetele păsărilor răzbat din pădurea întunecoasă. Anamaya îşi strânge pelerina în jurul umerilor îngheţaţi, dar îşi impune să nu intre în *cancha,* de parcă răbdarea ei ar putea să-l păzească pe Manco pe drumul până la ea.

*

Nu s-a mişcat de la apusul soarelui. Acum e întuneric. Un vas cu jeratic a fost adus în apropierea ei, ca să-şi poată încălzi mâinile şi faţa. Timpul se scurge greu cât urmăreşte cum stelele se înalţă pe cer.

Din când în când, în bezna muntelui se aud ţipete şi răgetele sălbăticiunilor. Deşi a ciulit urechea, nu a auzit foşnetul paşilor în iarbă decât în ultimul moment. Nu apucă să se întoarcă mai înainte ca o mână puternică şi mare să-i astupe gura, împiedicând-o să ţipe.

Un trup străin se lipeşte de al ei şi o ridică asemenea unei păpuşi.

— Manco!

— Ah! M-ai recunoscut prea repede! şopteşte Manco, dându-i drumul din strânsoare.

Se privesc. Ochii îi strălucesc de emoţie. Anamaya uită salutul protocolar pe care îşi promisese să-l facă la întâlnirea cu Manco. Bărbatul din faţa ei degajă putere şi distincţie. Este fericită să-l revadă, să surprindă trecerea timpului pe chipul lui, de la prima lor întâlnire de la Tumebamba. Şi el pare tulburat atunci când o priveşte. Se dă un pas îndărăt, ca să o poată admira mai bine.

— E aproape noapte, dar străluceşti ca o stea, surioară, îi spune el cu blândeţe.

— Sunt foarte fericită să te revăd, Manco! Sunt, de asemenea, foarte fericită să văd că…

Ezită asupra cuvintelor şi se opreşte. Ar vrea să-i spună că a dobândit frumuseţea şi prestanţa ce se cuvin unui Fiu al Soarelui. Că are hotărârea şi siguranţa unui Inca, înscrise în conturul buzelor şi în strălucirea din privire. Dar nu îndrăzneşte. Ca un fulger simte iubirea sa răscolitoare pentru Gabriel. *Pachacuti* nu

răvăşeşte doar ordinea lumii, ci şi inima sa. În tulburarea ei, Anamaya nu ar vrea ca Manco să o înţeleagă greşit şi să-i considere vorbele ca pe o încercare de a-l seduce:

— Sunt bucuroasă că ai sosit fără probleme, spune ea, în cele din urmă.

— Da, trupele lui Quizquiz şi ale lui Guaypar bântuie cam peste tot. Dar oamenii ăştia din nord nu cunosc muntele la fel de bine ca mine!

Manco zâmbeşte uşor dispreţuitor, apoi întreabă:

— Cum se face că nu ţi-a fost teamă şi că m-ai recunoscut imediat? Să fie oare aşa de plină de puteri *Coya Camaquen* încât are şi un ochi la ceafă?

— Ore întregi te-am aşteptat! Mi-a fost teamă pentru tine, ascultam zgomotele nopţii sperând că ai să vii… Se opreşte zâmbind apoi continuă: … Şi m-ai surprins aşa cum ai mai făcut-o, în acelaşi fel şi în acelaşi loc!

Râd amândoi fericiţi şi stingheriţi totodată.

— Vino, să mergem în *tambo!* spune Manco. Vom putea discuta pe îndelete şi mi-e şi foame.

*

Sosirea Nobilului Manco a stârnit multă agitaţie în interiorul clădirilor. Cei câţiva Nobili care l-au însoţit împart aceeaşi încăpere cu şeful escortei lui Anamaya. Servitorii aleargă de la o încăpere la alta ca să mai umple vasele cu jeratic, să pregătească hrana, să aducem bere, pături şi torţe.

Când servitorii intră în camera destinată lui Manco şi tapiseria coboară, Anamaya cade în genunchi. Se prosternează de două ori.

— Anamaya! strigă Manco, stingherit.

— Inca Manco…

— Anamaya, de ce mi te adresezi aşa? o întrerupe Manco, dând să se ridice. Suntem frate şi soră…

Anamaya clatină din cap, fără să-l privească:

— În curând nu vom mai fi: Nobilii au ţinut sfat. Te-au desemnat să le fii Inca.

Manco se ridică strângându-şi buzele.

— E timpul, mai şopteşte Anamaya.

Manco o priveşte preţ de o clipă. Îi cuprinde umerii şi o obligă să se ridice privind-o drept în ochi.

— Îmi amintesc primul moment în care ţi-am văzut ochii. Eram nişte copii. Din acea zi albastrul ochilor tăi mi-a rămas în inimă.

Chiar şi Paullu, iubitul meu frate, era puţin gelos!

Inima lui Anamaya este cuprinsă iar de tulburare ca de fiecare dată când îi vorbeşte despre sentimentele lui. Îşi strânge buzele ca el să nu mai continue. Spre uşurarea ei, Manco nu pare să-i fi observat stinghereala şi rămâne o vreme tăcut, zâmbind visător.

— Paullu îmi lipseşte, oftează el. Sunt luni de zile de când s-a retras pe malul lacului Titicaca. Nu-şi doreşte decât să stea acolo. Privirea i se aspreşte. Îşi reia firul gândurilor: îmi amintesc, de asemenea, ultima noastră întâlnire, surioară Anamaya: noaptea îngrozitoare a măcelului de la Cajamarca m-a urmărit zile de-a rândul.

— Nobile Manco, în noaptea aceea te-am prevenit că lui Inca Atahualpa i se apropia clipa în care va porni spre Celălalt Tărâm, iar tu va trebui să-i iei locul. E timpul acum.

— Da. Îmi amintesc vorbele tale. Au rămas în mine. Şi nu am uitat nici că tu îmi arăţi dintotdeauna drumul spre Lumea Străbunilor mei.

— Nu eu, protestează Anamaya, ci ei vorbesc prin mine. Nu sunt decât soţia Fratelui-Geamăn al lui Huayna Capac, tatăl tău. El te-a ales. El este cel care încredinţează în mâinile tale viitorul Imperiului Celor Patru Zări.

— Anamaya, trebuie să înţeleg. Să înţeleg ce s-a petrecut în acea noapte… S-au spus atâtea – că străinii sunt zei, că scuipă foc şi sunt una cu animalele lor… La Cuzco se zvoneşte că soarele s-a stins de când l-au atins pe fratele meu Atahualpa…

Anamaya îşi cântăreşte cuvintele:

— Manco, nu înţeleg rostul a tot ceea ce se întâmplă în Imperiu. Tatăl tău nu mă mai sfătuieşte. Visele mele sunt pline de tăcere. Dar de luni de zile trăiesc alături de străini şi pot să te asigur că nu vin de pe Celălalt Tărâm. Sunt doar oameni! Oameni lacomi de aur. Nu scuipă foc şi nu au puteri mai mari decât noi. Pur şi simplu armele lor sunt superioare faţă de ale noastre.

Manco clatină din cap, îşi ia mâinile de pe umerii lui Anamaya şi merge să se aşeze pe patul din încăpere.

— Vino aici, îi cere.

— Inca…

— Nu! Nu încă. Deocamdată nu sunt Inca. Vino, nu te teme! Surioară, vreau să-ţi simt căldura, ca odinioară!

Anamaya i se alătură cu o uşoară ezitare. Manco îi întinde mâna ca ea să-şi pună degetele în palma lui. I le strânge cu tandreţe:

— Mai vorbeşte-mi despre străini, o roagă. Ajută-mă să-i înţeleg. Trebuie să-i urâm pe toţi sau putem să-i respectăm, să-i iubim pe unii dintre ei ca pe ai noştri?

Stingherită, îşi simte inima bătându-i cu putere. Ar putea, pentru Gabriel? Nu. Privirea lui Manco este doar îngrijorată, bănuitoare:

— Pentru noi nu înseamnă nimic bun, îi spune ea cu sinceritate. Aproape toţi… Sunt ciudaţi şi greu de înţeles. Îşi venerează propria putere, de parcă ar fi o zeiţă. Una spun şi alta fac. Mai toţi…

— Ţi-e teamă de ei?

Anamaya nu îi răspunde imediat:

— Nu, mărturiseşte în cele din urmă. Dar ei se tem. Asta îi face cruzi şi vicleni.

— N-ar fi o ruşine să încheiem pacea cu ei?

— Cred că pacea cu ei este necesară, aşa cum este pentru întreg Tahuantinsuyu. Prea mulţi morţi şi prea mult sânge vărsat. Toate clanurile şi toate familiile suferă şi nimeni nu prea ştie de ce. Avem nevoie de un răgaz înainte să pornim spre ceea ce ne aşteaptă.

Manco oftează şi clatină din cap:

— Chalkuchimac nu a fost de acord să fiu Inca.

Nu este o întrebare, ci o simplă constatare. Anamaya admiră încă o dată maturitatea celui care va fi, care este deja Inca.

— Da.

— Cum de i-ai convins pe ceilalţi să mă aleagă?

— Toţi Nobilii din Cuzco, în frunte cu Tisoc, s-au opus lui Chalkuchimac. Eu n-am făcut altceva decât să redau cuvintele tatălui tău din noaptea dinaintea marelui măcel. A fost de ajuns.

Manco aprobă printr-o înclinare a capului:

— Copilă, s-ar putea spune că nu sunt singurul care îţi apreciază puterea. Dar trebuie să fim prudenţi. Nu am încredere în Chalkuchimac. Ştiu că el îi conduce pe soldaţii care mişună prin munţi. Va face tot ce va putea, ca să mă împiedice să-mi pun *borla* regală pe frunte. Iar Guaypar se pregăteşte să-i atace pe străini.

Anamaya păleşte, dar rămâne tăcută.

Manco nu o priveşte, scrutează întunericul şi se gândeşte la propriul război:

— Doresc războiul. Vor să se războiască şi cu străinii şi cu noi, cei din Cuzco. Le place războiul şi nu cred că pacea este prielnică

Imperiului. Anamaya, trebuie să-i anunţi pe străini de ameninţarea asta! Dacă armatele lui Chalkuchimac îi atacă este mai ales pentru că vor să ajungă la mine. Speră să dezlănţuie mânia străinilor împotriva noastră a tuturor şi să mă împiedice să devin Inca!

Anamaya nu îi răspunde. Ştie că Manco are dreptate. Dar, fără să-şi poată explica de ce, mai ştie că nici Chalkuchimac şi nici măcar Guaypar nu-l vor putea împiedica pe Manco să-şi pună pe frunte *mascapaicha* regală.

Manco se uită la ea cu atenţie. Privirea îi este aşa de intensă, încât Anamaya simte cum îi atinge obrajii, buzele, fruntea, gâtul, de parcă ar fi o mângâiere adevărată. Ridică mâna Şi îi mângâie uşor gâtul:

— Sunt aşa de fericit să fiu cu tine! şopteşte. Să-ţi respir parfumul când eşti lângă mine. Mi-ai lipsit mult, surioară Anamaya! Te asigur că nici o femeie nu este la fel de puternică şi de frumoasă ca tine.

Anamaya zâmbeşte şi îşi înclină politicos capul:

— Şi tu mi-ai lipsit, frate Manco… Ştiam însă că va veni clipa în care mă voi închina ţie şi mă voi adresa ţie, numindu-te Inca… Unde este Fratele-Geamăn de aur? îl întreabă ca să evite să răspundă invitaţiei pe care o conţinea mângâierea.

— Ascuns cu grijă, *Coya Camaquen!* replică Manco, puţin cam aspru.

— Şi el îmi lipseşte, şopteşte Anamaya, fără să-şi arate tulburarea. Eram foarte fericită să fiu lângă el. De la marele măcel, Inca Huayna Capac nu mi-a mai vorbit de pe Celălalt Tărâm.

— De acum eşti o femeie împlinită, rosteşte Manco, melancolic. Poate nu va mai fi cu putinţă să fii soţia fratelui-geamăn? Dacă vrei, locul tău ar putea fi încă şi mai important alături de mine.

Anamaya îl priveşte atent în ochi pe Manco şi citeşte tot atâta dorinţă câtă tandreţe nedisimulată. Ia mâna tânărului prinţ şi o duce la buze, şoptind:

— Ştii bine că nu asta trebuie să se întâmple, frate Manco! Mâine vei fi singurul care va putea împiedica prăbuşirea Imperiului Celor Patru Zări. Nimeni nu te poate atinge sau privi, nici chiar eu, fiindcă asta e voia Soarelui, Tatăl tău. Aşa e Legea. Trebuie să urmezi Legea, ca să păstrezi Imperiul puternic şi unit. Cu toate acestea, să ştii că vei putea mereu, mereu, orice ar fi,

să contezi pe mine.

Manco îi scrutează chipul. În privirea lui citeşte răceală şi chiar puţină furie. Totuşi, duce şi el degetele lui Anamaya la buze şi i le sărută:

— Povesteşte-mi, surioară! Povesteşte-mi tot ce ai văzut în ultimele luni. Povesteşte-mi despre moartea lui Atahualpa şi despre ce fel de om *este Machu Kapitu* al străinilor. Povesteşte-mi iar şi iar, până ce nu vei mai avea glas, iar urechile mele vor obosi, câci vreau să înţeleg.

13.

Vilcaconga, 8 noiembrie 1533.

Indianul îl priveşte pe Gabriel cu un zâmbet reţinut şi pe cât de curios, pe atât de temător. Repetă rar răspunsul, ca străinul să îl poată înţelege mai bine:

— Da, a fost aici acum trei zile, am văzut-o.

— Pe *Coya Camaquen?*

— Sunt numai un *hatunruna.* Nu ştiu numele prinţeselor incase.

— Atunci cum poţi fi sigur că despre ea este vorba?

— Ochii. Mi-ai spus că avea ochii de culoarea cerului. Nu am văzut niciodată o prinţesă care să aibă asemenea ochi.

Gabriel aprobă printr-o înclinare a capului. Dă să zâmbească şi se abţine să mărturisească la rândul lui că nici el nu a mai văzut vreodată o prinţesă cu o asemenea privire.

În zori, pantele abrupte ale munţilor ce înconjoară satul Rimac Tambo sunt acoperite cu o ceaţă fină care se ridică de-acum în fâşii transparente. Pantele şi crestele din jur alcătuiesc o imagine frumoasă, dar înşelătoare, ce pare asemenea unor petale protectoare. Gabriel le cuprinde într-o privire fugară, ce trece brusc apoi, dezamăgită, în vuietul râului. Anamaya nu Poate fi atât de departe. Zilele trecute, pe când călărea împreună cu Soto pe drumul regal, tot sperase să-i vadă litiera şi să se întoarcă din misiune. Zadarnic. Oare i s-a întâmplat ceva râu? Să-şi fi continuat drumul până la Cuzco? Dar asta nu fusese prevăzut.

— Era acolo împreună cu un Nobil din Cuzco, mai spune bărbatul, de parcă i-ar fi citit gândurile.

— Ştii încotro a luat-o?

Bărbatul nu apucă să răspundă, căci o voce îl face să tresară:

— Veşti bune sau rele?

Soto îi zâmbeşte prietenos. Gabriel observă că peste *pour-point* şi-a pus vestonul matlasat din bumbac. Mâna stângă, sprijinită pe mânerul săbiei, poartă deja mânuşa cu ţinte de metal, pe care Soto şi-o pune cu plăcere atunci când se luptă.

— Nici una, nici alta, răspunde Gabriel strâmbându-se.

Se întoarce iar spre indian. Arată munţii din jur şi întreabă:

— Ştii ceva despre războinicii din păduri?

Bărbatul ezită. Venirea lui Soto în ţinută de război îl impresionează.

— Soldaţi din nord, cei care jefuiesc şi vă distrug podurile şi satele?

Indianul se hotărăşte. Arată cu degetele sale groase de ţăran spre văile din sud:

— Acolo, chiar înainte să veniţi, acum două zile se vedeau multe lumini. Dar de atunci, nimic.

Soto nu mai are nevoie de tălmăcirea lui Gabriel:

— Sigur că sunt acolo, bombăne. Trebuie să aibă un avans de vreo câteva zile, ca să distrugă şi ultimele poduri înainte să ajungem noi în capitală!

Cei doi spanioli mai privesc o dată în direcţia indicată de indian. Nu departe, drumul regal urcă într-o pantă cum nu au mai avut de înfruntat până acum, iar pe această porţiune nu a mai fost dalat şi, în mijlocul pădurii, sub negura ce se ridică, urcă aşa de abrupt, încât urma alburie pe care o lasă pare verticală.

— Panta asta ne va da mult de furcă nouă, dar mai ales cailor, observă Gabriel. Mai ales că nu prea s-au odihnit după ritmul ce le-a fost impus în ultima vreme. Poate că ar fi mai bine să-l aşteptăm pe guvernator.

Soto dă din cap posomorit:

— Nu-mi place valea asta. Nu-mi place râul acesta, nu-mi place zona, spune el.

Soto arătă cu degetul fără mănuşă spre trecătoarea îngustă şi ciudată ce se deschide spre răsărit, chiar în faţa masivelor clădiri incase. O trecătoare ciudată şi adâncă. Acum negura se ridică şi le dezvăluie cerul senin. Însă rămâne acolo: nemişcată, ameninţătoare. Pe alocuri, volutele ei translucide îi împrumută aspectul unui animal monstruos, dar viu..

— Ieri, toată ziua, trecătoarea a fost acoperită de ceaţă, mai adaugă Soto. S-ar zice că nu duce nicăieri sau poate duce direct în infern!

Gabriel nu poate să-şi reţină un zâmbet amuzat:

— Don Hernando, nu te ştiam aşa de superstiţios, încât să-ţi fie teamă de natură!

— Clima e de vină, fără îndoială… însă n-ai dreptate să-ţi baţi joc, Gabriel! Priveşte amplasamentul locurilor! Nenorociţii ăştia de incaşi sunt capabili să stea zile întregi ascunşi în valea plină

de ceaţă, ca să ne cadă în spate tocmai când ne aşteptăm mai puţin.

— Încă un risc printre atâtea altele. Suntem la mâna lor tot timpul, cât vom urca panta asta. Iar caii nu ne sunt de nici un ajutor, dimpotrivă!

— Atunci să ne grăbim! Ar fi vai de noi dacă ne-ar prinde vremea rea. Priveşte cerul, va fi o zi superbă: caldă şi luminoasă!

— Pe cinstea mea! Tu eşti căpitanul, chit că nu mă convinge cerul senin, bombăne Gabriel.

Hola, amice! Strigă Soto, strângându-l de braţ pe Gabriel. Te ştiam mai entuziast când e vorba de aventură. Să fie oare pentru că, asemenea dragului nostru don Francisco, mă bănuieşti că aş vrea să ajung prea repede la Cuzco?

— Da, te bănuiesc, replică Gabriel pe acelaşi ton. Şi de data asta cred că bănuiala mea se adevereşte. Dar ce mai contează! Panta asta nu-mi spune nimic deosebit.

— Iar eu te asigur că valea asta nu-mi spune nimic!

— Atunci unul din noi se înşeală, zâmbeşte Gabriel.

— Nu, amice! Roagă-te să ne înşelăm amândoi!

În timp ce o pornesc spre clădirile în care se agită spaniolii, indianul îl strigă pe Gabriel. Arată spre nord, către muntele ce domină valea:

— Domnule străin, acum două zile, prinţesa cu ochi de culoarea cerului a luat-o spre muntele ăla, spune el.

*

Nu a trecut mult timp până când cei şaizeci de călăreţi îşi pregătesc caii, îşi îmbracă hainele matlasate din bumbac, iar unii dintre ei îşi pun şi platoşa din metal. Într-adevăr, ziua se arată a fi prea frumoasă ca ploaia să îi mai ameninţe.

Cele trei archebuze sunt încărcate cu pulbere uscată şi trase de un cal fără călăreţ. Cei care au scuturi şi le-au prins de şa. Corzile micilor arbalete prevăzute cu şuruburi au fost unse din ajun şi încărcate, pentru a fi armele celor mai slăbiţi. Câteva dintre ele sunt pregătite, manivelele, trecute prin cremalieră, iar săgeţile sunt la îndemână în tolba prinsă de oblânc.

Cel mai mult durează până sunt desemnaţi oamenii care vor păzi aurul strâns la Rimac Tambo până la venirea guvernatorului. În cele din urmă, fiindcă nici unul nu voia să-şi impună ferm propria părere, Soto alege o mână de infanterişti şi doi călăreţi tineri. Îi vor însoţi Gabriel şi alţi călăreţi experimentaţi, începând cu Rodrigo Orgonez şi, mai ales, orgoliosul Hemando de Toro,

unul dintre cei mai curajoşi dintre spanioli.

Ceilalţi, cu puţin înainte de amiază, aud semnalul de plecare şi se încruntă de furie şi dezamăgire. Soarele este apăsător ca un foc roşu de forjă. Se reflectă în coifuri şi le face mai grele.

Urcuşul începe cu plăcere şi entuziasm. De vreo două sau trei ori, Soto le strigă oamenilor să încetinească şi să nu-şi forţeze prea mult caii.

Însă fiecare înţelege repede motivul. Drumului pietruit îi urmează unul de pământ care alunecă, fiindcă este prea gras ori prea fărâmiţat, depinde, dar mereu în pantă abruptă. Din când în când, caii par aşa de îngreunaţi, încât nu pot să înainteze nici singuri. Uneori avansează în salturi, ca nişte capre şi obosesc prea repede.

După ce au urcat cam un sfert din panta abruptă, drumul se îngustează, iar pădurea se lărgeşte. Umbra devine tot mai rară şi căldura înăbuşitoare. Oameni şi animale răsuflă greu, iar în gurile căscate limba este pâsloasă. Soto le ordonă să nu înainteze decât în grupuri de câte patru.

Gabriel împreună cu trei călăreţi se îndepărtează de drum. Cizmele alunecă pe iarbă, se prind de ramurile dese ale rugilor de mure şi de bumbac sălbatic, dar cailor le este mai uşor şi nu obosesc prea mult.

Sufocaţi, cu toţii se descheie la hainele matlasate, devenite prea grele. Îşi desfac centiroanele. Soarele puternic îi obligă să clipească des. Ţin frâiele în mâinile deja transpirate. Nimeni nu vorbeşte şi totuşi în aerul cristalin se aude foşnetul cizmelor, tropăitul copitelor, gâfâitul oamenilor. Venele li s-au umflat la gât şi la tâmple. Pe feţele schimonosite de efort, bărbile înconjoară gurile cu dinţii stricaţi într-un rictus cadaveric. Nici unul dintre ei nu se gândeşte la incaşi, ci la câţi stânjeni mai au de urcat pe muntele care se ridică la nesfârşit înaintea lor.

E miezul zilei şi abia daca au ajuns la jumătatea pantei.

Căldura îi înăbuşă. Cerul este fără de nor. Pe feţele mânjite de ţărână şi ascuţite din cauza efortului, sudoarea izvorăşte de sub coifuri. Arbaletele au fost de mult agăţate de oblânc. Caii sunt, de asemenea, epuizaţi. Au pieptul şi buzele pline de spumă, iar chingile de piele sunt negre de umezeală. Unii îşi dau ochii peste cap horcăind, de parcă suflarea le-ar zdrobi plămânii.

Panta este foarte abruptă şi astfel pot vedea întreaga panoramă. Sub ei, valea îngustă Rimac Tambo este cât un ştergar. De n-ar fi vuietul neobosit şi vârtejurile de spumă ce se

ivesc pe alocuri, ai crede că râul este nemişcat ca un şarpe adormit.

În cele din urmă, Soto, care de când au început să urce este mereu în frunte, rosteşte un ordin. Cu toţii îşi ridică frunţile şi, la mijlocul pantei, descoperă, de-a lungul povârnişului, un soi de terasă ce alcătuieşte un balcon ciudat.

— O jumătate de ceas de odihnă, le strigă căpitanul.

— Un ceas! propune un bărbat cu nasul atât de mare, încât pare un castravete tăiat pe din două. Nu doar caii trebuie să mai răsufle…

— Atunci n-ai decât să ceri unui cal să-ţi sufle în cur ca să te facă să înaintezi mai repede, Soytina! replică Soto fără ezitare. O jumătate de ceas, nu mai mult! Daţi-le porumbul pe care l-au cărat până aici şi apoi adăpaţi caii! E mai bine să-l care în burtă decât în spinare!

Oamenii se aşează pe pământ şi îşi scot coifurile devenite acum insuportabile. După un moment de zăpăceală, se stropesc pe cap cu apa din ploscă, apoi umezesc nările tremurânde ale cailor.

Gabriel rămâne în picioare, ca să-şi tragă mai bine suflul.

Calul său murg rezistă bine, deşi pieptul i se zbate. Gabriel îl adapă încet, şoptindu-i cuvinte liniştitoare. Dar animalul, cu urechile ciulite, este prea copleşit de propriile-i dureri ca sa i se mai supună. Totuşi, răcoarea apei şi mângâierile sale îşi ating scopul.

După ce şi-a mai domolit calul, Gabriel scotoceşte instinctiv după taşca de pânză, ţinută mereu la îndemână, pe care i-a oferit-o Anamaya. Scoate nişte frunze de coca. Gura i se umple de sucul gros şi fad. Vin Soto şi Hernando de Toro. Soto se încruntă văzându-l mestecând ghemotocul de frunze, dar se mulţumeşte să observe zâmbind:

— Încă o oră şi voi avea dreptate. Ce-a fost mai greu a trecut.

Cu ochii mijiţi, Gabriel priveşte spre vârful pantei. Înainte, cu excepţia drumului, nu este decât un grohotiş abia acoperit cu verdeaţă:

— Se pare că mai avem cam o leghe de mers, şuieră el. O leghe bună de mers pe o pantă aşa de abruptă, încât ai zice că urcăm direct în cer pe scara lui Iacob.

— Frumoasă imagine, bombăne Soto, oftând.

— Dar caii nu prea urcă scări, observă Hemando de Toro.

— Tocmai asta voiam să spun, răspunsese Gabriel, bătând

uşor grumazul calului său murg.

Soto arată spre pantă cu un gest nervos:

— Ceea ce mă enervează este că suntem obligaţi să ţinem drumul drept. Dacă ne mânăm caii pe marginile drumului, îşi vor rupe picioarele de stânci.

— Cu siguranţă, aprobă Hernando de Toro. Dar asta ne ajută pe noi. Nici un om nu ar putea să alerge pe o pantă asemănătoare, fără să-şi frângă gâtul!

Gabriel tace. Simte dorinţa arzătoare a celor doi de fi liniştiţi. Cei trei bărbaţi se uită îndelung la pantă, ca şi cum ar vrea s-o topească din priviri.

Hernando de Toro îşi şterge faţa cu mânuşa:

— Va trebui să fim prudenţi când ajungem acolo sus.

— O să merg înainte, spune Soto. Restul trupei va veni în urma mea, în grupuri de câte patru. Voi doi, Gabriel şi cu tine, Hemando, veţi încheia trupa.

*

La ordinul lui Soto, oamenii îşi reiau urcuşul. Pe jos, patru câte patru, mai mult târându-şi caii decât mânându-i. Cu fiecare pas, cizmele devin tot mai grele. Nimeni nu mai portă haina matlasată.

Soarele coboară, iar umbrele dinaintea lor se lungesc. Se văd mergând, siluete caraghioase care se clatină. Puţina odihnă dispare cu repeziciune. După câteva minute sunt iar leoarcă de sudoare şi răsuflă greu.

Atunci începe.

Zgomotul este atât de puternic, încât ai crede că văzduhul se despică.

Toţi îşi ridică frunţile spre vârful pantei. Cu toţii rămân nemişcaţi, împietriţi. Spaima le strânge măruntaiele.

— Pe toţi dracii! şopteşte Hemando de Toro.

Umăr lângă umăr, incaşii acoperă tot vârful muntelui. Este cu neputinţă să îţi dai seama câţi sunt. „Peste două mii”, estimează Gabriel cu un nod în gât.

Peste două mii de războinici care urlă din toţi rărunchii, îşi lovesc scuturile în ritmul dement al tobelor de război, tropăie, îşi agită securile şi măciucile, îşi rotesc praştiile. Peste două mii de luptători care alcătuiesc, pe creasta muntelui, un ciucure furios şi colorat, asemănător unei dâre de otravă gata să-i ia cu ea.

— Pe toţi dracii! repetă Hernando de Toro.

— Alinierea! ordonă Soto, care şi-a scos deja sabia din teacă.

— Pe cai! urlă cineva.

În partea superioară a pantei, soldaţii incaşi au rupt rândurile, dar continuă să răcnească. Primul val de războinici porneşte la vale. Spre deosebire de ceea ce credea Hernando de Toro, aceşti oameni ştiu să alerge prin grohotişul infernal.

— Atenţie la bolovani! Atenţie la bolovani! zbiară cineva.

Gabriel îşi dă seama că el era cel care zbierase. În jurul lui nu este decât panică. Cu aceleaşi mişcări camarazii lui îşi închid nasturii hainelor matlasate, încearcă să încalece profitând de terasa îngustă, îşi scot săbiile din teacă, îşi prind scuturile de braţ, încordează arbaletele, fixează săgeţile. Dar nimic nu le reuşeşte.

— Archebuzele! răcneşte o voce. Pe Sfânta Fecioară, pregătiţi archebuzele!

Zadarnic, sunt de neatins, undeva în spatele lui Soto care îşi biciuieşte calul ca un bezmetic. Zgomotul provocat de incaşi nu se domoleşte, devine tot mai frenetic, mai ascuţit. Caii sunt speriaţi, alunecă tropăind. Imposibil să-i încaleci. Bărbaţii se sufocă, au ochii injectaţi, cad în genunchi.

— Pe cai, ce mama dracului! Pe cai! urlă o voce pe care Gabriel nu o recunoaşte.

Dar cei care au încălecat deja nu izbutesc să-şi îndrepte caii spre pantă. Incaşii se răsfiră printre stânci şi asta creează o imagine de o frumuseţe îngrozitoare. Sunt aşa de numeroşi, aşa de lipiţi unii de alţii, cu veşminte aşa de colorate, încât se aseamănă unei ţesături enorme ce se întinde din vârful muntelui.

— Atenţie la bolovani! Atenţie la bolovani!

Gabriel, ca şi ceilalţi, îşi pune scutul pe grumazul calului şi asta îi prinde bine. Sute de bolovani cad asupra lor într-un vuiet ce cutremură zona. Bolovanii zdrobesc ierburi, scuturi, tunici matlasate, picioare, piepturi, cefe, capete. E îngrozitor! Din coloană răzbat gemete şi ţipete. Caii fornăie, o iau la goană prin grohotiş speriaţi şi încearcă să coboare panta.

— Ţineţi-i! răcnesc în acelaşi timp Gabriel şi Hernando de Toro.

Cu coada ochiului, Gabriel îi vede pe Soto şi pe Ortiz care, în fruntea coloanei, au început deja lupta cu incaşii, tăind şi lovind, iar fierul spadelor împrăştie scântei în contact cu bronzul securilor.

Apoi, preţ de câteva minute, domneşte confuzia. În jurul lor se îngrămădesc sute şi sute de luptători incaşi, scoţând strigăte de

război demente, aruncând bolovani, suliţe, săgeţi, rănind şi cai şi oameni. Deocamdată, nu îndrăznesc să lupte corp la corp. Dansează în faţa străinilor stingheriţi de propriile armuri, înaintea cailor înnebuniţi de spaimă. Se strâmbă oribil, saltă, împart lovituri de măciucă sau de securi, care sfârtecă pielea scuturilor, despică pavăza rotundă şi apoi, pe neaşteptate, se retrag, evitând şuieratul spadelor. Şi reîncep să urle!

— Înainte! Înainte! mormăie Gabriel, împingându-l pe Hernando de Toro.

Doar jumătate din spanioli sunt pedeştri. Se îngrămădesc pe drumul îngust, se împiedică unii de ceilalţi, incapabili să se apere.

Deodată, vacarmul este acoperit de un nechezat înfricoşător, apoi de un altul. Sub calul lui Marquino s-a căscat o groapă acoperită cu ramuri, sub care se află ţepuşe subţiri. Vârfurile lor ascuţite i-au străpuns gâtul, coastele, şira spinării şi s-au împrăştiat în răni sângerii. Se zbate şi îşi sporeşte astfel suferinţa. Sângele curge mereu. Ochii îi sunt holbaţi de apropierea morţii. Marquino, scăpat neatins, reuşeşte să iasă din groapă cu ajutorul lui Soytina şi să se târască pe drum. Dar nu sunt destul de rapizi. Vreo şase indieni se năpustesc asupra lor. Securea se înfige în spatele infanteristului, iar nasul i se sfarmă sub o lovitură de măciucă. Faţa i-a devenit un terci de sânge, zdrenţe de carne şi cartilagii zdrobite.

Asupra lui Marquino, căzut la pământ, se reped trei incaşi.

O singură lovitură şi ţeasta îi este despicată în două. Spaniolii privesc năuciţi cum incaşii îi duc trupul târâş prin grohotiş, răcnind de bucurie când îi văd creierii împrăştiaţi pe pietre.

*

Un zbârnâit îngrozitor a vibrat în aer ca un stol de păsări negre.

— Opriţi! ordonă Anamaya cărăuşilor ce duc litiera.

De când l-a părăsit, în ajun, pe Manco, acesta urmând să pornească spre Cuzco pe drumuri ocolite, merg pe potecile de pe creastă, ca să evite la rândul lor trupele lui Guaypar şi Quizquiz.

Zbârnâitul continuă violent şi teribil. Pare să agite până şi frunzele copacilor.

Căpitanul escortei se întoarce spre Anamaya şi îi explică:

— Este strigătul de război.

Cu mâinile încleştate ascultă cu toţii. Vacarmul nu conteneşte deloc.

Anamaya abia dacă mai respiră. Pântecele i s-a strâns într-un ghem mai tare decât piatra.

— Sunt mulţi, constată căpitanul.

Îşi interzice să închidă ochii şi să-şi imagineze.

Nu ar trebui să se teamă pentru suferinţele străinilor, dar ceea ce simte este mai mult decât teamă.

— Sunt la Rimac Tambo, şopteşte ea.

— Da, confirmă căpitanul. Probabil că străinii încearcă să treacă prin defileul Vilcaconga. E un loc bun pentru o ambuscadă. Lui Quizquiz îi place locul acela.

Zbârnâitul ce părea să se fi domolit reîncepe mai puternic, mai înfricoşător. Anamaya îşi închipuie cum războinici necunoscuţi coboară în grabă grohotişul, panta aşa de abruptă, încât cei care duc litiera sunt nevoiţi să se ajute de corzi ca să treacă.

Nu vrea să se gândească la el. Cu toate acestea, a ştiut din prima clipă în care şi-a reamintit cuvintele lui Manco, după frigul ce a cuprins-o: Gabriel este în primejdie.

Simte asta. Tot corpul ei o simte. Ştie că este acolo şi luptă.

Vrea să judece limpede. Fără să-şi dea seama, şopteşte o rugăciune: „O, Inti, o, Stăpâne al Celuilalt Tărâm, o, soare, Tată al Străbunilor, o, Quilla, Mama mea, nu opriţi saltul Pumei! O, Inca, tu care m-ai ales, nu mă lăsa în drumul ce mi l-ai hărăzit! O, voi care faceţi ziua şi noaptea nu mi-l luaţi pe Celălalt Tărâm, nu mă lăsaţi singură!"

Se stăpâneşte foarte greu şi vede cum ceilalţi o privesc uimiţi.

În timp ce urlete sfredelesc aerul, se aude bubuitul unui tunet.

Anamaya recunoaşte arma de foc a străinilor. O altă bubuitură îi face să tresară pe cei care duc litiera. Abia ce s-a stins ecoul exploziilor, că strigătele războinicilor reîncep mai furioase şi mai puternice.

Ordonă cu o voce indiferentă:

— Ne întoarcem. Vreau să cobor la Rimac Tambo cât mai repede.

*

De când se luptă? Gabriel nu mai ştie. Umbrele au devenit lungi şi pline de sânge.

Zgomotul nu încetează, dar nici urletele incaşilor. Pietrele, atacurile, săgeţile vin mereu. Coastele cailor strălucesc însângerate. Urcate la jumătatea pantei, archebuzele au fost descărcate şi au ucis doi incaşi dintr-o singură lovitură. Însă războinicii incaşi, în loc să fie intimidaţi, s-au înfuriat şi mai tare.

S-au deprins cu maşinăriile acelea. Ştiu că este nevoie de timp ca să fie reîncărcate. Se năpustesc asupra spaniolilor căzuţi de pe cai, scoţând răgete înfricoşătoare.

După ce a trecut de groapa cu ţepuşe, Gabriel dă pinteni calului murg, plesnindu-l cu putere peste crupă. Calul îşi croieşte drum sărind furios şi muşcându-i pe cei din jur. Chiar lângă el, un grup de incaşi se agaţă de coada calului, încercând să-l prindă şi să-l răstoarne pe călăreţ. Gabriel, cu un urlet de mânie, îşi ia avânt şi dintr-o singură mişcare taie şi mâna incaşului şi coada calului său. Bărbatul rănit se retrage urlând de durere. Din privirea lor, Gabriel înţelege clar că le este frică. Parează o lovitură de secure cu spada şi cu pumnalul şi îl împinge cu cizma pe atacantul care se rostogoleşte.

— Soto e sus! A ajuns! urlă Hernando de Toro de undeva, dinaintea lui Gabriel.

Ar vrea să îi spună mai mult, dar atacul unei alte cete de incaşi îi obligă să fie atenţi. Gabriel şi camaradul său apără un loc în apropierea gropii cu ţepuşe, ca şi cei rămaşi în urmă să poată trece. Sar când la stânga, când la dreapta, respingând cu respiraţia tot mai îngreunată măciucile şi securile, fără să reuşească vreodată să contraatace.

Hernando de Toro scoate un strigăt de durere. Gabriel îl vede clătinându-se cu vârful unei suliţe înfipte în pulpă. Se repede spre acesta rotindu-şi spada în aer, ca să-i dea timp să şi-o scoată din carne:

— Urcă, strigă Gabriel. Urcă, te acopăr!

Glasul îi este acoperit de bubuitul archebuzelor care au tras două salve.

Dar singurii incaşi răniţi sunt la zece paşi de Soto. Mai rămân cu sutele, înşiraţi de-a lungul pantei. Sunt aşa de numeroşi, încât se rostogolesc şi se calcă în picioare.

Şi se pare că praful de puşcă i-a întărâtat şi mai tare.

Cei din ariergardă nu pot înainta decât pas cu pas. Ultimii cai sunt sleiţi de puteri. Hernando de Toro nu mai poate merge decât târându-se, sprijinindu-se de stânci şi de arbuşti, în timp ce, pe flancul drept, Gabriel îi ţine la distanţă pe războinici, retezând braţe şi despicând piepturi. Sângele îi zvâcneşte în tâmple şi îi tulbură vederea. Sabia a început să pară atât de grea, încât loviturile sale întâlnesc mai mult aerul decât trupurile războinicilor. Îl copleşeşte o oboseala pe care nu o poate recunoaşte, de parcă şi el ar urca în patru labe. Îl sufocă

duhoarea sângelui şi a fricii. Abia dacă observă cum un incaş dintr-un salt formidabil aterizează cu picioarele strânse pe Hernando de Toro.

Lupta e scurtă. Cu un ultim efort, Toro aruncă pumnalul chiar în momentul în care măciuca în formă de stea îi pătrunde în obraz şi îi zdrobeşte maxilarul. Spaniolul mai apucă să vadă cum celălalt îşi ridică arma şi îl loveşte necruţător în frunte.

Fără să se mai gândească, Gabriel se răsuceşte cu pieptul înainte. Lama săbiei zbârnâie fără entuziasm în aerul plin de sânge. Vârful de fier retează ceafa incaşului. Dar din cauza impactului prea puternic, scapă din mână sabia.

Ciudat, însă nu îi este frică. Timpul pare să se fi încetinit.

Epuizarea pe care o resimte din cauza sângelui pierdut îl răpune.

Se ridică încet ţinându-şi pumnalul în mâna stângă. În mijlocul vacarmului zăreşte privirile războinicilor Imperiului Celor Patru Zări. Nu mai au chipurile resemnate din timpul masacrelor de la Cajamarca şi Hatun Sausa. Aceştia sunt luptători care şi-au regăsit mândria pierdută.

Aude, foarte îndepărtat, urletul lui Soto. Dar piatra de praştie o ia înaintea numelui strigat.

Mai aude izbitura înăbuşită din coif şi se prăbuşeşte în neant.

*

Când Anamaya zăreşte din litieră terasele îndepărtate din Rimac Tambo este deja noapte adâncă-adâncă.

Dinspre vârful pantei Vilcaconga mai răzbat încă ţipete şi bubuit de tobe. Războinicii răniţi ajung până la râu. Unii sunt atât de grav răniţi, cu braţele tăiate, cu pieptul sau şezutul sfârtecat, încât, odată ajunşi în apa îngheţată, se prăbuşesc şi mor.

Anamaya i-a cerut căpitanului escortei să trimită iscoade după veşti. Când cei doi îngenunchează înaintea litierei lui Anamaya, în ciuda întunericului, citeşte pe chipul lor că veştile sunt îngrozitoare.

— Vorbeşte! îi ordonă ea scurt.

— Două mii de războinici ai generalului Quizquiz, conduşi de căpitanul Guaypar, i-au aşteptat pe străini în vârful muntelui.

I-au lăsat să înainteze ca să fie vlăguiţi şi ei şi caii lor şi să nu se mai poată mişca la fel de repede, cum o fac de obicei.

Soldatul tace. Anamaya îşi dă seama că nu i-a spus ceea ce era mai important.

— Continuă, îi porunceşte.

— *Coya Camaquen,* au fost ucişi cinci străini şi mulţi alţii sunt răniţi. Au murit şi două dintre lamele lor mari.

Trebuie să facă un efort uriaş pentru a-şi ascunde teama:

— Şi acum? întreabă mai încet.

— Străinii sunt în susul defileului. Au găsit loc pentru refugiu şi îşi odihnesc animalele. Războinicii lui Guaypar nu-i mai atacă. Dar mâine în zori, căpeteniile vor da ordin să-i atace cu săgeţi aprinse ca să le sperie animalele.

În vârful pantei, se aude vacarmul cântecelor de război şi al tobelor. O clipă, Anamaya se gândeşte la Guaypar. Sigur că este acolo cu furia şi cu nebunia lui ucigaşă. Şi cu dorinţa lui arzătoare de a se război cu străinii. În noaptea asta, nu o să-i lase să se odihnească. În zori, va fi floare la ureche să-i căsăpească pe Gabriel şi pe tovarăşii lui.

Întâlneşte privirea căpitanului escortei. I se pare plină de emoţie şi ştie şi de ce: pentru prima dată războinicii incaşi îi ucid pe străini şi sunt foarte aproape să-i învingă într-o bătălie adevărată. Ar vrea să se bucure, dar nu îndrăzneşte să o facă în faţa ei.

Coboară din litieră şi îl cheamă deoparte pe tânărul căpitan. În vale, între Rimac Tambo şi râu, se văd ţărani aducând hrană războinicilor răniţi, care vin mereu în cete. Mulţi dintre ei par să aibă picioarele şi braţele rupte de la căzăturile de pe grohotiş.

— Căpitane, ştii că am vorbit cu Inca Manco, spune Anamaya.

Bărbatul face o plecăciune doar la auzul numelele lui Inca:

— Ştiu, *Coya Camaquen.*

— Doreşte să fie pace în tot Imperiul şi doreşte pacea cu străinii. Cei din vârful pantei care au pornit lupta nu i se supun.

Căpitanul tace.

— Inca vrea să-i ajutăm pe străini să ajungă la Cuzco unde va dori să-i întâmpine şi să li se arate în toată splendoarea şi puterea sa, rosteşte cu glas limpede. Dacă va fi nevoie, va trebui să luptăm şi noi cu trădătorii! Nu există decât *un* singur Inca şi lui trebuie să ne supunem cu toţii. Înţelegi ce vreau să spun, căpitane?

Căpitanul păstrează o clipă tăcerea, apoi se ridică încet:

— Da, *Coya Camaquen.* Mă voi supune ordinelor tale.

— Mulţumesc, am să ţin minte!

În privirea căpitanului citeşte un dram de tristeţe:

— Mi s-a spus că o ceată de călăreţi străini este aproape şi ţine drumul drept pe celălalt mal al râului, mai spune încet.

Anamaya trebuie să facă un efort, ca să-şi reţină un gest de bucurie:

— Atunci trimite oameni să-i întâmpine! ordonă ea. Să treacă neîntârziat râul! Trebuie să se întoarcă înainte de a se lumina de ziuă.

*

Când Gabriel redevine conştient, îşi dă seama că s-a făcut noapte. Ştie că infernul durerii sălăşluieşte în capul său. Simte pe obraji ploaia ca pe o mângâiere binevenită.

— Urâtă rană! Foarte urâtă! mormăie Soto, ridicându-se cu degetele pline de sânge.

Gabriel nu-i vede pe ceilalţi, mai curând le ghiceşte prezenţa. Chiar şi faţa lui Soto pare a fi roasă de umbre mişcătoare.

— Nu te mişca, prietene Gabriel, mai adaugă Soto cu vocea răguşită de atâta urlat. Ai grijă de tine şi vom ieşi cu toţii din beleaua asta.

Gabriel se îndoieşte. Ar vrea să îi zâmbească, să-i spună ceva lui Soto, să afle numărul morţilor, să ştie dacă mai poate spera împreună cu cei teferi, să meargă să-i salveze pe răniţi. Ceilalţi, nu el. El este terminat. Se obişnuieşte cu gândul care nu-l mai înspăimântă. Nu, dimpotrivă, gândul morţii îl linişteşte.

Dar nici un cuvânt nu-i vine pe buze, de-abia un horcăit pe care nici el nu-l aude. I se pare, de asemenea, ciudat că nu-l doare capul, ci îl sfredeleşte durerea din braţul stâng.

Nu-şi mai aminteşte ce s-a întâmplat după moartea lui Hernando de Toro. Şi-a revenit din leşin, în timp ce-l târau spre vârful pantei. Aşa i s-a prins, absolut stupid, braţul printre stânci gata să se rupă.

Ştie totuşi: îl doare braţul, însă moartea îi macină deja mintea. A pierdut atâta sânge, încât îşi simte faţa acoperită de o crustă lipicioasă. I-au înfăşurat capul într-o pătură luată de pe un cal mort. Dar nimic nu mai este aşa cum trebuie, nici membrele, nici văzul, nici auzul, nici vorbitul.

E noapte, dar nu-şi poate da seama dacă s-a înnoptat ori este numai începutul nopţii din propria fiinţă.

Se întreabă dacă lupta s-a încheiat.

Se întreabă dacă indienii încă mai urlă.

Se pare că aude iarăşi urlete şi parcă semnalul unei trâmbiţe. Crede că se îndreaptă spre Lumea Drepţilor şi se întreabă dacă nu cumva Dumnezeu este Cel care suflă dintr-o trâmbiţă. Parcă s-ar găsi pe o corabie fragilă şi delicată, purtată de un curent

puternic. Totuşi, semnalul trâmbiţei este înfricoşător, insuportabil. Nu-şi doreşte decât să se afunde şi mai mult în întunericul şi în libertatea morţii.

Apoi, mai simte cum îl cuprinde o toropeală fericită, căreia i se abandonează.

14.

Vilcaconga, noaptea dinspre 8 spre 9 noiembrie, 1533.

Nu se opresc să-şi tragă sufletul. Nu contează că spaniolii şi incaşii au mers fără întrerupere ca să ajungă la Rimac Tambo, nu contează că e noapte, că vremea se strică, iar umezeala le trece prin veşminte şi li se lipeşte de trup.

În timp ce urcă, Anamaya este copleşită de amintirea îngrozitoarei capcane în urma căreia, nu de mult, chiar aici au murit Bătrânii Nobili, slujitori de încredere ai lui Huayna Capac, victime ale nebuniei lui Huascar. Pe măsură ce descoperă primele semne ale bătăliei – arme distruse, răniţi care gem, cadavre cu mâinile şi picioarele sfârtecate – i se pare că atrocităţile se repetă şi îşi răspund.

Când ajung în dreptul gropii cu ţepuşe, unde zac leşurile unui cal şi a doi oameni albi cu feţele zdrobite de bolovani, se teme ca răcnetele mânioase ale spaniolilor să nu se întoarcă împotriva ei. Dar Almagro îşi mustră oamenii şi le ordonă să-şi continue drumul.

— Nu mai putem face nimic pentru ei. Să mergem până în vârf, probabil că Soto ne aşteaptă acolo, iar nenorociţii ăştia de incaşi mai mult ca sigur că vor să reînceapă lupta.

Nu departe, munţii răsună de strigătele victoriei şi de cântece înăbuşite, de bubuitul tobelor şi de ţignalele trompetelor-scoică ale soldaţilor lui Guaypar. Anamaya ştie că incaşii nu lupta pe timp de noapte. Totuşi, cu un comandant ca Guaypar, totul este posibil. Cine ştie dacă nu cumva îmbătat de succes nu visează la un masacru final, care să-i descurajeze pe străini?

În urma ei, aude bombănelile gâfâite ale soldaţilor spanioli care înaintează cu greu, târând caii după ei prin grohotiş.

Cât durează urcuşul, de parcă numai prezenţa lui Gabriel, acolo sus, ar conduce-o, închide ochii copleşită de o arzătoare dorinţă de a-l întâlni, de a-l atinge, de a fi sigură că trăieşte.

Ajunşi pe creastă, vacarmul războinicilor victorioşi se opreşte.

Poate că se îndepărtează preveniţi de sosirea întăriturilor pentru spanioli. Caii sunt aşa de obosiţi, încât nici nu-şi mai înalţă capetele spre nou-veniţi. Dar soldaţii lui Soto aleargă înaintea lor, întâmpinându-i cu strigăte de bucurie. Anamaya se îndepărtează de locul unde spaniolii se îmbrăţişează mai mult ghicind decât văzând umbrele nemişcate, lipite unele de altele, la capătul platoului. Sunt aşa de întunecate, încât par că nu aparţin nici lumii acesteia, nici alteia.

Cei care au mai rămas din armata lui Soto nu au aprins focul pentru a nu deveni o ţintă prea uşoară în întuneric. Un cal zace prăbuşit într-o parte. Doi bărbaţi vlăguiţi de oboseală încearcă din răsputeri să se ridice. Puţin mai departe, în beznă, se aude un geamăt slab. Almagro se repede spre căpitan:

— Soto!

Soto se întoarce cu greu. Strâmbă dezgustat din buze şi nu-l salută decât printr-o mişcare a capului. Partea superioară a cămăşii de zale este făcută ferfeniţă, iar cizmele îi sunt scorţoase de sângele închegat, toate acestea arată cât de cumplită a fost bătălia Dar faţa îi pare o mască pe care au îngheţat efortul şi furia.

— Câţi dintre ai noştri? îl întreabă Almagro.

— Din câte ştiu cinci, oftează Soto: Marquino, Soytina, Hernando de Toro, Ruiz şi Rodas. Mai este şi un al şaselea care nu va prinde dimineaţa, dacă nu va fi murit deja…

— Cine?

— Gabriel.

— Montelucar y Flores? Insistă Almagro, schiţând un zâmbet. Protejatul lui Francisco?

Soto consimte şi tresare când Anamaya i se agaţă de braţ şi îl întreabă:

— Unde este?

— Ce cauţi aici? mârâie Soto, respingând-o.

— Escorta ei ne-a prevenit în legătură cu atacul, precizează Almagro.

— Vă rog! stăruie Anamaya. Unde este?

Printr-o mişcare a bărbiei, Soto îi arată grupul de umbre pe care l-a întrezărit adineauri:

— Acolo, împreună cu ceilalţi răniţi.

Anamaya se grăbeşte. Spre mirarea incaşilor din escortă, această *Coya Camaquen* ajunge parcă dintr-o singură mişcare până la corpurile lungite care gem.

Nici unul dintre spaniolii care-i pansează pe răniţi nu protestează când îi îndepărtează şi îngenunchează lângă Gabriel, învelit până sub bărbie cu o pătură. Este înfricoşător de livid, dar pata de sânge de la tâmplă este la fel de înfricoşătoare. Abia dacă mai respiră printre buzele întredeschise, iar pleoapele i se zbat din cauza febrei. Degetele lui Anamaya îi ating obrajii şi se umezesc de o sudoare îngheţată.

Respiră adânc şi se străduieşte să rămână calmă, refuzând să cedeze în faţa fricii. Totuşi, când o mână se aşează blând pe umărul ei, tresare ţipând înfricoşată.

— Lasă-mă pe mine…

Recunoaşte vocea blajină a lui Bartolomeu mai înainte de a-i întâlni ochii cenuşii.

— Mă ocup eu de el, continuă el.

— Ce o să faci? întreabă Anamaya.

— O să-mi fac datoria: o să-l ajut să treacă dincolo, aşa cum se cuvine unui creştin.

Anamaya îl priveşte şi clatină din cap. Îl respinge, ridicând braţele:

— Dacă despre asta e vorba, lăsaţi-mă cu el şi ocupaţi-vă de altceva!

Glasul ei este lipsit de răceală, dar este aşa de ferm, încât îl reduce la tăcere pe călugăr care o vede aplecându-se şi şoptind ceva la urechea lui Gabriel, atât în quechua cât şi în spaniolă. Apoi îşi strecoară mâinile pe sub cuvertură atingând pieptul rănitului şi masându-i încet, cu mişcări egale, toracele în dreptul inimii.

— Aprindeţi focul de fiecare parte a patului şi mai aduceţi pături… cere, fără să îşi ridice capul şi vorbind în spaniolă.

Nu se sinchiseşte că nu va fi auzită ori ascultată. Îşi repetă ordinul şi în quechua, iar soldaţii din escortă, mai retraşi, o privesc la fel de neîncrezători ca şi spaniolii.

— Faceţi ce vi s-a spus! ordonă Bartolomeu.

După o clipă, când flăcările încep să pâlpâie printre vreascuri, Soto îşi face apariţia, răcnind:

— Aţi înnebunit? Am spus: fără foc.

— Lupta s-a terminat, nobile Soto! Nu veţi mai fi atacaţi nici în noaptea asta, nici mâine. N-aţi observat că nu se mai aud tobele de război? îi răspunde Anamaya, continuând să frece torsul dezvelit al lui Gabriel cu noroi fin.

Şi, fără să mai aştepte replica, mai dă câteva ordine în

quechua, iar apoi se întinde şi îl înlănţuie pe Gabriel ca într-o îmbrăţişare amoroasă. Incaşii aduc în grabă *manta* şi îi acoperă în întregime.

Soto este aşa de uimit, încât uită de mânie. Bartolomeu îşi ridică cele două degete ciudate şi spune:

— Căpitane Soto, cred că are dreptate. Lăsaţi-o vă rog…

Curând, de o parte şi de alta a patului ard două focuri mari, ce luminează locul scoţând la iveală chipuri buimace şi obosite.

Chiar şi sub cuverturi, Anamaya continuă să fricţioneze trupul fără viaţă al lui Gabriel. Suflă peste el, ca şi când ar fi vrea să-l însufleţească. Îşi desface de la cingătoare săculeţul cu frunze de coca, le mestecă pe nerăsuflate şi picură sucul printre buzele fierbinţi ale amantului său, masându-i iar şi iar pieptul, obligându-i inima să bată. În cele din urmă, în timp ce peste tabără s-a lăsat de mult tăcerea, aude un horcăit slab, ce iese din gâtul lui Gabriel. Apoi pântecele îi este cuprins de spasme.

Şi din nou îl obligă să înghită sucul frunzelor de coca. Gabriel respiră mai greu, mai adânc, mai răguşit. Inima i se zbate în pieptul pe care Anamaya îl sărută şi îşi pune obrajii fierbinţi, pradă unei bucurii timide şi teribile, de parcă întreaga viaţă ar renaşte în ea şi în Gabriel.

15.

Vilcaconga, 10 noiembrie 1533.

Fratele Bartolomeu încetineşte pasul când este gata să intre în cort. Îi vede printre faldurile ridicate ale pânzei.

Treaz, cu faţa spălată şi capul înfăşurat într-un fel de turban albastru, Gabriel stă întins pe un pat din covoare puse unele peste altele. Cu ochii larg-deschişi sărută mâinile frumoasei sale prietene, tânăra care trece drept o prinţesă incasă foarte influentă. Şi un fel de vrăjitoare!

O clipă, ezită între a-şi continua drumul sau a face cale întoarsă. Îşi dă seama că nu l-au văzut aşa încât nu face nici una, nici alta, căzând numai în păcatul curiozităţii nestăpânite.

Fratele Bartolomeu zâmbeşte. Cu siguranţă că tânăra incasă este o vrăjitoare! În Spania, pentru ceea ce a văzut-o făcând acum două zile, ar fi fost arsă pe rug.

Acum cei doi amanţi se sărută cu duioşie. Tandreţea îi învăluie asemenea unui halou luminos. Fratele Bartolomeu are o ezitare, însă curiozitatea este mai puternică.

Ea îl vede şi se retrage încet din îmbrăţişare. Aşează braţul rănit al lui Gabriel pe pat şi îi mângâie uşor obrazul. Preţ de o fracţiune de secundă seamănă cu toate tinerele îndrăgostite din lume.

Totuşi, în secunda următoare, se ridică şi redevine prinţesa cu gesturi cumpănite, prea severă pentru frumuseţea ei. Atunci îl vede.

Gabriel urmăreşte privirea amantei sale şi îl descoperă la rându-i.

Fratele Bartolomeu face un pas şi îi salută, fără să fie stânjenit:

— Ei bine, mi se pare că văd un Lazăr reînviat de-a binelea! persiflează el.

Râsul lui alunecă însă în gol. Oricum ar fi, rămâne impresionat de privirea prinţesei. Anamaya, impasibilă, îi adresează doar un salut scurt, printr-o înclinare a capului.

— Nu trebuie să vă fie teamă de mine, îi spune călugărul.

Îl priveşte, dar pe chipul ei nu se poate citi nimic. Bartolomeu se simte în mod ciudat stingherit, ca şi cum prinţesa ar izbuti să vadă în el până în străfunduri, în acele profunzimi tulburi, pe care ar vrea să le uite. În cele din urmă, i se pare că distinge strălucirea unui zâmbet în albastrul somptuos al ochilor ei. Dar totul se petrece aşa de repede, încât nu este sigur de ceea ce a văzut.

Prinţesa îi adresează în grabă lui Gabriel câteva cuvinte în quechua. Îşi strânge cu repeziciune *manta* mătăsoasă pe umeri şi iese din cort cu o eleganţă care ar da-o gata până şi pe regina Spaniei.

Bartolomeu o urmăreşte cu privirea, apoi aude în spatele său glasul stins al lui Gabriel:

— Să nu înţelegi greşit, frate Bartolomeu. Anamaya te apreciază, dar spaniolii nu-i inspiră prea multă încredere.

— Ai greşi dacă te-ai plânge!

— De ce spui asta?

— Ai văzut cum m-a îndepărtat de tine… E adevărat, te credeam mort, ca şi ceilalţi, în timp ce pentru ea trăiai…

Gabriel, cu mintea înceţoşată şi trupul încă nerefăcut după suferinţă, este intrigat de veselia superficială a călugărului. Schiţează un zâmbet obosit, în timp ce călugărul continuă:

— Un lucru e sigur: ţi-a salvat viaţa, pot să depun mărturie pentru asta.

Bartolomeu priveşte pleoapele învineţite pe care Gabriel şi le închide, apoi întreabă zâmbind:

— Povesteşte-mi, frate Bartolomeu. N-a vrut să-mi spună nimic. Iar eu am uitat tot – îmi amintesc numai o senzaţie de frig… Doar această evocare şi îl scutură un frison: … şi când mi-am revenit, ochii ei care mă priveau fix.

— Toţi, cu excepţia lui Dumnezeu, te credeam deja mort. În frunte cu căpitanul Soto! confirmă fratele Bartolomeu. Zăceai fără viaţă, nu mai respirai. Soto mă chemase ca să-ţi dau Sfânta împărtăşanie. Tocmai mă pregăteam s-o fac. Atunci a apărut ea.

Imaginându-şi scena, Gabriel nu-şi poate stăpâni un zâmbet.

— Ştii ce a făcut? continuă fratele Bartolomeu. Te-a strâns la piept până dimineaţă, înconjurată de căldura focurilor, ca să te încălzească. Trebuie să recunosc: un spectacol înduioşător şi impresionant…

Gabriel se lasă în voia imaginaţiei. De emoţie, simte un nod în gât. Deschide ochii, mascându-şi tulburarea printr-o ironie:

— Şi i-ai permis toate astea?

Fray Bartolomeu aprobă. Îşi trece degetele lipite dinspre tâmplă spre bărbie într-un gest ce sugerează cugetarea:

— Da, deşi recunosc: nu era ceva cuviincios. Însă în toată forfota ce vă înconjura în noaptea aceea de după atâtea suferinţe mi s-a părut ceva… firesc. Totuşi, prietene Gabriel, e mai bine ca acei care n-au văzut scena nici să n-o afle. Înţelegi?

Gabriel nu reacţionează. Se simte învăluit într-o căldură blândă şi înţelege că a trebuit să fie pe moarte pentru ca Anamaya să i se ofere cu toată fiinţa ei: „Şi când te gândeşti că mi-a lipsit atât de puţin ca să profit de situaţie…” Gândul îl face să zâmbească, dar nu-i reuşeşte decât o schimonoseală.

Fratele Bartolomeu clatină din cap şi adaugă:

— A doua zi, de îndată ce ai fost adus în acest cort, prinţesa ţi-a acoperit rănile cu mâl adunat de pe malul râului. Apoi te-a forţat să bei o licoare pregătită de ea.

— Asta-i tot? întreabă Gabriel.

— Da. Şi aşa este destul.

— Ce vrei să spui?

— Că după asta erai vindecat.

Fray Bartolomeu a făcut această afirmaţie pe un ton care îl indispune brusc pe Gabriel.

— Desigur, ai şi delirat un pic, continuă *fray* Bartolomeu. Era foarte amuzant. Aveai impresia că te transformaseşi într-un animal sălbatic. Nu te înţelegeam prea bine deoarece, în mod bizar, nu vorbeai spaniola, ci limba frumoasei tale prietene. După cum ştii, am început să o învăţ, dar sunt abia la început…

— Probabil că este un ceai care ameliorează durerea, confirmă Gabriel. Incaşii de pe aici sunt buni cunoscători ai plantelor, iar Anamaya… vreau să spun prinţesa, cunoaşte şi aceste secrete. E ceva obişnuit pe aici.

— Nu mă îndoiesc, dar, vezi, ciudăţenia face că imediat după asta rana de la cap nu a mai supurat şi nici nu a mai sângerat. Şi, după cum ai observat, se cicatrizează deja. La fel ca şi cea de la braţ.

Glasul blând al lui *fray* Bartolomeu îl înfioară pe Gabriel, reamintindu-i discuţii de demult. Îi aduce aminte de surâsul insinuant folosit de anumiţi preoţi, ca să te prind mai lesne în capcană.

— Ce vrei să spui? îl întreabă.

— Această prinţesă îmi dă mult de gândit, rosteşte cu

seriozitate *fray* Bartolomeu. Nu se spune oare despre ea că deţine puteri care îl impresionează şi pe Inca?

Gabriel se ridică. Are faţa împietrită, ostilă. Toată neîncrederea de odinioară a revenit.

— *Fray* Bartolomeu greşeşti dacă te gândeşti cumva la nu ştiu ce vrăjitorie. Anamaya nu este un demon travestit în femeie!

— Am spus eu asta?

— Prefer să fiu sigur că nu gândeşti aşa ceva!

— Te înşeli, prietene!

Fray Bartolomeu pare sincer surprins. Chiar şi râsul îi este sincer. Îi pune mâna cu degetele deformate pe umăr:

— Gabriel, ce-ţi trece prin minte? Crezi că-i vreau răul prietenei tale? Sau îmi poţi pică pentru că te-am ajutat să vezi limpede când erai confuz?

Gabriel alungă aluzia preotului printr-o strâmbătură dispreţuitoare:

— N-am văzut niciodată un om al Bisericii care să suporte prea mult ceea ce nu înţelege!

— Nu! protestează Bartolomeu revenindu-şi pe neaşteptate. Nu, greşeşti şi nu mă cunoşti! Gabriel, n-am venit aici ca să provoc suferinţă ci, dacă este cu putinţă, să o alin! Trebuie să mă crezi!

— Vom vedea, îi replică scurt Gabriel.

— Prietene, Hristos mi-e martor, ceea ce contează pentru mine este să înţeleg ceea ce pare de neînţeles.

Gabriel îl priveşte în timp ce iese din cort.

Obosit, îşi închide ochii. În ciuda ostilităţii căreia îi mai este pradă, îşi aminteşte că fără acest călugăr ciudat nu şi-ar fi putut lua rămas-bun de la Anamaya şi n-ar fi primii acel mângâietor „te iubesc”, pe care nu l-a uitat şi care l-a salvat poate…

E prea târziu ca să-şi mai amintească.

Adoarme cu zâmbetul pe buze.

16.

Rimac Tambo, 13 noiembrie 1533.

— Mergeţi în pace! spune preotul Valverde. Într-o reculegere desăvârşită, bărbaţii înarmaţi au ascultat slujba pe vasta esplanadă a *tambo-ului.* Nu se aude nici una din şoaptele sau bombănelile obişnuite – doar nechezatul unui cal şi murmurul pârâului din vale.

În ciuda invitaţiei preotului, nici unul nu se urneşte. Cadavrele, acoperite cu un linţoliu, sunt aşezate pe o estradă ridicată la repezeală în mijlocul esplanadei. Soldaţii le privesc, de parcă nu ar putea să-şi ia ochii de la ele.

Gabriel este stânjenit de rigiditatea braţului prins în eşarfă. Nu poartă cămaşa de zale ca şi ceilalţi, doar plastronul de bumbac învelit cu piele şi care acum este botezat de sângele său.

Încă din zori, chiar şi cei mai fideli dintre incaşi îşi pleacă privirea, atunci când le iese în cale un spaniol. În ceea ce-i priveşte pe Nobilii care îl însoţeau pe Chalkuchimac, se pare că s-au risipit prin munţi. Nici măcar generalul nu şi-a părăsit litiera.

Don Francisco trece printre rânduri ca să se aşeze în mijloc, chiar în faţa cadavrelor, alături de preotul Valverde. Poartă armura. I se vede numai capul delicat de pasăre neagră. Înainte de a li se adresa, îşi priveşte rând pe rând soldaţii care, de asemenea, îşi ridică fiecare privirea spre comandantul lor. Se creează din nou acea tensiune pe care unii dintre ei au cunoscut-o deja în noaptea dinaintea bătăliei de la Cajamarca, în acel moment în care nu mai existau nici infanterişti, nici călăreţi, nici bogaţi, nici săraci…

— Suferiţi şi sunteţi furioşi… începe el cu o voce hotărâtă.

Se întoarce spre cadavre şi le arată cu degetul:

— Prietenii noştri şi soldaţi curajoşi, totodată. Nu vreau să le uitaţi numele: Juan Alonso de Rodas, Gaspar de Marquino, Francisco Martin Soytina, Miguel Ruiz, Hernando de Toro…

Rosteşte numele accentuându-l pe fiecare în parte, de parcă ar pomeni numele unor sfinţi.

— Erau din Ţara Bascilor, din Sevilla, din draga noastră

Extramadura… Unii aveau tenul deschis, alţii smead, unii ştiau să scrie, alţii doar să se bată, unii erau din cavalerie, alţii erau infanterişti… Au murit victime ale trădării, însă numai carnea lor a murit…

Gabriel îl priveşte cu coada ochiului pe Hernando de Soto. Chipul acestuia este impasibil.

— Ştiu că unii dintre voi se întreabă de ce. Am să le răspund, continuă Pizarro.

Şi cu un gest larg ce face să i se zdruncine armura, arată spre Valea Vilcaconga. Mâna i-a rămas ridicată arătând spre vârf şi dincolo de el, de parcă aşa ar izgoni orizontul.

— Îmi aduc aminte de cei care nu credeau că vom găsi Ţara de Aur, spune aproape râzând. Dar eu ştiam, fiii mei, ştiam… Ei bine, iată-ne la porţile capitalei Ţării de Aur. Înţelegeţi?

Îi sclipesc ochii asemenea unor pepite de aur, iar cei ai soldaţilor strălucesc o dată cu ai săi. Tonul coboară puţin, iar privirea i se opreşte din nou asupra cadavrelor.

— Credeţi însă că pentru aur, pentru tot aurul capitalei Ţării de Aur aş putea să-i uit, fie şi pentru o clipă, pe acei care i-au omorât pe ai noştri, pe aceşti curajoşi soldaţi spanioli?

— Nu! Nu!

Strigătele izbucnesc de pretutindeni. Gabriel desluşeşte în ele dorinţa de răzbunare ce vuieşte mai puternic decât râul.

— Păstraţi în inima voastră această amintire, fiii mei, insistă pătimaş guvernatorul. Păstraţi-o vie în inima voastră şi fiţi siguri că va veni şi ziua în care îi veţi reda strălucirea prin tăişul săbiilor voastre!

*

În timp ce urcă iar panta Vilcaconga, Gabriel are bizara impresie că fantomele încă îi mai bântuie prin crâng, îndărătul stâncilor, în albia râului… Cu privirea la pândă, i se pare că dintr-o clipă în alta vor apărea mii de luptători, că se vor auzi urletele ce ordonă strângerea rândurilor, că va vedea iar spaima cailor… Tot trupul îi este lac de sudoare, deşi nu se grăbeşte, iar în aer domneşte calmul.

A dorit să meargă în fruntea coloanei, dar păşeşte cu greu pe grohotişul alunecos şi îl doare braţul bandajat.

— Înălţimea sa a obosit?

— Înălţimea sa era gata să aibă şi capul şi trupul ciuruit, ca să salveze fundul unui negru… îi replică fără să se întoarcă.

Sebastian izbucneşte în râs şi, printr-o mişcare agilă, se

instalează alături de prietenul său:

— Stăpânul meu iuţea pasul ca să vi se alăture... Dar se spune că Soto era aşa de dornic să ajungă la Cuzco, încât...

— Ce înseamnă asta? întreabă Gabriel, arătând spre spada ce atârnă bălăngănindu-se necuviincios la cingătoarea lui Sebastian, a cărui ţinută împestriţată este la fel de impresionanta.

— Ce-i, *caballero,* n-ai mai văzut o spadă?

— Unde ai găsit-o?

— Mi-a fost înmânată cu tot protocolul de rigoare de către don Diego de Almagro, drept mulţumire pentru serviciile mele, cu promisiunea că mă voi supune lui Dumnezeu, regelui şi lui don Almagro însuşi, recită Sebastian ca un şcolar.

Gabriel fluieră admirativ şi întreabă:

— În ce ordine?

— Cel dintâi a cerut-o pentru serviciile mele.

— Şi pot să ştiu cum ai să o foloseşti?

— A, asta!

Sebastian face un gest de neputinţă şi de neştiinţă. S-a întunecat, deşi cerul este senin, aproape alb. Înaintează de-a lungul unei păduri bătrâne, la capătul căreia se zăreşte vârful dealului.

— Sperasem că o să-mi dai nişte lecţii, spune Sebastian, cu un fel de timiditate.

Gabriel îl priveşte visător:

— Ţii morţiş să fii ucis, nu-i aşa?

— Eu? Baţi câmpii, studentule! Şi pe urmă ascult de sabia mea...

— Ce inscripţie poartă?

— Mi dania es mi ley[4].

— Nimerită promisiune...

— Bagă de seamă că nu a purtat noroc fostului proprietar...

— Cum îl chema?

— Miguel Ruiz.

Cei doi bărbaţi tac. Ruiz este unul dintre membrii avangardei care a murit în atacul de la Vilcaconga. O canalie, probabil, dar una care zace acum îngropată. Era fiul unui gentilom din Sevilla şi al sclavei sale negre...

De cum ies din pădurea bătrână, Gabriel descoperă vârful colinei pe care se profilează şapte umbre, dar lumina îl orbeşte.

---

[4] Femeia mea este legea mea (n. red.).

*

Anamaya a stat toată dimineaţa în preajma litierei lui Chalkuchimac. A rugat-o pe Inguill să ia loc în litiera ei şi merge alături de generalul incaş, în ciuda ostilităţii soldaţilor spanioli care l-au pus în lanţuri şi în ciuda fricii şi a mirosului morţii ce o înconjoară.

Se apleacă spre ţesătura din lână fină de alpaca, ţesută cu motive albe şi negre pe fond roşu.

— Chalkuchimac.

— Te ascult.

Zâmbeşte. Pentru ea, vocea aspră, inflexibilă, a războinicului incaş are nişte inflexiuni speciale.

— În dimineaţa asta i-am ascultat pe străini, iar glasul lor era plin de ură împotriva ta… Te fac răspunzător de ceea ce s-a întâmplat.

— Nu-ţi face griji pentru mine!

— Dacă vrei să fugi, acum e momentul…

De dincolo de ţesătură se aude un hohot sumbru:

— Dacă aş fi vrut să fug, aş fi făcut-o de mult…

Din cauza drumului îngust, Anamaya a izbutit să se izoleze de soldaţii spanioli care sunt obligaţi să meargă înaintea şi în spatele litierei.

— N-au nici o dovadă şi numai eu pot să-i conving pe Quizquiz şi pe Guaypar să depună armele…

Anamaya simte cum spaima îi copleşeşte inima.

— Ştii bine că nu le pasă de dovezi. Şi pe urmă l-am desemnat pe Manco şi tu…

— Copila străină, nu tu l-ai desemnat pe Manco, ci Marele Huayna Capac, Tatăl nostru… Azi o să faceţi pace cu străinii, dar mâine…

Ultimele cuvinte ale generalului se pierd într-un murmur. Drumul devine din nou suficient de larg, iar soldaţii spanioli se apropie ameninţători.

— Mâine va fi războiul incaşilor şi al tuturor celorlalte triburi împotriva străinilor şi vei purta şi tu acest război…

Un soldat spaniol o îmbrânceşte:

— Ce alte comploturi şi uneltiri mai puneţi la cale?

Îl priveşte cu dispreţ şi nu îi răspunde. Îndepărtându-se, îşi simte inima tulburată de cuvintele lui Chalkuchimac. Vede războiul, focul, sângele.

Şi, profund tulburată, îi vede pe Gabriel şi pe Manco, faţă în

faţă, frunte lângă frunte, gură lângă gură, buclele blonde ale unuia lângă pletele negre ale celuilalt atât de apropiate, încât pare că se ating.

*

„Aşadar, el este”, îşi spune Gabriel văzându-l pe tânărul Inca înveşmântat în pelerina sa de bumbac galben. Chipul îi este tânăr şi mândru totodată. Stă cu un pas înaintea celorlalţi.

Gabriel s-a deprins cu timpul să distingă fizionomii care, la început, îi păreau asemănătoare, tot aşa cum se întâmplă cu miile de figurine ce reprezentau lame şi care au fost grabnic topite pentru comoara de la Cajamarca.

Îşi aminteşte ochii injectaţi de sânge ai lui Atahualpa, privirea trufaşă a lui Guaypar, faţa „tăiată în stâncă” a lui Chalkuchimac. Dar ceea ce vede pe chipul acestui tânăr este cu totul diferit.

S-au întipărit pe chip nobleţea, suferinţa şi puterea – cele ale unei vârste tinere, dar care a trăit deja o mie de alte vieţi, care a cunoscut moartea încă din copilărie.

Micul grup de incaşi îi privesc pe spanioli sosind unul câte unul pe vârful crestei, fără să lase impresia că se tem – şi în orice caz rămânând nemişcaţi. Gabriel se apropie cel dintâi fără să mai aştepte venirea tâlmacilor şi a lui Pizarro. Tânărul nobil i se adresează:

— Sunt Inca Manco Capac, fiul lui Inca Huayna Capac şi am fost desemnat de către Nobili să fiu Inca al Imperiului Celor Patru Zări…, îi spune cu glas ferm.

— Ştiu, îi replică Gabriel în quechua.

Manco nu pare mirat. Îl priveşte intens:

— Machu Kapitu al vostru este departe? întreabă, în cele din urmă.

— Va ajunge curând.

Privirea lui Gabriel descoperă peisajul ce se întinde din vârful muntelui. Acum, după râpele abrupte ce dominau valea râului Apurimac, priveliştea se lărgeşte într-un platou vast cu dealuri, ale căror culmi sunt rotunjite. Pe văile din depărtare se observă casele din Jaquijaguana, iar apoi un defileu.

Cel de pe urmă. Iar dincolo de el, oraşul de aur…

Se întoarce către Nobilii incaşi care privesc spre caii şi călăreţii ce invadează culmea dealului. În spatele lui Manco se află cinci Nobili cam de aceeaşi vârstă cu el, purtând nelipsitele lor discuri de aur în urechi. Un incaş mai scund şi ceva mai bătrân, cu pielea mai smeadă decât a celorlalţi, stă mai retras. Pe cap are o

ciudată bonetă pătrăţoasă care lăsă la vedere pletele ce-i ajung până la umeri. El nu îi priveşte pe spanioli, ci are ochii îndreptaţi spre munţi.

Don Francisco soseşte împreună cu fraţii săi, urmat de Almagro, Soto, Candia şi de restul comandanţilor mai importanţi.

Guvernatorul strânge mâinile lui Manco într-ale sale şi împarte cu generozitate declaraţii de prietenie. Un zâmbet timid luminează faţa tânărului Inca, dar primeşte urările fără să se arate prea emoţionat:

— Eu şi cei din Cuzco a trebuit să îndurăm crimele şi răzbunarea celor din nord care ne-au cotropit împotriva voinţei tatălui meu, Huayna Capac, pentru a domni peste noi… spune Manco.

— Ştiu asta, de aceea am trecut munţii îndărătnici – ca să-ţi vin în ajutor… declară cu bonomie Pizarro.

— Ei ţi-au atacat armata, nu oamenii mei. Noi vrem pace!

Zâmbetul lui Pizarro se lărgeşte:

— Aşadar, suntem fraţi, căci nu am venit aici să ne războim şi nici să-ţi iau averea.

— Pentru noi, pace înseamnă să rămânem stăpâni pe ţinuturile noastre, în bună înţelegere cu străinii care ne vizitează, spune Manco, fără să îşi coboare privirea.

— Vedem pacea în acelaşi mod, aşadar, te asigur că te voi ajuta, pe tine şi pe ai tăi să te întorci în siguranţă în capitală, fără să mai temeţi de cei din Nord.

Cei doi bărbaţi îşi zâmbesc.

— Vreau să spun că armatele generalului Quizquiz şi ale căpitanului Guaypar cu toţi războinicii lor se apropie de Cuzco şi au de gând să-l ardă pentru ca tu şi oamenii tăi să nu găsiţi nimic, nici aur, nici hrană, continuă Manco.

— Nu le voi permite una ca asta. Şi vom opri şi trădarea celui pe care l-am primit şi găzduit ca pe un prieten şi care de atunci nu a încetat să ne distrugă prin mesaje secrete şi prin ordinele sale – mă refer la câinele de Chalkuchimac.

Cuvântul „câine” a ţâşnit pe buzele guvernatorului, şuierând ca o săgeată. Se opreşte şi se uită la Manco de la care aşteaptă să reacţioneze cumva.

Manco tace.

— Nu crezi că e timpul să moară câinele ăsta?

Manco tot nu îi răspunde. Privirea lui l-a părăsit pe Pizarro şi se îndreaptă spre capătul drumului de unde se apropie litiera lui

Anamaya, purtată de opt cărăuşi. Aceştia se opresc, iar prinţesa coboară.

— *Coya Camaquen,* trebuie să vină cu noi, anunţă Manco autoritar. Trebuie să ne însoţească până la Cuzco.

Pizarro se întoarce spre Gabriel, apoi aprobă printr-o mişcare generoasă a capului:

— Pe cinstea mea, prietene, dacă asta ţi-e voia, fie…

Gabriel a rămas cu răsuflarea tăiată. Când Anamaya trece pe lângă el, încearcă să-i surprindă privirea. Însă ea pare să-l ignore. Apoi o caută pe cea a lui Manco. În irisul negru citeşte cu nedumerire sfidarea, dar şi un fel de respect.

17.

Jaquijaguana, noaptea de 13 noiembrie 1533.

Aflat în curte, cu privirea pierdută la focul pe care tineri incaşi îl alimentează mereu, Manco nu reuşeşte să adoarmă. Anamaya a rămas lângă el, împreună doar cu incaşul cu plete lungi al cărui nume, Katari, îl ştie de acum. Simte tulburarea lui Manco: pare că nu se va obişnui niciodată cu zgomotele străinilor, cu sonoritatea glasului lor, cu violenţa râsetelor şi ţipetelor lor…

Anamaya îşi strânge *llicila,* prea subţire pentru umezeala nopţii. Îşi dă seama că i se spulberă toate certitudinile. Îi vine în minte imaginea lui Manco faţă în faţă cu Gabriel, atât de aproape unul de altul şi atât de îndepărtaţi, venind din lumi atât de diferite şi totuşi atât de uniţi în strania casă a inimii sale. Îi pare râu că nu a vorbit cu Gabriel. Dar ce să-i spună? Cum să-i explice? A fost o vreme în care viziunile ajungeau la ea foarte limpede, ca o certitudine. Acum nu mai vede – trebuie să meargă cu ochii închişi pe drumul care se deschide înaintea ei. „Ai încredere în puma.” Cuvinte care sunt acum aşa de îndepărtate şi al căror înţeles rămâne o taină pentru ea. „Mâine va fi război şi vei purta şi tu acest război.” Nu-i vedea faţa lui Chalkuchimac şi avea impresia că-i vorbeşte de pe Celălalt Tărâm. Toate aceste cuvinte care sălăşluiesc în ea îi dau putere.

Îl priveşte pe Katari.

Manco i l-a prezentat în câteva cuvinte drept fiul unui mare războinic Kolla şi care, educat de unchiul dinspre mamă, a crescut în respectul şi în cultul zeilor de demult, înainte de a învăţa să sculpteze în piatră. Pe cât îşi poate aminti, Manco i-a spus că acest Katari i-a stat mereu alături ca să-l apere şi să-i arate prezenţa zeilor.

Are o faţă cu pometţi proeminenţi, iar ochii sunt mijiţi ca două fante ce se continuă cu riduri ce îi traversează faţa ca două linii mari, mai deschise la culoare decât tenul smead. Pletele îi sunt lungi şi îi cad până pe umeri.

— E timpul, spune Katari, fără să-l privească pe Manco.

Tânărul Inca se ridică dintr-un salt şi îi face semn lui Anamaya, care îi urmează mirată.

În jurul lor dorm toţi cu excepţia soldaţilor desemnaţi să-l păzească pe Chalkuchimac. Cei trei ies din *cancha* şi se strecoară în linişte pe străduţele orăşelului cocoţat pe creasta dealului.

Curând, rămân singuri în noapte, sub cerul înstelat şi sub lumina lunii ce se află la primul pătrar şi îşi împrăştie strălucirea argintie.

Katari merge cu pas hotărât înaintea lor. Au dispărut şi ultimele case şi ajung pe un fel de esplanadă naturală, mărginită de patru stânci negre.

Manco îi prinde braţul lui Anamaya pentru a-i permite lui Katari să rămână la câţiva paşi distanţă de ei.

Indianul Kolla îşi leapădă pelerina pe care o împătureşte. Rămâne o vreme nemişcat, cu capul uşor înclinat spre dreapta, de parcă s-ar fi cufundat în noapte şi în calmul ce pare să domnească iar.

Apoi scoate o bucată de pânză pe care o aşează în faţa lui. Îşi trece mâinile peste ţesătură, atent să-i orienteze colţurile, respectând ordinea în care sunt amplasate stâncile din jur. Brusc, Anamaya vede, într-un licăr de lumină care străbate noaptea, în direcţia ordinii în care sunt amenajate: în spatele lor se află vârful Salcantay ale cărui zăpezi eterne sclipesc în lumina gri-argintie a lunii. Iar în faţa lor, dincolo de trecătoare, extrem de departe de Oraşul Pumei, se ridică masivul Willkanota.

În întuneric, cei doi munţi stau tăcuţi unul în faţa celuilalt: cei doi *Apu* veghează peste Cuzco, ghemuit în scobitura văii, undeva, în faţa lor, în mijlocul acestei ordini.

Fără să rostească vreun cuvânt, cei trei simt până în străfundurile fiinţei lor prezenţa sacrului pe care Katari a trezit-o numai aranjând bucata de pânză.

Acum îşi scoate *chupsa* şi o goleşte aproape, răsturnând conţinutul în mijlocul bucăţii de pânză. Ia trei dintre cele mai frumoase frunze de coca, le prinde între degete ca pe un evantai, le duce la gură suflând peste ele din direcţia inversă către *Apu,* pe care îl invocă în şoaptă, apoi le aşează într-unul dintre colţurile bucăţii de pânză.

Repetă ritualul pentru fiecare colţ în parte.

După ce a terminat, e rândul lui Manco să se apropie să

aleagă trei frunze de coca, să sufle peste ele întorcându-se de fiecare dată în direcţia lui *Apu,* înainte să înceapă să le mestece.

Katari face şi el acelaşi lucru în acelaşi moment.

Cei doi bărbaţi îşi ţin ochii pe jumătate închişi. Nu-şi vorbesc şi nu se privesc. Dar exista între ei o sincronizare perfectă a mişcărilor şi a intenţiilor. Anamaya stă nemişcată şi liniştită în lumina Quillei, Mama Lună. Nu i s-a cerut decât să fie prezentă.

Manco adună frunzele de coca şi o ia de la capăt. De trei ori adună frunzele în palme, le ridică deasupra ţesăturii şi le dă drumul să cadă.

De trei ori cea mai mare dintre frunze se desprinde de celelalte şi cade cu vârful îndreptat spre Anamaya.

Nu se aude nici un zgomot, doar foşnetul frunzelor între degete şi ţesătură şi, uneori, fâlfâitul aripilor unei păsări de noapte ce zboară prin adierea nopţii.

Anamaya se simte uşoară, liberă. În această noapte nu mai este aceea care trebuie să-şi înţeleagă viziunile, să desluşească sensul vorbelor... Este doar cea pe care frunzele de coca o desemnează, aceea care protejează şi îndrumă. Este doar aceea care deschide calea.

Manco scoate din *chupsa* lui de la cingătoare o piatră neagră de bazalt, şlefuită şi tare ca o piatră de praştie. O aşează în mâinile puternice ale lui Katari, care îşi strânge degetele în jurul ei, de parcă ar vrea s-o încălzească.

Când le deschide, Anamaya se întreabă dacă nu cumva se înşeală, deoarece piatra este mult mai strălucitoare, de parcă ar fi primit ceva din strălucirea lunii de pe cer.

Katari îşi ridică încet mâinile cu piatra-ofrandă. Braţele îi ajung în dreptul feţei şi piatra se ridică singură, dreaptă, mai înainte de a rămâne suspendată în aer.

Timpul se opreşte.

Chiar în acel moment, un strigăt străpunge noaptea.

*

Dintr-un salt, *fray* Vicente Valverde, foarte mânios, a ajuns în mijlocul esplanadei. Se opreşte o clipă în faţa bucatei de pânză, o calcă în picioare şi apoi o face ghem şi o aruncă departe.

— Păgânism! Spirit idolatru... şuieră printre dinţi.

Cei doi tineri rămân nemişcaţi. Îşi întorc privirile spre Anamaya. Manco are ochii larg-deschişi din cauza surprizei, în timp ce ai lui Katari sunt aproape închişi asemenea ochilor pisicilor.

Mai înainte să îi poată răspunde, îi vede sosind pe Gabriel pe *fray* Bartolomeu, tânărul preot cu degetele lipite.

— Fray Vicente, rosteşte tânărul călugăr, cu voce liniştită.

— Divinaţie, sacrificii…

— Nu aud nici un ţipăt de copil decapitat, spune Bartolomeu cu o ironie imperceptibilă. Vă rog să vă calmaţi, *fray* Vicente!

Anamaya simte autoritatea din vocea blajină a tânărului călugăr, dar este încă şocată de apariţia neaşteptată a dominicanului şi a lui Gabriel.

— Adineauri ne-am alertat, spune Gabriel pe un ton neutru. Dispăruserăţi… Guvernatorul a ordonat să vă căutăm.

— Eram…

Anamaya se opreşte. Încă un lucru pe care nu i-l poate explica – nu încă. *Apu,* frunzele de coca, piatra care opreşte timpul… Între ei se furişează tăcerea. Confuzia tânărului bărbat o tulbură. Într-o bună zi, curând…

Bartolomeu s-a apropiat de Katari. Greu de imaginat un contrast mai flagrant decât cel dintre tânărul călugăr cu ochi cenuşii şi tânărul înţelept cu plete lungi. Şi totuşi, siluetele lor atât de diferite degajă aceeaşi pace, aceeaşi lumină.

— Vom învăţa să vă cunoaştem obiceiurile, spune *fray* Bartolomeu cu glas blajin. Şi vă vom călăuzi întru cunoaşterea Dumnezeului nostru Atotputernic – prin iubire, nu prin violenţă…

Katari îi ascultă cuvintele fără să le înţeleagă, dar îi zâmbeşte. *Fray* Bartolomeu se îndreaptă spre Valverde:

— *Fray* Vicente, vă înţeleg zelul şi vă rog să mă credeţi că şi eu sunt la fel de fidel propovăduirii adevăratei credinţe, dar…

— … Dar sunteţi prea interesat de ceea ce numiţi obiceiurile lor!

— Să cunoşti mai bine pentru a călăuzi mai bine, frate!

Preotul Valverde tace, poate jenat brusc de accesul de mânie ce pusese stăpânire pe el.

Gabriel, cu inima bătându-i mai să-i spargă pieptul, se îndreaptă spre Manco:

— Nu este bine pentru siguranţa dumneavoastră să vă îndepărtaţi astfel…

Manco nu-i răspunde direct, deşi i-a vorbit în quechua:

— Spune-i că *Apu* veghează îndeajuns asupra mea şi că nu am nevoie de soldaţi străini.

— Credeam că aveţi nevoie de noi, ca să-i goniţi pe Quizquiz şi pe Guaypar, intervine nerăbdător Gabriel. Nu asta aţi afirmat în

faţa guvernatorului nostru?

— Spune-i că pe timp de noapte noi suntem stăpâni.

Anamaya simte cum vorbele celor doi tineri bărbaţi îi ridică instinctiv şi într-un mod agresiv pe unul împotriva celuilalt. Par două feline, puternice şi tinere, care se sfidează reciproc, aşa de sigure pe puterea lor, aşa de mânioase:

— Gabriel, noi ne întoarcem! Te rog, spune-i guvernatorului că nu am vrut să creăm această neplăcere. Fiecare îşi va petrece noaptea în linişte.

Gabriel o priveşte – o privire ce imploră şi care o tulbură, apoi îi convinge pe Valverde, pe *fray* Bartolomeu şi pe soldaţii rămaşi în urmă să se întoarcă în oraş.

Acum, în liniştea care i-a învăluit, a rămas doar cu Manco şi Katari. Dar nu mai redescoperă pacea care îi învăluise fiinţa când a sesizat alinierea culmilor muntoase, când piatra din palmele lui Katari a plutit.

Manco rupe tăcerea:

— Cine este? o întreabă.

Nu se crede în stare să-i răspundă.

18.

Jaquijaguana, 14 noiembrie 1533.

Încă din zori, spaniolii au ordonat să se ridice un stâlp în centrul pieţei oraşului. Nu a fost nevoie să-i biciuiască pe sclavii incaşi, pentru a aduce lemne pentru rug.

Aproape toţi doresc să se răzbune pe Chalkuchimac pe care îl consideră vinovat de fărădelegile soldaţilor din Armata de Nord. Se bucură încă de acum de spectacol. Sarcinile de lemne li se par uşoare. Îngrămădesc paiele şi vreascurile, glumind pe înfundate. Scrutează cerul, de teamă ca nu cumva ploaia să le stingă focul.

Dar cerul este senin, fără un nor.

*

Cei mai de seamă căpitani spanioli: Soto, Almagro, Juan şi Gonzalo sunt reuniţi în jurul guvernatorului într-o sală întunecoasă, luminată doar de o singură torţă. Se spune că fusese cândva palatul unui Strămoş – ceea ce văd ei nu este decât o casă tristă şi întunecoasă, unde toate camerele sunt prevăzute cu nişe lipsite acum de orice bogăţie şi este păzită numai de o bătrână speriată, care tremură.

— Ce va spune Inca Manco? întreabă Soto.

— Este de acord, chiar ne cere s-o facem, răspunde Almagro încrezător.

Pizarro clatină din cap în semn că aprobă spusele Chiorului.

— Dacă ni se vor cere dovezi, le putem da, câci avem din belşug: iscoadele pe care le trimitea, bijuteriile folosite ca să transmită informaţii, sforile, de asemenea…

— *Quipu,* îl corectează Gabriel.

Pizarro se uită lung la el, iar Juan şi Gonzalo îl privesc şi încep să râdă.

— *Quipu, puqui,* fredonează Gonzalo. Trebuie să ne supunem dacă o spune un prieten de-al lui Inca.

Guvernatorul îşi ridică autoritar braţul spre fraţii săi mai tineri:

— *Quipu,* dacă aşa o vor, fraţilor! Ştim, de asemenea, că generalul Chalkuchimac le-a dezvăluit că noi şi caii noştri suntem muritori, în timp ce majoritatea dintre ei credeau că suntem nişte

zei… Dacă n-ar fi fost trădătorul acesta, Hernando de Toro ar mai fi trăit.

— Dar Manco? insistă Soto.

— Îl urăşte din toată inima. Numai din mândrie nu ne cere să-l ardem. Şi, pe urmă, nu prea avem de ales…

Vocea lui Pizarro este lipsită de orice îndoială sau ezitare, aşa cum dovedise la moartea lui Atahualpa pe care o regretă cu siguranţă noaptea când se roagă Fecioarei Maria. Se adresează preotului Valverde, fără să-i arunce nici măcar o privire lui Gabriel:

— Încercaţi să-l convertiţi, dar nu insistaţi prea mult!

— Totuşi… protestează preotul.

— Vă spun să o faceţi repede! Şi luaţi aminte că tot îl voi arde pe rug chiar dacă acceptă să fie creştinat. *Fray* Vicente, nu mai exista un al doisprezecelea ceas pentru câinele acesta după cât rău ne-a făcut. Şi apoi ştiu că în credinţa lor nu exista blestem mai mare decât să mori ars de viu… Vreau să simtă cum prin noi cade asupră-i nenorocirea asta.

Bartolomeu a dispărut, de parcă ceea ce urma să se petreacă dimineaţă nu era de competenţa lui. Gabriel pare să fi uitat intimitatea atât de profundă ce-i unea la Hatun Sausa, când l-a convins să-şi ia rămas-bun de la Anamaya. Simpatia ce-l atrage spre el este amestecată cu o teamă uşor confuză.

— Să mergem, domnilor! spune Pizarro. Numai o vâlvătaie ne desparte de bogăţiile din Cuzco. Simt că sunteţi nerăbdători să vă faceţi datoria de spanioli şi de creştini.

Glasul guvernatorului poartă în el un fel de bucurie sumbră, a cărei ironie crudă îi împiedică să râdă din toată inima. „Ce bine îi cunoaşte şi cum îi încurajează în lăcomia lor, dispreţuindu-i în acelaşi timp…” se gândeşte Gabriel. Almagro, Soto, Juan, Gonzalo şi toţi ceilalţi îl urmează. Ies din casă, singura casă mai mare din oraşul unde şi-a instalat tabăra de cu noapte.

Între timp, în piaţă s-au adunat încet-încet o grămadă de incaşi, dar spaniolii n-au avut nevoie nici măcar să ridice spada, ca să-şi croiască drum până la *ushnu.*

De cum ajung în faţa piramidei, se întorc să-l vadă sosind pe generalul incaş pus în lanţuri. Guvernatorul a refuzat să folosească litiera, pentru ca toţi incaşii, din nord sau din Cuzco, aliaţi sau rebeli, să vadă în ce hal a ajuns generalul şi răzbunarea pe care i-au pregătit-o străinii.

Merge extrem de încet, întregul trup fiindu-i chinuit de dureri

ce ar sfârşi pe oricine altcineva. Îşi ţine întinse mâinile arse, carne vie, pe care nici un decoct de frunze din câte i-au fost aplicate nu le poate vindeca, nici măcar nu-i mai alină durerea.

Pe chipul său nu se poate citi nimic, iar în privire i se citeşte dominată de un orgoliu fără limite. Buzele i s-au strâns într-o linie ce arată o voinţă de neclintit.

Chalkuchimac se îndreaptă spre moarte refuzând.

Pizarro nu-i adresează nici un cuvânt, nu-l priveşte, de fapt, nu îi priveşte pe nici unul dintre ei, de parcă nici n-ar exista.

Trebuie să-l ajute să urce treptele până la stâlp şi să-l lege zdravăn, ca să nu se prăbuşească; atât este de istovit.

Îl urmează numai preotul Valverde care îi spune cu voce sufocată câteva cuvinte despre Dumnezeu, iad şi rai. Dar Chalkuchimac abia dacă îi dă răgaz lui Felipillo să tălmăcească.

— Vă blestem şi vă dispreţuiesc pe voi şi pe religia voastră, cu zeii voştri străini, pe care nu-i recunosc şi cărora nu mă voi închina niciodată.

Glasul său puternic este în totală contradicţie cu slăbiciunea trupului.

— Destul, Valverde! Să terminam odată cu asta! Strigă Pizarro.

Torţele se apropie de vreascuri. Când primele flăcări ajung la picioarele generalului, încă i se mai poate auzi vocea:

— N-aveţi decât să mă ardeţi, aşa cum aţi mai făcut-o, dar nu mă veţi ucide! Nu ne puteţi ucide zeii, pe Viracocha, atotiereatorul şi nici pe Huanacauri, nu mă veţi putea arde, tot aşa cum nu îl veţi putea arde pe Inti!

Aproape că este acoperit în întregime de flăcări. Se aude o trosnitură infernală, dar pare că vocea supravieţuieşte trupului, că se detaşează de acesta şi se înalţă mereu:

— Quizquiz! Guaypar! Şi voi toţi, generali, căpetenii şi soldaţi incaşi! Răzbunaţi-mă şi nimiciţi-i pe trădători, nimiciţi-i pe străinii ăştia împuţiţi şi lacomi!

La un semn al lui Pizarro, sclavii au mai adus lemne pentru ca vâlvătaia să se înalţe până la cer. Trosniturile sunt aşa de puternice, încât, în cele din urmă, îi acoperă glasul generalului rebel, care dispare înghiţit de flăcări.

Focul se oglindeşte în ochii fascinaţi ai miilor de incaşi tăcuţi. Nu par să se bucure, nu ţipă şi nu scot nici măcar un geamăt, aşa cum au făcut-o la moartea lui Atahualpa – sunt doar miraţi, uimiţi de această furibundă luptă a zeilor.

Când vâlvătaia s-a potolit, iar flăcările încep să-şi piardă din intensitate, din mijlocul rugului se mai aude un ultim strigăt, care se înalţă până la cer şi străpunge toate piepturile ca o piatră de praştie:

— Nu!

Focul se stinge pe neaşteptate ca un ecou al acestui de pe urmă refuz; doar câteva flăcări mai pâlpâie sub picioarele corpului ars cu atrocitate, carbonizat, dar ai cărui ochi au rămas, ca prin miracol, deschişi, privind cu intensitate un punct situat dincolo de călăi, de mulţimea tăcută, de oraş, de munţi – moartea.

*

Imediat după moartea generalului, cerul s-a întunecat şi au început să cadă primele picături de ploaie.

De atunci, a plouat fără încetare. O ploaie rece care pătrunde în armuri şi în nădragii spaniolilor, îngheţându-i până la os. Pe cerul gri trec mereu nori negri ce aduc şi mai multă ploaie.

La capătul câmpiei se află un teren mocirlos, în mijlocul căruia incaşii au construit un fel de şosea ridicată pe stâlpi, mărginită de două ziduri ce servesc drept parapet. Cortegiul enorm se întinde pe o lungime de o leghe, la începutul ultimului urcuş spre defileul de unde se poate vedea Cuzco.

Zvonurile despre atac şi despre incendiu au circulat şi printre spanioli şi printre incaşi, iar numele lui Quizquiz şi ale lui Guaypar sunt pe toate buzele. Cărăuşii se prăbuşesc de frică. Până şi călăreţii cu experienţă, stingheriţi de greutatea armurilor, simt nervozitatea cailor care au stat noaptea întreagă cu şaua şi frâul puse.

Manco se află în fruntea coloanei. În mod ciudat şi ironic, merge în litiera care i-a aparţinut lui Chalkuchimac, lipsită acum de însemnele generalului incaş. Deasupra ei, flutură în briza rece, asemenea unei flamuri bizare, un steag de culoare galbenă – aceeaşi culoare aurie ca pelerina pe care o purta când s-a întâlnit cu spaniolii.

În urma lui, vin fraţii Pizarro şi ceilalţi căpitani spanioli importanţi. Gabriel, cu privirea pierdută spre munţi, căutând o prezenţă ostilă, călăreşte alături de don Francisco.

— Pari foarte melancolic, fiule, spune deodată Pizarro.

Nu este o întrebare, ci mai degrabă o constatare.

— Să fie oare din cauza tinerei aceleia? Cum o cheamă? *Coya-şi-nu-mai-ştiu-cum?*

— Coya Camaquen.

— Frumoasă fată, pe cinstea mea… Te înţeleg, băiete!

Pizarro păstrează un moment de tăcere şi Gabriel este surprins încă o dată de intuiţia acestui bărbat, care poate dovedi o indiferenţă atroce faţă de cele mai mari cruzimi, dar şi o sensibilitate profunda ce poate irupe brusc.

— Da, te înţeleg. Şi nici nu pot să-ţi spun ce i-aş spune oricăruia dintre camarazii noştri: ia alta dacă o pierzi pe-asta…

Gabriel se crispează.

— Domol, Gabriel, mormăie Francisco cu jumătate de gură, fixându-l cu privirea totodată. Femeile sunt femei, iar noi n-am venit aici pentru ele.

Îşi aruncă privirea spre litiera lui Manco, aflată la câţiva paşi înaintea lor:

— Ai auzit şi tu: o vrea pentru el. Nu pricep din ce motive, căci o credeam măritată cu Soarele sau Luna ori Marele Condor… Dar uite că o vrea lângă el. Şi o vrea un prieten. Înţelegi?

Gabriel aprobă şi, din nefericire pentru el, îl înţelege mereu pe guvernator care îi laudă perspicacitatea.

— Am nevoie de el. Avem nevoie de el. Este un răzvrătit, dar unul care a suferit. Trebuie să ne odihnim după război, să reorganizăm ţara asta. De aceea trebuie să ni-l facem prieten… şi pentru cât mai mult timp cu putinţă. Mă înţelegi şi acum?

Şoseaua urcă în pantă lină şi acum trepte mari îi duc spre defileu. Nu mai plouă, dar cerul a rămas acoperit de nori groşi.

Cu toate că s-au obişnuit cu altitudinea, simt cum fiecare efort le accelerează respiraţia.

— Don Francisco, nu ştiu dacă vă înţeleg, bombăne Gabriel în cele din urmă. Aţi adus vorba despre un subiect pe care mintea mea nu este sigură că îl poate pricepe.

— Şi, bineînţeles, orgoliul măgulitor! spune Pizarro zâmbindu-i răutăcios.

— Nu uitaţi că mi-a salvat viaţa. Iar această a doua viaţă nu este, chiar dacă vă va surprinde acest lucru, rodul unui orgoliu, ci al iubirii… Ea este aceea care trebuie să aleagă între mine şi el.

Guvernatorul dă din cap şi cuvintele îi şuieră prin aer:

— Ba nu, Gabriel Montelucar y Flores! Asta nu o vei hotărî nici tu, nici ea. Eu voi hotărî. Şi nu uita jurământul pe care mi l-ai făcut şi ceea ce îmi datorezi. Nu conta pe bunăvoinţa mea. Nu-ţi voi permite să distrugi tot ce am construit în ţara asta!

Gabriel, fără să îi răspundă, printr-o mişcare ce-i sfâşie de

durere braţul rănit, dă pinteni calului murg şi-l îndeamnă la galop îndepărtându-se de Pizarro. Furia îi arde măruntaiele, îşi mână calul mai repede decât ar trebui, depăşind coloana de unde i se aruncă priviri mirate şi se îndreaptă direct spre defileu. Ajuns aici, cu inima bătându-i nebuneşte în piept, cu privirea înceţoşată, îşi scoate coiful şi îl aruncă. Se uită la coiful ce se rostogoleşte şi abia atunci descoperă valea.

Şocul este aşa de mare, încât i se pare că are înainte o altă lume.

Observă mai întâi cerul de un albastru desăvârşit, senin, aproape transparent.

Apoi leagănul munţilor liniştiţi, care înconjoară peisajul. Iar în zare, se vede un masiv muntos uriaş, acoperit de zăpadă.

Vede şi valea întinsă plină de culturi supraetajate într-o îmbinare desăvârşită.

Şi, în sfârşit, oraşul.

După descrierea lui Moguer şi a lui Bueno, se aştepta la o îngrămădire de aur. Dar în mijlocul văii, sub soarele ce nu a avut vreme să încălzească pământul, i se pare că se iveşte mai degrabă o corabie din argint şi din aur.

Zidurile templelor, ale palatelor, ale caselor strălucesc de irizări delicate în care soarele se joacă şi compune o comoară sub cerul liber – o comoară de culori din care ar vrea să ia cât mai mult. Zăreşte, în capătul văii, două fire de smarald: cele două râuri ce străbat oraşul:

Îşi simte inima fremătând de o bucurie incredibilă şi ar vrea să bată din palme. Nu şi-a dat seama cum, unul câte unul, cei din fruntea coloanei i s-au alăturat şi admiră panorama ca şi el.

— *Najay, tucuiaquin hatun Cuzco!*[5] Acum o vezi! îi şopteşte o voce duioasă în ureche.

Nu se întoarce, dar simte cum gâtul i se încălzeşte de răsuflarea ei mai blândă decât briza destul de răcoroasă.

— Ştii cum i se spune?

Clatină din cap.

— Oraşul Pumei, spune Anamaya. Oraşul născut din puma… Oraşul în care tu şi cu mine trebuie să găsim calea spre viitor.

Iar aceste cuvinte afectuoase au, sub strălucirea soarelui şi adierile brizei, pentru Gabriel efectul unei promisiuni ce spulberă toate îndoielile, tainele şi ameninţările.

---

[5] „Te salut, Cuzco, Oraş de Aur!” (n. red.).

PARTEA A TREIA.

19.

Cuzco, 15 noiembrie 1533.

În timp ce lasă în urmă culturile de porumb deja înverzite, spaniolii descoperă în stânga lor culmea rotunjită a unui deal. Dar, încetul ce încetul, aceasta devine o adevărată fortăreaţă. Chiar şi de departe, zidurile sale de incintă par gigantice, înălţându-se drept, la fel de vertiginos ca o faleză naturala. La est, la vest şi la sud se ridică trei turnuri – două pătrate şi unul rotund – mai mari decât cele construite în Castilia.

Pe străini, îi învăluie tăcerea abia tulburată de zăngănitul armelor pe dalele de piatră şi de şuieratul chingilor de piele. Nu-şi adresează nici un cuvânt. Caii, agitaţi din cauza urcuşului abrupt, tremură şi vor să fie mângâiaţi.

La poalele văii, în faţa teraselor întreţinute cu grijă, străzile rectilinii ale oraşului sunt pline de bărbaţi şi de femei, ale căror veşminte multicolore lucesc în lumina zorilor. În grădinile împrejmuite ard focuri. Într-o piaţă imensă, mărginită de *cancha* cu numeroase curţi şi clădiri superbe, se adună grupuri care par nemişcate. Toate feţele sunt îndreptate spre coloana spaniolilor. Aurul străluceşte pe ziduri. Aurul străluceşte pe veşmintele Nobililor care-i privesc pe străini cum se apropie. Mai departe, în vale, oraşul de piatră se continuă cu unul de corturi. Şi încă şi mai departe, mii de ochi privesc spre terasele sacre, pe unde coboară noii stăpâni ai Imperiului.

Pizarro merge în fruntea coloanei. Ochii săi negri cercetează minunata cetate de parcă ar voi să îi înghită fiecare colţişor. Fraţii săi, Almagro Chiorul şi ceilalţi căpitani de lângă el, nu

îndrăznesc să rostească o vorbă.

Nu se vede nici un soldat incaş.

— Gabriel! strigă Pizarro.

Juan şi Gonzalo se întorc în acelaşi timp. Gabriel ignoră privirile lor geloase şi, pufnind, îşi apropie murgul de calul negru al guvernatorului.

— Don Francisco?

— Stai lângă mine! Vreau să respiri din plin parfumul gloriei noastre!

Glasul lui Pizarro este aşa de şoptit, că abia îl aude. Aruncă o privire dispreţuitoare spre Almagro şi oamenii lui:

— Ei nu au fost nici la Tumbez, nici la Cajamarca. Au venit doar ca să se burduşească de aur. Tu, nu! Tu eşti ca mine, o ştiu. Rămâi lângă mine, fiule şi profită de această zi: este a noastră!

Pe marginea drumului, se ivesc primele case. Au temelia din piatră şi pereţii din cărămizi de lut, arse la soare. Panta este abruptă, dar călăreţii sunt mai înalţi decât acoperişurile de paie ale colibelor.

Zeci de incaşi din oraş îi înconjoară. Par că vin de pretutindeni şi, în aparenţă, nu arată că le este frică. Gabriel este mirat de varietatea chipurilor şi a veşmintelor, de sonoritatea limbii.

Pizarro le ordonă să se oprească:

— Du-te şi caută-l pe Inca, vreau să ne deschidă calea! ordonă el.

Ignorând întrebările mirate ale camarazilor, Gabriel îşi îndeamnă calul la trap spre avangarda spaniolă. Nu se apropiase încă, dar simte că Manco îl priveşte atent. Litiera este fabulos de împodobită: interiorul pare un cer presărat cu nenumărate stele de pietre preţioase, alături de un soare de aur şi o lună din argint. Tronul din lemn de esenţă rară pe care stă este plin de perne din penele pestriţe ale papagalilor prinşi la marginile junglei. Tânărul Inca însuşi este îmbrăcat într-o tunică largă, din bumbac galben, ţesută cu nenumărate fire de aur. Îşi întoarce capul şi se preface că nu-l vede.

Anamaya se află în litiera din spate. Poartă o *llicila* albă cu o centură roşie şi îi zâmbeşte. Dar are impresia că este aşa de distantă şi de mândră, încât nu mai este sigur că pe această femeie a ţinut-o în braţe. În acel moment îl cuprinde o îndoială vicleană.

Îl salută pe Inca printr-un gest destul de rigid:

— Nobile Inca, guvernatorul Pizarro vă cere să-i faceţi onoarea

de a merge în fruntea coloanei, îl anunţă cu o voce fără pic de amabilitate.

Manco îl priveşte, de parcă ar putea să-i citească în suflet.

Îi face semn lui Anamaya să i se alăture. Schimbă câteva cuvinte între ei, dar aşa de încet şi de repede, încât Gabriel nu le înţelege. Şi iat-o deja urcată la picioarele lui Inca atât de supusă, încât focul îngheţat al geloziei se răspândeşte din nou în sângele lui Gabriel.

Iritat, îşi întoarnă calul. Conduce litiera regală până în fruntea coloanei, mânându-şi calul la pas, cu frâul întins şi ţinându-se cât se poate de ţeapăn în şa.

Totuşi, de îndată ce se apropie, un vuiet imens, de parcă întregul oraş şi cerul n-ar fi decât un singur sunet, răzbate din mulţimea care îl recunoaşte brusc pe Inca:

— Sapa Inca Manco! Sapa Inca Manco!

Vuietul se răspândeşte asemenea valurilor mării, într-o mişcare de dus-întors. Spaniolii, oricare ar fi, simt cum li se zburleşte părul pe piept şi pe braţe. Pentru o clipă, aerul văii devine palpabil ca o piatră fierbinte.

Don Francisco Pizarro surâde. În barba albă de pe chipul său palid apare unul din rarele sale zâmbete largi. Îşi ridică privirea sclipitoare, febrilă spre cer, acolo de unde, o ştie, îl priveşte Fecioara cu Pruncul Iisus, veşnica lui protectoare. Este aşa de emoţionat, încât se ridică în scări şi se sprijină de umărul lui Gabriel care a revenit lângă el.

— Sapa Inca Manco! Sapa Inca Manco! urlă mulţimea în continuare.

Don Francisco se întoarce astfel încât toţi spaniolii să-l poată auzi şi le strigă:

— Domnilor, ascultaţi cu luare-aminte acest vuiet! Îşi ovaţionează conducătorul, dar, de fapt, pe noi ne sărbătoresc fără să-şi dea seama! Ţineţi minte acest vuiet domnilor şi să nu-l uitaţi niciodată!

Gabriel tremură. La un pas lângă el, Anamaya stă în picioare lângă Manco. Este aşa de frumoasă, încât uită de strigăte. Când ea se întoarce pentru a-i căuta privirea îşi zice că da, guvernatorul are dreptate: nu va putea uita niciodată acest moment.

*

Mii şi mii de trupuri se închină în jurul tânărului Inca. De la înălţimea litierei, Anamaya descoperă acest spectacol ciudat. Pe

neaşteptate, străzile, pieţele, terasele unde sunt culturile sacre se transformă într-o marchetărie de trupuri şi de capete. Cuzco, „Buricul pământului” s-a transformat într-o ţesătură de bărbaţi şi femei, asemenea unui *unku* enorm cu motive nemaivăzute. Iar din această ţesătură de oameni, ale căror feţe şi ai căror ochi nu se mai disting, ţâşneşte un vuiet continuu:

— Sapa Inca Manco! Sapa Inca Manco!

— Strigă pentru pace sau pentru război? întreabă Manco cu voce moale.

— Strigă pentru că le eşti Inca.

— Mă vei ajuta?

Anamaya izbucneşte în râs:

— Nu mai eşti băiatul care se teme de hăul prăpastiilor şi de şerpi…

— Ba da. Mă vei ajuta?

Anamaya îşi îndreaptă privirea de la mulţime la Manco. Are dreptate: chipul lui este al unui băiat, iar mulţimea îl impresionează atât de mult încât, în loc să-şi arate bucuria, îşi strânge buzele ca să le împiedice tremurul.

— Te întorci acasă, Manco, la Cuzco, în oraşul în care luni de zile nu ai cunoscut decât fuga şi teama. Astăzi le eşti Inca, asta nu te bucură?

— Nu ştiu, Anamaya! Inima mea ar vrea să strige şi să plângă. Şi nu pot uita că Paullu, fratele meu, este departe de mine…

Privirea lui Manco este mai liniştită:

— Am să-ţi arăt oraşul, palatele strămoşilor mei… adaugă el.

— Am fost aici.

— Credeam că nu ai ajuns niciodată aici, se miră Manco.

— Iartă-mă, Stăpâne, ai dreptate… Dar pietrele capitalei sunt aşa de sacre, încât unele dintre ele au fost transportate la Tumebamba unde am crescut în *acilahuasi,* printre tinerele care îmi vorbeau despre Inima Imperiului… în acea noapte, în acea noapte înfricoşătoare în care s-a stins Huayna Capac, Tatăl tău m-a luat cu el şi m-a purtat peste tot în palatele sale…

— Nu-i oare Tatăl meu cel care te-a ales pentru mine?

Manco îşi pune mâna peste cea a lui Anamaya care tresare uşor. Fără să rostească un cuvânt, tânărul Inca îşi retrage mâna.

*

Strada prin care pătrund în oraş se întinde pe lângă un râu a cărui apă limpede curge printre ziduri desăvârşit construite. Merg în rânduri, doi câte doi prin mulţimea ce vuieşte ca bubuitul a mii

de tobe, deşi strada care se învecinează cu palatul de piatră este largă.

Când incaşii zăresc litiera lui Inca, îşi ridică palmele spre cer în semn de veneraţie şi de ofrandă.

Încet-încet, Gabriel nu se mai teme de nesiguranţa de a fi în necunoscut şi nu mai este întristat de despărţirea de Anamaya. Poate că nu împărtăşeşte extazul ce-l cuprinde pe neclintitul Pizarro, dar se lasă în voia acestei fervori, a acestei credinţe în noul Inca, împreună cu cei care îl înconjoară şi îl protejează. Sute de oameni sunt aproape de ei, înghesuindu-se şi, în acelaşi timp, evitând cu grijă să-i atingă. Nici o vorbă, doar şoapte şi zgomot de paşi.

— Visezi, prietene?

Bartolomeu, ivit pe neaşteptate, i se alătură. Mâna cu degete lipite îi atinge coapsa şi călugărul ridică spre Gabriel nişte ochi veseli, spunându-i:

— Mi se pare că ai făcut ceva drum. Iar temniţa din Sevilla este foarte departe…

— Te înşeli! Este mereu aici, aproape.

De fiecare dată când i se adresează, îl cuprinde un bizar amestec de sentimente faţă de Bartolomeu. Îi apropie o intimitate puternică, un elan aproape irezistibil pare să-l determine să-i mărturisească toate suferinţele sufletului său şi, cu toate acestea, o voce tainică îi şopteşte să nu aibă încredere în el.

Ajung în vasta piaţă a oraşului, piaţă care nu este pardosită cu piatră ca toate străzile, ci cu un nisip fin ce scârţâie sub copitele cailor. În mijlocul ei, străjuieşte o fântână în formă de piatră rotunda de unde izvorăsc pârâiaşe care coboară până la râul ce împarte piaţa în două.

Dinspre râu, de acolo de unde vin, nu există nici o clădire, doar un zid a cărui construcţie a început de curând. De cealaltă parte însă, pot fi zărite faţadele unor palate cum n-au mai văzut în tot Imperiul. Unul dintre ele este construit din marmură străbătută de firişoare roşii, albe şi verzi; poarta mare a palatului, placată cu argint şi alte metale preţioase, este parţial mascată de un masiv turn înalt şi rotund, cu acoperişul în formă conică…

Sub minunatul lintou, pe un tron impecabil cizelat, stă un nobil foarte bătrân care observă nemişcat sosirea spaniolilor. Atitudinea sa este de o nobleţe şi de o indiferenţă care îl

intimidează pe Gabriel. În jurul lui, forfotesc nişte femei îmbrăcate în alb, părând că fac parte dintr-un balet de o graţie emoţionantă. Două dintre ele îi fac vânt cu un evantai din pene strălucitoare, iar altele au grijă de focul ce-i încălzeşte picioarele.

Toată scena îţi dă impresia unei puteri incredibile, iar defilarea coifurilor de oţel şi a cailor reprezintă un detaliu ce nu afectează cu nimic ordinea lumii.

Mulţimea se retrage în linişte din piaţă, atentă să nu se îndepărteze prea mult de ei.

— Dumnezeule!

Gabriel a auzit exclamaţia ce i-a scăpat lui Bartolomeu şi se întoarce spre acesta:

— Ce este?

— Nu vezi? îl întreabă călugărul, arătând spre tronul pe care este aşezat bătrânul Nobil.

Sudoarea se prelinge pe fruntea lui Gabriel şi îi întunecă privirea. Vede totul ca prin ceaţă: doar un nobil bătrân, perfect nemişcat, înconjurat de servitori devotaţi.

— E mort, spune *fray* Bartolomeu.

— Mort?

— E o mumie.

20.

Cuzco, 15 noiembrie 1533.

O *cancha* modestă, situată după drumul ce duce spre sud, cel dinspre Collasuyu, în cartierul Pumachupan – Coada Pumei, foarte aproape de Templul Soarelui, atât de aproape, încât atunci când la Intipampa are loc un ritual se pot auzi vocile preoţilor, trâmbiţele, tobele şi cântecele.

Anamaya păşeşte timid în curtea închisă printr-un zid simplu, fără vreo altă decoraţiune. Clădirile ce înconjoară *cancha* sunt tăcute şi cufundate în întuneric..

Şi totuşi aici este, nu are nici o îndoială.

Un răget o face să tresară şi îşi înăbuşă cu greu ţipătul.

În faţa ei, apare o puma legată cu o sfoară groasă de o bârnă. O priveşte fix, stăpânindu-şi cu greu bătăile inimii.

Animalul face câţiva paşi, continuând s-o privească.

— Şi zi aşa, Prinţeso, ţi-ai uitat prietenii? aude o voce zeflemitoare în spatele ei.

*

Friza de aur de pe zidul de incintă din Templul Soarelui este înaltă de o palmă şi groasă de un deget. Vânjosul Pedro Martin de Moguer o arată micului grup, cu o mândrie de parcă i-ar aparţine.

Vreo şase oameni stau alături de guvernator şi de don Diego de Almagro şi îşi întind gâturile ca să vadă mai bine.

— Moguer, iată ceva ce nu ai adus la Cajamarca!

— Excelenţă, aici plouă cu aur. Răsare din pământ… Abia ce l-am luat de pe ziduri că le-au acoperit din nou!

Moguer şi Martin Bueno au „descoperit” capitala cu câteva luni înainte, atunci când au organizat primele transporturi ale comorii de la Cuzco până în odaia destinată răscumpărării lui Atahualpa din Cajamarca. Astăzi, cu o bucurie de copil, îşi mişcă trupul masiv şi face oficiile de gazdă, în timp ce prin deschizătura în zidul de incintă apare un preot incaş, îmbrăcat cu o tunică lungă cu franjuri. Poartă în braţe o statuie acoperită cu o cuvertură de lână. Gabriel îi surprinde privirea pătrunzătoare şi buzele subţiri pe la colţurile căreia se prelinge sucul verde al

frunzelor de coca. Îl urmează doi războinici înarmaţi cu o lance, o măciucă şi o secure din aur. Doi băieţi cu tunici galbene merg înaintea lor maturând cu evantaie de pene fiecare fir de praf de pe dalele de piatră ce par totuşi de o curăţenie desăvârşită.

Par uimiţi când îi zăresc pe spanioli, dar intră cu demnitate în templu.

— Ce se întâmplă? îl întreabă Pizarro.

— Le întrerupem ceremonia, spune Gabriel.

În spatele lui, aude cum cineva izbucneşte în râs. Juan şi Gonzalo îl privesc dispreţuitori.

— Vedeţi cum ne atenţionează? ricanează Gonzalo. Nu vi se pare că întrerupem slujba de Paşte a Sfântului Ioan?

— Moguer, ştii cum arată interiorul templului? îl întreabă Pizarro, fără să ţină cont de zeflemea.

— Da, monseniore.

Pizarro zâmbeşte:

— În acest caz, să mergem să vedem cum decurg aceste ritualuri…

— Merg şi eu, rosteşte o voce blajină.

Şi Bartolomeu o ia înainte grăbit, fără să mai aştepte acordul guvernatorului.

În spatele porţii trapezoidale, descoperă doi războinici care ţin suliţele încrucişate împiedicându-i să treacă. Armele nu sunt ameninţătoare, totuşi spaniolii ezită pentru o clipă.

În spatele acestora, Gabriel zăreşte un fel de grădină închisă, în mijlocul căreia tronează o piatră în formă de taburet, acoperita cu o carapace de aur. Aici a aşezat preotul statuia.

Apoi îşi dă seama de prezenţa lor. Îi priveşte, apoi se îndreaptă spre ei cu pas lent.

*

— Mă uimeşte fiecare răsărit de soare şi mă tot mir că încă mai sunt viu, spune Piticul.

Anamaya îi zâmbeşte în continuare:

— Mi-ai lipsit, prietene!

— Şi tu, Prinţeso şi tu! Îţi aduci aminte ziua în care nenorocitul acela de preot m-a lăsat singur în creierii munţilor?

— Şi tu te văicăreai cu glas jalnic: „Prinţesă! Prinţesă!”

— Nu ţi-ar fi păsat dacă aş fi murit!

— Nu spune prostii! se amuză Anamaya. M-am gândit de atâtea ori la tine…

Priveşte camera în care s-a refugiat. Deşi sărăcăcioasă pe

dinafară, interiorul ei este confortabil, cu paturi şi cuverturi moi de pene sau din lână. În nişele din pereţi sunt aranjate figurine de piatră, care întruchipează animale: pume, condori, şerpi.

— Nu o duci rău pentru un nenorocit…

— Sunt paznic al pumei, o meserie pe care nici un incaş întreg la minte nu ar face-o şi primesc şi-o recompensă pentru asta.

Piticul este îmbrăcat într-una din lungile sale tunici roşii, cu franjuri ce mătură pământul. Nu stă o clipă locului şi execută neîncetat un fel de dans bizar în jurul lui Anamaya.

— Şi cum ai ajuns să obţii această funcţie importantă?

— Nu ţi-au spus?

— Doar că trăieşti…

— Trăiam, e un fel de a spune… Când am intrat în oraş cu Mumia stăpânului meu, Huayna Capac, ca să-mi fac mai mult curaj, m-am pus în fruntea cortegiului şi am început să ţip şi să dansez: „Iată-mă, sunt Chimbu, fiul marelui Huayna Capac! Loc! Faceţi loc!” Degeaba: mai marii locului au tăbărât pe mine să mă facă bucăţi. „Avorton! Pitic! strigau ei, cum a putut Soarele să-l ia pe Stăpânul şi Tatăl nostru care ne iubea şi ne făcea numai bine şi să se lase în seama unei creaturi atât de respingătoare ca tine…” Şi mă insultau, mă scuipau, mă băteau cumplit în ciuda implorărilor şi lacrimilor mele. Din fericire pentru mine, cei din cortegiu mi-au luat apărarea şi au obţinut pentru mine dreptul de a sta împreună cu ceilalţi prizonieri…

Chipul Piticului se întristează în momentul în care evocă această amintire.

— Ai auzit de închisoarea Sanca Cancha?

— Nu.

— E o privelişte care vine direct dintr-un coşmar de pe Celălalt Tărâm. O subterană plină de labirinturi, înzestrată cu porţi şi unghere. Pereţii au ţepi de silex şi mai ales…

— Mai ales?

— În închisoare nu există paznici, doar tigri, lei, urşi, năpârci şi şerpi de tot felul… Am stat trei zile. Trei zile de urlete şi de groază, trei zile de plâns, trei zile în care am fost aşa de aproape de moarte, încât ne credeam deja morţi… dar am supravieţuit.

— Şi v-au eliberat.

Piticul clatină din cap:

— Dintre toate acest grozăvii, e singura de care mă pot bucura. Am fost de mai multe ori ca şi mort, dar viaţa asta mi-e mai dragă decât toate celelalte…

Cât durează povestea Piticului, Anamaya rămâne înmărmurită, fascinată, împărtăşind teribila călătorie a Piticului.

— Şi de atunci? şopteşte ea.

— Am rămas alături de cei doi fraţi, Manco şi Paullu şi am fost în slujba lor, asta-i tot.

— Serviciu?

— Da, servicii, spune Piticul plin de o mândrie care te amuză. L-am ascuns aici pe Manco înainte de a putea să plece din oraş. Şi mi-am riscat pielea mea nenorocită, ca să-i pot trimite mesaje lui Paullu atunci când era închis…

— Paullu în închisoare!

— Şi nu pentru fapte de arme, ţi-o garantez! Numai fiindcă se apropiase prea mult de una dintre concubinele preferate ale lui Huascar… La venirea celor din Nord, a pretins cu viclenie că a fost persecutat din cauza simpatiei faţă de aceştia. L-au eliberat cam neîncrezători, dar a avut prudenţa să nu mai aştepte să se răzgândească şi s-a retras pentru o vreme pe malul lacului Titicaca…

Anamaya cade pe gânduri. Îşi aduce aminte de cei doi tineri pe care i-a ajutat cu prilejul *huarachiku-lui.* Astăzi unul din ei este Sapa Inca, iar celălalt – un fugar:

— Manco mi-a vorbit cu afecţiune despre line. El mi-a spus cum să te găsesc.

— Şi de el mă tem. Cine ştie cum o să se comporte, de vreme ce a ajuns Inca?

— Nu te nelinişti, prietene! Ai uitat că noi trebuie să veghem unul asupra celuilalt?

— Prinţesă, dacă aş fi uitat-o, un personaj important ar fi avut grijă să mi-o reamintească numai privindu-mă…

— Cine?

Piticul se postează în faţa lui Anamaya, ridicându-şi ochii rotunzi către ea.

— Să nu-mi spui, Prinţesă, că nu ştii!

*

Gabriel se uită la bărbatul cu gura înverzită care se apropie aşa de mult de grupul de spanioli, încât ar putea să-i atingă:

— Mă numesc Villa Oma, sunt marele preot al Marelui Templu al Soarelui – *Coricancha* creat de Strămoşul nostru, Manco Capac. Aici nu sunt admişi străinii…

Gabriel traduce.

— Spune-i că am venit să-i protejăm, pe el şi pe ai lui, de

crimele celor din Nord… replică Pizarro cu un gest liniştitor.

— Şi mai spune-le că am venit să le arătăm pe adevăratul Dumnezeu şi să oprim ritualurile lor păgâne, adaugă Gonzalo.

— Asta, prietene ar trebui să-o lăsaţi în grija oamenilor lui Dumnezeu, intervine *fray* Bartolomeu.

În timp ce tălmăceşte spusele guvernatorului, Gabriel nu-şi poate reţine un zâmbet.

Preotul însă nu se linişteşte deloc. De la înălţimea trupului său slab, le barează drumul întinzându-şi braţele asemenea unui Hristos incaş.

— Cum îndrăzniţi să pătrundeţi aici, câtă vreme cel care vrea să o facă trebuie să postească mai întâi un an întreg, să între descălţat şi purtând pe umeri o povară?

— Spune-i individului ăstuia cu pene că am postit încă şi mai mult, iar umerii noştri sunt îngreunaţi, foarte îngreunaţi… Cât despre cizmele noastre… se enervează Gonzalo, care îşi scoate o cizmă şi i-o flutură prin faţa ochilor, în timp ce grupul de spanioli începe să râdă.

— Vedeţi, *fray* Bartolomeu! Avem cel mai mare respect pentru obiceiurile acestor… Pe când se înălţă, din cizmă îi cade o piatră şi schimonoselile sale stârnesc râsetele celorlalţi: … Barbari. Şi dacă vom lăsa chestiunile despre Dumnezeu în seama oamenilor Lui, vom trata cele omeneşti ca… oameni ce suntem.

Îl dă la o parte pe Villa Oma cu dosul palmei şi intră în templu.

Micul grup de spanioli îl urmează până în mijlocul patio-ului. Prin deschizăturile din zidurile clădirilor înălţate de jur împrejur, se văd umbrele strălucitoare ale unui chenar de plăci de aur, montate în partea superioară a pereţilor ce împrejmuiesc patio-ul într-un fel de coroană de aur.

În ziduri, sunt săpate patru nişe asemănătoare unor tabernacule, tăiate cu muluri de o fineţe deosebită şi al căror interior este acoperit cu un strat de aur. Guvernatorul se îndreaptă spre Villa Oma:

— Am auzit zvonuri despre ameninţările îndreptate asupra templelor şi palatelor voastre. În alte oraşe am fost noi înşine martori ai distrugerilor de care sunt în stare duşmanii voştri. Noi am venit cu pace!

Preotul sever îşi mijeşte ochii.

Îi priveşte în tăcere, apoi cuvintele lui îi răsună în curtea interioară:

— Nu vă cred.

Pizarro nici nu clipeşte, în timp ce Gabriel traduce spusele preotului. Zâmbeşte:

— Asigură-l că îi vom câştiga încrederea. Între timp şi pentru a garanta protecţia lui şi a templului, să mergem în recunoaştere. Don Diego?

Singurul ochi al lui Almagro străluceşte la vederea tuturor bogăţiilor ascunse în incintă.

— Contez pe autoritatea voastră pentru a împărţi cu mine grija că nici un obiect din acest Templu nu se va pierde înainte să ajungă la *quint*-ul regal.

Almagro aprobă printr-un mormăit. Spaniolii se îndreaptă spre poarta clădirii din faţă. Villa Oma, rămas în urma lor, îşi ridică braţele strigând:

— O, tu, Soare Atotputernic, arată-le adevărata ta putere!

De fiecare parte se află mumii asemănătoare celei pe care tocmai au văzut-o nu de mult în piaţă, aşezate pe tronurile lor într-o atitudine demnă, de parcă ar fi nişte fiinţe vii. Sunt îmbrăcate cu o tunică din lână fină, ţesută cu paiete de aur şi pietre preţioase. Ciucurele imperial le atârnă pe frunte. La fel şi penele colorate. În urechi, au discuri de aur. Doar uneia dintre ele îi lipseşte vârful nasului – o ciudăţenie care îi face să se prăpădească de râs pe cei doi fraţi mai tineri ai lui Pizarro.

Trec dintr-o clădire în alta şi fac astfel turul patioului descoperind o încăpere placată cu argint şi care este închinată lunii, unde Moguer se abţine să o invoce pe Venus, apoi o altă clădire ale cărei ziduri sunt acoperite cu obişnuitele plăci de aur, însă exista şi un curcubeu ce îşi întinde culorile de la un zid la altul.

Şi-au început vizita cuprinşi de un soi de entuziasm, de parcă ar fi o gaşcă de puştani plecaţi după femei şi băutură. Dar, de la o clădire la alta, tăcerea devine tot mai apăsătoare.

După ce au terminat de inspectat cele şase clădiri şi ajung iar în patio, preotul şi însoţitorii lui dispăruseră. Moguer tace. Singurul ochi al lui Almagro este ciudat de strălucitor. Fraţii guvernatorului sunt, până una, alta, calmi.

Printr-o deschizătură dinspre răsărit descoperă că incinta templului depăşeşte tot ceea ce îşi imaginaseră ei vreodată. Corpuri de clădiri, adăpostind servitori care îşi ascund faţa când îi văd venind, sunt pline cu provizii ce le-ar permite să reziste săptămâni bune unui asediu.

Gabriel îşi simte inima grea când vede toate aceste frumuseţi

din jur şi când observă privirile lacome ale camarazilor lui.

— Când am venit prima oară am auzit o poveste… spune deodată Moguer.

— Ei bine? îl întreabă Pizarro nerăbdător.

Însă Moguer nu îi răspunde şi nici unuia nu-i trece prin minte să-l întrebe despre ce poveste este vorba.

Fără să-şi dea seama, au intrat în grădina de aur.

*

Piticul povesteşte întruna cu vocea lui dogită şi lipsita de inflexiuni.

— De îndată ce s-a zvonit că străinii sunt aproape, Manco mi-a trimis veste la Yucay, unde locuiam pe atunci. Oamenii lui m-au adus până la Chinche. Când m-am văzut singur cu el, pe terasele de dinaintea *collca-urior,* de faţă cu nesuferitul ăla de preot, am crezut că s-au înţeles în taină şi că le-a venit vreuna din ideile lor sângeroase…

— Manco şi Villa Oma? se miră Anamaya.

— Ciudat, nu? Pe moment nu mi-am dat seama că vremurile s-au schimbat. Eram prea ocupat ca să-mi scap pielea. Din fericire pentru mine, altceva aveau ei în cap.

Anamaya surâde în faţa irezistibilului amestec de angoasă şi haz ce caracterizează povestea Piticului:

— De vreme ce eşti aici şi îmi povesteşti…

— Râzi tu, râzi, Prinţesă!

— Voiau să mă ocup de nobilul tău soţ, fratele-geamăn.

— Tu?

Exclamaţia a ţâşnit de pe buzele lui Anamaya, fără să aibă timp să şi-o stăpânească.

— Asta le-am spus şi eu, dar nu m-au ascultat. Mi-au spus că străinii, în lăcomia lor, vor strânge tot aurul pe care îl vor găsi. Nu asta îi preocupa: există atâta aur, încât nici mulţimi nesfârşite de străini nu l-ar epuiza. Dar Fratele-Geamăn care se afla la Coricancha nu trebuia pângărit de mâinile lor spurcate.

Anamaya este copleşită de o tulburare ce îi aduce în tot corpul un val de căldură şi apoi un val de gheaţă:

— E aici?

Piticul o priveşte grav:

— Crezi că aş face imprudenţa să o ţin la mine chiar dacă sunt păzit de o puma? O să mergem la noapte, Fratele-Geamăn te aşteaptă!

*

Grădina este cu totul şi cu totul din aur: flori şi iarbă, copaci şi animale, mici sau mari, domestice sau sălbatice. Pe sol se târăsc şopârle şi şerpi de aur, iar în aer, suspendate de fire invizibile, plutesc fluturi şi păsări tot de aur.

O terasă care reprezintă un câmp de porumb, iar alături un altul cultivat cu gramineele acelea pe care incaşii le numesc *quinua.* Sunt lame de aur şi fântâni din aur pe unde curge o apă din argint. Legumele, pomii fructiferi sunt de aur sau argint şi chiar şi vreascurile pentru foc sunt de aur.

Guvernatorul a rămas cu gura căscată:

— Să nu vă atingeţi de nimic, îngăimă cu gura uscată.

— Povestea spune că există o statuie cu totul şi cu totul din aur, copie exactă a acelor mumii pe care le-am văzut. Nu se află o alta mai frumoasă şi mai mare şi nu este goală pe dinăuntru ca restul, ci este toată din aur, spune în cele din urmă Moguer.

— Cât de mare? îl întreabă Almagro.

— Cam de înălţimea unui om, după câte mi s-a spus.

— Şi greutatea?

— Mai mult ca sigur că depăşeşte câteva sute de livre.

Nici unuia nu-i trece prin gând să-l ironizeze pe Moguer.

Pe tăcute, fiecare preschimbă în pesos imaginea statuii visate pe care, cu fiecare nouă relatare, legenda o va face şi mai mare.

— Unde se află? îl întreabă Almagro.

Moguer schiţează un gest de neputinţă.

— Trebuie să o găsim, spune Gonzalo.

Iar Juan aprobă cu ochi strălucitori.

— Statuia asta despre care vorbeai are şi un nume? întreabă Gabriel.

— Asta am ţinut minte, declară Moguer cu mândrie. Are un nume ciudat care înseamnă fratele-geamăn.

Gonzalo îl priveşte pe furiş pe Gabriel.

În timp ce ies din grădină, iar camarazii lui sunt cu totul stăpâniţi de o lume de aur, o lume ce aparţine unor basme încă şi mai greu de crezut decât cele care le-au bântuit vreodată fantezia, Gabriel îşi aminteşte cuvintele lui Anamaya şi are certitudinea că nu va trebui să rostească niciodată aceste cuvinte.

Îi spusese că este soţia fratelui-geamăn.

În mintea lui buimacă, nu-şi poate da seama ce poate să însemne asta pentru incaşi.

Dar de acum înainte ştie ce vrea să însemne asta pentru ai

săi.

21.

Cuzco, noaptea de 15 noiembrie 1533.

Cuzco nu doarme.

Cuzco nu doarme niciodată.

Activitatea necesară pentru existenţa Imperiului nu se opreşte, fie că este vorba despre tinerele ţesătoare din *acilahuasi* ori de munca sculptorilor, a aurarilor şi a preoţilor, ori cea a tuturor *panaca* ce veghează încontinuu în slujba suveranilor morţi pe care îi hrănesc, îi celebrează şi le primesc spusele care, deşi vin de pe Celălalt Tărâm, continuă să influenţeze mersul acestei lumi.

În turnurile pătrate ale cetăţii Sacsayhuaman se schimbă garda. Iar cei din turnul rotund din Mayocmarka sunt cu toţii pregătiţi, ca, de altfel, de fiecare dată când este anunţată vizita lui Inca.

Dar noaptea asta e plină de şoapte, atât în casele modeste cât şi în palate, iar apele râului Huatanay poartă secrete înfricoşătoare.

În palatele lor, mumiile dorm cu ochii deschişi.

Mumiile ştiu ceea ce ignoră cei care sunt în viaţă.

*

Piticul aleargă înaintea lui Anamaya şi o conduce pe străduţe cu pavajul alunecos din cauza ploii fine ce cade fără încetare şi a cărei umezeală îi pătrunde prin *anaco.*

La cel mai mic zgomot, se opreşte sau o împinge la adăpostul porţilor trapezoidale din zid. Trec pe deasupra unui pod peste râul Huatanay, merg apoi pe străduţe atât de întunecoase, încât Anamaya are impresia că se află într-o prăpastie căscată în chiar centrul unei *huaca.*

Ajunsă, în sfârşit, la capătul drumului, încearcă să-şi imagineze în ce parte a corpului pumei se află. Tot ceea ce ştie este că, pe măsură ce înaintează, încep să urce şi că, din când în când, zăreşte luminile ce sclipesc sus, în turnurile cetăţii Sacsayhuaman, aşadar, se îndreaptă spre capul pumei.

În cele din urmă, după o pantă abruptă, descoperă gâfâind o esplanadă largă, acoperită cu acelaşi nisip ca şi Aucaypata. În depărtare, lipit parcă de un deal, se vede aliniamentul nişelor din zidul unui palat. În faţa ei, strălucesc luminile oraşului, iar pe văile muntelui, torţe şi focuri.

— Unde suntem? Îl întreabă pe Pitic.

— Collcampata, Prinţesă.

Un singur cuvânt şi face ca inima ei să fremete. Este unul dintre cele mai mari cartiere din Cuzco, aflat chiar sub Sacsayhuaman, acolo unde Chinta Panaca, descendenţii lui Manco Capac, venerează memoria întemeietorului dinastiei incase.

— Şi acum?

Piticul nu-i răspunde. O ia de mână şi o conduce spre zidul palatului. Nişele sunt goale – statuile de aur care le împodobeau fuseseră, cu siguranţă, o pradă uşoară pentru străini, chiar de la prima lor vizită. Acolo unde se găsea eleganta friză de aur, n-a mai rămas decât ruina orificiilor pentru suporţi. Şi totuşi, în bezna umedă, locul acesta nu a pierdut nimic din puterea sa. Zidurile aliniate în pantă creează o impresie de grandios, subliniată şi de tăietura desăvârşită a pietrelor.

Merg de-a lungul zidului apoi cotesc. Aici palatul pare că intră în deal, în vreme ce la adăpostul luminilor oraşului se pare că, pe neaşteptate, umbra domină totul. Îşi continuă drumul de-a lungul peretelui, se fac una cu piatra neagră, se strecoară în fiecare deschizătură.

Când ajung la cea de a treia, Piticul se lipeşte de perete şi apasă cu toată puterea. Încet zidul se răsuceşte fără zgomot.

Vălul ce acoperea ochii lui Anamaya dispare.

*

Don Francisco a dat ordinele în piaţa cea mare a oraşului. El va locui în palatul situat la nord, de-a lungul râului şi a cărui sufragerie este aşa de mare, încât ar putea intra fără efort cam şaizeci de călăreţi ca să joace *„a canas”.* Gonzalo şi Juan vor avea palatul vecin. Soto va sta în cel care se află în partea opusă a pieţei şi ale cărui ziduri sunt împodobite cu şerpi de piatră.

— Vom instala corturi, spune guvernatorul.

Gabriel îl priveşte năucit cum arată spre clădiri.

— Vreau să fim cu toţii cu ochii în patru şi nu vreau dezordine. Nu vreau să intre cineva în case fără ordinul meu. Vreau pace cu tânărul ăsta.

— Tânărul?

— Manco. Inca. Pentru binele nostru vreau să aibă încredere în noi. Almagro, Soto, fraţii mei... vor avea cu toţii ceea ce îşi doresc. Dar nici unul din ei nu înţelege că suntem aici şi că trebuie să rămânem şi că abia acum ne paşte cel mai mare pericol. Dacă o lăsăm mai moale cu disciplina, dacă le permit să jefuiască suntem morţi. Mâine mă voi întâlni cu acel tânăr. Împreună, vom organiza o expediţie împotriva Armatei din Nord.

Lui Pizarro îi strălucesc ochii şi Gabriel simte acel amestec de calm şi de entuziasm ce îl caracterizează în momentele grele. Ordonă căpitanilor şi curând Gabriel vede cum se ridică o pădurice de corturi.

— Şi apoi? îl întreabă.

Pizarro îl priveşte zâmbind ironic:

— Nu pune întrebări al căror răspuns nu vrei să-l auzi.

Gabriel dă să plece, însă Pizarro îl reţine punându-şi mâna uscată şi slabă pe umărul lui:

— Trebuie să-ţi spun ceva, îi zice el.

*

Pasajul este suficient de larg pentru a se putea înainta fără efort. Se ajunge aici după ce a fost urcată o scară cu trepte, unde trebuie să fii atent ca pasul următor să nu te ducă într-un abis pe care întunericul din ce în ce mai intens îl face înfricoşător.

Se spune că Tupac Inca Yupanqui a ordonat să se sape un tunel în deal până la fortăreaţa Sacsayhuaman care pe atunci era în construcţie.

Anamaya aude vocea stinsă a Piticului, sufocată de negura umedă ale cărei picături suspendate în aer i se preling pe faţă.

Drumul coteşte, iar în apropiere observă o lumină palidă ce tremură îndărătul unei tapiserii. Piticul o conduce pe Anamaya până în prima încăpere, apoi dispare.

Camera este rotundă, fără nişe, iar pereţii cu un finisaj sărăcăcios sunt luminaţi doar de o singură torţă. Pardoseala este goală, nu sunt nici paturi, nici cuverturi.

Doar un taburet modest din lemn, lucrat simplu şi fără cizelare.

Pe acest taburet este aşezat fratele-geamăn.

Se cutremură şi trebuie să închidă ochii, ca să nu se prăbuşească.

Întinde mâinile spre el fără să-l atingă, îşi deschide braţele şi

şopteşte ceva nedesluşit.

Când îi redeschide, Piticul dispăruse, iar încăperea era cufundată în întuneric.

A rămas o umbră, deloc înfricoşătoare, o umbră în mijlocul căreia trupul de aur al Fratelui-Geamăn străluceşte liniştit şi etern ca un soare în noapte.

I se pare că pe ziduri se mişcă umbre cunoscute… Pot fi animale din junglă sau armate ce se luptă, sau pietre de praştie care ţâşnesc asemenea unor fulgere, sau nişte securi ce se ridică şi lovesc.

Încet-încet, toată această agitaţie se linişteşte, o dată cu bătăile inimii ei şi se simte copleşită de o pace minunată care o toropeşte, o face să alunece pe podea, la picioarele celui pe care trebuie să-l urmeze şi să-l protejeze atâta timp cât va trăi pe faţa pământului.

— Eşti aici.

Să se fi auzit, oare, sub cupolă vocea cuiva? Să fie şoaptele nedesluşite pe care le rosteşte încontinuu? Nu are importanţă, în sfârşit, îl aude, pe el, pe cel despre care a crezut că a părăsit-o.

— Eşti mai puternică decât pacea, mai puternică decât însuşi războiul. Vii dintr-un timp de dinainte de Inca şi ai străbătut deşerturi şi ape ca să ajungi la mine. Tot ce te călăuzeşte poartă pecetea nopţii.

Se face linişte şi nu mai simte nici frigul, nici căldura, nici umiditatea, nici uscăciunea. Se află în centrul universului, în punctul de confluenţă al tuturor lumilor şi se simte minunat.

— Cuvintele mele sunt dintotdeauna. Nu poţi uita nimic.

Vocea se strecoară până la ea prin piatră şi prin aer, când abia şoptită, când limpede, ca vuietul unei scoici. Dar se transformă într-un murmur imperceptibil atunci când pronunţă cuvintele pe care, fără să o mărturisească, le aşteaptă.

— Ai încredere în puma!

Nu apucă să se bucure de tihna ce o împresoară şi îi destinde fiecare parte a trupului.

Se face o lumină orbitoare.

Anamaya ţipă.

*

— Pe care îl vrei? îl întreabă Pizarro pe Gabriel, arătând spre palatele ale căror ziduri puternice se aliniază de-a lungul străzii.

— Nici unul. Voi sta în cort.

— Nu încetezi să mă uimeşti, fiule! Dumnezeu te-a alungat din

Spania, iar aici nu ai venit pentru aur… râde Pizarro încetişor.

— Credeam că vreau acelaşi lucru ca şi domnia-voastră, don Francisco…

— Numai Dumnezeu şi Preasfânta Fecioară mai ştiu ce vreau. Uneori, mi se întâmplă să mă întreb şi eu…

Cizmele răsună pe pavaj. Se aude plânsul unui copil undeva, în noapte şi susurul duios al apei.

— Don Francisco, voiaţi să-mi cereţi ceva?

— Să-ţi cer ceva?

Guvernatorul pare că se trezeşte din visare:

— A, da, fiule, voiam să-ţi cer ceva… ceva important.

Gabriel îşi ţine respiraţia.

— Nu-i nici un secret că fata aceea, fata aceea cu ochii albaştri ţi-a poposit în aşternut. Bagă de seamă că nu ţi-o reproşez, incasele aste fac să-i clocotească sângele chiar şi unui moşneag ca mine…

Gabriel simte cum inima i se zbate cu putere în piept, iar gura i se usucă. Pizarro se preface că nu a observat tulburarea tânărului.

— Tânărul, din motive pe care nu le cunosc, pare că o preţuieşte foarte mult. N-am idee ce vrea de la ea – să-i fie una dintre soţii ori concubină imperială, ori o nouă preoteasă a cultului său… Mă ştii că drăcoveniile astea nu mă interesează, dar, cum zice Ecleziastul, toate la timpul lor. Pe scurt…

Pizarro se întrerupe şi aruncă o ocheadă rapidă spre Gabriel care nu-şi. Mai poate stăpâni tremurul.

— Pe scurt, fiule, mi se pare că dintre toate femeile ai ales-o taman pe cea pe care nu trebuia.

— Am ales-o pe cea pe care o iubesc, don Francisco.

Cuvintele i-au ţâşnit de pe buze şi Gabriel le regretă, de îndată ce le-a rostit. „Să iubeşti”… oare ce o fi însemnând asta pentru guvernator?

— Ai mai iubit şi înainte, de poţi folosi cu atâta uşurinţă acest cuvânt?

— Nu, don Francisco, n-am mai iubit şi acesta este motivul pentru care înţeleg acum să…

— Prin urmare, este ceva serios…

Vocea lui Pizarro este lipsită de orice ironie, exista mai curând un fel de tristeţe neaşteptată:

— Şi cu toate acestea, Gabriel, va trebui să-i pui capăt… sau în orice caz să fii extrem de prudent, ca să nu-i creezi nici o

problemă în relaţiile mele cu tânărul Inca. Înţelegi?

Gabriel nu îi răspunde. Simte mâna lui Pizarro încleştându-i braţul şi încleştarea puternică îl doare.

— Înţelegi, fiule?

— Mă străduiesc.

— Străduieşte-te din răsputeri! Şi ca să te fac să uiţi de această grijă…

— Mi-aţi găsit altă femeie? izbucneşte zeflemeaua de pe buzele lui Gabriel.

— Mai mult decât atât, fiule! O misiune!

— Care?

— Găseşte-mi statuia acelui Frate-Geamăn de care se face atâta caz. Mi-ar plăcea mult să o văd.

Gabriel speră ca guvernatorul să nu observe paloarea ce-i cuprinde brusc obrajii.

*

Torţa luminează faţa lui Manco.

Se apropie de Anamaya şi o priveşte în tăcere.

Anamaya respiră greu, pradă unei mânii pe care încearcă disperată să şi-o stăpânească.

— Îmi vorbea Tatăl tău, îi spune simplu.

— Îmi pare rău.

O înduioşează modestia şi sinceritatea acestor cuvinte..

— Nu-mi mai vorbise în ultima vreme… de la Marea Bătălie. Se adunase atâta singurătate în mine…

— L-ai regăsit?

— Nu m-a părăsit niciodată. Datoria mea este să-l păzesc. Uneori, mi se pare că nu-mi vorbeşte decât pentru a-mi reaminti ceea ce mi-a spus deja, ca şi cum aş fi tot fetiţa care învaţă în *acilahuasi* cum trebuie să se poarte.

— Ţi-a vorbit despre mine?

Vocea lui Manco este de o naivitate înduioşătoare. Şi el este un copil care vrea să fie liniştit.

— Ţi-am spus-o: te-a ales de mult, ca să fii primul nod al vremurilor ce vor veni. Tot ce se împlineşte acum a fost statornicit dinainte: totul se înscrie în ordinea lumii aşa cum mi-a transmis-o Tatăl tău. Nu trebuie să-ţi fie frică. Trebuie să mergi înainte cu încredere, călăuzit de puterea ta şi de cea a Soarelui, ca în ziua de *huarachiku.*

— Nu-mi pot stăpâni frica.

— Frica ta nu înseamnă nimic. E o iluzie. Tatăl tău nu mi-a

vorbit despre ea şi nici eu nu le-am pomenit nimic Nobililor atunci când te-au ales. Oare îi era frică Tatălui tău? Şi mai înainte, lui Tupac Inca Yupanqui sau lui Pachacutec? Poate…

— Şi Manco Capac?

Numele întemeietorului dinastiei o determină să tacă. Ştie că Manco se inspiră mult din faptele acestuia.

— Vino, spune el.

Înainte de a-l părăsi, Anamaya îşi întinde palmele drept ofrandă Fratelui-Geamăn:

— Trebuie să mă întorc, să aduc *chicha* şi porumb şi coca…

— Piticul l-a hrănit şi i-a dat să bea în repetate rânduri, aşa cum se cuvine. Dar ai dreptate, are nevoie de tine.

Ies repede din pasaj. Manco face astfel încât zidul să se întoarcă, doar apăsându-şi palmele pe el. Sunt afară, într-o beznă poate şi mai profundă decât cea din care tocmai au ieşit.

Pe esplanada din Colcampata, Manco o ia de braţ pe Anamaya. O conduce până la marginea parapetului de piatră înălţat deasupra văii şi a oraşului. Întunericul deplin este luminat când şi când de strălucirea lunii şi a stelelor ce-i dezvăluie pe *Apu,* munţii puternici.

— De pe muntele acesta, Huanacauri, au venit Manco Capac, strămoşul meu şi Mama Occlo. Făcuseră un drum lung de la începutul lumii şi porniseră dinspre lacul Titicaca, acolo unde zeul Viracocha a creat lumea din adâncuri. Au văzut această vale bogată, largă şi fertilă… Manco se întrerupe şi o priveşte pe Anamaya: Ai dreptate, poate că-i era şi lui frică, dar nu asta este important. Avea motive să se teamă: călătoria obositoare, certitudinea destinului său pe care numai el îl cunoştea, îndoiala însăşi, acest duşman îngrozitor ce te roade pe dinăuntru şi te lasă stors de puteri fără să fi luptat. Legenda nu pomeneşte nimic despre temerile pe care Manco Capac a trebuit să le depăşească pentru a-şi lua săpăliga de aur, *taclla* şi pentru a săpa acest pământ pentru prima oară. Legenda n-o spune şi totuşi, ceva…

Din când în când, norii negri se risipesc şi dezvăluie o parte din splendoarea marelui fluviu înstelat. Atunci, într-o clipă, lumina cerului se armonizează cu aceea a pământului şi lumea devine desăvârşită. Apoi este de ajuns o briză de vânt umed şi noaptea se închide rece, ostilă, neliniştitoare.

— Povestea spune că îl însoţea Mama Occlo şi că a întemeiat Imperiul cu ajutorul unei femei…

Brusc, Anamaya înţelege sensul cuvintelor lui Manco şi îşi reproşează încetineala cu care şi-a dat seama:

— Manco, ţi-am fost alături ori de câte ori am putut şi o voi face mereu, ştii prea bine.

— Nu despre asta e vorba.

— Ai nevoie de încă o soţie? Nu se poate: nu sunt de viţă nobilă. Ai nevoie de o altă concubină în aşternut? Există alte zeci şi pot să te asigur că în acest domeniu cunoştinţele mele sunt modeste…

— Anamaya, ştiu asta, mi-ai spus-o şi nu vreau să te mint cu vorbe dulci. Cred totuşi că nu ai vorbi aşa dacă…

— Dacă?

— … Dacă inima ta nu ar aparţine unui alt bărbat.

Liniştea nopţii îi învăluie. Anamaya respiră încet, încercând să alunge teama ce a cuprins-o atunci când observă furia stăpânită a celui care a fost un băieţandru de care a avut grijă şi acum el este Inca.

— Este adevărat, iubesc pe unul dintre ei, rosteşte ea în cele din urmă.

— Un străin.

— Da.

Manco şi-a retras de mult mâna de pe mâna ei. Totuşi, o mai simte încă, de parcă ar fi intrat în propria suflare. Respiră greu. În întuneric îi vede profilul de pasăre de pradă gata să atace, să zgârie…

— Venirea lui mi-a anunţat-o mai de mult Tatăl tău…

— Ah!

Exclamaţia furioasă a ţâşnit de pe buzele lui Manco, iar mâna lui a lovit cu putere parapetul.

— Manco!

Lui Anamaya îi tremură glasul de indignare:

— Ştii că nu sunt capabil să mint. Crezi că aş avea îndrăzneala necuviincioasă de a invoca numele Tatălui Tău, Huayna Capac, pentru a ascunde nu ştiu ce iubire dezonorantă?

— Nu. Doar…

Furia lui Manco a trecut la fel de repede ca o furtună. Nu a mai rămas decât o nesfârşită şi emoţionantă tristeţe.

— Tatăl tău mi-a spus să aştept venirea pumei. Iar acest bărbat este puma.

— Este un străin. Un străin nu poate fi puma.

— Manco şi pentru mine este la fel de ciudat. Şi totuşi, aşa

este. În inima mea am încercat totul ca să mă conving de contrariu: Şi de fiecare dată când mă îndepărtam, Tatăl tău îmi vorbea şi mă forţa să am încredere în puma.

Manco nu îi răspunde.

— Manco, străinul ăsta este bun şi generos… L-ai văzut, vorbeşte deja limba noastră, nu-i ca toţi ceilalţi, nu iubeşte aurul… Şi pe urmă, vrea sincer să ne ajute, o ştiu – am fost de faţă când…

Manco lasă tăcerea să absoarbă prin umiditate lista calităţilor deosebite ale lui Gabriel. Anamaya se simte ca o neghioabă şi tace.

— Şi acum? întreabă Manco.

— Acum?

— Da.

— Da, acum, de vreme ce unirea cu Inca nu este demnă de tine şi preferi o puma venită de nu ştiu unde…

— Manco, furia îţi face la fel de rău ca şi teama. E chiar mai rea…

— Ştii, îi vorbesc adesea, ca unei duşmance obişnuite şi îi cer să mă lase în pace. Ca un copil am crezut că, dacă voi deveni Sapa Inca, aş putea să mă vindec… Acum ştiu că nu înseamnă nimic.

Din întuneric răzbate râsul lui mohorât:

— Nu ai cum să-i aparţii, spune el.

— Ştiu.

— Eşti soţia fratelui-geamăn, eşti *Coya Camaquen* şi nu poţi fi soţia altuia, de ar fi el străin sau incaş, pumă sau condor…

— Ştiu, Manco! Nu eu mi-am cerut destinul ăsta, dar îl accept.

Ultimele cuvinte le rosteşte, în pofida voinţei sale, cu glas răguşit. Chipul mamei ei întors către ea, care nu-i mai spune vorbele acelea de o blândeţe nesfârşită ce-i încălzeau inima, chipul acela a privit-o o clipă şi şi-a reamintit întreaga suferinţă. Îşi revine şi spune cu mândrie:

— Am fost alături de Tatăl tău şi am stat în preajma lui Atahualpa. Te-am salvat de şarpe şi ai devenit Inca prin vocea mea… Ce alte dovezi mai trebuie să-ţi aduc pentru a-mi dovedi loialitatea?

— Am încredere în tine, Anamaya, rosteşte Manco acum cu glas liniştit. Nu mă îndoiesc de tine şi cunosc drumul pe care l-ai făcut. Îţi sunt recunoscător, atât eu cât şi ceilalţi. Mai mult, avem nevoie de tine pentru vremurile ce vor veni…

— Ceea ce este trebuie să fie.

— Ceea ce este trebuie să fie.

Manco repetă spusele lui Anamaya şi ordinea domneşte din nou în lume. Întinde mâna ca să i-o pună iarăşi pe braţ, într-un gest pe care l-a repetat şi pe care acum îl evită. Suferinţa sa are acum un nume: ceea ce este trebuie să fie, dar ceea ce nu trebuie să fie nu va fi – şi asta este o cruzime.

22.

Cuzco, sfârşitul lunii noiembrie, 1533.

Singura poartă a *acilahuasi* dă spre piaţa Aucaypata. Clădirile sale se îngrămădesc între Hatun Cancha, unde spaniolii încep să-şi instaleze tabăra şi cele ale palatului Amaru Cancha, pe care guvernatorul i l-a încredinţat căpitanului de Soto.

La sosirea străinilor, cei douăzeci de paznici care vegheau asupra Casei Fecioarelor şi-au luat tălpăşiţa. Din loialitate sau neputinţă, a mai rămas unul singur, un orb. Anamaya îl strigă:

— Lasă-mă să trec, moşule! Nu sunt un bărbos venit să-şi lepede sămânţa într-o fecioară ori soţie a Soarelui!

— N-ar trebui să glumeşti cu lucrurile astea. În ziua în care se vor întâmpla astfel de lucruri… mormăie bătrânul.

— Vei fi aici ca să ne aperi!

Face un gest de oboseală sau de neputinţă şi îşi ridică ochii albi spre soarele pe care nu-l vede.

Anamaya merge pe străduţa de-a lungul căreia sunt înşiruite clădirile *acllahuasi* – mai întâi atelierele, apoi depozitele pline de *pirua,* vase mari în care sunt păstrate toate alimentele necesare lui Inca. După curtea interioară unde, în fiecare dimineaţă este venerat idolul Soarelui, pe aceeaşi străduţă, se află casele slujitoarelor, *acila* obişnuite, majoritatea cu familii şi, în capăt, cele ale soţiilor Soarelui unde, sub pedeapsa cu moartea, nu intră nimeni.

În *acilahuasi* din Cuzco, Anamaya este un fel de regină şi nici Curi Ocllo, Coya lui Inca Manco nu ar îndrăzni să-i conteste autoritatea. Femeile râmase, aceste preotese care şi-au consacrat viaţa cultului zeilor, se simt ameninţate de când în jurul lor toate palatele şi toate templele au intrat în stăpânirea străinilor. Au ajuns la urechile lor zvonuri despre violuri ce au avut loc în toate oraşele pe unde au trecut străinii şi ele văd în Anamaya o speranţă doar pentru că privirea ei albastră linişteşte, pentru că întotdeauna găseşte o vorbă bună şi duioasă pentru tinerele îngrozite şi pentru slujitoarele lor.

Odaia ei, situată chiar înainte de locuinţele soţiilor Soarelui şi

unde se intră numai cu asentimentul ei, este lipsită de mobilier, cu excepţia patului şi a unei pături de lână, iar singura nişă din perete adăposteşte un şarpe de piatră.

Când înlătură tapiseria din dreptul uşii, o întâmpină hohote de plâns.

— Inguill!

Tânăra este ghemuită la picioarele patului şi nu face nici un gest, deşi Anamaya a intrat deja. Niciodată nu o mai văzuse aşa de necăjită:

— Inguill, spune-mi ce s-a întâmplat!

Fata îşi ridică feţişoara schimonosită de plâns spre Anamaya:

— La ce bun că m-am supus lui? La ce bun că am trecut munţii, că am scăpat de soldaţii care voiau să mă violeze şi să mă taie cu securile?

— Inguill, dacă nu-mi spui ce s-a întâmplat am să te las să-ţi plângi necazul de una singură!

— Nu mă va lua cu el!

— Manco?

— Mi-a promis mai de mult, dar nu o va face. Mă dispreţuieşte, de parcă n-aş conta nici cât cea de pe urmă dintre concubinele sale…

— Ce tot îndrugi acolo?

— De când m-am întors la Cuzco nu mi-a vorbit nici măcar o dată…

— Dar va pleca mâine împreună cu soldaţii căpitanului de Soto să-i urmărească pe cei care ţi-au făcut rău!

— Anamaya, îmi pusesem atâtea speranţe…

— Ascultă-mă…

Anamaya nu-i poate spune lui Inguill că ea îl face să sufere pe Manco, aşa cum el o face să sufere la rândul lui pe ea… Dar îi poate spune că lumea de aici este plină de sentimente stranii, că nu ştie niciodată dacă este o fericire sau o nenorocire să iubeşti şi să fii iubit. Îi vorbeşte despre Gabriel-Puma, iar ochii plânşi ai lui Inguill strălucesc de mirare şi de plăcere.

— Un străin?

Dar n-o spune cu teamă şi cu dispreţ ca bărbaţii…

O spune ca o femeie şi întreabă dacă mâinile sale sunt blânde şi ce gust au buzele lui. Anamaya îi povesteşte despre tandreţea şi lacrimile ce-i umezesc ochii şi pe care trebuie să şi le ascundă atunci când el o ia în braţe sau când fac dragoste.

— Şi iată că va trebui să nu-l mai văd, conchide ea pe un ton

neaşteptat de sec.

— De ce?

— Mi-a ordonat Manco. Vrea să mă ocup numai de soţul meu, Fratele-Geamăn şi de supravieţuirea Imperiului…

Inguill tace. Dorinţele ei de femeie se retrag în faţa tainelor care ţin de soarta incaşilor.

— Am să-i vorbesc lui Manco despre tine, îi spune Anamaya în cele din urmă. Nu te voi lăsa singură, draga mea…

Inguill i se ghemuieşte în braţe:

— Ceilalţi te iubesc fiindcă vezi şi auzi taine pe care ei nu le pot înţelege. Eu te iubesc fiindcă eşti bună.

Anamaya abia dacă o mai ascultă. A fost o încântare să poată vorbi despre Gabriel, să poată în sfârşit să-şi destăinuie secretul fără nici o reţinere. Abia ce l-a mărturisit că vrea să o mai facă din nou, iar suferinţa e şi mai grea decât înainte. Pe zi ce trece, devine tot mai greu să i se supună lui Manco. O probă lipsită de noimă şi care nu îi va aduce nimic bun.

Ar vrea să nu fi povestit nimic, dar iată-l cu ochii şi zâmbetul lui, cu felul său de a o dori în tăcere şi de a se îndrepta spre ea încrezător, nerăbdător şi superb.

*

Când *fray* Bartolomeu l-a oprit pentru prima oară în zori pe esplanada pustie şi cenuşie de la Cusipata pe Katari, tânărul indian a tresărit. L-a privit fix pe străinul îmbrăcat cu o haină lungă şi neagră, încins cu un brâu alb, pleşuv şi cu mâna cu cele două degete lipite… Apoi s-a uitat adânc în ochii cenuşii ai călugărului până ce faţa i s-a luminat de un surâs, un surâs lipsit de orice răutate, violenţă sau teamă. Surâsul unui om care descoperă cu mirare ca seamănă cu un alt om…

Katari şi-a scuturat pletele negre şi a arătat spre turnurile şi zidurile puternice ale cetăţii Sacsayhuaman, aflate undeva sub ei. Apoi braţul s-a întins către tot oraşul, cu terasele şi câmpurile lui, a coborât spre văile munţilor ce-l înconjoară şi s-a ridicat mai departe spre cele dintâi raze de soare care apar la răsărit, spre oceanul îndepărtat şi nevăzut.

Cei doi bărbaţi au început să se plimbe împreună.

De atunci, aproape că nu trece o zi fără ca ei să nu se întâlnească şi să zăbovească prin cele mai ascunse locuri ale oraşului sau să urce în munţii care străjuiesc capitala, acolo unde se găsesc pietrele sacre, izvoarele şi zeii…

Au rupt tăcerea pentru a schimba câteva cuvinte şi pare că

limbajul unuia se întrepătrunde cu al celuilalt, deşi nu poate fi înţeles în întregime. Katari se miră văzându-l adesea pe călugăr scoţând din haina sa lungă un fel de pânză netedă şi o pensulă asemănătoare celor folosite de olari şi desenând nişte semne. Dar nu îl întreabă nimic. Respiră. Se lasă purtat de vânt. Îi arată treptele ce coboară de-a-ndoaselea spre adâncurile pământului. Aude cum pronunţă numele lui Dumnezeu.

Astăzi furtuna le întrerupe plimbarea mai devreme decât au prevăzut. *Fray* Bartolomeu îl conduce spre modesta sa casă din Cantupata, cartierul în care florile îşi răspândesc corolele într-o bogăţie care îl tulbură mai mult decât tot aurul din lume.

Katari priveşte curios cele câteva obiecte de mobilier din încăpere: masa cu patru scaune, etajerele pe care sunt aranjate câteva cărţi. Rămâne cu ochii ţintă asupra crucifixului. *Fray* Bartolomeu nu explică nimic, nu propovăduieşte nici o religie. Trage un scaun şi îl invită să ia loc. Katari îl priveşte neliniştit, dar o mână îi apasă umărul cu blândeţe şi îl determină să se aşeze. Parcă ar pluti deasupra pământului – nici culcat, nici ghemuit, nici în picioare – în nici una dintre poziţiile pe care oamenii le cunosc…

Călugărul scoate o bucată de pânză albă pe care i-o pune dinainte şi o altă pensulă. Înmoaie pensula într-un recipient mic, plin de un lichid negru, scutură una sau două picături apoi desenează nişte semne pe pânza albă. Katari îl priveşte mirat. Apoi Bartolomeu suflă peste pânză şi i-o întinde zâmbind:

— Uite, fă ca mine, spune el.

Îi întinde pensula lui Katari care o înmoaie stângaci în sticluţă. Încearcă să deseneze semnele de pe pânză, dar nu-i reuşeşte nimic – numai pete ce stârnesc râsul călugărului. Îi aruncă o privire furioasă, dar Bartolomeu reîncepe şi îi conduce mâna cu răbdare.

— E bine, spune călugărul, în cele din urmă.

Katari se uită la ceea ce tocmai a trasat, un fel de desen care nu înfăţişează altceva decât copia stângace a semnelor făcute de *fray* Bartolomeu. Îşi ridică privirea întrebătoare spre călugăr:

— *Amigo,* spune acesta arătând semnele.

Katari îşi mută privirea de mai multe ori de la călugăr la semnele de pe pânză.

Fray Bartolomeu subliniază cu degetul fiecare literă şi reia cu răbdare:

— A.M.I.G.O. *Amigo!*

Îşi pune mâna pe piept apoi pe pieptul lui Katari.
— Tu şi cu mine – prieteni!
Deodată faţa lui Katari se luminează:
— *Amigo!* repetă el clătinând din cap, în semn de aprobare.

23.

Cuzco, noaptea de 4 decembrie 1533.

Piticul a aşteptat să se lase întunericul ca să îndrăznească să iasă în oraş. Când aude tropot de cai, se ascunde în deschizătura vreunei porţi sau se lipeşte pur şi simplu de zid. Nu merge de-a lungul râului Huatanay, ci o ia pe străduţe lăturalnice şi se opreşte adesea privind în urmă şi ascultând.

Odată ajuns în piaţă, rămâne multă vreme încremenit în faţa satului de corturi unde sunt adăpostiţi soldaţii spanioli. De ce oare i-a spus da lui Anamaya? De ce şi-a riscat iarăşi viaţa? oftează şi face câţiva paşi. Îi arătase cortul: cel mai apropiat de Amaru Cancha. „Vorbeşte quechua, a mai precizat ea, i-am povestit despre prietenia noastră. Când te va vedea, va şti că eu te-am trimis.”

Soldaţii pe care îi întâlneşte fie abia dacă îl observă, fie îşi dau coate când îl privesc, fie izbucnesc în râs. Cu cât se apropie de cort, cu atât simte cum i se înmoaie picioarele. În clipa în care se hotărăşte să dea la o parte draperia de la intrare, aude, chiar lângă el, o voce şi se rostogoleşte înăuntru.

În cort, atmosfera este ciudată: un spectacol înfricoşător de bărbaţi cu bustul gol, acoperit de pâr negru sau roşcat. Piticul vede săbiile care sunt mai înalte decât el şi „carcasele” de metal ce-i fac invulnerabili. Incapabil să rostească o vorbă – şi oricum ei nu ar înţelege nimic – îi priveşte pe fiecare în parte, încercând să stea cât mai departe de ei şi sperând că acela pe care îl caută va apărea în chip miraculos.

Dar străinii se apropie de el, ţipând şi gesticulând, iar el se retrage dând din mâini. Când vrea să iasă afară, se înfăşoară pe jumătate în draperie şi cade. Râsetele se înteţesc, iar Piticul, uşor ridicol, se gândeşte că de data asta nu va mai avea grijă de el nici un mare Huayna Capac.

— Ce cauţi aici?

Străinul care a intrat l-a lovit fără să vrea cu piciorul. Are părul de culoare deschisă ca şi ochii şi, spre deosebire de ceilalţi, pare că seamănă mai puţin cu o sălbăticiune… îl ajută să se ridice fără

să îi arate vreo duioşie aparte.

— Vă numiţi… Gabriel?

Se uită la el buimac, apoi privirea i se luminează. Şopteşte câteva cuvinte celorlalţi care râd pe seama lui.

Fără a mai adăuga vreo vorbă, îl urmează printre corturi până la Casana. Când o apucă pe străduţa ce duce la Colcampata, îl apucă de guler şi îi mormăie la ureche:

— Îmi spui odată unde mergem?

— Nu, nu pot… Trebuie doar să mă însoţiţi.

Gabriel îl împinge cu iritare, însă îl urmează fără să bănuiască umbrele din spatele lor.

*

Piticul îşi pune mâinile pe zid şi Gabriel se simte extrem de singur şi de imprudent. Dacă va cădea într-o capcană, o va face cu inima uşoară, fără să se gândească.

„Ce ne-a convins? O poveste veche despre prietenia cu un omuleţ pe care i-o spusese Anamaya la Cajamarca? Şi felul amuzant în care îmi pronunţase numele: Gabriel?”

Pasajul este cuprins de o beznă deplină. Degeaba strigă, degeaba se răsuceşte ca să-şi pună mâinile pe zidul ce pare că dispare. Capul i se învârte, iar o frică pe care a simţit-o mai de demult îi strânge măruntaiele. Tâmplele îi zvâcnesc din cauza pulsului nebunesc.

Înaintează pe dibuite, iar tălpile simt solul denivelat ce are aceeaşi consistenţa nisipoasă ca şi cel din piaţa mare. Îşi juleşte mâinile de piatra zgrunţuroasă a pereţilor. Acum, deşi nu înaintează mai repede, merge cu ceva mai mult curaj.

Deodată, mâinile lui nu întâlnesc decât vidul. I se pare că de undeva, de deasupra lui, răzbate o lumină cenuşie, o strălucire lipsită de intensitate. Se opreşte brusc, tot corpul i se întoarce şi are impresia că se prăbuşeşte în adâncul unei gropi.

Simte nişte mâini pe umeri şi se trage brusc îndărăt, gata să cadă.

— Ai venit, îi spune vocea duioasă a celei pe care o iubeşte.

O îmbrăţişează cu o violenţă de care nu se credea în stare, mult mai mare decât teama ce era gata să pună stăpânire pe el. Îşi plimbă mâinile pe trupul ei şi din piept scoate un fel de geamăt, de parcă ar fi un animal rănit. E ciudat cum îşi doreşte în acelaşi timp să o iubească şi să o facă să sufere. Să o acopere cu săruturi şi să o lovească pentru a o auzi gemând şi, poate, ţipând.

Dar, deşi se crede stăpânul, ea este aceea care îl trage la pământ, pe un pat acoperit de pături dintr-o lână foarte fină, iar fineţea aceasta îl excită şi îi aţâţă furia. O doreşte cu o ardoare pe care nu a mai simţit-o niciodată, cu o impudoare extremă şi nelimitată.

Îi desface tunica de pe umeri şi simte cum i se oferă la rându-i, fără nici o reţinere, ca şi cum zilele în care au fost despărţiţi ar fi îndepărtat toate obstacolele. Pielea fierbinte se înfioară şi freamătă sub fiecare mângâiere.

I se pare că fiecare părticică a trupului ei răspunde dorinţei sale, că nu o să-i scape nimic şi că, dacă îi va cuprinde gâtul între palme, dacă îi va atinge sânii cu pieptul şi dacă îşi va strecura genunchiul între pulpe, va trebui să ţipe ca să se elibereze de întreaga tensiune, dar şi puţină furie pentru că nu i-a mai dat nici o veste, pentru că a fugit de el.

Pântecele ei se ondulează aproape de pântecele lui cu furie, dar şi cu frenezia absenţei şi îi reaminteşte de şerpii cărora le este prietenă. Iar el se lasă înlănţuit, înconjurat, purtat de ei, supus voinţei lor. Când o pătrunde, simte cum i s-a oprit respiraţia, surprinsă de o linişte îndelungată şi care o lasă aproape nemişcata pentru ca să reînceapă foarte încet mişcarea ondulatorie, insidioasă, irezistibilă a trupului.

Întunericul este aşa de profund, încât nu-i desluşeşte trăsăturile feţei, iar acest mister îl excită şi mai mult. Ce bărbat n-a visat o străină cu puteri uşor malefice şi care să-l atragă într-o pasiune nocturnă şi interzisă? Ştie foarte bine că ea este, dar ideea că ar putea fi o străină îi stârneşte o furie pe care se teme că nu şi-o va mai putea controla.

— Pune-ţi mâinile în jurul gâtului meu, îi spune.

Surpriza este aşa de mare, încât este gata să o respingă, dar ea îl cuprinsese aşa de tare, încât îi controlează uşor acest impuls. E rândul lui să rămână o clipă nemişcat. Apoi mâinile lui devenite surprinzător de ascultătoare, de supuse, abandonează pulpele delicate, cu muşchi lungi, spatele încordat şi rigid, pântecele cu mişcări de dans. Îi mângâie gâtul şi pe urmă îşi uneşte degetele, unul câte unul alcătuind un laţ. Îi simte carnea palpitând ca o pasăre delicată, în timp ce mişcările i se accelerează frenetic. O strânge până ce simte că o va sufoca, dar trupul ei continuă să se mişte deasupra lui ca valurile unei mări. În acea clipă slăbeşte strânsoarea degetelor, se eliberează de furie şi se pierde în ea, în timp ce lacrimile îi curg pe obraji.

Anamaya acoperă cu o pătură trupul ei şi al lui Gabriel şi i se ghemuieşte la piept. El plânge în continuare şi ea îi linge lacrimile ca o pisică. Se mai linişteşte, dar au mai rămas în el atâtea întrebări fără răspuns.

— Nu am vrut să te fac să suferi, îi spune el. Apoi, după o pauză:

— Şi totuşi, am vrut să te fac să suferi.

— Voiam şi una şi alta.

— Şi?

— Te pricepi şi la una şi la alta.

Râd în voie, aproape ca o uşurare.

— E o lume ciudată, îi spune ea. În mijlocul unei *huaca,* se deschide o poartă ca o falie şi coborî până în inima pământului şi, când se risipeşte întunericul, ţâşneşte o lumină orbitoare. Ieşit la suprafaţă eşti din nou viu, schimbat, transformat. Am să te iau cu mine într-o zi.

— Oare nu asta ai făcut?

— Încă n-ai văzut nimic.

Gabriel şuieră printre dinţi şi ea râde iarăşi:

— Unde suntem?

— Eşti şi tu oare ca toţi străinii care nu suportă misterul şi vor să afle tot, să ştie tot?

— Mi se pare că îi cunoşti bine pe străinii ăştia.

— Tu m-ai învăţat. Suntem în singurul loc din Cuzco unde ne putem întâlni de-acum fără să ne temem că ai tăi sau ai mei ne-ar putea face rău.

— Manco, nu-i aşa?

— Manco nu îţi va face rău. Însă are nevoie de mine şi nu trebuie să mă îndepărtez de spusele Tatălui meu.

— Tatăl tău? Credeam…

— Tatăl meu, Huayna Capac.

— Anamaya, nu mai înţeleg nimic. Eram convins că eşti soţia acelui rege…

— Da, sunt măritată cu Fratele-Geamăn.

— Unde se află?

Simte cum se crispează şi se smulge din îmbrăţişare.

— Ce este?

— De ce mă întrebi unde se află?

— Ca să te păzesc de lăcomia camarazilor mei. Fraţii Pizarro – fie blestemaţi! – au aflat că există această statuie de aur şi consideră că, de vreme ce sunt în Cuzco, această statuie

reprezintă cel mai frumos premiu pe care şi-l doresc, poate şi pentru că nu au văzut-o niciodată… Şi culmea: guvernatorul m-a însărcinat pe mine să o găsesc.

— Şi ce-ai face cu ea dacă ai găsi-o?

— Ce fac şi ceilalţi, desigur: aş lua-o, aş topi-o în lingouri minunate şi aş fi bogat! Nu lăcomia mea te-a sedus?

— Vorbesc serios, ce-ai face cu ea, spune-mi!

— Te-aş ajuta să o ascunzi, ca să nu cadă pradă lăcomiei lor. Căci, de vreme ce eu am putut să o găsesc şi ei vor putea fără îndoială să o găsească.

Anamaya se smulge din braţele lui, iar mâinile lui care se întind după ea nu prind decât aerul. Degeaba o strigă. Locul e pustiu şi îi este frig.

Apoi flacăra unei torţe luminează slab încăperea. Gabriel observă că este rotundă ca un baptisteriu şi la început vede numai umbre mişcătoare: ea, de asemenea goală, un trup mlădios care-l excită, iar în mijloc, aşezată pe un soclu se află o statuie de aur ce împrăştie sclipiri roşietice în bătaia luminii. Este absolut desăvârşită, mai puţin nasul din care lipseşte o bucăţică.

Gabriel tresare, dar nu din cauza frigului. Abia au ieşit din hârjoneala iubirii, profitând de încântătoarea uitare de sine ce le-a fost aşa de multă vreme refuzată…

— Oare nu este, la voi la fel ca la noi, o greşeală gravă să nu respecţi ordinele primite?

— Ba da, însă când supunerea nu-i decât pretextul lăcomiei unora atunci este preferabil să alegi ceea ce ei numesc trădare.

— Poate că ascunzi un sentiment simplu îndărătul unor cuvinte prea nobile…

— Tocmai acest sentiment mă înnobilează.

— Gabriel, te vei expune unui risc prea mare.

— Ascunde statuia, chiar din noaptea asta.

— Nu trebuie să mai rămânem multă vreme împreună. Trebuie să ai încredere în mine, orice obstacole s-ar ivi şi poate chiar în pofida semnelor ce arată contrariul, trebuie să ai încredere în mine chiar dacă nu îţi voi fi alături, uneori chiar împotriva evidenţei…

— Ce vrei să spui?

Dar glasul lui Anamaya se îndepărtează când ar mai vrea să o atingă pentru o ultimă oară, să-şi impregneze mâinile de atingerea ei, să-i simtă rapida mângâiere a buzelor.

— Ai încredere în mine, aşa cum şi eu am încredere în tine.

Gabriel, atunci când va fi nevoie, voi fi aici. Închide ochii!

I se supune încordându-şi tot corpul pentru a nu se lăsă dominat de dorinţa care îl cuprinde – să o ia cu el, să-i înfrunte pe Pizarro, pe Manco, pe fraţii… Dar glasului ei îi urmează într-un ecou duios: „ai încredere în mine aşa cum şi eu am încredere în tine”.

Când, în cele din urmă deschide ochii, vede ochii ca de broască ai Piticului. Nici măcar nu se întoarce către Geamănul de aur. Pornesc spre pasaj. Se simte vlăguit şi gol.

Ajunşi afară, se îndreaptă spre terasa Colcampata. Ar vrea să vadă stelele, acolo unde Anamaya i-a arătat, după moartea lui Atahualpa, animale ascunse în lumină – câinele, condorul, lama… dar Calea Lactee este adumbrită.

Deodată, în centrul haosului din cer, vede cu o claritate nefirească o felină care îl priveşte cu labele ridicate şi botul căscat.

Puma.

Merge spre piaţă, fără să se teamă.

24.

Templul din Cuzco, 20 decembrie 1533.

Uneori Anamaya distinge cu greu prin ceaţa umedă ce schimbă în joacă trăsăturile siluetelor celor două umbre atât de diferite care o preced: cea a lui Villa Oma şi cea a lui Katari. Vălătucii par să lungească şi mai mult trupul uscăţiv al înţeleptului şi să turtească silueta deja masivă a tânărului indian Kolla.

Nu schimbă nici o vorbă.

Abia dacă s-au îndepărtat de Cuzco, dar vremea este aşa de mohorâtă, încât ar putea foarte bine să se rătăcească prin munte, în mijlocul celei mai sălbatice dintre cordiliere. Îi călăuzeşte înţeleptul care îi îndrumă pe un drum îngust, mărginit de o parte şi de cealaltă de un zid scund, spre templul unde Manco s-a retras de trei zile, pentru postul ritual care precede încoronarea cu *mascapaicha.*

Îşi întorc privirile şi văd casele, oraşul, valea întreagă acoperite de negură. Totuşi, prin aer trec nişte lumini care le trimit în întâmpinare umbre de stânci, de animale, de războinici, iar vântul puternic le poartă ţipetele nedesluşite.

Ce doreşte Viracocha?

În sfârşit, înaintea lor se conturează clădirea înaltă şi masivă a Templului Poquekancha, cu esplanada vastă şi blocurile de piatră desăvârşit îmbinate, perfecţiune care se apropie de cea din Templul Coricancha.

În timp ce Villa Oma se prezintă gărzilor ce străjuiesc singura intrare sculptată în zid, Anamaya se întoarce pentru a se lăsa copleşită de armonia peisajului. Maiestuoasă şi aproape gata să dispară, parcă niciodată imaginea lumii lor nu a fost aşa de aproape de Celălalt Tărâm...

Patio templului este cufundat în ceaţă. Pare că negura izvorăşte din pământ, plină de perle de argint, uşoare ca penele de colibri şi acoperă clipocitul ritmic al fântânii de unde porneşte o reţea complicată de rigole.

Din prag, îl văd pe Manco, singur în odaia sa.

Mâine va îmbrăca hainele de Inca: un *unku* de ceremonie, ţesut de o sută de fecioare din *acilahuasi,* a cărui urzeală străluceşte de aur şi de culori, un colier din mii de *chaquira, llautu* şi *curiguingue,* cerceii grei de aur, platoşa... Acum însă nu poartă decât un unku *sim*plu şi sandale de paie. Este aşezat pe lian*a şi* priveşte cerul opalescent.

Anamaya, Villa Oma şi Katari vin în faţa lui tăcuţi şi cu frunţile uşor plecate. Manco îşi întoarce privirea de la cer şi şi-o îndreaptă spre ei. Schiţează un surâs care nu-i înviorează totuşi chipul obosit.

— S-ar spune că Fiul Soarelui înaintează prin ceaţă, spune Katari.

Anamaya este mirată, iar Villa Oma mai are puţin şi se sufocă de indignare. După un moment de tăcere, Manco izbucneşte în râs, un râs ce îi zdruncină tot corpul şi care sfârşeşte într-un acces de tuse. Katari se luminează la faţă, iar Anamaya se lasă în voia acestor senzaţii. Numai înţeleptul cu gura verde rămâne impasibil, sever şi dezaprobator.

— Fiul Soarelui înaintează prin ceaţă..., Katari, altuia nu i-aş ierta această necuviinţă. Nu-i aşa, înţeleptule Villa Oma?

Preotul nu îi răspunde, însă dezaprobarea sa este evidentă. Anamaya l-a regăsit mai tăcut şi mai încruntat ca niciodată, de parcă îl macină o mânie puternică.

— Veniţi cu mine, le spune Manco.

Îi conduce spre una din clădirile din jurul patio-ului. Spre deosebire de soarta multora dintre celelalte temple, această clădire nu a fost prădată, astfel încât s-a păstrat nu doar friza din partea superioară a zidului, imediat sub schelăria delicată ce susţine acoperişul din *ichu,* ci şi plăcile masive din aur pe care au fost desenate, parcă dintr-o singura pensulă, figuri de animale. De asemenea, nişele adăpostesc statuile idolilor, zeităţile care privesc în toate colţurile odăii cu ochii lor din pietre preţioase – turcoaze sau smaralde.

Şi, mai ales, există picturile murale.

Lui Anamaya i se taie respiraţia. Pereţii sunt acoperiţi cu panouri din lemn pictat. Fără să le fi văzut vreodată, recunoaşte dintr-o singură privire episoadele cele mai importante din istoria incaşilor: întemeierea capitalei Cuzco de către Manco Capac, construirea Templului Coricancha de către Pachacutec, bătălia celor din tribul Chancos... Este fascinată, cuprindea cu privirea toate scenele. Totul este atât de real, de puternic, în culori atât

de strălucitoare, cu personaje atât de vii, încât se întreabă dacă nu cumva pictorul nu se află pe aici, pe undeva, ascuns printre ei.

Până şi Villa Oma pare impresionat de solemnitatea locaşului. Istoria lumii incase a fost pictată în imagini simple şi convingătoare, mai convingătoare decât vorbele, mai durabile decât vântul şi decât vuietul armelor. Deodată şocul o loveşte în piept.

Cu limpezimea unei viziuni fulgerătoare descoperă chipul impenetrabil, măcinat de boală asemenea unui lemn mâncat de cari, al lui Huayna Capac. Stă lungit pe pat, cu trupul ascuns de păturile de lână şi pene care îl feresc de frigul ce pune stăpânire pe el. Şi lângă el, cu faţa pe jumătate acoperită de penumbră, este o fetiţă care îl priveşte cu ochii albaştri înfricoşaţi şi timizi, în timp ce mâna bătrânului rege se odihneşte pe umărul ei.

Manco vede ochii lui Anamaya plini de lacrimi. Nu poate fi ignorat rolul ei în existenţa Imperiului de la moartea lui Huayna Capac. Dar numai această pictură o face să priceapă cât de profund este implicată în legenda Imperiului.

— Mâine va fi o zi mare pentru incaşi... spune Manco, accentuând fiecare cuvânt.

Îşi trece privirea de la picturi la Manco, oprindu-se asupra trăsăturilor nobile ale chipului lui, a profilului vulturesc, a ochilor întunecaţi, strălucind de o energie vitală nelimitată.

— Dar mâine, adaugă el cu aceeaşi solemnitate în glas, mâine avem de înfruntat multe pericole. Postul m-a ajutat să scap de multe griji inutile, dar nu m-am lămurit asupra multor lucruri. Am nevoie de voi ca să pot să văd din nou limpede, să înţeleg ce se întâmplă.

În cele din urmă, poposeşte asupra lui Anamaya şi acolo rămâne.

*

Cu câteva zile înainte de Crăciun, don Francisco Pizarro a ordonat, în cele din urmă, să fie strânse corturile din piaţă, iar oamenii să se mute în casele din cartierele oraşului. Gabriel locuieşte cu el în Palatul Cassana şi de cealaltă parte a pieţei împreună cu majoritatea spaniolilor. Este singur într-o cameră modestă ca dimensiune, bucurându-se de singurul lux ce i s-a oferit: un fel de fereastră, un superb trapez mic şi luminos, pe care nu a vrut să-l acopere cu hârtie unsă pentru a se putea bucura în voie de spectacolul străzii, de valul mulţimii pestriţe

care urmează cursul râului Huatanay.

— Gabriel?

Desluşeşte în întuneric silueta lui *fray* Bartolomeu şi abia reuşeşte să-şi reprime neliniştea fără motiv care îl cuprinde.

— Ei bine?

Călugărul se apropie de el, îi surâde tăcut, îl atinge uşor. Se aşează în dreptul ferestrei şi priveşte la rându-i tumultul străzii.

— Ei speră, spune simplu.

— Ce speră?

— Ceea ce speră oamenii în general: pace, hrană, femei… iar ai noştri – aur, argint, lucruri de genul ăsta.

— Într-adevăr. Guvernatorul a promis că imediat după încoronare va începe să distribuie prada.

— Spui asta fără să te bucuri.

— Ştii că nu mă interesează nici aurul, nici argintul. Şi nici unul din lucrurile astea.

Fray Bartolomeu îl priveşte curios.

— Aşadar, nu eşti aici decât dintr-un singur motiv.

— Şi care anume?

— Acelaşi pentru care mă găsesc şi eu: slava lui Dumnezeu.

În privirea lui *fray* Bartolomeu sclipeşte o luminiţă care stârneşte râsul celor doi bărbaţi.

— Pe cinstea mea *fray* Bartolomeu, date fiind împrejurările în care ne-am cunoscut, îmi pari extrem de generos că mă faci părtaşul unui asemenea zel religios.

— Greşesc?

Gabriel pricepe ironia şi îi răspunde printr-o strâmbătură:

— Îţi revine ţie să descoperi. Oare ai venit să-mi ceri ajutorul pentru pregătirea slujbei?

— Nu, prietene! Ştii prea bine că în rolul acesta Cuviosul Părinte Valverde este de neînlocuit. A închinat deja palatul oferit de Guvernator Fecioarei după ce, în prealabil, a gonit nu ştiu ce demoni care, numai ce l-au văzut, au şi luat-o la sănătoasa urlând.

— Biserica va fi gata de Crăciun?

— Bineînţeles că nu. Şi asta numai fiindcă nu mai credem îndeajuns în minuni…

— Doar nu crezi că aş putea face una, nu?

— Gabriel, aş vrea să nu te mai îndoieşti de mine şi să ai încredere în mine. Ai probleme şi eu te pot ajuta. Vino!

Cei doi bărbaţi traversează vastul patio în care, zi şi noapte,

patrulează soldaţi în armuri. Chiar aici, în palatul guvernatorului au ajuns în cele din urmă comorile smulse din temple şi din palate şi aşteaptă sub supravegherea unui trezorier să fie topite, scăzute din *quint*-ul regal şi, în sfârşit, împărţite.

Ies din piaţa care, după ce au fost strânse corturile şi-a recăpătat aspectul firesc. Bartolomeu îl conduce pe Gabriel spre fântâna ridicată în mijlocul pieţei. Cerul s-a luminat după ceaţa din zori şi acum îi învăluie un soare cald.

— Te-au văzut, spune călugărul.

— N-ai putea să vorbeşti o castiliană pe care să o înţeleg şi eu?

Fray Bartolomeu îşi ridică cele două degete lipite, ca să-l potolească:

— Nu cu mult timp în urmă, unul dintre ai lor te-a condus la adăpostul întunericului până la unul din templele lor. Aici ai... asta, cum se spune?... „trecut prin zid”, ca să reapari câteva ceasuri mai târziu.

— Şi? bravează Gabriel.

Călugărul se opreşte o clipă:

— Mie îmi poţi răspunde oricum, dar am îndoieli că tot aşa îi vei răspunde şi guvernatorului.

Gabriel se face livid:

— Cred că ştiu exact ce ai văzut în acea noapte şi, crede-mă, orice părere ai avea despre mine, nu te-aş putea condamna.

Gabriel priveşte fix fruntea pleşuvă şi ochii cenuşii ai călugărului, pentru a descoperi capcana. Nu observă decât ridurile unei îngrijorări sincere.

— Problema ta este că fraţii Pizarro au altă opinie. Şi că sunt pe cale să-l convingă pe guvernator că au dreptate.

— Şi ce cred javrele alea două?

— Că ai găsit mult râvnita statuie de aur, pe care don Francisco Pizarro ţi-a ordonat să o cauţi şi că ai dus-o la loc sigur ca să te bucuri de unul singur de profit.

Gabriel simte cum îi fuge pământul de sub picioare.

— Pentru numele lui Dumnezeu, acum înţelegi castiliana mea? îl întreabă călugărul, privindu-l în ochi.

*

Discuţia este îndelungată şi dificilă. Sub privirea lui Katari, Manco şi Villa Oma se înfruntă adesea. Anamaya a privit intens pictura ce înfăţişează moartea lui Huayna Capac şi are impresia bizară că s-a cufundat, de fapt, în propriile amintiri.

— Acum e nevoie de război, rosteşte cu gravitate Villa Oma. Nu trebuie să repeţi şi tu greşeala lui Atahualpa, fratele tău. Trebuie să-i distrugem acum, cât mai putem să o facem. Să-l chemi pe fratele tău, Paullu şi chiar să cazi la înţelegere cu Quizquiz şi Guaypar…

Chipul lui Manco ia foc:

— Pe aceştia doi am să-i urmăresc şi pe Celălalt Tărâm, dacă va fi nevoie… I-am urmărit şi i-am pus pe fugă… strigă Manco.

— Cu ajutorul străinilor! Ai încredere în zâmbetele lor prefăcute, în cuvintele lor mieroase! Chiar crezi în vorbele lor viclene: că o să domneşti sub suzeranitatea regelui lor, că zeii noştri vor fi acceptaţi împreună cu Dumnezeul lor? Se vor folosi de tine ca de un sclav!

— Villa Oma!

— Exagerezi, înţeleptule! intervine Anamaya.

— Nu-l acuz pe Manco de laşitate, urlă preotul. Spun doar că ştiu de ce sunt în stare străinii, ştim că nu vor decât să ne jefuiască, să ne ia argintul după ce ne-au luat aurul, apoi smaraldele şi turcoazele, să ne distrugă templele… Ce alte dovezi mai vreţi? Cât să mai aşteptăm înainte să începem revolta?

— Nu suntem pregătiţi, înţeleptule Villa Oma, spune cu simplitate Anamaya, care, printr-un gest, îl opreşte pe Manco să îi răspundă. Asta-i tot.

— Te-ai schimbat mult, copilă Anamaya!

— Am ascultat şi am învăţat, spune ea. Îi cunosc pe străini – şi rostind aceste cuvinte evită privirea lui Manco – şi intenţiile lor. Însă mesajul lui Huayna Capac, Tatăl nostru, este că Manco trebuie să domnească… Domnia lui va fi sub semnul şarpelui ce se strecoară printre pietre sau dispare sub frunze şi nu sub semnul condorului, stăpânul văzduhului.

— Ce părere ai? îl întreabă Manco pe Katari.

— Anamaya are dreptate, răspunde tânărul scuturându-şi pletele.

— Şi tu, Villa Oma?

Înţeleptul nu îi răspunde, dar clatină uşor din cap, senul că aprobă înfrângerea, pentru moment.

— Fratele-geamăn este la loc sigur?

Întrebarea lui Manco a ţâşnit ca o acuzare:

— A părăsit Colcampata şi Cuzco şi se îndreaptă spre o nouă locuinţă secretă, răspunde simplu Anamaya.

— Străinul va cunoaşte şi această nouă locuinţă?

Anamaya se întreabă cum de a aflat, însă ruşinea o face să pălească:

— Nu.

Katari şi Villa Oma rămân tăcuţi. Înţeleptul are privirea severă, dispreţuitoare, ca în zilele sale cele mai rele. Anamaya simte cum o cuprinde furia, însă Katari intervine:

— Greşeşti, Manco!

Tânărul Inca ezită o clipă. Are deplină încredere în Katari, dar îl încearcă sentimente confuze.

— Coya Camaquen a slujit dintotdeauna Imperiul, spune Villa Oma.

Spusele înţeleptului sunt rostite cu brutalitatea lui obişnuită, dar Anamaya îşi dă seama că ele îşi ating ţinta. Manco îi atinge uşor umărul:

— Am nevoie de tine, Anamaya! Imperiul Celor Patru Zări are nevoie de tine.

Vocea i-a devenit pe neaşteptate aşa de timidă, încât Anamaya se emoţionează. Îl revede pe adolescentul îngrozit în faţa şarpelui şi căruia a trebuit să-i deschidă calea.

— Totul este gata pentru *capa cocha.*

Anamaya se crispează şi îşi ridică privirea spre înţelept, care tocmai a şuierat vorbele printre buzele sale verzi:

— Cu neputinţă! strigă ea, întorcându-se către Manco, acesta a rămas neclintit.

— Cu neputinţa? ricanează înţeleptul. Din toate colţurile Imperiului sosesc deja copiii celor mai nobile familii, pentru onoarea de a fi sacrificaţi pentru mărirea Fiului Soarelui…

— Străinii nu o vor accepta niciodată, afirmă Anamaya.

— Străinii!

E rândul lui Villa Oma să-l ia ca martor pe Manco. Dar tânărul Inca rămâne la fel de impasibil.

— Cine sunt străinii ca să schimbe tradiţiile incase împământenite chiar de la întemeierea Imperiului? bombăne înţeleptul. Cine sunt ei să ne impună legile şi zeii lor?

Anamaya îl priveşte pe înţelept şi simte cum, în locul furiei, o năpădeşte un calm desăvârşit:

— Te înşeli, înţeleptule!

Katari a rămas la fel de tăcut pe durata disputei dintre preot şi tânără, aşa cum şi Manco a rămas la fel de impasibil. Dar auzind aceste cuvinte, se alătură lui Anamaya, pletele sale atingându-i

umerii lui *Coya Camaquen.*

Villa Oma mai avea puţin şi plesnea de atâta dispreţ:

— Ei bine, Manco?

Anamaya a întrebat cu toată blândeţea de care mai era în stare, însă nu şi-a putut stăpâni tremurul. Într-o clipă, i-a revenit în minte imaginea fetiţei salvate de condor, cu mult înainte, acolo în vârful muntelui ce domină Cetatea Secretă.

Manco îşi fereşte privirea:

— Străinii nu trebuie să afle nimic, spune. Dar…

— Dar?

— … nu pot să-mi încep domnia fără un capa *cocha.*

Anamaya nu-i răspunde. Încearcă să-l privească, dar acesta se fereşte cu încăpăţânare. Îşi stăpâneşte cuvintele ce-i vin pe buze de crudă şi dezgust.

Cuvintele *capa cocha* îi răsună în cap, asemenea unui ecou înfricoşător, repetat pe o culme îngustă de munte.

Ecoul acesta încă mai vibrează în ea şi atunci când, sub un cer incredibil de albastru, părăsesc templul.

Sala cea mare a Palatului Cassana mişună de lume. Căpeteniile locale, îmbrăcate cu tunici colorate şi purtând cercei de aur, stau departe de soldaţi – unele dornice de a obţine vreun avantaj sau da a pune la cale vreo trădare, altele aflând veşti despre înţelept sau despre Manco. Unii vor şi una şi alta, iar Gabriel, trecând prin această mulţime, revede într-o clipă curtea din Toledo, cuibul acela de ambiţii şi de vulgaritate. Natura umană…

— Ei bine, fiule?

Guvernatorul este, în sfârşit, liniştit acum, în ajunul triumfului său (fiindcă este într-adevăr vorba despre încoronarea lui Manco, dar victoria îi aparţine lui Pizarro). Şi-a lepădat armura şi cămaşa de zale, iar în eterna sa ţinută neagră s-a strecurat – ce îndrăzneală! – o jiletcă stacojie. Chiar şi gulerul alb de dantelă plisată are un aer proaspăt, iar penele de la pălărie îi flutură de parcă încă ar mai aparţine unei păsări.

Don Francisco se îndepărtează de micul grup ce-l înconjoară şi în care Gabriel reperează privirea ostilă a fraţilor Pizarro şi zâmbetele lui de Soto şi ale lui Pedro de Candia şi se îndreaptă spre el:

— Nu prea te-am văzut în ultima vreme!

— Trebuie să vă vorbesc, don Francisco.

— Da şi eu cred asta, într-adevăr.

Expresia feţei i-a rămas le fel de amicală şi de paternă, însă Gabriel sesizează tonul de ameninţare din voce. Îi mulţumeşte în gând lui Bartolomeu că l-a prevenit. În ciuda reţinerii sale, Pizarro îl ia de braţ şi îl conduce spre grup:

— Gabriel vrea să ne vorbească.

— Am spus că aş vrea să vă vorbesc dumneavoastră.

— Oare pentru ceea ce ai de spus sunt urechile fraţilor mei prea gingaşe ori ale căpitanului de Soto prea mari?

Gabriel nu se înşela: cuvintele guvernatorului, sub aparenţa lor glumeaţă, promit o lecţie severă. Soto ridică braţul în semn că detensionează atmosfera, face o plecăciune rapidă şi se răsuceşte pe călcâie. Candia vrea să facă acelaşi lucru, dar Gabriel, din priviri, îi cere uriaşului grec să-i rămână alături.

— Numai trădătorii şi hoţii se dedau la astfel de secrete, îi şuieră Gonzalo.

Insultat, Gabriel roşeşte şi îşi duce mâna la mânerul săbiei:

— Mai bine ai tăcea, Gonzalo! Dacă n-ai fi fost fratele guvernatorului, ţi-ai fi înghiţit deja buclele de înger diabolic.

— Ştiu ce-ţi poate pielea, bastardule! Fratele meu Hernando mi-a vorbit despre tine şi mi-a spus să nu am încredere în tine.

Gabriel aruncă o privire piezişă guvernatorului care nici măcar nu a clipit atunci când a auzit cuvântul „bastard”. În mod ciudat, pare că se bucură de spectacol. Discuţiile au încetat, iar în jurul lor s-a format un cerc. Gurile se hlizesc aşteptând înfruntarea. Gabriel zăreşte chipul lui Sebastian, care îl priveşte cu prietenie, dar şi cu o urmă de neîncredere.

— Am să-ţi bag minţile în cap, mucosule! Şi nu voi fi îndurător, aşa cum am fost faţă de el…

— Ştiu totul despre tine, bastardule! Am să-ţi iau sabia şi am să-ţi tai boaşele. O să-ţi iau şi statuia de aur pe care ai păstrat-o numai pentru tine. Şi pe urmă o să-ţi iau şi femeia cu ochi albaştri şi o să-i desfac pulpele ca să-i arăt ce înseamnă un adevărat *caballero.*

Gabriel nu mai aşteaptă ca Gonzalo să termine fraza şi se aruncă asupra lui. Din zbor pumnul îi sparge arcada din care se prelinge un fir de sânge.

— Încetaţi! le ordonă Pizarro.

Însă Gonzalo vrea să se bată la fel de mult ca şi Gabriel şi e nevoie de doi trei bărbaţi şi de fratele său, Juan, ca să-l potolească. Privirea pe care Pizarro şi-o îndreaptă spre Gabriel nu anunţă nimic bun.

Gabriel simte cum i se umflă plămânii de parcă ar fi o forjă. Bravează privirea guvernatorului, stăpânul său.
— Gabriel, când o să încetezi cu toată joaca asta de copil? Te bucuri de toate avantajele: prietenia mea, încrederea şi respectul celor care te-au văzut luptând. De ce te încăpăţânezi şi vrei să ai totul? bombăne Pizarro. De ce dai importanţă ciondănelilor cu un om care nu te respectă, chiar dacă acesta e fratele meu? Mă vezi pe mine, guvernator, în stare să-i caut pricină pentru palavrele sale?
Gabriel se eliberează din strânsoare printr-o mişcare brutală şi îl măsoară dispreţuitor pe Gonzalo care îşi şterge cum poate sângele ce-i curge de sub sprinceană.
— Aveţi dreptate, monseniore! Nu are nici un rost să mai vă certaţi fără rost! Vă rog să mă urmaţi de vreme ce doriţi aşa de mult să aflaţi unde îmi ţin comoara.
Se pregăteşte să o ia din loc şi toţi ceilalţi par că vor să-l urmeze. Se opreşte şi arată spre fraţii guvernatorului spunând:
— Nu. Voi nu! Don Francisco, Candia şi Sebastian! Atât!
Se răsuceşte pe călcâie, fără să mai aştepte să fie contrazis sau aprobat. Nu ţine seama de protestele fraţilor guvernatorului, iar Candia, după un schimb rapid de priviri cu Gabriel, îl urmează.

*

Se înserează.
De când au pornit-o spre Colcampata, nici Gabriel, nici Pizarro n-au scos vreun un cuvânt, apoi au intrat singuri în pasaj.
Sebastian şi Pedro îi aşteaptă pe esplanadă, fără să fie prea vorbăreţi.
— Ei bine? întreabă Grecul.
Sebastian nu îi răspunde imediat. Apoi replică:
— Sper.
Grecul mestecă între dinţi câteva fire de păr, pe care în cele din urmă le scuipă.
În momentul în care Pizarro şi Gabriel ies în sfârşit din pasaj, cei doi uriaşi, unul negru şi celălalt alb, îşi întorc spre ei privirile întrebătoare. Candia este primul care dă frâu liber nerăbdării:
— Ei bine, Gabriel?
Gabriel arată spre Pizarro.
— Nu-i nimic, spune guvernatorul. Doar trepte infernale ce duc într-un pasaj zidit, câţiva şobolani şi şerpi.
— Şi statuia?

— Nu-i nici o statuie.

Cei doi prieteni îşi stăpânesc un oftat de uşurare.

— Acum lăsaţi-ne, adaugă Pizarro.

Candia şi Sebastian se îndepărtează. Guvernatorul şi protejatul său tac. Gabriel priveşte munţii din zare, înveşmântaţi în culorile apusului.

— Nu-ţi reproşez că nu ai ţinut cont de ordinele mele şi ai văzut-o, şopteşte Pizarro.

Gabriel se întoarce spre el fără să-i răspundă.

— Nici că m-ai minţit în legătură cu statuia aceea. Îi pedepsesc pe hoţii pe care îi prind, dar ştiu bine că, dacă ar fi trebuit să-i îndepărtez pe hoţi şi pe mincinoşi din armata mea, aş fi plecai de unul singur…

Se întrerupe cu un râs sec:

— Şi poate că nu aş mai fi plecat nici eu.

Un zâmbet luminează chipul lui Gabriel.

— La urma urmei, nu am ce să-ţi reproşez. Sunt pur şi simplu necăjit. Ştii că în toată armata asta nu ţin la nimeni. Vreau să spun că mi-s dragi când îi văd laolaltă, când le vorbesc ori când se bat, ori când le aud vocile rostind împreună o rugăciune. Pe fiecare în parte însă… fluieră dispreţuitor: Toţi sau aproape toţi sunt mincinoşi, prefăcuţi, beţivi, criminali, începând chiar cu fraţii mei, crezi că nu o ştiu?

Gabriel clatină din cap.

— În schimb tu… pe tine te-am recunoscut, te-am ales şi te-am… adoptat! continuă Pizarro ceva mai plin de patos, dar tot fără să-l privească.

Cuvântul aproape că îl face să tresară pe Gabriel, care rămâne tot timpul tăcut. Însă nodul de ostilitate care îi strângea măruntaiele începe să se înmoaie.

— Faptul că mă minţi, că-mi ascunzi ceva… asta mă…

Îşi agită mâinile ca şi cum ar vrea să scrie în aer cuvântul pe care nu-l găseşte.

— Don Francisco, priviţi! Pizarro îşi îndreaptă privirea spre locul pe care Gabriel i-l arată după o scurtă întârziere: Şi aici! Şi acolo!

Braţul lui Gabriel se mişcă asemenea acului înnebunit al unei busole. În lumina apusului, cei doi bărbaţi descoperă mulţimi de oameni care vin simultan din toate direcţiile şi care se reunesc încet la Cuzco, descriind pe toate crestele munţilor şi în vale un fel de Roză a Vânturilor, alcătuită din fiinţe umane.

— Ce-i asta? întreabă guvernatorul. O armată? N-am mai văzut niciodată o armata înaintând într-o asemenea ordine…

— Nu, pentru că sunt şi câini, lame, femei, copii…

— Atunci?

Umărul lui Gabriel îl atinge pe cel al lui Pizarro:

— E un lucru de mirare, don Francisco.

Între ce doi bărbaţi se interpune iarăşi tăcerea, pe care Pizarro o întrerupe în cele din urmă:

— Acesta este cuvântul, fiule, şopteşte el. Faptul că tu îmi ascunzi ceva este, iată, un lucru de mirare.

25.

Cuzco, 25 decembrie 1533.

Sunetul grav al trâmbiţelor umple toată valea. Nimeni nu ştie dacă e vorba de trompeţi nevăzuţi care îşi răspund de o parte şi de alta a văii sau e numai ecoul reverberat la nesfârşit de munţi. Cu fiecare sunet prelungit, Anamaya, legănată de balansul litierei, se simte cuprinsă de emoţia gravă, dar şi de veselia sărbătorii.

La plecarea din Coricancha, înţeleptul Villa Oma a tresărit de bucurie când Manco i-a cerut să ocupe locul de onoare, aflat chiar în spatele lui Inca şi alături de litiera mumiei lui Huayna Capac.

Anamaya i-a şoptit de dimineaţă această idee: că prezenţa Tatălui său de pe Celălalt Tărâm alături de marele înţelept Villa Oma, supusul lui Atahualpa, reprezintă dovada că această încoronare a celui de-al treisprezecelea Inca nu este victoria unui clan asupra altuia.

Îşi aminteşte zâmbind ce figură a făcut Villa Oma când i s-a făcut această propunere. Într-o clipă, faţa înţeleptului s-a schimonosit de furie: ca şi cum îndrăznea, iar, să vorbească, de parcă ar fi condus ea Imperiul! Apoi s-a convins că adevărul este de partea ei şi a fixat-o cu un respect puţin iritat. „*Coya Camaquen* are dreptate”, a admis cu simplitate, recunoscând (chiar de prea multe ori) că greşeşte când se consideră cea de-a doua persoană ca importanţă din Imperiu. În deciziile lui Inca, până şi umbra acestei femei avea mai mult câştig de cauză decât el.

Anamaya l-a convins, de asemenea, pe Inca să lase neocupat locul ei. În timpul procesiunii, acolo ar fi trebuit să stea Fratele-Geamăn, dar frenezia şi lipsa de scrupule a străinilor a făcut imposibilă respectarea tradiţiilor. Aceştia ar fi în stare ca imediat ce se termină ceremonia să fure statuia şi s-o trimită la topit în palatul guvernatorului.

Doar gândindu-se la asta şi i se strânge inima, dar faptul că îşi acceptă destinul o linişteşte mai mult ca oricând.

Mulţimea sporeşte pe parcursul urcuşului de la Coricancha spre Aucaypata, iar acest lucru încetineşte desfăşurarea procesiunii. Aude cântecele şi dansurile şi, mai ales, vuietul tot mai puternic al glasurilor care îl recunosc pe Inca. Manco? Tatăl lui? Fără falsă modestie, Anamaya este mândră că, pentru prima oară după luni de zile, sufletul tuturor triburilor se îndreaptă într-o unică direcţie.

Războiul pe care Quizquiz şi Guaypar se încăpăţânează să-l poarte în nord aparţine unui alt timp, îndepărtat şi lipsit de consistenţă, unei alte lumi. În mod ciudat, îl visează adesea pe Guaypar care se uită la ea cu indiferenţă şi cu severitate, cu aerul acela ameninţător şi sfidător, cu ochii strălucindu-i de mânie; dar, de la un vis la altul, trăsăturile chipului său devin mai estompate, iar uneori chiar se şterg, aşa cum apa şterge desenele de nisip.

Simte cum o mângâie bubuitul dezlănţuit al tobelor, mişcarea mulţimii ce se revarsă ca un val şi umple toată valea.

Apoi se încruntă brusc şi trebuie să închidă ochii sub impactul durerii ce îi zvâcneşte în cap.

Gabriel.

Nu mai apreciază nici frumuseţea bogatelor ţesături colorate care o acoperă, a pernelor de pene, a litierei sale ce pluteşte dusă de valul enorm al mulţimii, nici liniştea, nici o altă formă de speranţă, numai o vânzoleală care o umple de o febră necunoscută.

Gabriel.

Îi şopteşte numele, i-l repetă din ce în ce mai tare. În clipa când procesiunea ajunge la Aucaypata, într-un vacarm în care este imposibil să desluşeşti cântece, strigăte, tobe şi trâmbiţe, îi strigă numele din răsputeri.

*

În timpul slujbei, Gabriel nu-şi ia ochii de la Bartolomeu care slujeşte alături de preotul Valverde. Observă prestanţa şi precizia gesturilor şi strălucirea ochilor cenuşii, indiferent dacă îi deschide Cartea Sfântă sau îi întinde potirul.

În marea sală a Palatului Cassana, transformată în naosul unei biserici, domneşte un ciudat amestec de reculegere şi de entuziasm. Cât au durat pregătirile, Gabriel a văzut cum doi soldaţi aduc două lame mari de aur peste care au pus o scândură, iar apoi o faţă de masă de un alb desăvârşit, alcătuind astfel un altar. Studentul cu vederi liberale nu se poate abţine să

nu se gândească zâmbind la viţelul de aur, ce se plimbă nestingherit chiar şi la capătul lumii.

Sunt prezenţi toţi spaniolii, dar şi numeroşi indieni convertiţi din frică sau din oportunism, alături de cei curioşi să vadă la faţa locului căror zei îşi datorează străinii puterea.

În spatele acestui altar improvizat, au fost fabricate primele porţi şi primele zăvoare din Cuzco, destinate să păzească marea comoară. După aur, a venit rândul argintului…

Torţele prinse în pereţi trimit cu gândul la iluminarea dintr-o catedrală spaniolă. În partea dreaptă, se găseşte singura imagine religioasă – o Fecioară pictată pe lemn, cea pe care Pizarro o avea deja la Cajamarca şi de care nu se desparte niciodată.

Oamenilor le strălucesc ochii. Intonează fericiţi psalmii ale căror cuvinte le rostesc fără să le înţeleagă sensul. Şi se roagă fierbinte lui Dumnezeu să le dea o parte mai bună, cât mai mare, din afurisitele alea de comori care le tot trec prin mâini de atâta vreme, iar guvernatorul – să-i dea Dumnezeu sănătate! – le tot repetă: „Mâine, mâine…” Ei bine, mâine începe azi.

Alonso îşi spune că merită mai mult decât Diego, iar Cristobal, din cavalerie, consideră că ar trebui să primească dublu faţă de Pedro, infanteristul… Totuşi, oricât de cufundaţi în rugăciune ar fi, Gabriel, trecându-şi privirea peste chipurile luminate de flăcările torţelor şi de lăcomie, înţelege la ce se referea Pizarro când i-a vorbit despre admiraţia pentru ei. Brutali şi necioplіţi, desigur, dar neobosiţi, curajoşi, însufleţiţi de o credinţă naivă.

Când preotul Valverde rosteşte binecuvântarea finală, Gabriel se uită la guvernator. Toţi îl privesc pe preot numai don Francisco nu are ochi decât pentru Fecioară. Fără să-i vadă buzele, ştie că i se roagă şi îi mulţumeşte încă o dată. Simte privirea cenuşie a lui Bartolomeu şi se tulbură, de parcă ar fi fost prins făcând ceva râu, aşa încât este fericit să iasă purtat de valul camarazilor săi până la ieşire.

Din palat ies, în dezordine, în frunte cu Pizarro, spanioli şi indieni, *hidalgos* şi *yanaconas,* bogaţi şi săraci. Îşi face loc prin mulţimea de zece ori mai numeroasă, care a venit să-l întâmpine pe Inca şi se îndreaptă spre centrul pieţei. Gabriel se trezeşte, fără voia lui, în spatele lui don Francisco, înghesuit între Candia şi Sebastian.

Soarele străluceşte cu putere, iar cerul este de un albastru pur, intens şi profund.

Toţi îl văd pe Manco în ţinută de Inca, aşezat pe *tiana* sa, aşteptându-l pe guvernator, aşa cum un suveran îşi aşteaptă vasalul. Este prezent şi grupul de mumii, aşezate pe tronul lor de aur. Nu lipseşte preotul Villa Oma cu trupul lui deşirat, rigid şi ostil. Obişnuitele vase cu jeratic fumegă alături de marile vase de *chicha.*

Gabriel urmăreşte spectacolul, dar ochii lui se îndreaptă către un fluture alb rătăcit prin ceremonie şi care tocmai zbura pe deasupra capetelor Nobililor, înainte să se îndrepte spre spirala de fum.

O caută pe Anamaya şi nu o găseşte.

— Înălţimea Sa îşi mai aduce aminte?

Nu e nevoie să se întoarcă. A recunoscut vocea. Şi nici să răspundă pentru a lăsa amintirile să-l copleşească. Simte în gură aroma acră şi delicioasă a unei poşirci, revede inscripţia „La ulcica goală” şi pe cei doi uriaşi de la masă, în aşteptarea unei aventuri ce s-a şi întâmplat şi care i-a purtat mai departe decât îşi închipuiseră ei.

Deodată, simte cum o mână puternică îi caută şi îi strânge mâna. Este Sebastian. Ar vrea să-i atragă atenţia, însă uriaşul negru priveşte drept înainte, spre grupul Nobililor incaşi.

Surprinde numai un zâmbet pieziş, cald şi prietenesc şi mâna care i-o strânge pe a lui, gata să i-o zdrobească.

*

Bartolomeu cuprinde cu privirea întreaga adunare a Nobililor incaşi. Manco, desigur, pe *tiana* sa, odihnindu-se între perne, cu picioarele întinse pe ţesături preţioase, dar mai este şi preotul cu faţa ascuţită, aşezat pe un taburet de argint şi toate căpeteniile ce stau în ordine descrescătoare a rangurilor pe taburete de cositor, lemn, bambus şi, în cele din urmă, din paie.

Nu se poate împiedica să nu admire ordinea acestei lumi, plină de armonia culorilor şi a metalelor preţioase, de nobleţea şi mândria chipurilor.

Chiar în faţa lui, în costumul lui de catifea de mătase, cu sabia de ceremonie la cingătoare, Pizarro pare un funcţionar necioplit de provincie. Hainele prea strimte pentru el îl încorsetează, iar gulerul de dantelă albă îi ascunde cu greutate gâtul subţire.

Totuşi, i se adresează lui Manco pe un ton ferm:

— Nobile Principe, am venit până la tine, conduşi de adevăratul Dumnezeu, ca prieteni…

Felipillo îi tălmăceşte, iar Bartolomeu caută prin mulţimea

chipurilor de indieni pe cel al noului său prieten. Nu-l zăreşte şi absenţa lui îi provoacă o senzaţie neplăcută în stomac.

— … şi fiindcă aceasta este legea noastră, îţi va fi citit acum *requeremiento.* Îţi cerem să ne spui dacă ai înţeles şi dacă tu şi Nobilii tăi sunteţi de acord. Apoi îţi vom fi prieteni pentru totdeauna şi te vom proteja împotriva tuturor duşmanilor tai.

Manco înclină uşor din cap, arătând că a înţeles, iar Pizarro îi face semn lui Pedro Sancho de la Hoz.

Printre spanioli, Pedro este faimos pentru vocea lui acră şi fără vlagă. Dar este secretarul guvernatorului şi singurul capabil să citească o proclamaţie aşa de importantă. Mai mult, de obicei are un glas stins. Ca să fie siguri că se va înţelege ce va citi? Ca indienii să o rupă la fugă înainte de terminarea lecturii?

Cuvintele sunt asemenea unor pietre grele şi maiestoase, dar glasul care le rosteşte le reduce la dimensiunea unor pietricele ridicole.

„Din partea împăratului şi Regelui don Carlos şi a donei Juana, mama sa, Regi ai Castiliei, Leonului, Aragonului, ai celor doua Sicilii, ai Ierusalimului, ai Navarrei, ai Grenadei, ai Toledo-ului, ai Valenciei, ai Galicei, ai Majorcăi”.

O dată cu fiecare nume, Pedro încearcă zadarnic să se umfle de valoarea lor, să-şi atribuie importanţa acestor provincii, acestor ţări…

— „… conţi de Roussillon şi de Cerdagne, marchizi de Oristan şi Gotha, arhiduci de Austria, duci de Burgundia şi de Brabant, conţi de Flandra şi Tirol. Vă aducem la cunoştinţă şi vă informăm cât putem mai bine pe voi, principi ai popoarelor barbare din Peru şi pe cei supuşi vouă, că Domnul Nostru Dumnezeu, Unicul şi Veşnicul, a creat cerul şi pământul.”

Vocea lui Pedro este lipsită de solemnitate, tot atât de neplăcută, ca şi cea răguşită a lui Felipillo.

Bartolomeu este cuprins de un impuls pe cât de tulburător, pe atât de irezistibil. Îi vine să râdă.

— „… din cauza numeroaselor generaţii ce s-au succedat timp de mai bine de cinci mii de ani de la facerea lumii, a fost necesar ca unii să meargă într-o parte şi alţii în alta şi sa se împartă în

regate şi provincii. Dintre toţi. Domnul Nostru Dumnezeu l-a desemnat pe unul singur, numit Sfântul Petru, să fie Stăpânul tuturor oamenilor din lume…”

Când privirea lui Bartolomeu o întâlneşte pe cea a lui Katari, călugărul îşi dă seama că indianul îl observă de ceva vreme, zâmbind nu ironic, mai curând pare că întreabă: „O să-mi explici şi mie ce rost au ciudăţeniile astea…”

„Prin urmare şi pe cât putem mai bine, vă rugam şi vă spunem cu toată autoritatea ce ne revine să înţelegeţi bine ceea ce v-am informat…”

Requeremiento se prelungeşte la nesfârşit, iar sintagme de felul „credinţa catolică”, „tergiversări maliţioase” şi „maiestăţile lor” laolaltă cu promisiunea ajutorului divin se izbesc de pereţii palatelor, curg o dată cu apa din fântâni.

Bartolomeu îşi fereşte de mai multe ori privirea de cea a lui Katari, însă atunci când li se întâlnesc, privirea tânărului indian este, ca şi mai înainte, amicală, insistentă şi plină de îndoială.

— „… *iar dacă nu vă veţi supune, vă asigurăm că vă vom înfrunta cu ajutorul lui Dumnezeu şi vom lupta împotriva voastră, oriunde va fi nevoie. Vă vom obliga neîntârziat să ascultaţi şi să vă supuneţi Bisericii şi Maiestăţilor lor; vă vom cuceri pământurile şi vă vom face sclavi pe voi, pe femeile şi pe copiii voştri, apoi o să vă vindem; ne vom însuşi bunurile voastre şi veţi cunoaşte puterea noastră de a vă face râu asemenea unor vasali nesupuşi, care nu-şi acceptă Stăpânul, îi rezistă şi i se opun. Afirmăm cu tărie că aceia care îşi vor pierde viaţa, dar şi toate pagubele nu vor fi vina noastră şi nici a cavalerilor care ne însoţesc”.*

Fray Bartolomeu observă chipul întunecat al lui Katari şi schimbările ce survin pe durata traducerii şi care arată, în cele din urmă, o neîncredere profundă. Când ar vrea să-i trimită la rându-i un semn de prietenie, care să stăvilească agresivitatea din discurs, prietenul său plecase deja.

Pizarro se apropie de Manco şi se înclină, de parcă ar fi vrut să-l îmbrăţişeze. Dar Manco nu se clinteşte de pe tron.

Trâmbiţele sună, iar stegarul flutură de două ori stindardul regal.

Manco se ridică şi, în cele din urmă, pleacă.

*

„Ea nu este aici.”

Pe tot parcursul ceremoniei, Gabriel s-a simţit pierdut în piaţa imensă, în mijlocul alor săi, în faţa chipurilor de nepătruns ale indienilor, iar în urechi îi sunau fragmente din *requeremiento.*

Ea nu este aici. E singurul lucru pe care îl poate gândi, simţi, vedea, înţelege.

Ultima lor îmbrăţişare îl arde pe dinăuntru ca un foc nestins, ca o durere ce nu se domoleşte, ca o dorinţă care îl face să regrete că nu a fost şi mai violent decât ar fi vrut-o chiar ea, mai violent decât propria… teamă… Violent? Se miră şi reia: mai curând tandru, de o nesfârşită duioşie, mângâindu-i trupul şi şoptindu-i acele vorbe lipsite de sens şi care dau totuşi preţul iubirii.

Uneori, o adiere de vânt mişca puţin poalele tunicilor, podoabele somptuoase din pene, evantaiele mari…

Uneori, o rază de soare stăruie pe chipul idolului Soare, dezvelit de preotul Villa Oma chiar în mijlocul pieţei, lângă fântână.

Uneori, i se pare că surprinde o mişcare pe chipurile impasibile ale mumiilor care au sosit în piaţă, grandioase, pe tronurile lor de aur, înconjurate fiecare de o mulţime de slujitori şi de bogăţii, de parcă trecutul ar putea să domine prezentul.

Dar Gabriel nu ştie decât un singur lucru: cea pe care o iubeşte nu este aici. Singurătatea sa este cumplită, iar sângele îi clocoteşte de neputinţa. Se uită la Manco având privire îngheţata de ură şi îi şopteşte cuvinte provocatoare şi dispreţuitoare, îl înjură şi îl provoacă la dueluri teribile. Dar Manco nu-l priveşte, nici pe el, nici pe Pedro Sancho de Hoz şi discursul acestuia, nici pe Felipillo: are ochii aţintiţi asupra lui Pizarro.

Când Manco se ridică, Anamaya îşi face în cele din urmă apariţia în spatele acestuia. Ar vrea să ţipe, dar trebuie să-şi muşte buzele ca să se stăpânească.

Pizarro îi îmbrăţişează pe toţi Nobilii incaşi, iar vacarmul strigătelor şi al cântecelor răsună de pretutindeni, din fiecare colţ de stradă, din pieţe şi palate, din toată valea şi din munţi şi poate chiar de dincolo de ei.

Bucurie, o bucurie absurdă şi o speranţă inexplicabilă – dar Gabriel tremurând se bucură şi speră alături de ei, deşi gelozia încă îi mai otrăveşte sufletul.

Pământul întreg pare să se pună în mişcare pentru o sărbătoare care trebuie să dureze nopţi şi zile, o sărbătoare care trebuie să şteargă toate războaiele şi toată frica.

Pe cine încoronează? Cine triumfă?

Ce mai contează?

Toţi încep să danseze.

Gabriel şi Anamaya stau încremeniţi unul în faţa celuilalt, singuri şi împreună. Ei nu ştiu nimic, dar iubirea lor ştie tot.

26.

Cuzco, ianuarie 1534.

Nopţile se succed fără vreo deosebire: sunt pline de strigăte şi de cântece, de chefuri şi de ospeţe. În Aucaypata, ca şi în alte părţi ale oraşului, în palate şi în cele mai îndepărtate *cancha*, urcioarele de *chicha* se golesc şi se umplu într-o mişcare neîntreruptă, iar vasele cu jăratic ard din zori şi până în noapte, aşa încât sunt hrăniţi şi vii şi morţii. Mumiile aşezate pe tronurile lor de aur sunt scoase din temple, înconjurate de servitori ce le slujesc atenţi pare că se aud şoptind, că se aude ecoul puterii lor străvechi.

Chiar şi Gabriel aude acest murmur.

Mumiile îi şoptesc despre legenda Imperiului, despre lupte încrâncenate, despre zei care se ivesc în lumea muritorilor, despre duşmani răpuşi, despre Soare şi despre Fulger, despre singurătatea munţilor, acolo unde aerul este rarefiat şi stăpân este numai condorul.

Nu a mai văzut-o pe Anamaya din ziua încoronării şi în timpul serbării îşi simţi frustrarea care i se transformă într-o amărăciune ce îl indispune.

În Palatul Cassana, de dimineaţă până seara, aerul duhneşte de sfaturile ţinute de guvernator şi de fraţii lui, împreună cu Almagro şi Soto. La urma urmei, nu contează, căci nu este bine venit acolo. După afacerea cu statuia, don Francisco însuşi se încăpăţânează să-l evite. „Trădarea” sa îl transformă într-un paria, ca să zicem aşa, preafericit: n-are nici un chef să participe la chermesele astea ridicole. Nu-i rămâne decât să-şi găsească o ocupaţie în tot acest răstimp, ca să nu cadă pradă disperării în care îl împinge absenţa lui Anamaya. Atunci bate în lung şi în lat acest oraş ciudat, reţinând zâmbetele copiilor şi ale bătrânilor, asemenea unui străin, aşa cum a devenit chiar faţă de prietenii săi.

— Gabriel!

Vocea îl face să tresară şi îşi duce instinctiv mâna la spadă.

— Hola!

— Hei, prietene, ştiu că te-am învăţat bine arta de a ataca şi de a te feri, însă nu ţin cu orice preţ să trag ponoase pentru asta, numai dacă este absolut necesar!

Gabriel zăreşte, în cele din urmă, în locul unor umbre ameninţătoare, siluetele enorme, dar prietenoase, ale lui Pedro şi Sebastian.

— Iertaţi-mă, prieteni, încercam…

— … Pe Sfânta Fecioară, să ne eviţi! Numai asta faci! îl dojeneşte cu prietenie Grecul.

Dar nici zâmbetul larg, nici bunăvoinţa lui nu-l încălzesc prea tare.

— Am căutat un remediu pentru melancolia ta şi credem că am găsit… continuă Sebastian.

Deşi este prost dispus, Gabriel nu-şi poate reţine curiozitatea:

— Şi despre ce antidot puternic este vorba? Sămânţă de condor? Sânge de lama?

— Ceva mult mai bun decât toate astea! Ia nu mai bodogăni şi vino cu noi…

Gabriel, după o scurtă ezitare, îi urmează.

*

Cancha este cufundată în umbră, iar din clădiri se aud glasuri de femei asemenea unui ciripit de păsări.

Gabriel se trage un pas îndărăt, dar cei doi prieteni îl lovesc în spinare şi îl târăsc după ei. Le face voia, cuprins de toropeala.

În camera în care intră este cald. Ca în toate locuinţele incase, nu există nici o mobilă, doar o risipă de tapiserii, aşternuturi şi pături de lână sau de pene multicolore. Sunt, în schimb, trei tinere care devin tăcute la intrarea lor, însă zâmbetele arată că îi cunosc deja pe cei doi camarazi ai lui Gabriel şi că nu se tem să-l cunoască şi pe acesta.

Tinerele sunt îmbrăcate în tunici colorate, până la genunchi, ce acoperă forme promiţătoare şi lasă descoperite picioarele dezvăluind astfel pielea de culoarea mierii care îi înnebuneşte pe spanioli.

— Noi luptăm împotriva barbariei ce-i determină pe bădărani să ia cu forţa tinerele… spune Sebastian cu o solemnitate prefăcută. Am auzit că r*equeremiento* a fost primit cu bunăvoinţă de Inca şi de ai săi, am organizat o mişcare ce îşi propune să înveţe populaţia locală adevărata curtoazie a unui *caballero.*

Gabriel nu-şi poate stăpâni zâmbetul. Judecând după zelul

fetelor, se pare că lecţia a dat roade de timpuriu. Mâini uşoare îi ating umerii şi îl obligă să se aşeze pe cuverturi ce promit o moliciune care te încântă.

— Eu nu... protestează el fără convingere.

— Tu nu mai spui nimic şi laşi totul în seama noastră.

Într-adevăr, este plăcut să se lase în voia lor. De ce vrei să te oboseşti într-o luptă neobosită şi zadarnică împotriva unui destin ostil? În încăpere domneşte o căldură plăcută. Tinerele se învârt în jurul lor într-un balet cu mişcări exacte, le aduc de băut în pocale de aur şi şoptesc în limba lor că străinii sunt foarte puternici şi chipeşi, privindu-se şi râzând, aşa cum fac toate fetele de pe lumea asta.

— Nu vreau să fiu necuviincios şi sper să mă ierte cuviosul Valverde, dar cred că păgânismul ăsta are ceva bun în el, comentează Candia, făcându-şi semnul crucii.

— Asta, prietene, o ştiu de când m-am născut, îi replică Sebastian.

— Da, dar după atâţia ani petrecuţi printre noi, în serviciul lui don Diego, apoi botezul, sabia... toate astea pot schimba un bărbat.... Priveşte fetele astea! Nu prea s-ar spune că o lectură nereuşită a cărţilor sfinte le-ar convinge să ne reziste...

— Dragul meu Pedro, aş spune chiar mai mult, s-ar zice că au citit alt fel de cărţi, în care se spunea că trebuiau să ne întâlnească şi să ne cunoască...

Gabriel îi ascultă, zâmbind fără să vrea. Oboseala, dezamăgirea, aburii beţiei care încep să pună stăpânire pe el – toate acestea îl conduc spre o lume unde singura filosofie, singura speranţă adevărată este să te laşi cuprins de braţele unei fete care îţi zâmbeşte.

Mâinile abile au scos deja vestoanele şi cămăşile celor doi prieteni. Zăreşte muşchii puternici ai lui Sebastian şi pe cei mai delicaţi, dar la fel de impresionanţi, ai lui Pedro Candia. Apoi simte cum nişte ochi negri, tineri, nevinovaţi şi întrebători, dar plini de o promisiune sigură, sunt aţintiţi asupra lui.

— Eşti drăguţă, îi spune el în *quechua*.

Tânăra nu se miră auzindu-l că îi vorbeşte în limba ei. Numai privirea i se mai intensifică, e mai blândă, iar buzele întredeschise dezvăluie dinţii albi şi frumoşi care pot să ronţăie, dar pot, la fel de bine, să şi muşte.

Se aşează încet pe pat, ghemuită, foarte aproape, doar cât să-şi atingă trupurile, să îi simtă răsuflarea într-un sărut. Dar se

opreşte, fără să schiţeze un gest. Gabriel îi respiră parfumul de copaci şi de flori, închide ochii pentru a-l putea inhala mai bine, pentru a se lăsa pătruns de acest parfum care îi pătrunde în corp şi îl copleşeşte.

Trosnetul unui lemn în foc, un râs înăbuşit, liniştea plăcerii tihnite şi uitare de sine. Mâna fetei îi atinge fruntea, coboară între sprâncene unde se opreşte pe cicatricea căpătată mai de mult în urma unei încăierări, zăboveşte pe buze… Gabriel închide ochii, dar nu o sărută, deşi începe să o dorească. Respiraţia i se accelerează şi are impresia că, pe neaşteptate, pieptul i se umflă, atunci când ea îi desface cămaşa şi îi atinge pielea ce se încălzeşte, arde, cere… „Dumnezeule, cât o doresc…” îşi spune cu mirare.

Dar în timpul acestor senzaţii, căzut pradă instinctului, se insinuează şi îl tulbură o şoaptă, un gând. Încearcă să-l alunge ca pe o muscă nesuferită, dar gândul nu dispare, dimpotrivă, răsună şi cheamă şi pe altele. „Anamaya, Anamaya, fugi şi nu fugi de mine, îmi scapi, dar nu-mi vei mai scăpa…” Deschide ochii, în timp ce tânăra îi scoate cămaşa. Simte, ba chiar îşi impune, crisparea şi alungarea dorinţei.

Priveşte în jur şi vede încăperea şi pe cei doi prieteni ai săi pierduţi deja într-un iureş de mângâieri. Ochii fetei îl privesc mereu, ochi mijiţi, ca şi cum l-ar privi printre nişte obloane. Îi opreşte mâinile şi ea îi permite acest gest. Mereu această absenţă plină de mirare, acest abandon… Vei avea tot ceea ce vei dori, orice… Această libertate şi această putere îl fac să zâmbească şi i se par extrem de derizorii.

O ridică de pe pat şi o ţine dreaptă în faţa lui. Îi mângâie părul, fata închide ochii la rândul ei şi pare că toarce ca o pisică. El se ridică, îşi strânge cămaşa pe umeri şi o lasă să vină spre el.

Gabriel se clatină.

Dansează pe o muzică tăcută ce îl smulge din ardoarea dorinţei şi-l duce spre tandreţe. Încetişor, fără să o bruscheze, după cum nici ea nu l-a bruscat. „Te doresc, şopteşte ca pentru sine. Dar nu într-atât, încât să-mi pierd răbdarea şi să nu o mai aştept pe ea… Cât de teribila este această aşteptare! Dar tu m-ai făcut să înţeleg că nu există nimic mai plăcut decât această aşteptare…”

Corpul i se relaxează încet şi, atunci când o îndepărtează, fata îi zâmbeşte.

— Eşti drăguţă, eşti drăguţă, dar… repetă el şi privirea lui

încheie fraza.

Îi trimite din vârful degetelor o sărutare, pe care fata o primeşte cu aceeaşi privire lipsită de mirare, iese din cameră, străbate *cancha* şi ajunge în stradă, unde respiră cu nesaţ aerul Anzilor.

Chiar atunci, se abate asupra lui o ploaie de lovituri.

Preţ de o clipă, trupul său refuză să simtă altceva decât căldura din camera pe care tocmai a părăsit-o, mângâierile uşoare, intensitatea dorinţei şi acea plăcută, acea minunată senzaţie de eliberare ce-l cuprinsese. Apoi, lovitură după lovitură, violenţa îl trezeşte, iar neputinţa îl înfurie şi îi aduce lacrimi în ochi.

Sunt patru: doi l-au prins pe la spate şi îl ţin, în ciuda eforturilor sale furibunde de a se elibera şi alţi doi îl lovesc, cu metodă, cu pumnii şi cu picioarele.

Nu vorbesc. Aude numai răsuflarea şi mârâiturile lor, o dată cu zgomotul acela straniu pe care întârzie o clipă în a-l identifica: horcăitul acela ce îi urcă din piept, horcăitul slăbiciunii sale, al puterilor sleite în eforturi inutile de a scăpa sau de a scăpa de durerea provocata de ploaia de lovituri.

Noaptea ascunde chipurile atacatorilor, ba mai mult, au avut grijă să-şi acopere nasul şi gura cu basmale. Din când în când, zăreşte un vârtej de ochi negri.

Îl cuprinde ameţeala şi, în acelaşi timp, îi trece pe dinaintea ochilor o ceaţă roşie: este sângele cald care îi curge din cap orbindu-l şi care se face una cu sudoarea, cu lacrimile, cu mucii… Ceva prostesc, dar important îi mai stăruie în rărunchi şi îl determină să nu leşine, să continue să se bată… Să se bată? Mişcări dezordonate, gesturi la fel de eficiente ca acelea ale unei broaşte – şi totuşi un refuz care le face şi mai îndârjite.

Prin minte îi trec frânturi de fraze, rămăşiţe dintr-o gândire coerentă: „Dacă ar fi vrut să mă ucidă…” Dacă ar fi vrut să-l ucidă, acum ar fi fost deja mort, cu capul spart şi sabia la patru paşi lângă el.

Leşină, continuând să lupte chiar şi nemişcat. I se pare că zăreşte plutind deasupra lui trăsăturile feţei frumoase şi zâmbitoare şi buclele brune, aranjate cu grijă ale lui Gonzalo, asemenea unui înger al răului.

Oare această vedenie precede într-adevăr leşinul său? Ori nu este decât prima imagine a unui coşmar care îl copleşeşte?

Zace în mijlocul străduţei ca un om beat.

Dar pe la colţurile buzelor i se prelinge sânge.

27.

Cuzco, ianuarie 1534.

— Bietul meu prieten…

Pizarro îl priveşte cu ironie, dar şi cu tristeţe, cu dispreţ şi milă. Gabriel simte că atacatorii nu au ratat nici un colţişor al trupului său, dar, de când a reuşit să se târască până la Palatul Cassana, nu a avut curajul să se privească în oglindă.

— Ai trecut pe la Juan de Balboa?

— Nu vă faceţi griji pentru mine, don Francisco, nu am nevoie de spiţer.

— Nu prea ştiu de ce ai într-adevăr nevoie, fiule… Sfaturi? N-ai dus lipsă, numai că nu le-ai ascultat…

Guvernatorul are grijă ca peste tot unde merge, indiferent că locuieşte într-un palat sau într-un cort, încăperea lui să fie la fel. Un pat îngust, o masă, două scaune, un portret al Preasfintei Fecioare, atât de dragă lui. Îi face semn să ia loc, dar tânărul nu poate sta decât în picioare, pe jumătate răpus de durere.

— Şi fiindcă tu nu vrei să asculţi de nimeni, am să te ascult eu.

— Don Francisco, nici măcar nu m-aţi întrebat cum de am ajuns în halul ăsta.

— Trebuie să te întreb?

Un surâs vag, lipsit de ironie, luminează faţa slabă a guvernatorului.

— Nu trebuie să mă întrebaţi şi asta pentru simplul motiv că ştiţi prea bine ce s-a întâmplat.

— Mă acuzi?

— Să vă acuz, don Francisco… Pe cinstea mea, nu ştiu cum să numesc ceea ce vă reproşez…

— Povesteşte-mi, asta o să te scutească de grija de a-i găsi un nume.

— Fraţii dumneavoastră, don Francisco, fraţii dumneavoastră…

Numai ce le-a pronunţat numele, că Gabriel s-a şi făcut livid. Neam ticălos de fraţi de rahat…

— Ei bine? Ce-i cu fraţii mei? întreabă liniştit Pizarro, care se

preface că nu observă furia lui Gabriel.

— Don Francisco, nu s-au mulţumit să fie numai hoţi şi să nu aibă mai multă omenie decât nişte porci, nu s-au mulţumit doar să dezonoreze numele dumneavoastră prin laşitate, lăcomie, prefăcătorie…

Aproape că se sufocă atunci când le enumeră „calităţile”, iar Pizarro îl întrerupe ridicându-şi mânuşa neagră:

— Nu mai spune nimic, tinere! Nici o vorbă.

Cei doi bărbaţi se înfruntă din priviri. Gabriel tremură:

— Doar faptul de fi fost umilit îmi îngăduie să vă mărturisesc un adevăr pe care toată lumea îl şopteşte şi pe care toată lumea vi-l ascunde.

Pizarro izbucneşte într-un râs sec:

— Şi crezi că nu-l ştiu? Crezi că nu ştiu de ce au venit cu mine şi ce aşteaptă? Crezi că am sosit la Cuzco orbit de legături de sânge?

— Don Francisco, de multă vreme nu mai ştiu ce să cred, spune Gabriel cu o amărăciune copleşitoare.

— Tocmai asta e, tinere, chiar asta e: nu mai ştii ce-i cu tine de când ai văzut-o pe acea preoteasă cu ochi albaştri, de când te-ai dedat la nu ştiu ce manevre cu statuia aia de aur… sentimentele ţi-au luat locul raţiunii şi, în plus, îmi mai şi insulţi fraţii.

Deşi nu vrea, Gabriel încasează lovitura. Pizarro atinge o coardă despre care Gabriel ştie că se află într-o zonă tulbure. Totuşi, aşa cum a constatat-o adesea, exact în acest moment se calmează şi poate gândi limpede, aşa ca în bătălii.

— Recunosc că aveţi dreptate, don Francisco. Dar în această dreptate – şi chiar în confuzia mea – dumneavoastră greşiţi…

— Explică-mi!

— Îi consideraţi pe fraţii dumneavoastră un rău necesar, dar care poate fi ţinut sub control, aşa cum procedaţi cu don Diego de Almagro şi cu toţi cei care v-au urmat. Le sunteţi superior. Dovediţi mai mult curaj şi tărie, aspiraţi mai sus decât ei şi doriţi şi altceva decât aur. Judecaţi limpede şi mâna nu vă tremură: sunteţi un conducător şi ei nişte câini care latră în jurul dumneavoastră. Aici aveţi dreptate. Dar nu vedeţi că aceşti oameni – fraţii dumneavoastră, don Diego – sunt gata să se revolte împotriva dumneavoastră şi nu aşteaptă decât un moment de slăbiciune ca să o facă…

— Fraţii mei?

— Fraţii dumneavoastră nu vă vor lovi, dar vă vor cauza atâta rău, încât loviturile pe care le-am primit eu azi să pară nişte mângâieri de femeie.

Pentru prima oară, pe faţa lui Pizarro se citeşte o uşoară uimire, un fel de perplexitate, ce nu-i este proprie. Cei doi bărbaţi se privesc îi ochi în linişte ce se lasă. În această privire este cuprinsă întreaga lor poveste neobişnuita – şi acea afecţiune care îi uneşte uneori, s-ar zice, chiar împotriva voinţei lor.

În cele din urmă, don Francisco îşi deschide braţele:

— Până la urmă ţii la mine!

— Nu încape îndoială, don Francisco!

Chipul lui Pizarro se luminează:

— Desigur… Este un lucru bun pentru un student! Mda, asta n-are importanţă! Am să te ajut, fiule!

— Să mă ajutaţi?

— Ba chiar am să te salvez!

Gabriel îl ascultă pe guvernator fără să-l întrerupă. În timp ce ascultă, se simte făcut bucăţele, bătut mai tare decât ce a încasat adineauri.

Iese clătinându-se din Castelul Cassana, iar lumina îl orbeşte şi merge bâjbâind spre fântână.

Când începe să plouă, e singur.

*

Ziua se apropie de sfârşit.

Nu se mişcă.

Umiditatea, frigul, căldura care revin, durerile schimbătoare – nimic nu-l mai afectează cu adevărat, decât acele cuvinte care îi răsună în minte.

Se face seară.

Prietenii vin, se uita la el cu ironie sau cu milă. Unii îl strigă. Nu ia în seamă şoaptele. Rămâne cu privirea aţintită cu obstinaţie spre înalt: munţii, fortăreaţa a cărei umbră o urmăreşte o data cu apusul soarelui.

Se lăsă învăluit de nemişcarea şi de răcoarea nopţii.

O torţă se apropie şi îi luminează obrazul. Îşi ridică mâna pentru a se păzi de lumina orbitoare:

— Cine îmi vrea binele? ricanează.

— Eu.

— Şi tu eşti precum celălalt, vrei să mă salvezi şi tu?

Bartolomeu nu îi răspunde. Îl ia uşurel de braţ şi îl ridică. Gabriel nu se opune. De ieri, numai asta a făcut: s-a opus –

tinerei cu ochi negri, loviturilor, vorbelor guvernatorului. S-a săturat să se tot bată cu toţi şi cu toată lumea.

Traversează Palatul Cassana cu paşi înceţi. Bartolomeu îl conduce ca pe un infirm până în camera sa.

Încăperea este luminată de un muc de lumânare care îşi răspândeşte flăcările de un galben-pal pe feţele lor. Gabriel se lungeşte pe pat foarte atent şi stăpânindu-şi gemetele ce îi vin pe buze din cauza trupului care îl doare. Bartolomeu se aşează şi el pe pat şi îi pune mâna cu degetele lipite pe piept. Gabriel se lasă în voia lui. Când respiraţia i s-a mai potolit, călugărul îi vorbeşte în cele din urmă.

— Ei bine?

Gabriel simte cum supărarea îl sugrumă. Ar vrea să vorbească, dar nu poate şi toată singurătatea, neputinţa, mânia sa, totul se îngrămădeşte undeva între buze şi inimă. I se pare că s-a transformat într-un şuvoi de hohote incoerente.

Bartolomeu rămâne tăcut şi îl lasă să plângă. Îl mângâie cu mâna lui ciudată şi cu ochii săi cenuşii care îl privesc plini de prietenie şi de curiozitate.

— Şi mai vorbeşti de un războinic! spune Gabriel în cele din urmă.

— Cine spune că războinicii nu plâng?

— Te pricepi să vorbeşti, frate…

Bartolomeu se mulţumeşte să îi zâmbească.

— A spus că trebuie să-l urmez. Că va părăsi Cuzco în curând pentru a întemeia capitala regatului şi că are nevoie de mine. A spus că, dacă aş rămâne la Cuzco, aş muri şi că mort n-aş mai fi de folos nimănui. Că, dacă aş rămâne la Cuzco, ar muri şi *ea,* fiindcă fraţii lui nu s-ar da înapoi de la nimic pentru a-şi satisface dorinţa de răzbunare… A spus că e un ordin. Şi că într-o zi ne vom întoarce…

— Ce o să faci?

— Eşti nostim, frate! Sigur că o să-l urmez. Fiindcă are dreptate, fiindcă a găsit cuvintele adevărate, dar odioase. Ştie prea bine că nu mă tem de blestemaţii lui de fraţi, dar ştie la fel de bine că mă tem pentru ea mai mult decât pentru propria viaţă.

— Cu ce pot să te ajut?

Gabriel îl priveşte mirat:

— Pe mine? Cu nimic. Ce ai vrea să faci pentru mine?

— Ce îmi ceri…

— Doar atât! Zău, frate, Dumnezeu îţi face cunoscute cele mai de nepătruns dintre căile sale…

— Spune odată!

Bartolomeu îi zâmbeşte în continuare. Gabriel visează şi îşi deapănă visul cu glas tare.

— Ceea ce aş vrea… ceea ce aş vrea…

— O să încerc, zice Bartolomeu.

Gabriel rămâne cu gura căscată de uimire:

— Cum…

— Nu asta vrei? O să încerc, ai încredere.

Călugărul se ridică şi dispare luând cu el şi lumânarea, mai înainte să apuce să mai spună ceva Gabriel.

28.

Kenko, ianuarie 1534.

Gabriel nu mai ştie de când îl urmează pe Pitic.

Uneori, se simte cuprins de un fel de amorţeală şi, nu-şi mai dă seama dacă merge sau dacă îl poartă drumul, asemenea unei panglici pe care alunecă tras de o mână invizibilă.

La început, mintea sa elabora neîntrerupt ipoteze. Fortăreaţa Colcampata? Apoi casele au dispărut, zidurile au devenit tot mai rare, au lăsat în urmă turnurile Cetăţii Sacsayhuaman. Nu mai contează prea mult direcţia nord-est pe care a bănuit-o când au plecat. Cum merge cu braţele deschise înaintea lui, i se pare că, în mod ciudat, înoată printre stele. Noaptea este largă, cuprinzătoare, infinită – înghite pământul.

Rănile i-au dat pace, durerile i-au amorţit. „Ce fiinţă bizară mai este şi omul”, filosofează el şchiopătând: disperat în zori, dar cu inima uşoară, aproape fără griji, oricât de mărunte ar fi promisiunile nopţii.

Nici măcar certitudinea că va pleca nu i se mai pare aşa de crudă: mâine, mai târziu… Adevărul se află undeva în inima nopţii acesteia şi nu în ameninţările guvernatorului.

Nu recunoaşte locul, dar i se pare că, lăsând Cuzco în urmă, a nimerit într-o altă lume. Aerul este mai rarefiat, dealurile cu formă rotundă sunt numai piatră fără pic de vegetaţie, noaptea s-a lichefiat… Călătoreşte în spaţiu şi în timp şi crede că simte prezenţa zeilor.

Piticul nu a rostit nici un cuvânt, nu a dat curs propunerilor sale. Poate că este cel dintâi locuitor al acestei lumi diferite, spre care se îndreaptă.

În momentul în care Piticul se abate din drum pe neaşteptate, Gabriel îl urmează fără să ezite şi se îndreaptă spre o zonă stâncoasă a cărei întindere nu o descoperă decât în ultima clipă: un fel de amfiteatru natural, în jurul căruia sunt scobite nişe asemănătoare celor din temple şi din cele mai frumoase palate. Când se întoarce, Piticul dispăruse.

În mijloc, găseşte o stâncă de care se apropie şi în faţa căreia

se opreşte căzând. Nu ştie ce reprezintă, dar simte cum vibrează în jur întreaga ei putere.

— Un om şi-a pus mâna pe piatră. Atunci s-a născut un zeu.

— Credeam că nu o să te mai văd, îi spune simplu Gabriel.

Îi răspunde un râs:

— Nici nu mă vezi, deocamdată. Vino cu mine!

Într-adevăr, oriunde îşi întoarce privirea, Gabriel nu descoperă decât o umbră mişcătoare care-l duce pe un drumeag în pantă uşoară, spre o grotă săpată în deal.

— Anamaya…

Gabriel ezită atunci când au ajuns la intrarea în grotă, după ce au urcat nişte trepte mari de piatră.

Coboară alte câteva trepte şi se opreşte într-o beznă mai profundă decât noaptea. Pe bâjbâite, caută cu mâinile un obstacol, dar nu întâlneşte decât aerul umed şi răcoros, ce vine din măruntaiele pământului. Inspiră o mireasmă de ierburi arse, un parfum dulceag care îi place şi, în acelaşi timp, îl îngreţoşează.

Mai face câţiva paşi, dar îşi pierde echilibrul şi cade. Strigatul de durere vuieşte în grota:

— Anamaya!

Aude ecoul surd al propriei voci. Nici un răspuns, doar chemarea vană ce se izbeşte dintr-un perete în celălalt al grotei:

— Anamaya!

— Vino…

Aude şoaptele de undeva, de aproape şi o urmează fără teamă. Anamaya îl prinde de mâini şi i le pune pe un fel de altar, pe o masă din piatră.

— Ţi-am spus că voi fi aici…

— A trecut atât de multă vreme de atunci…

— Ţi-am spus să ai încredere în mine…

Anamaya îşi pune mâinile peste cele ale lui Gabriel, i le trece peste braţe, peste umeri, peste gât – peste tot pe unde este rânit – fără ca tânărul să simtă durerea. Totuşi, se crispează.

— Nu te teme…

Îşi închide ochii şi se lasă în voia mâinilor ei care i se plimbă pe trup, ca o adiere şi precum curgerea unui pârâu. Îl cuprinde o toropeală minunată, o căldură căreia i se abandonează. Respiraţia i se domoleşte, iar trupul i se relaxează.

— Bărbatul cu ochi cenuşii l-a găsit pe Katari şi i-a spus că ai nevoie de mine…

— Bartolomeu?

— Nu ştiu cum îl cheamă. Katari şi cu el se întâlnesc adesea şi se învaţă unul pe celălalt…

Gabriel face un gest de nerăbdare:

— Anamaya, am primit ordin să plec.

— Ştiu.

Gabriel este stupefiat de glasul ei calm şi încearcă să afle adevărul, privind-o drept în ochi.

— Aici te pândesc prea multe pericole. Gabriel trebuie să pleci…

— Manco?

— Ţi-am spus că Manco nu îţi va face nici un rău. Mă gândeam la ai tăi, ştii prea bine.

— Mai sunt şi alte pericole pe care nu le ştiu?

— Întotdeauna există pericole de care nu ştim, zâmbeşte Anamaya. Cel care se îndoieşte de asta este un mare ignorant.

— Sau un înţelept.

Îi ghiceşte zâmbetul:

— Sau un înţelept, într-adevăr. Totuşi, trebuie să pleci.

Gabriel ascultă liniştea şi respiră mireasma stranie ce persistă în aer:

— Unde suntem?

— Într-o *huaca,* unul dintre locurile noastre sfinte. Există cu sutele de jur împrejurul oraşului Cuzco. Sunt dispuse în aşa fel încât formează o roată al cărei centru este capitala noastră, în unele sunt comori ce vor fi o pradă uşoară pentru ai voştri, dar altele sunt aşa de bine ascunse, încât nu le veţi descoperi niciodată.

— S-au făcut sacrificii?

Simte cum Anamaya ezită, cum are un moment de reticenţă:

— Da, s-au adus sacrificii.

Gabriel înţelege deodată, ca şi cum ar fi avut o revelaţie, mirosul ce-l sufocă. Este mirosul de carne arsă, de sânge scurs… Un frison de gheaţă îi străbate şira spinării.

— Vino, să ieşim, îi spune Anamaya, care îşi dă seama de tulburarea lui şi îl scoate afară din grotă.

Aerul proaspăt îi face bine şi, după bezna din grotă, stelele strălucitoare îi dau impresia că s-a făcut ziuă. Ajung în vârful locaşului sacru, după ce au urcat o scară de piatră.

— Vin vremuri grele, îi spune ea.

— Şi din cauza asta trebuie să dispar?

— Există această pace, această pace plină de minciuni şi de prefăcătorie…

— Vorbeşti de Manco? De ai tăi?

— Vorbesc de toţi, Gabriel…

— Din cauza asta trebuie să plec? Răspunde-mi!

Involuntar, glasul i-a devenit aspru. Anamaya îi răspunde cu dezamăgire:

— Nu. Trebuie să trăieşti, înainte de toate trebuie să trăieşti!

Gabriel se linişteşte ascultând-o. Cu toate acestea, duioşia sentimentelor nu este de ajuns pentru a stăvili neliniştea ce ţâşneşte din adâncul său, ca un izvor întunecat.

În vârful dealului susură un pârâu a cărui albie a fost modificată şi apele sale curg acum în zigzag. Stâncile par a fi sculptate în formă de figurine, iar în mijlocul nopţii apar două protuberante de piatră, rotunde ca două parâme.

Gabriel o priveşte întrebător. Anamaya se mulţumeşte să zâmbească şi să-l ia în braţe.

Se întind chiar pe piatră.

Gabriel nu mai simte durerea.

— Spune-mi de ce… începe el.

Anamaya îi astupă gura cu o mână delicată:

— Priveşte cerul, priveşte stelele… Şi nu mai întreba de ce, îi spune ea.

Călătoresc împreună.

Gabriel uită tot ce nu ştie, toate întrebările şi toate îndoielile. Sare ca o puma, zboară asemenea unui condor, scapără pe cer asemenea unui fulger. Iar în tot acest răstimp, ţine în mâna sa mâna lui Anamaya. Nu rostesc nici un cuvânt.

Îl ridică şi se ghemuieşte la pieptul lui.

Este emoţionat, fiindcă ea îi transmite propria slăbiciune şi, păstrând mereu tăcerea, suferinţa datorata plecării lui, poate şi neliniştea ei atât de omenească şi de simplă.

Când se depărtează puţin de el, îl priveşte îndelung ca să-i citească tot ceea ce el doreşte: să-i vadă întreaga existenţă, ceea ce el ştie sau ghiceşte, ceea ce ea ţine ascuns în străfundurile inimii lui.

— Priveşte, rosteşte ea, în cele din urmă.

Lumina lunii descrie o linie în jurul a două pietre rotunde, ce par nişte ochi limpezi şi strălucitori în noapte. Umbra conturează trupul unei feline ameninţătoare şi calme.

Puma.

Gabriel nu mai întreabă nimic.

*

În zori, Anamaya dispăruse deja.

Ochii pumei au devenit doua pietre rotunde din vârful unei stânci.

Nu coboară spre grotă.

O porneşte spre Cuzco ştiind, cu toată fiinţa sa, că drumul va fi mai lung.

PARTEA A PATRA.

29.

Cuzco, iulie 1535.

În acea zi de iulie, fraţii guvernatorului ajung dis-de-dimineaţă la palatul lui Inca Manco. Este aşa de devreme, încât negura zorilor nu s-a risipit şi pluteşte peste culturile sacre de porumb din faţa Colcampatei.

Pălăria lui Gonzalo este împodobită cu nişte minunate pene albastre şi galbene, iar cea a lui Juan, în mod curios, cu o panglică albă. Râd în hohote ce se izbesc de zidurile străduţei, amestecându-se cu tropăitul pe care cizmele lor şi ale grupului de zbiri ce îi însoţeşte îl fac pe caldarâm.

La intrarea în *cancha* regală, războinicii incaşi par să păzească poarta sub comanda unei căpetenii a cărui cască este cu totul lipsita de podoabele de aur. Gonzalo îşi pune mâna pe pieptul căpeteniei şi o împinge cu dispreţ. Prefăcându-se indignat de acest gest, Juan îl prinde de gulerul hainei:

— Fii atent, Gonzalo! Nu uita că am venit aici ca prieteni!

Observaţia îi stârneşte lui Gonzalo hohote de râs şi de la el se molipsesc şi ceilalţi. Sub privirile neputincioase şi umilite ale războinicilor incaşi, îşi aranjează hainele şifonate şi se încolonează câte doi în rânduri impecabile, de parcă ar avea de trecut în revistă garda unui palat din Andaluzia. Trec în marş de prima curte a *canchei* şi intră în cea de a doua.

Don Gonzalo, cu un zâmbet radios pe chipul său frumos, îşi conduce oamenii chiar spre poarta imensei clădiri. Gărzile tinere

îşi ridică suliţele. Un spaniol ţâşneşte înaintea celor doi fraţi ai guvernatorului. Nici măcar nu mai trebuie să facă un pas, câci, după o scurtă ezitare, gărzile renunţă la paza lor de paradă.

Gonzalo trece primul pragul. Manco este în picioare, în faţa concubinelor şi a soţiilor sale. Acestea, cu ochii în pământ şi trupul aplecat, au fiecare câte o tunică diferită, la fel de fină ca penele păsărilor. Una dintre ele observă apariţia străinilor. Ţipă scurt, fără să îndrăznească să-şi ridice capul. Manco se crispează. Din cauza surprizei, trăsăturile feţei îi devin rigide printr-un gest mânios, pe care şi-l stăpâneşte imediat.

— Te salutăm, Sapa Inca! spune Gonzalo, făcând o plecăciune.

Privirea lui Manco revine asupra *unku*-rilor ignorând întreruperea. Ezită ostentativ să aleagă, nu se grăbeşte.

— Să-l lăsăm să se îmbrace, sugerează Juan, întorcându-se deja cu spatele.

— Desigur, frate! Doar nu suntem sălbatici, ricanează Gonzalo în timp ce avansa.

Se apropie aşa de mult de una dintre soţii, încât femeia se dă un pas îndărăt, evitându-i privirea. Gonzalo ia tunica pe care femeia i-o pregătise lui Inca. O scutură. Spaniolii izbucnesc în râs atunci când şi-o lipeşte de haină până nu i se mai vede decât gulerul plisat, ridicându-şi barba îngrijită şi clipind ca o fetişcană.

— Mi-ar veni bine şi mie haina asta de rege! rosteşte cu o ironie rece care stârneşte hohote groase de râs.

Manco rămâne indiferent la glumele spaniolilor şi nu catadicseşte să le arunce măcar o privire. Arată cu degetul spre un *unku* albastru-închis, împodobit cu motive geometrice purpurii. În ciuda glumelor proaste ale spaniolilor, două femei îl ajută tremurând să-şi pună tunica, iar o alta îi întinde o *manta* împăturită pe care este aşezată *borla* regală.

Patio-ul este plin de o mulţime de bărbaţi şi de femei, Nobili şi servitori care, atraşi de scenă, protestează şi şoptesc, în lumina piezişă a dimineţii, ochii le strălucesc de spaimă faţă de umilinţa lui Inca.

— Gonzalo…

Juan se întrerupe ca să vadă ceea ce stârneşte râsete şi ţipete în jur. Gonzalo a smuls din mâinile unei servitoare una din tunicile refuzate de Inca.

Se apropie de o concubină şi, arătându-i *unku*-ul, o invită să-l îmbrace. Femeia se apără neputincioasă, mai speriată de sacrilegiu decât de agresivitatea străinului.

— Îi place, trebuie doar să o încurajăm… spune Gonzalo.

Celelalte femei s-au strâns în colţul cel mai îndepărtat al camerei, iar Manco, la fel de impasibil, nu-şi mişcă nici măcar un deget. Abia dacă îşi dă seama de ce se petrece în jur. Este la fel de indiferent când tânără cade în genunchi pentru a scăpa de Gonzalo.

Atunci se aude o voce pe care o recunosc toţi:

— Domnilor, Inca nu primeşte niciodată oaspeţi în odaia sa! Vă rog să mergeţi în patio şi vă va primi aşa cum doriţi.

Grupul de spanioli tresare şi se îndepărtează bombănind. Din prag, Anamaya, cu ochii albaştri, oţeliţi de furie, străpunge cu privirea fiecare faţă. Gonzalo tresare, apoi izbucneşte în râs văzându-şi fratele că schiţează o reverenţă.

— La drept vorbind, frumoasă doamnă, sosiţi chiar la momentul oportun: încă nu ştiţi, dar vom avea nevoie de domnia voastră.

Anamaya nu-şi ia ochii de la cei doi fraţi. Îşi stăpâneşte dispreţul şi furia ce o copleşesc, dar şi teama. Rămâne dreaptă şi mândră şi chiar şi Gonzalo trebuie să-şi plece fruntea în faţa ei.

*

— Ne-ai minţit, mârâie Gonzalo. Ne-ai promis aur. Unde este?

Se plimbă şi gesticulează în lumina soarelui. Manco stă pe *tiana* şi tace, iar Anamaya, ceva mai retrasă, nu-i slăbeşte din ochi pe spanioli. În partea cealaltă a curţii interioare, departe de străinii grupaţi într-o coloană ameninţătoare, se înghesuie Nobilii care s-au grăbit să vină în *cancha* regală.

— Au trecut deja trei luni, trei luni de când, tu, Sapa Inca ne-ai promis aur, continuă Gonzalo, cu degetul îndreptat către Manco. Şi ne-ai promis-o în semn de prietenie şi de respect faţă de regele nostru care este şi al tău şi pentru a ne dovedi că zvonurile unei revolte sunt fără temei. Au trecut luni de zile de atunci, iar noi abia dacă am primit nişte farfurii şi alte fleacuri pe care le-ai şterpelit de la servitori.

În patio, se face tăcere în momentul în care acesta se opreşte.

Peste *cancha* zboară nişte pasări care ţipă. Umbrele lor mişcătoare trec asemenea unor săgeţi între spanioli şi nobilii incaşi. Juan Pizarro caută insistent privirea lui Anamaya. Dar aceasta nu-i acordă mai multă atenţie decât celorlalţi. În cele din urmă, Manco surâde şi arată spre curtea palatului, spre ziduri, spre odaia sa:

— Vezi aur pe undeva, pe aici, prietene? întreabă el, cu un

glas ciudat de blajin. Au trecut două ierni de când aţi intrat în Oraşul Pumei. Aminteşte-ţi! În ziua sosirii tale, aurul se găsea peste tot, pe ziduri, în fiecare odaie din *cancha,* în grădinile mele, la Nobilii de la curte! Concubinele şi soţiile mele purtau bijuterii de aur în plete! Tocmai te-ai jucat cu una dintre ele. Ai văzut vreo bijuterie de aur la ea? Priveşte-mi Nobilii, frate al guvernatorului! Priveşte-le urechile! Poartă ei discuri de aur? Nu, doar cercei de lemn. Priveşte-le braţele, pieptul! Nu au bijuterii, aşa cum nu au nici ţăranii. Asta fiindcă v-am dat tot. Unde aş mai putea găsi, de vreme ce se află în mâinile voastre? Cum aş mai putea să-l ascund de vreme ce sunteţi stăpânii acestei ţări?

Gonzalo îl priveşte cu un zâmbet răutăcios:

— Minţi, spune el răspicat, cu degetul îndreptat spre el. Ştiu că în ţara asta mai există aur. Mult aur!

— Ai mai văzut aur, prietene străin? Spune-mi unde şi voi ordona imediat să ţi-l aducă!

Gonzalo se apropie tiptil de Manco gata să-l scuipe, dar îşi ridică privirea spre Anamaya:

— Ştii bine despre ce aur vorbim… Unde este statuia de aur pe care a cerut-o fratele meu, guvernatorul? Şi-a pierdut răbdarea, iar eu încă şi mai mult. De luni de zile ne duci cu vorba. În trei zile vreau să văd statuia în casa mea!

Se face linişte. Juan face şi el un pas înainte.

— Lucrul acesta nu este cu putinţă, îi răspunde Anamaya, răspicat.

— Ah! Şi de ce mă rog, doamnă? întreabă Gonzalo, pe tonul cel mai politicos cu putinţă.

— Fiindcă statuia aceea nu mai este în lumea aceasta. S-a alăturat Strămoşilor, în Ţara Soarelui Apune.

Preţ de o clipă, Gonzalo se uită la ea mirat, ridicându-şi sprinceana, străduindu-se să priceapă sensul acestor cuvinte, îşi ridică braţul, de parcă ar vrea să lovească. Un murmur se ridică din rândurile incaşilor. Dar îşi lăsă mâna cu o gingăşie calculată pe umărul lui Manco:

— Prietenul meu, Inca, nu este el oare Fiul Soarelui? Nu are el putere peste vii şi peste morţi?

— Nu aveţi dreptul să-l atingeţi pe Inca! îl apostrofează sec Anamaya.

— Să fim serioşi, prietenul meu Inca va accepta bucuros o clipă de intimitate care îi oferă prietenia unui om de bine… vedeţi, la noi, este un sentiment cald ce se exprimă firesc, prin

zâmbete, îmbrăţişări… cadouri…

Gonzalo, mereu cu zâmbetul pe buze, îşi ia mâna de pe umărul lui Manco la fel de violent cum îl strânsese. Inca încearcă să găsească o atitudine demnă, în timp ce Gonzalo revine însoţit de unul dintre soldaţii spanioli, căruia îi face semn cui bărbia să se apropie. Bărbatul poartă pe umăr un sac. Îl deschide şi scoate un lanţ de fier şi un lacăt greu, de oţel. Gonzalo îl aruncă la picioarele lui Manco:

— Vezi, eu nu sunt ca tine. Ţi-am adus un cadou preţios.

Manco şi Anamaya privesc lanţul.

— Imaginează-ţi, prietene Inca: este acelaşi lanţ cu care fratele *meu* guvernatorul l-a protejat pe fratele *tău* Atahualpa – Inca mort – de afecţiunea alor săi. M-am gândit că s-ar putea alătura comorilor sale şi că ar avea un loc important. Mă înşel cumva?

În patio este o linişte de mormânt.

— Aştept să-mi dai, în schimb, modestul cadou despre care ţi-am vorbit.

Nici Manco, nici Anamaya nu s-au clintit la auzul ameninţării. Totuşi, nobilii şi gărzile din *cancha* s-au apropiat destul de mult de spanioli, care s-au grupat încet cu scopul de a-l apăra, în jurul conducătorilor lor. Juan îşi pune mâna pe braţul fratelui său şi surâde dezolat spre incaşi.

— O clipă, frate… Ai uitat că avem să-i facem o propunere lui Sapa Inca?

Îşi scoate pălăria şi se închină în faţa lui Manco, printr-o reverenţă ce se vrea plină de respect:

— Sapa Inca, este adevărat că suntem dezamăgiţi că nu am văzut nici până acum acea statuie despre care toată lumea zice că este mai frumoasă decât toate celelalte, spune Juan pe un ton împăciuitor. Se spune despre noi că iubim mai mult aurul decât prietenia. Şi nu este drept. Căci, vezi, pe noi nu ne supără că nu avem această statuie, ci neîncrederea ce reiese din atitudinea ta… Unii dintre noi cred că asta e chiar dovada că vrei să lupţi împotriva noastră! Sigur că nu-i credem. Şi pentru acest motiv, am să-ţi fac o propunere pe care, dacă o vei accepta, nici unul nu se va mai îndoi de prietenia noastră…

Juan tace o secundă cât să lase timp cuvintelor sale să-şi atingă ţinta. Vorbeşte cu glas aşa de liniştit şi de conciliant, încât tensiunea se atenuează. Manco însuşi se destinde. Înclină capul şi priveşte puţin mirat spre pălăria pe care Juan o agită înaintea

lui:

— Sapa Inca, azi mi-am pus la pălărie o panglică de mătase albă. În ţara de unde vin, asta înseamnă că vreau să mă însor…

Juan se întoarce spre Anamaya. O măsoară cu privirea preţ de câteva secunde, ridică sprinceana deasupra ochilor înflăcăraţi şi spune răspicat, îndreptându-şi bustul:

— V-am ales pe dumneavoastră, frumoasă doamnă! Mi s-a spus că nu aveţi soţ, dar că potrivit obiceiurilor voastre sunteţi soţia marii statui de aur şi vă este interzisă căsătoria. Or, spuneaţi că statuia aceea nu mai este pe lumea aceasta.

O veste foarte tristă, pe de o parte, dar şi o veste bună pe de altă parte! Iată-vă liberă să mă însoţiţi la biserică unde vom împărtăşi binecuvântarea ce ne va proteja mereu!

Anamaya păleşte, stupefiată. Juan face un pas încercând să-i prind mâna pe care şi-o strânge instinctiv pe pântece. Dar Manco este deja în picioare, roşu la faţă şi cu venele gâtului umflate de furie.

— *Coya Camaquen* aparţine Tatălui meu, strigă el. Nimeni nu o poate lua!

— Nu zău! latră Gonzalo, care îi aruncă o privire sfidătoare lui Manco şi continuă: E tot atât de fecioară cât e şi o târfă din Panama. Şi toată lumea ştie pentru cine şi-a desfăcut picioarele…

Manco este deja în faţa lui Anamaya şi îl îmbrânceşte cu putere pe Juan, care se clatină şi cade în genunchi.

Atunci, în doar câteva secunde, patio-ul este cuprins de nelinişte. Gonzalo sare şi se agaţă de braţul lui Manco, în timp ce războinicii incaşi sar în ajutorul lui Inca.

Matahalele spaniole li se opun, iar acest conflict distrage atenţia generală de la Anamaya. În patio, femeile ţipă şi aleargă spre cea dintâi curte, iar Gonzalo încearcă să-l prindă pe Manco.

Deodată, nu se ştie de unde, se iveşte o umbră neagră, care îl face pe Juan să încremenească şi să-i dea drumul lui Manco, iar Gonzalo rămâne cu mâna încremenită pe braţul lui Inca:

— Aţi înnebunit?

Anamaya îl recunoaşte pe Bartolomeu, călugărul, prieten cu Gabriel. E palid precum ceara. Îşi îndreaptă mâna cu degete lipite spre Gonzalo şi adaugă cu glas tunător:

— Aţi înnebunit, don Gonzalo? Cine vă dă dreptul să-l brutalizaţi pe acest nobil incaş?

— Am acest drept! Nu e treaba dumitale.

— Daţi-i drumul!

Ochii călugărului strălucesc asemenea unor ochi de lup, dar şi mai impresionantă este puterea glasului său calm.

Gura lui Gonzalo se schimonoseşte într-un rictus. Îşi descleştează braţul pe care Juan îl prinde, obligându-l să se retragă înainte ca Gonzalo să se elibereze violent.

— Acest barbar şi-a bătut joc de noi, scuipă Gonzalo cu dispreţ. Am venit s-o cerem pe această femeie să-i fie soţie fratelui meu, iar el pretinde că nimeni nu o poate atinge. Nimeni! Adaugă arătând cu bărbia spre Anamaya, de parcă ar fi fost vreun vas de lut.

Bartolomeu aruncă o privire spre Anamaya, de parcă abia atunci i-ar fi remarcat prezenţa. Se postează între Anamaya şi Manco:

— Sapa Inca este monarhul incaşilor acestei ţări, rosteşte acesta ca să-l audă toţi. Împăratul Carol Quintul l-a desemnat să fie protejat de guvernator, de fratele vostru. Aţi uitat?

— Scuteşte-ne de predici, *fray* Bartolomeu, încă nu este duminică! râde Gonzalo. Fratele meu este guvernator, nu am uitat! Dar este departe de aici, ocupat să întemeieze capitala şi să se îngrijească de restul imperiului. Până la venirea lui, ne-a încredinţat nouă acest oraş.

— Lui o să-i daţi socoteală de felul în care v-aţi purtat cu acest om.

— Aici noi hotărâm cine este om şi cine nu… urlă Gonzalo. Nu cred că fratele meu va fi pregătit să vină să ne dea lecţii…

— Spania este cu ochii pe voi!

— Spania? Unde? întreabă ironic Gonzalo. Şi pe urmă, gata, apostole! Cine te autorizează să-mi ţii predici?

— Gonzalo! şuieră Juan. Te rog…

— Nu am nici o autoritate asupra voastră, don Gonzalo, replică *fray* Bartolomeu calm.

— Dumneata ai zis-o, şuieră Gonzalo. Aşa că du-te dumneata să mai salvezi suflete dacă poţi şi scuteşte-ne de predici!

Gonzalo aruncă o privire dispreţuitoare călugărului şi îşi ridică pălăria ce-i căzuse în încăierare. Juan pare supărat. *Fray* Bartolomeu se uită la ei şi schiţează un surâs ciudat:

— Într-adevăr, nu am nici o autoritate asupra voastră, domnilor, însă Dumnezeu are una. El va da sentinţa la Judecata de apoi. Există un Dumnezeu al milei pentru cei smeriţi şi un Dumnezeu al răzbunării pentru cei care nu se smeresc.

— Frate… începe Juan cu voce umilă.
— Taci! i-o retează Gonzalo.
Înainte să părăsească patio-ul, Gonzalo l-a privit sfidător pe călugăr.
Cât a durat scena, Anamaya a tremurat tot timpul.

*

Bartolomeu discret, sprijinit de zidul unei *cancha,* se uită la Anamaya care se plimbă de colo-colo prin patio. Aşteaptă să se mai liniştească puţin, înainte de a se îndrepta spre ea.
— *Coya Camaquen,* ştiu că este greu să ierţi un bărbat printr-un altul, spune el într-o quechua sacadată, de care totuşi este foarte mândru. Cu toate acestea, vă cer scuze pentru insultele pe care Inca Manco şi cu tine le-aţi îndurat adineauri. Dacă aş fi avut puterea să îndepărtez toate aceste violenţe, ele nu s-ar mai fi petrecut. Urăsc astfel de purtări şi mi-e ruşine.
Anamaya îl priveşte o clipă şi schiţează apoi un gest scurt:
— Ştiu. Vă mulţumesc pentru ce aţi făcut.
— Nu, nu-mi mulţumiţi! Aş vrea numai să-i explicaţi lui Inca Manco faptul că nu suntem toţi asemenea fraţilor guvernatorului.
Anamaya nu îi răspunde imediat. Îşi aţinteşte privirea asupra călugărului, apoi clatină încet din cap:
— Nu cred că aceia care sunt asemenea domniei voastre sunt destul de numeroşi pentru a-l linişti pe Inca Manco.
Fray Bartolomeu îşi pleacă fruntea şi schiţează un zâmbet fugar şi trist. Mâna sa ciudată scoate ceva din mâneca sutanei. Desface fâşâind nişte coli de hârtie brună, întunecată de rândurile înghesuite ale unui scris îngrijit.
— Cred că suntem deja doi! şopteşte. Don Gabriel m-a rugat să-i fac un serviciu şi mă supun bucuros. Iată o scrisoare pe care am primit-o ieri de la el. Acesta este adevăratul motiv al venirii mele aici şi nu de a vă scăpa din ghearele fraţilor Pizarro! Dar se pare că Dumnezeu… şi „strămoşii” voştri au aranjat bine lucrurile, spune el râzând încet.
Prezenţa lui Anamaya l-a îmblânzit, cu siguranţă. Ca şi cum frumuseţea ei îl linişteşte şi îl mai înseninează. Arată cu bărbia umbra unei clădiri unde servitoarele, care şi-au reluat ocupaţiile obişnuite, pregătesc supa şi vânatul pentru Inca.
— *Coya Camaquen,* v-aş ruga, dacă sunteţi de acord, să ne aşezăm undeva comod, ca să vă citesc această epistolă.
Câteva clipe mai târziu, Anamaya, cu ochii strălucind de o fericire ce se răspândeşte în ea ca şi beţia după bere sacră are

impresia că prin glasul şi prin respiraţia lui *fray* Bartolomeu aude glasul şi respiraţia lui Gabriel. Închide ochii şi ascultă concentrându-se, iar cuvintele se materializează şi devin o mângâiere.

„Cetatea Regilor, 18 iunie 1533

Fray *Bartolomeu, prietene Bartolomeu,*

Sper să ai curând sub ochi aceste rânduri pe care le scriu pe o hârtie proasta, prea umedă, însă pe aici nu există alta.

Poate că o să te mire scrisoarea asta. Îmi spun adesea că ar fi bine să îţi scriu pentru a uita de melancolie şi de necaz. Dar mereu intervin nişte motive care îmi strică plăcerea. A trecut ceva timp, dar nu într-o clipa, ci cu o îngrozitoare lentoare şi îmi este foarte dor. Pe scurt, a trecut mai bine de un an şi jumătate de când nu ne-am mai văzut. Amintindu-mi, mi se pare că ne-am despărţit prea în pripă şi nu ţi-am mulţumit îndeajuns pentru prietenia şi ajutorul acordat în momentele grele care m-au constrâns la exilul acesta. Neîncrederea pe care mi-o inspirai altădată îmi pare acum stranie şi, ca s-o spun pe şleau, copilărească, aşa încât azi mi se pare firesc să mă adresez ţie.

În peregrinările mele alături de guvernator, am avut deseori ocazia să mă gândesc la tine şi la căldura liniştitoare a discuţiilor noastre şi la priceperea ta în a citi firea oamenilor. Trebuie să recunosc: cea dintâi mi-a lipsit enorm în această singurătate la care m-a obligat don Francisco pentru a-i mulţumi pe fraţii săi, iar cea de a doua mi-ar fi prins bine în numeroase împrejurări.

Nu prea am veşti pe care să nu le fi aflat deja, desigur, în urma zvonurilor: ştii prea bine că în această privinţă problema nu constă în falsitatea lor, ci în aceea că de cele mai multe ori sunt nedrepte. Prietenul meu, Soto, s-a îmbarcat pentru Panama după ce s-a convins că fraţii guvernatorului nu-i vor mai permite să ajungă la fel de bogat şi de important, pe măsura valorii şi a isprăvilor sale. Pentru mine este încă o pierdere, căci ţineam mult unul la celălalt, deşi dinadins a fost făcut totul ca să ne despartă. Voi păstra multe amintiri cu el.

Episcopul Vicente Valverde s-a îmbarcat pentru Spania cu binecuvântarea încurajatoare a lui don Francisco Pizarro care, după cum arata, cu barba albă şi privirea tot mai senină, încearcă să-şi asume rolul de patriarh. Cred că ar putea fi unul.

Îndărătul acestei nebunii care l-a condus până aici şi pe noi o dată cu el, a păstrat totdeauna ceva bun. Cu cât îl văd îmbătrânind, mai firav ca niciodată şi brusc îngrijorat pentru pace, turnându-i la plozi soţiei sale, una dintre surorile defunctului Atahualpa (aşa a înţeles el să aibă grijă de familia acestuia), dovedind o reală gentileţe, cu atât îmi spun că în el trăiesc doi oameni. Pe cel dintâi îl urăsc deoarece este capabil de orice: violenţă, minciună, linguşire, dar şi un curaj nelimitat în atingerea scopului urmărit. Acesta seamănă cu o fiară sălbatică şi deţine o putere incredibilă. Apoi există şi un altul: atent, inteligent, politician subtil. Un om care – aşa gândesc – îşi doreşte numai un singur lucru, extraordinar, ce-i drept: să întemeieze o ţară! În realitate, nu-l interesează aurul, după cum nu mă interesează nici pe mine. Doar că lui îi este necesar pentru a-şi consolida puterea. Şi cred că este capabil să o împartă cu nobilii incaşi din Cuzco. Sper…

Nu-mi dau niciodată seama care dintre aceştia mă numeşte «fiule». Nu zâmbi, fray *Bartolomeu! Nu mă păcăleşte cu puterea de seducţie ce o au aceste cuvinte, în care surprind şi sinceritate. M-a ales împotriva fratelui sau, Hernando, a josnicului Gonzalo şi a nenorocitului de Juan. M-a ales, cu toate că i se impuneau alţii care s-ar fi debarasat de mine prin orice mijloace – doar ai fost martor! Şi simt, chiar şi în nedreptăţile pe care mi le face, o afecţiune care, da, ar putea fi cea a unui tată.* Fray *Bartolomeu îmi ştii povestea! Datorită ei ne-am întâlnit prima oară în temniţele din Sevilla. Înţelegi, aşadar, ce înseamnă asta pentru mine… Şi desigur, de ce trăiesc în umbra lui.*

În sfârşit, ca să nu mă mai gândesc la cât timp irosesc trăind departe de cea pe care o ştii, mă dedau zilnic unor activităţi mai mult sau mai puţin importante!

Una din cele mai de seamă, după cum ai aflat pesemne, a fost să găsim locul pentru capitala Perului. Pentru mine, recunosc, a fost una dintre cele mai frumoase clipe din aceste luni nesfârşite, de când sunt departe de Cuzco.

Încă de toamna trecută, nu trecea o zi fără ca don Francisco să nu caute un loc care să fie pe măsura acestui proiect grandios. Părerea lui, acceptată de toţi, era că locul respectiv trebuia să fie pe ţărmul Mării Sudului, pentru a se putea continua cu un port care să faciliteze legăturile cu Panama şi Spania. Într-o zi, pe la începutul lui ianuarie, chiar la amiază – după ce am străbătut mii de leghe în deşert – am ajuns într-o adevărată vale

a paradisului. Imaginează-ţi un pământ aşa de bogat, aşa de îmbelşugat, că poţi să călăreşti vreme de trei ceasuri bune pe sub copacii cu ramuri grele de fructe, fără ca soarele să te bată prea tare la ochi vreodată! Imaginează-ţi această vale împodobită la fel de fin ca o marchetărie toledană, cu ramuri de porumb, cartofi dulci, case din pământ sau din stuf, cu mici grădini desăvârşit îngrijite, în care sunt cultivate ca flori guayaba, avocado, *roşii, totul irigat printr-o iscusită reţea de canale, ce nu seacă niciodată.*

În inima acestei văi minunate, am descoperit un râu cu apă puţin adâncă pe al cărui mal se întindea un vast luminiş, înconjurat de tufe de flori, de arbuşti cu frunze purpurii sau galbene şi pe care nu erau construite decât obişnuitele temple ale băştinaşilor.

Am pătruns aici la trap mărunt, ca şi când ne-ar fi fost teamă ca un astfel de loc minunat să nu dispară sub nasul cailor noştri! Guvernatorul m-a privit cu acea expresie pe care i-o cunoşti şi pe care n-o are decât în rarele momente când îl cuprinde entuziasmul în faţa chipului binecuvântat al Preasfintei Fecioare cu Pruncul Iisus. «Aici va fi!» a rostit el, scoţându-şi pălăria.

Şi fiindcă eram în ziua de sărbătoare a regilor, a adăugat «Capitala se va numi La Ciudad de Jos Reyes!»

Această dorinţa s-a concretizat în doar câteva zile. Pe 18 ianuarie 1533, au început măsurătorile acelui luminiş pe care băştinaşii îl numesc Lima. De acum înainte, nişte ţăruşi desemnează piaţa regală, viitoarea catedrală şi viitoarea piaţă şi nu în ultimul rând, viitoarele palate ale guvernatorului şi ale municipalităţii! Un preot a binecuvântat aceste locuri pustii. Bietul om, încă neobişnuit cu obiceiurile de pe aici, tremura din toate încheieturile convins că indienii care îl priveau nu aşteptau altceva decât să-l prăjească!

Totuşi, trebuie să spun că acest moment m-a emoţionat cel mai mult. Să poţi spune: iată-ne ajunşi într-o ţară şi azi începem să clădim un oraş! Să-ţi închipui că acolo unde nu exista decât nişte urme de var nestins pe iarbă, doar atât cât poţi lua într-o mână, vor fi mâine străzi, vuiet de trăsuri, clădiri, negustori şi – fie-mi iertat! – hoţi. Viaţa în plinătatea ei. Da, este ceva care îţi strânge măruntaiele mai mult decât să scapi cu viaţă dintr-o bătălie, te asigur. În sfârşit, putem spera că am venit în această ţară bizară şi minunată şi pentru altceva decât aur, jafuri şi prădăciuni, putem crede că suntem aici pentru a construi dacă

nu creaţia lui Dumnezeu, măcar cea a unor oameni demni!

Cel puţin, cuprins de emoţia clipei, aşa am vrut să cred.

Fray *Bartolomeu, îmi imaginez că citeşti aceste rânduri zâmbind, întrebându-te ce rost mai are această descriere în toată regula.*

Într-adevăr, voiam să fiu şi altcumva decât plin de mâhnire. După cum desigur că ai aflat, guvernatorul şi don Diego de Almagro nu se mai înţeleg deloc. În urma sutelor de certuri, de împăcări şi declaraţii de război, trebuia găsit un mijloc pentru a-l îmblânzi căci este adevărat că două săbii nu pot sta într-o singură teacă.

Vestea m-a luat prin surprindere şi am aflat-o alaltăieri. Astfel, după cum probabil că ştii, s-a hotărât ca don Diego de Almagro să plece în cucerirea provinciilor din sudul Perului. Se spune că sunt cele mai bogate în aur din cât am putut vedea până acum, aşa că Almagro va putea să-şi potolească voracitatea bolnăvicioasă. Mi se pare însă că zvonul acesta ar trebui privit cu neîncredere.

Don Francisco mi-a cerut să mă alătur expediţiei lui don Diego şi, ca s-o spun pe şleau, să-l spionez!

Urăsc misiunea asta, urăsc şi ceea ce înseamnă ea: încă un an pe drumuri. Dacă nu mai mult. Şi ce călătorie! Mai ales când ştiu unde ar trebui să mă găsesc.

Prietene, dă-mi voie să-i scriu numele: Anamaya.

Nu trece o dimineaţă ori seară, nu există un moment de linişte în care să nu mă gândesc la ea. Nu trece o zi în care să nu închid ochii şi să nu-i văd chipul în mintea mea, ca şi cum ar fi fost înfierat acolo. Prietene, sunt zguduit de iubirea pentru ea, iubire ce îmi clocoteşte în vene şi pe care nu ştiu cum s-o astâmpăr, de miile de mângâieri imaginate şi niciodată împlinite, de teama de a nu-i uita într-o bună zi vocea, buzele, parfumul de mosc al pielii.

Toate acestea mă cutremură apoi îmi spun că s-a isprăvit. A trecut prea mult timp de când ne-am despărţit. Şi mă tem ca plecarea aceasta să nu ne separe definitiv.

Tremur când mă gândesc la râul pe care i-l pot face, sunt furios că nu pot să am grijă de ea. Ştiu prea bine de ce sunt în stare fraţii guvernatorului.

Atunci sunt sigur că am motive să fiu îngrijorat pentru ea!

Frate Bartolomeu, prietene, iartă-mă că îţi destăinui tocmai ţie care eşti preot aceste sentimente în care nu mai ştiu să

deosebesc dorinţa frustrată şi patima ce ne face nişte fiinţe umane. Da, umane căci o iubesc din tot sufletul! Am gustat fericirea nesfârşită de a şti că există o altă fiinţă, atât de diferită, de străină ţie şi de care totuşi nu poţi fi despărţit fără să-ţi pierzi rostul pe lumea asta!

Numai pe tine pot conta să mă ajuţi într-o asemenea împrejurare. O poţi preveni pe Anamaya de plecarea mea? Poţi să-i explici că este împotriva voinţei mele? Şi, mai ales, poţi să ai puţină grijă de ea? Să o consideri prietenă şi să o previi de nebuniile lui Gonzalo şi ale lui Juan? Căci acestea nu vor lipsi de îndată ce Almagro va părăsi Cuzco.

Vor fi stăpâni peste oraş, dar nu-şi vor putea stăpâni şi propria nebunie!

Dacă va fi nevoie, ai putea să o convingi să plece din Cuzco? Te las pe tine să hotărăşti.

Ah, după cum vezi, mi se termină şi hârtia. Trebuie să închei, mă las în voia ta ca un înecat ce se lăsă în voia proniei divine.

Sebastian îţi va face să-ţi parvină cu discreţie această scrisoare. Te poţi încrede în el. Poţi să-i ceri să te ajute şi chiar poţi să-i ceri aur. Tocmai a dat lovitura la Jauja. Cum a devenit expert în jocuri, într-o zi şi o noapte, l-a jumulit la zaruri pe Mancio Sierra de Leguizamon ca pe o găină din ogradă. Acum doi ani, Sierra prădase marele Templu din Cuzco. Iată-l pe don Sebastian la fel de negru, dar liber şi bogat! Dumnezeul tău pare uneori să fie ironic.

Am spus Dumnezeul tău. Azi aş vrea să mă rog smerit să fie şi al meu. Rămâi cu bine prietene, prietene Bartolomeu!

Te rog ai grijă de ea! O iubesc mai mult decât propria viaţa şi nu o voi uita nici în infernul în care voi ajunge.

Al tău Gabriel. Gabriel al ei.”

Bartolomeu îşi ridică privirea din foile de hârtie şi pentru prima oara o vede pe *Coya Camaquen* plângând. Ţine capul ridicat şi pare că priveşte munţii superbi ce se înalţă deasupra zidurilor. Dar obrajii îi strălucesc de lacrimi pe care nici măcar nu mai încearcă să şi le şteargă.

Puţin stingherit, călugărul îşi ridică braţele într-un gest deznădăjduit:

— În ţara mea, sunt considerat un om apropiat de Dumnezeu tot aşa cum aici eşti admirată fiindcă poţi fi alături de o prezenţă nevăzută. Asta ar trebui să ne despartă, căci Dumnezeu nu

cunoaşte o altă prezenţă nevăzută decât El-însuşi.

Şi totuşi, ori de câte ori te văd simt ceea ce ne apropie, spune el încet.

Anamaya se încruntă şi pare să îndepărteze gândurile care nu-i dau pace:

— Ştiu că este greu să ne înţelegeţi. Chiar şi lui, spune arătând spre scrisoare, de parcă ar atinge uşor trupul lui Gabriel. Chiar şi lui îi vine greu. Dar vă mulţumesc pentru că aţi încercat.

— Voi fi alături de tine ori de câte ori vei avea nevoie, răspunde simplu călugărul. Gabriel are dreptate: aici eşti în primejdie. Trebuie să fii prudentă.

— Ştiu ce înseamnă acest cuvânt, dar el nu face parte din viaţa mea. Prudentă sau nu, fac ceea ce trebuie să fac.

Ochii albaştri luminoşi strălucesc de un zâmbet în timp ce se uită la *fray* Bartolomeu care nu-şi poate stăpâni tulburarea privirii sale intense.

— Poale că domnia voastră ar trebui să fiţi prudent? spune ea cu blândeţe.

30.

Tiahuanaku, august 1535.

Au trecut deja două săptămâni de când a plecat să ajungă din urmă expediţia condusă de Almagro. Multă vreme a mers de-a lungul Mărilor Sudului, apoi un indian i-a fost ghid prin văi şi prin trecători.

De zece zile umblă singur, copleşit de tristeţe. Zece zile în care nu a văzut altceva decât pustiu şi s-a hrănit mai mult cu vânt şi praf decât cu hrana ce-i burduşeşte taşca de la oblânc.

Din când în când, i se pare că a ajuns pe acoperişul lumii. Paşii calului murg, cufundaţi în pământul uscat şi parcă elastic, nu gonesc nici măcar insectele. Podişul, cât vede cu ochii, este neted, acoperit ici acolo de *ichu,* iarba scurtă şi deasă, bătută cu regularitate de vânt şi arsă de soare. La vremea apusului i se pare că, sub cerul de un albastru întunecat, tot pământul este roşu.

Gabriel şi-a acoperit faţa cu năframa ca să se ferească cât de cât de praf. Tot privind unul şi acelaşi lucru, i se pare că nu mai vede nimic. Pe neaşteptate, aude un strigăt. Sau o vibraţie în aer. Are nevoie de un lung răgaz ca să observe, mult înspre vest, în umbra tot mai dominatoare, forme ţepene, înfipte într-un orizont neted. Poate că în cele din urmă tot a ajuns undeva!

După ce şi-a înmuiat năframa în ploscă şi şi-a răcorit faţa, dă pinteni calului mângâindu-l pe grumaz. Durează cam o jumătate de ceas până descoperă cel mai bizar dintre spectacole.

Enorme, nişte statui unghiulare sunt aliniate. Ai zice că, deşi sunt de două sau de trei ori mai înalte decât un stat de om, erup direct din ţărâna uscată. Desluşeşte în piatra întunecată feţe, mâini, membre, poziţii de păpuşi rigide. Puţin mai departe, întreaga suprafaţă a podişului este răvăşită de o dezordine produsă de stânci imense şi polisate înfipte în pământ de parcă un monstru din adâncurile pământului ar fi încercat să le înghită.

Unele dintre ele seamănă cu nişte porţi uriaşe prin balamalele şi lintourile lor, tăiate dintr-un singur bloc imens de piatră. Cum de se poate aşa ceva? Cum au putut să le lucreze astfel, cum au

putut să sculpteze, să polizeze, să transporte aici unde nu exista decât cer, vânt şi praf aceste obiecte uimitoare de mai bine de treizeci de picioare înălţime şi cincisprezece grosime? Cu ce instrumente, cu ce unelte, după ce cunoştinţe au fost tăiate blocurile de piatră care desigur că erau şi mai uluitoare?

În faţa lor un bărbat se agită, se răsuceşte de parcă ar voi să danseze cu aceste stânci colosale de piatră. Are cam aceeaşi statură ca şi Gabriel, dar este mult mai vânjos. Faţa lată, cu nas turtit şi ochi mijiţi îi este acoperita, de la frunte până la gât, de o sumedenie de riduri. În gură nu mai are decât doi colţi negri între care se agita o limbă destul de agilă, la prima vedere. Nişte zdrenţe îi servesc drept veşminte, este desculţ în ciuda vântului ce suflă în podiş, iar pe cap are o bonetă foarte ciudată, pătrăţoasă şi fiecare colţ seamănă cu un corn de capră.

Când Gabriel se apropie, bărbatul aruncă o privire insistentă calului murg. Spre deosebire de ceilalţi indieni, nu se teme deloc de animal. Nu îi răspunde lui Gabriel la salut şi nici la întrebarea acestuia dacă a văzut o coloană lungă de oameni îndreptându-se către nord.

— O coloană formată din străini îmbrăcaţi aşa ca mine şi călare pe animale ca acesta, încheie el atingând coastele calului murg.

Omul îşi mijeşte ochii, dar continuă să tacă. Gabriel îşi spune că nu s-a făcut bine înţeles, aşa cum i s-a mai întâmplat de când a lăsat în urmă ţărmul unde a dat peste atâtea neamuri de indieni ce vorbeau limbi total diferite.

Apoi bărbatul începe deodată să-şi mişte brusc mâinile ca braţele unei mori de vânt şi să vorbească într-o quechua destul de cursivă:

— *Taypikala! Taypikala!* Aici este *Taypikala!* Străine, te afli în centrul universului! Ceea ce vezi sunt oameni care au fost înainte ca noi să ajungem să fim la rândul nostru oameni! Te văd chiar dacă sunt din piatră. Şi pe mine mă văd! De aceea vin în fiecare zi şi îi salut. În fiecare zi când soarele este sus pe cer! Da, da! Ar trebui să-i saluţi şi tu, străine! Fă ca mine!

Bătrânul îşi dă ochii peste cap şi îşi ridică braţele spre cer. Bolboroseşte cu o voce ascuţită nişte fraze de neînţeles într-o limbă din care tânărul nu înţelege nimic.

Gabriel, cu frâul calului trecut neglijent pe umăr, îl priveşte pe jumătate amuzat pe bărbatul care îşi îndreaptă braţele spre cer şi îşi apleacă bustul înainte şi apoi îl lasă pe spate, scoţând nişte

sunete asemănătoare unor cârâituri de găină. Dar când îşi dă seama că străinul stă ţeapăn lângă calul său, îl măsoară cu o căutătură mânioasă:

— De ce nu-i saluţi pe Oamenii de Piatră? îi reproşează el într-o quechua pe care abia dacă o înţelege. Te văd şi se vor supăra! Salută-i la fel ca mine, dacă nu vrei să-ţi pară rău!

La drept vorbind, este atâta patos în vorbele smintite ale bărbatului, încât Gabriel chiar ar putea să le creadă. Iar locul este unul dintre cele mai uimitoare din câte i-a fost dat să vadă.

Bătrânul se apropie de Gabriel, ca şi când i-ar fi citit gândurile. Cu degetele ce au unghii negre şi lungi ca nişte gheare, îl prinde de cămaşă fără să-i fie teamă de cal, de care nici că-i pasă.

— Pe vremuri, Viracocha, creatorul începutului şi al Sfârşitului, a vrut să populeze pământul cu oameni, şopteşte el suflându-i în nas duhoarea celor cu pântecele gol. Însă primele dintre fiinţele pe care le-a creat nici nu stăteau în picioare. Se comportau ca nişte fiare sălbatice. Omorau, mormăiau şi se mâncau între ei ca nişte animale! Se reproduceau ca nişte animale şi copiii lor procedau la fel! Străinule, nu mai exista diferenţă între oameni şi animale! Atunci Viracocha i-a distrus. I-a transformat în stane de piatră; ceea ce vezi sunt chiar ei. Şi-a spus: „O să creez alţi oameni perfecţi, fiinţe umane puternice, înţelepte şi frumoase! O să le ofer un oraş desăvârşit unde să trăiască. Ei îi vor educa şi pe cei care nu sunt desăvârşite, care nu sunt încă oameni adevăraţi...” Atunci i-a creat pe Nobilii Incaşi dimpreună cu Oraşul Pumei, Cuzco! Acolo, străine, totul este desăvârşit!

Bărbatul tace brusc. Clipeşte şi, în cele din urmă, cu un plescăit, dă drumul cămăşii lui Gabriel. Se întoarce din nou către sculpturile imense pe care apusul le scaldă în aur sângeriu şi îşi ridică braţele:

— Străine, iată ce a făcut Viracocha! Apoi a creat toate neamurile supuse celor din Cuzco! A sculptat ceea ce vezi, a modelat în stânci uriaşe bătrâni şi tineri, femei şi copii. Câte unul pentru fiecare neam în parte! A dăruit fiecăruia câte un fel de bonetă, o culoare pentru ţesături şi *quipu* cu un singur nod. Le-a făcut o *cancha* pentru cât vor trăi în lumea de aici, cu porţi enorme ca să înveţe să trăiască şi înăuntru şi afară. Pe urmă, le-a ales pământul ce se află de jur împrejurul munţilor sacri din Cuzco...

De la o frază la alta, plescăiturile sale devin tot mai numeroase.

— Le-a spus: „Oamenilor, iată care vă sunt neamurile! – strigă bărbatul holbându-şi ochii, de parcă s-ar teme că vântul rece ar putea să-i sufoce vorbele de îndată ce le rosteşte. Aici vor fi cei din tribul Canchi, dincoace vor fi cei din neamul Kolla, în partea aceea, tribul Yunga… Voi trebuie să vă supuneţi întru totul Fiilor Soarelui, celor din Cuzco”. Viracocha a chemat călăuze pentru toate neamurile. Şi le-a poruncit: „Intraţi în pământ o dată cu Oamenii de Piatră şi nu ieşiţi decât pe locurile neamurilor pentru care aţi fost creaţi”. Şi aşa au făcut. Au călătorit pe sub pământ şi au ieşit doar prin grote, pe la izvoare, prin marile stânci crăpate. Acolo călăuzele lui Viracocha au suflat peste marile trupuri de piatră spunând: „însufleţiţi-vă, fiinţe ale Tayp*ikala!* Însufleţiţi-vă! Căpătaţi trup de om şi mergeţi să populaţi acest pământ lipsit de oameni. Înmulţiţi-vă şi respectaţi voinţa lui Viracocha şi a Nobililor Fii ai Soarelui!”

Bătrânul a urlat ca un nebun ultimele cuvinte. Acum tace gâfâind cu ochii închişi, cu faţa ridicată spre cerul nimbat de ultimele străluciri ale soarelui. Gabriel îl priveşte şi nu se poate abţine să nu-l compare – grotesc şi superb – cu un profet care a răsărit direct din Vechiul Testament, rătăcit pe locurile acestea de la capătul pământului.

Vântul devine pătrunzător şi Gabriel tremură. Îşi ia haina de pe şaua calului murg şi o îmbracă. Indianul se întoarce spre el. Bate din palme la fel de nepăsător faţă de cal, zâmbeşte. Un zâmbet care îl stinghereşte puţin pe Gabriel. Bărbatul clatină din cap şi arată cu degetul undeva, spre podiş:

— Străine, cei pe care îi cauţi sunt acolo, spune cu glasul care acum i-a devenit firesc. Sunt foarte numeroşi! Sunt Nobili din Cuzco şi alţii, străini ca tine, da!

— Mulţumesc, îi răspunde Gabriel cu voce răguşită, fiindcă nu mai vorbise cu cineva de atâta vreme.

Printre colţii bătrânului, şuieră un râs ascuţit:

— Străine, acolo sunt! Şi Viracocha trebuie să se apuce din nou de lucru!

Face un gest larg cu braţul, de parcă ar fi vrut să cuprindă toate statuile şi să le ducă departe de podiş.

— Taypikala s-a încheiat! strigă el. Priveşte în jurul tău şi ai să vezi că totul se năruie! Cei cărora vrei să te alături sunt ca nişte animale. Omoară, grohăie şi se bat între ei ca nişte sălbăticiuni! Fură femei, tinere sau bătrâne, nu contează, ca să se împerecheze ca nişte animale! Străinule, nu mai există nici o

diferenţă între oameni şi animale! Ne-am întors la timpurile dinainte, străinule! Înainte ca Viracocha să creeze oamenii. Are loc un nou *pachacuti. Taypikala* s-a încheiat!

Gabriel nu mai tremură de frig, ci din cauza nebunului ce strigă îndărătul lui. Un ultim gest de rămas-bun şi dă pinteni calului. Preţ de o clipă, mai aude strigatele şi râsetele bătrânului:

— *Taypikala* s-a încheiat! Viracocha trebuie să se apuce din nou de lucru!

*

Se face seară când Gabriel, după ce a străbătut tot podişul, ajunge din urmă coloana condusă de Almagro. De departe vede şi aude imensa cohortă luminată de mii de torţe şi instalată între ridicăturile de pământ ale podişului. La început, îşi reaminteşte coloana fără capăt ce se alcătuise acum doi ani, la plecarea din Cajamarca. Pare la fel de întinsă şi de numeroasă: aproape două mii de indieni îi urmează pe Almagro şi pe conchistadorii lui.

Gabriel dă pinteni calului şi îl zoreşte, astfel încât să traverseze pieziş podişul ca să ajungă în fruntea interminabilei turme umane, acolo unde stau de obicei spaniolii. Dar indienii sunt aşa de numeroşi, încât lor li se alătură mai întâi. Şi ceea ce vede la lumina torţelor îl şochează.

Aici, oameni prinşi, câte zece, în lanţuri. Dincolo, descoperă alţi douăzeci aproape goi sub vântul nopţii, cu braţele şi gleznele priponite cu frânghii de piele. Dincoace, sub lumina lunii, într-o poziţie identică, femei tinere sau bătrâne, cu chipurile răvăşite de durere. Nicăieri nu zăreşte foc sau corturi pentru hrană sau adăpost. Toţi îi evită privirea, iar întrebările sale nu primesc nici un răspuns.

Îi vin în minte spusele bătrânului nebun: „Străinule, nu mai există nici o diferenţă între oameni şi animale!”

Îngrijorat, Gabriel mai călăreşte vreme de un ceas printre suferinţa şi oroarea din jur, dar, când în cele din urmă ajunge la tabăra lui Almagro puternic luminată de o sumedenie de torţe înfipte în halebarde, urletele şi râsetele pe care le aude îl previn deja asupra a ceea ce o să vadă.

De îndată ce ridică draperia care acoperă intrarea în cort îl izbeşte larma vocilor, strălucirea lămpilor şi căldura. Cortul este mai mare decât îşi închipuise. În capătul unei mese acoperite cu resturi de friptură se află Chiorul slăbănog, pe jumătate adormit într-un fotoliu. Vreo douăzeci de spanioli beţi de câtă bere au băut strigă şi râd înconjuraţi de indiene tinere mai degrabă

dezbrăcate, cărora nu le dau deloc pace. Unele, goale sau aproape goale, îşi holbează ochii, iar altele, bete şi ele râd printre lacrimi.

Don Diego de Almagro, în ciuda aerului său mulţumit este primul care observă apariţia lui Gabriel în cort. Cere să se facă linişte şi toţi se întorc spre intrus. Gabriel îi măsoară cu privirea, însă nu recunoaşte pe nici unul.

— Don Gabriel! strigă Almagro. Ce surpriză! Sare din fotoliu ca un diavol şi loveşte cu putere cu palmele în masă: Domnilor, vi-l prezint pe don Gabriel Montelucar y Flores! Unul dintre cei mai apropiaţi şi mai dragi prieteni ai prietenului nostru don Francisco.

Veninul din glasul lui a fost de ajuns ca să aţâţe privirile spaniolilor şi aşa înceţoşate de beţie. Aluzia la guvernator stârneşte fulgere de mânie în ochii lor. Dar Gabriel nu ţine seama de ironia celor spuse de Almagro:

— Don Francisco m-a trimis să vă asigur de sprijinul său în expediţia domniei voastre. M-a însărcinat să vă reamintesc faptul că sprijinul său nu se mărgineşte doar la bani… Iar dacă este nevoie de aceasta, un singur cuvânt din partea domniei voastre şi vă va fi recunoscător dacă îi veţi accepta ajutorul…

Almagro pufneşte în râs:

— Ne emoţionează această atenţie generoasă. Don Francisco şi-a umplut buzunarele cu o cantitate frumuşică de aur. La ora asta doarme într-un pat moale, iar noi încă batem drumurile şi nu găsim decât praf. Aşa mai are doi ochi, iar eu am numai unul! Iată domnilor, aveţi în faţa voastră perechea de ochi pe care mi-o propune în schimb!

— Don Diego, păstraţi-vă scornelile pentru restul călătoriei, spune Gabriel. Am călătorit vreme de un ceas de-a lungul coloanei expediţiei domniei voastre şi ceea ce am văzut este aidoma infernului. Îi trataţi pe oamenii aceştia ca pe nişte animale! Vreţi să ridicaţi întreaga regiune împotriva noastră?

Tăcerea devine la fel de rece ca şi vântul. Ca şi vocea lui Almagro:

— Don Gabriel, aveţi de gând să ne daţi lecţii?

Gabriel nu apucă să îi răspundă. Un bărbat s-a ridicat de la masă. O smuceşte pe una dintre tinerele indiene care stăteau mai retrase. Cu o singură lovitură de pumnal, îi despică tunica.

I se văd sânii goi. Îşi priveşte degetele pătate de sânge cu un fel de nedumerire îngrozită:

— Aici facem ce vrem, răcneşte bărbatul în timp ce tânăra se

zbate să-i scape. Guvernatorul nostru este don Diego.

Gabriel şi-a scos deja sabia din teacă. Îi răspunde scrâşnetul a douăzeci de săbii. Într-o clipă, are în faţă o perdea de lame de oţel.

Lui Almagro începe să-i tremure maşinal gura, scuturându-i obrajii slabi, mâncaţi de vărsat.

— Don Gabriel, vedeţi generozitatea acestor oameni. Vedeţi cât de firesc îmi acordă titlul ce mi-a fost refuzat… Ba, mai mult: vedeţi până unde sunt gata să meargă pentru mine? Haide, ştiu că sunteţi curajos, dar noi suntem cinci sute şi domnia voastră unul singur. Mă tem că este puţin prea mult, chiar şi pentru domnia voastră… Don Cristobal de Narvaez tocmai v-a spus. Aici eu fac legea. Şi călătoresc aşa cum îmi place. Dacă nu vă convine purtarea mea, faceţi cale întoarsă şi lustruiţi cizmele lui don Francisco.

Gabriel îşi pune încet sabia în teacă. Oboseala călătoriei îi îngreunează trupul şi îşi simte gura amară.

Pe când se întoarce pe călcâie în batjocoririle celor din jur, îşi reaminteşte spusele bătrânului nebun:

„Taypikala s-a încheiat! Viracocha trebuie să se apuce din nou de lucru!”

31.

Cuzco, august 1535.

— Aici, domnule!
— Am să te spintec!
— Au, *caballero!*
— Titu! Lloque! Aveţi grijă cu beţele alea, o să vă loviţi!

Cei doi băieţei, abia dacă au cinci sau şase ani, îşi retrag pentru o clipă braţele înarmate cu beţe care, în imaginaţia lor, sunt săbii. Îşi privesc mama care trebăluieşte împreună cu alte servitoare în marea sală comună scuturând *manta*-urile de pe paturi. Cei doi copii văzând că mama lor, după ce i-a dojenit, se întoarce la ale sale izbucnesc în râs. Îşi reiau jocul şi mai veseli, ţopăind ca nişte mici sălbăticiuni. Un joc nemaipomenit: să se bată ca străinii, cu armele străinilor!

Retrasă în umbră, Anamaya îi priveşte nemişcată. Pe buze i s-a întipărit un zâmbet grav şi melancolic, dar care nu-i aduce strălucire în priviri.

— La ce te gândeşti, *Coya Camaquen?* şopteşte lângă ea o voce subţirică.

— Inguill!

Anamaya se întoarce surprinsă şi descoperă alături de ea chipul tinerei sale prietene:

— Nu te-am văzut venind! Tot mai ştii să mergi ca o adiere de vânt, adaugă ea cu duioşie.

— Nu chiar! Stau de puţină vreme în spatele tău, dar nu am îndrăznit să te strig, aşa de captivată erai de jocul puştilor. Mi-am zis…

Inguill ezită, îşi muşcă buzele înainte să şoptească:

— Te gândeai la el în timp ce-i priveai, nu-i aşa?

Anamaya aprobă simplu dând din cap şi îşi întoarce din nou privirea spre puşti. Aceştia aleargă şi se urmăresc de la un capăt la celălalt al patio-ului, se joacă gâfâind şi, printre ţipete şi strigăte, strecoară şi câteva cuvinte din limba străinilor.

— Ţi-e dor de el, spune Inguill fără ca tonul cuvintelor ei să fie întrebător. A trecut atâta timp de când nu l-ai mai văzut!

Aproape că ai putea să-i uiţi chipul şi statura. Eu nu am puterea ta. De mult aş fi murit de atâta plâns…

Anamaya îşi reprimă dorinţa de a-i spune lui Inguill să tacă. Afecţiunea tinerei este sinceră, chiar dacă nu-şi dă seama cât de crude îi sunt vorbele. Şi, la urma urmei, are dreptate. Într-adevăr este mult de când Anamaya a trebuit să păstreze secretul iubirii ei pentru Gabriel, de când nu-şi mărturiseşte suferinţa şi singurătatea decât întunericului nopţii şi tăcerii munţilor.

— Aşa este, şopteşte ea. Uneori, izbutesc să-l uit o zi întreagă. Alteori, dorm toată noaptea şi nu mă trezesc din somn ca să mă gândesc la el. Ai dreptate, câteodată mă tem să nu-i uit chipul, forma buzelor, blândeţea mâinilor… Dar nu-mi dau seama de ce nu pot să nu mă gândesc la el. N-am uitat nimic, niciodată. Adineauri treceam prin curte şi i-am văzut pe băieţi jucându-se. Pe neaşteptate, mi s-a părut că-l văd pe el.

— De ce te mai gândeşti la el, când nici nu ştii dacă se va mai întoarce? Mai râu, ştii că nu-ţi va putea fi niciodată soţ. Te chinuieşti în zadar, *Coya Camaquen!*

Anamaya râde uşor, având o privire strălucitoare şi clipeşte des, ca să-şi stăpânească furnicăturile care îi aduc lacrimi în ochi. Strânge cu blândeţe mâna întinsă de Inguill:

— Fără îndoială că ai dreptate, dar asta e… Ce pot să fac? Mă gândesc la el fiindcă îmi este drag. Fiindcă sufletul meu de aici nu poate fără el şi, la fel, sufletul ce mă aşteaptă pe Celălalt Tărâm. Fiindcă trupul meu tânjeşte după mângâierile lui şi nu vrea altele.

— Trebuie să fie îngrozitor!

— Nu, nu întotdeauna…

Tac pentru o vreme, căci mama celor doi băieţei îi cheamă iar. De data asta le confiscă beţele-spadă, iar puştii încep să se smiorcăie.

— Gabriel nu este aici şi totuşi îmi este aşa de aproape, aşa de aproape, încât pare să se fi strecurat în pielea şi în respiraţia mea! Şopteşte Anamaya în timp ce priveşte scena. În anumite zile acest lucru devine aşa de limpede, încât am impresia că de-abia a părăsit Cuzco. Atunci, mi se pare că ar fi de ajuns să mă întorc pentru a-i atinge faţa, iar el să mă ia în braţe. Ai dreptate: sunt şi zile, multe, în care ştiu adevărul. E departe de aici, atât de departe, încât aş putea să nu cred că mai trăieşte.

O lacrimă, una singură, se prelinge pe obrazul lui Anamaya. Şi-o şterge pe furiş. O prinde pe Inguill de braţ şi zâmbitoare

aproape ironică, o trage spre poarta *canchei.*

— Hai să terminăm cu pălăvrăgeala asta de femei! Spune cu glas hotărât. Vino cu mine în marea piaţă Aucaypata! Acolo au fost aduse încă din zori Mumiile strămoşilor clanului lui Inca. Vreau să merg să mă închin lor.

Inguill cu obrajii înroşiţi de emoţie aprobă înclinându-şi capul şi o urmează gânditoare pe Anamaya.

Se apropie de zidul de incintă al *canchei* de unde răsună un sunet scurt de trâmbiţă. Fără să fi dat ordin, şase gărzi înarmate cu suliţe decorate cu pene în culorile lui Inca Manco aleargă după *Coya Camaquen* pentru a o escorta.

Când ajung în stradă şi coboară panta abruptă spre Aucaypata, Inguill întreabă deodată în şoaptă:

— Spune-mi, Anamaya: poţi să-l iubeşti pe un străin aşa cum iubeşti pe unul de-ai noştri?

Anamaya este aşa de mirată, că aproape se opreşte din mers. Înainte să-i răspundă aruncă o privire spre escortă pentru a se asigura că nu o pot auzi.

— Gabriel nu este un străin ca toţi ceilalţi. Este greu să-ţi explic. Are o putere ce îl deosebeşte de ceilalţi bărbaţi. De la noi sau din ţara de unde vine.

Inguill clatină din cap, zâmbind poznaş:

— Voiam să spun: fac ei dragoste la fel ca şi cei de pe la noi? şopteşte stins. Femeile spun că străinii acordă acestui lucru… mai multă importanţă decât bărbaţii noştri! Că le place mult să o facă şi asta, ei bine, pentru noi, femeile…

Inguill nu îşi isprăveşte fraza. Acum Anamaya chiar se opreşte. Din locul unde se găsesc pot vedea marea piaţă de ceremonii. În stânga, sunt aliniate mumiile ce au dinainte un vas de jeratic, de acest lucru ocupându-se un preot.

— De ce întrebi asta, Inguill?

— Aş vrea să-l ajut pe Manco. Şi cred că o pot face cu ajutorul tău, Anamaya. Am aflat ieri că nobilii străini au venit iar să-l necăjească pe Manco să le dea statuia de aur a soţului tău, fratele-geamăn. Atâta au ţipat şi au ameninţat! N-am putut să închid ochii toată noaptea numai gândindu-mă ce i-au cerut…

Anamaya ştie foarte bine la ce se referă Inguill. Nu a uitat ameninţările lui Juan şi ale lui Gonzalo, cei doi fraţi ai guvernatorului. Cei doi diavoli din cauza cărora a trebuit să plece Gabriel.

Manco a refuzat iarăşi cu fermitate să le dea statuia. Şi iarăşi

l-au insultat, pe el, pe Inca, Fiul Soarelui, de parcă-ar fi fost un câine vagabond! Apoi i-au propus un schimb dezonorant: *Coya,* propria soţie, să treacă din patul regal în cel al lui Juan!

— Nu le voi permite să facă aşa ceva! bombăne Anamaya, tremurând de furie.

Soldaţii din escortă încep să-şi îndrepte atenţia spre ele. Anamaya porneşte şi o trage mai aproape pe Inguill, şoptindu-i la fel de furioasă:

— Manco nu trebuie să accepte să-l mai trateze astfel! Nu poate să le-o dea pe *Coya,* după cum s-a împotrivit să mă dea pe mine! Curi Ocllo este regină. Soarele şi Luna i-au binecuvântat pântecele ca să-i poată naşte pe urmaşii lui Inca. Este mai sacră decât mine. Ar fi o ruşine dacă străinul ar lua-o pentru el! Nici unul dintre nobili nu ar mai avea încredere în Manco. Şi-ar pierde autoritatea.

— Nu are de ales, Anamaya, protestează Inguill a cărei faţă se schimonoseşte brusc. Manco nu-i mai poate refuza încă o dată! Străinii îl vor pune în lanţuri. Da, asta vor face... Ajută-ne, Viracocha!

Anamaya face un semn scurt spre escorta care se îndepărtează, căci au ajuns deja la ultimele trepte dalate ce dau spre piaţă. În jurul mumiilor nu s-a strâns prea multă lume, doar câţiva nobili incaşi, preoţi şi nişte băieţi. Ceva mai la o parte, nişte spanioli se uită la spectacol plictisiţi. Au apus de mult vremurile când erau fermecaţi de aceasta ceremonie.

— Nu, Inguill, răspunde Anamaya răspicat, privind-o pe tânără. Nu le lăsa copleşită de frică! Totdeauna este un sfetnic râu. Trebuie să plecăm din Cuzco. E cel mai bun lucru pe care îl putem face. Nu mai este posibil să împărţim acest oraş cu străinii.

— Anamaya, este o nebunie! Asta înseamnă război!

— Trebuie să ne asumăm acest risc, îi răspunde Anamaya cu calm. I-ai văzut pe copiii de adineauri? Se jucau de-a străinii, ştiau cuvinte din limba acestora. Beţele lor nu reprezentau pentru ei nici măciucile războinicilor incaşi, nici arcuri, nici suliţe; erau armele străinilor. Iată ce le place şi ce îi bucură acum: să semene cu străinii! Ce se va întâmplă cu ei dacă le vom permite să o facă? Nu-i vor mai iubi pe Inti şi pe Mama Quilla. Nu vor mai fi urmaşii celor cărora Viracocha le-a dăruit Imperiul Celor Patru Zări. Vor deveni sclavii străinilor, care îi dispreţuiesc pe Strămoşii noştri de pe Celălalt Tărâm şi îi spun ţării noastre: „Peru”. Ştii

prea bine, Inguill, că am făcut tot ce am putut ca să fie pace, pe când ce generalul Chalkuchimac dorea să fie război. Trebuia s-o fac pentru ca Manco să devină Inca. Azi însă Inca Manco trebuie să ştie să lupte.

— Nu se poate! ţipă Inguill. Iartă-mă, *Coya Camaquen,* pentru că mă amestec în ceea ce o fetişcană ca mine nu se prea pricepe. Totuşi, se vorbeşte pretutindeni, chiar şi în *acilahuasi,* că nu suntem destul de puternici, că nu avem destui războinici să ne luptăm cu străinii.

— Altfel vor sta lucrurile peste câteva luni.

— Peste câteva luni, Manco va fi în lanţuri asemenea lui Atahualpa! strigă Inguill. Iar străinii vor veni peste trei zile să o ia pe *Coya!*

Anamaya îşi fereşte privirea, bombănind furioasă. Ca să-şi potolească bătăile inimii şi să evite să o mustre pe Inguill, se uită o clipă la preoţii care, în tunicile lor lungi, mărginite cu franjuri, aduc ofrandele aruncând cu mişcări precise bucăţi de carne şi boabe de porumb în vasele de jeratic, iar apoi ridică în faţa mumiilor vase cu *chicha,* de parcă i-ar invita să bea.

— Prea bine, poate că ai o soluţie mai bună, de vreme ce te-ai gândit la toate astea? o întreabă fără să o privească şi fără să-şi ascundă ironia.

— Da! Nu te supăra pe mine, Anamaya! Nu vreau decât să vă ajut, pe Manco şi pe tine.

— Şi cam cum crezi că o poţi face?

— Străinii pot să mă aleagă pe mine, rosteşte ea dintr-o suflare, înainte de a se crispa.

— Pe tine? Nu spune prostii, Inguill! Din câte ştiu nu eşti *Coya!*

— Nu, dar ei habar n-au! Şi toată lumea spune că semăn foarte bine cu Curi Ocllo…

Anamaya, uimită, priveşte o clipă chipul blând şi nevinovat al lui Inguill, pometţii înalţi şi proeminenţi, gura mică, dar fin conturată, nasul uşor acvilin… într-adevăr, seamănă cu soţia lui Manco. Totuşi, clatină din cap emoţionată:

— Nu, Inguill! E o nebunie! Nu-ţi dai seama ce spui!

— Ascultă-mă, Anamaya! Ştii cât de mult îl iubesc pe Manco. La fel de mult cât îl iubeşti tu pe străin. Aminteşte-ţi că îi datorez totul şi în primul rând viaţa! Acum, deşi nu m-a vrut în patul lui, am să-i arăt iubirea…

— Devenind soţia unui străin?

— Evitând să înceapă un război pe care, deocamdată, nu-l

poate câştiga.

Cutremurată, Anamaya îşi priveşte stupefiată prietena:

— Dar îţi dai seama ce înseamnă asta pentru tine?

— M-am gândit bine, o asigură Inguill cu un zâmbet stins. Pentru asta te-am întrebat adineauri cum iubesc străinii. Voi fi soţia celui mai vârstnic, cel care se cheamă Juan. L-am observat îndeaproape: nu cred că este la fel de crud ca fratele său.

Anamaya clatină din cap, în semn de îndoială.

— Şi pe urmă, am să fiu regină pentru o clipă, adaugă Inguill, râzând cu ochii plini de lacrimi. Ajută-mă, *Coya Camaquen!* Condu-mă la Manco să vă explic planul meu.

Anamaya, ascunsă după o draperie coborâtă, priveşte agitaţia provocată de festivitate, ce domneşte în patio. Manco a aranjat bine lucrurile. Feţele străinilor sunt mulţumite.

În curtea *canchei* regale, printre spanioli sau incaşi nu se află decât vreo duzină de gărzi şi de soldaţi, iar o mulţime de tinere încântătoare se plimbă încoace şi încolo. Toate sunt îmbrăcate în tunici de ceremonie viu colorate. În plete şi-au pus *cantuta* roşii. Defilează prin faţa lui Manco şi a oaspeţilor lui într-un balet sprinţar cu platouri încărcate de bucate aromate: vigonie friptă şi umplută cu prune, turturele şi potârnichi prăjite alături de cartofi mici, piure *quinua* cu arahide…

Juan Pizarro poartă un costum ce pare nou: haina are mâneci largi, gâtul este prins într-o dantelă de lăţimea unei palme, care îi acoperă aluniţa. Într-o mână îşi ţine mânuşile, iar în cealaltă o *cattleya* albă pe care şi-o duce la nas şi, clipind des, îi respiră parfumul. Alături de el, Gonzalo acceptă cu atâta amabilitate fructele şi plăcintele de porumb, încât, pe moment, nu ar bănui nimeni ce suflet hain are. Manco stă pe tron, iar cei doi sunt aşezaţi în faţa lui pe o bancă pe care au fost puse cuverturi pentru a le fi mai comod.

— Totul este bine, îi confirmă în şoaptă Anamaya. Străinii sunt mulţumiţi. Manco se preface a fi tare mândru să le poată intra în graţii. În curând, te vor chema, *Coya…*

Ghemuită la spatele lui Anamaya, în penumbra luminată doar de aurul din pieptănătura sa, Inguill aprobă printr-un murmur.

Aşa cum a ghicit Anamaya, cel care vorbeşte este Juan, iar slujitoarele, cu fruntea plecată, aduc vase cu *chicha*:

— Sapa Inca, masa a fost bună, iar ospitalitatea ta ne-a încântat, dar aş vrea să nu uiţi motivul pentru care am venit.

Fără să-i răspundă, Manco face un semn cu mâna dreaptă.

Imediat servitoarele se opresc din agitaţia lor şi formează un rând dublu ce se întinde până la poarta ce dă în cea de a doua curte.

Îşi face apariţia prima concubină a lui Manco. Înaintează încet şi graţios, precedată de două copile îmbrăcate în tunici albe. Se apropie cu paşi mărunţi, trecând printre servitoare. Spaniolii îi cercetează faţa lată, trupul nu prea înalt, buzele frumos conturate. Mai curând robustă decât frumoasă, degajă, totuşi o senzualitate evidentă. Merge drept la Inca şi se prosternează fără să arunce o privire spre străini.

Gura lui Gonzalo se rotunjeşte cu dispreţ:

— Sapa Inca! mormăie el înainte chiar ca Manco să-i ordone concubinei să se ridice. Vrei să ne faci să credem că femeia asta e soţia ta?

— Chiar este! confirmă Manco zâmbind.

— Bă nu! Ne înşeală! Nu seamănă cu *Coya!* strigă Juan înciudat. Uită-te şi tu, Gonzalo, este mai bătrână decât mine!

— Sapa Inca! oftează Gonzalo ridicându-se. Doar nu o să ne supărăm iar. Fratele meu o vrea pe cea mai frumoasă dintre soţiile tale. Pe soţia ta preferată, nu-i aşa?

Anamaya observă zâmbetul spaniolului, însă recunoaşte în glasul acestuia cum răzbate o furie de-abia stăpânită, pe care a sesizat-o şi Manco, de vreme ce râde încetişor:

— Bravo! Ai dreptate, frate al guvernatorului, ai observat bine. Această femeie îmi aparţine, este cea care, mai de mult, m-a învăţat cum trebuie să procedeze un bărbat când se află între pulpele unei femei.

Cei doi spanioli izbucnesc în hohote de râs. Manco le spune în continuare:

— Nu mi-ar plăcea să mi-o dau pe cea mai frumoasă dintre soţii unui bărbat care nu ar fi în stare să-i recunoască frumuseţea. Sunt mulţumit că eşti la fel de exigent ca şi mine.

Bate din palme. Din vasta odaie comună, aflată în faţa camerei sale, ies vreo douăzeci de tinere. Spaniolii se întorc spre ele cu gura căscată şi cu ochii holbaţi.

— Prieteni, iată-le pe cele mai frumoase dintre soţiile mele, îi anunţă amabil Manco. Cel mai bun lucru pe care îl pot face este să vă las să alegeţi.

Din ascunzătoarea ei, Anamaya vede uimirea străinilor, în timp ce tinerele se îndreaptă spre ei cu feţe tremurătoare şi supuse. Toate poartă acelaşi *anaco* albastru-deschis şi pelerine

albe, cu motive în culori strălucitoare.

— Asta e, au venit concubinele, şopteşte Anamaya.

Inguill, nervoasă şi crispată, s-a apropiat aşa de mult de prietena ei, încât aceasta îi simte parfumul uleiului de mosc pe care îl răspândeşte.

— Priveşte…

Anamaya mişcă imperceptibil draperia pentru ca tânăra să poată vedea şi ea.

Sub soarele ce scaldă patio-ul, fraţii guvernatorului trec în revistă concubinele. Le ridică bărbia, mâinile, le mângâie umerii, o întorc pe una sau pe alta dintre ele. Gesturile şi hohotele lui Gonzalo devin tot mai insistente. Palpează sâni sau pântece, schiţează gesturi necuviincioase care îi dau lui Anamaya fiori de dezgust.

— Inguill, eşti sigură…

— Da, da, o întrerupe Inguill. Mă tem numai să nu aleagă o concubina înaintea mea!

Dar nu. Totul se petrece conform planului. Gonzalo se încruntă şi îşi domoleşte fratele care pare încântat şi le tot saluta pe tinere scoţându-şi pălăria. Preţ de o clipă, îşi şuşotesc ceva. Apoi Gonzalo se întoarce spre Manco. Se opreşte foarte aproape de Inca şi, de astă dată, ochii îi strălucesc de furie:

— Pe sângele lui Hristos, Sapa Inca! Când ai să înţelegi odată că nu trebuie să ne mai minţi? Niciodată! urlă deodată şi toate concubinele încremenesc în patio.

Inguill strânge instinctiv braţul lui Anamaya, de parcă s-ar teme să nu se frângă sub mânia spaniolului.

Totuşi, Manco reacţionează cu o indiferenţă dezarmantă:

— Frate al guvernatorului, nu-ţi place nici una dintre aceste femei? Îl întreabă pe Juan pe un ton neutru, fără să ţină seama de urletele lui Gonzalo.

— Sapa Inca, nu că nu ar fi drăguţe, recunoaşte Juan stingherit. E o plăcere să le priveşti, sunt tinere şi bine făcute, trebuie să recunosc.

— Dar nici una din ele nu este *Coya!* i-o retează scurt Gonzalo. Iar tu ştii asta…

— Ah, prieteni! oftează Manco. Sunteţi aşa de cusurgii!

— Să nu mai pierdem vremea cu discuţii! Nu mai am nici un chef să mă distrez cu jocurile tale. Vrem să o vedem imediat pe regină.

Deodată, Manco se întunecă la faţă. Privirea i s-a tulburat, de

parcă i s-ar sfâşia inima. Anamaya tremură şi o strânge pe Inguill lângă ea:

— O să te cheme, şopteşte.

— Nu mi-e frică! Nu mi-e frică! Repetă, împotriva oricărei evidenţe, îi şopteşte tânăra, sărutându-i mâna.

Anamaya o strânge la piept. Amândouă aud chemarea lui Manco:

— Curi Ocllo! Să vină Curi Ocllo!

— Nu uita că ţin la tine! murmură Anamaya. Şi promite-mi că o să fugi dacă va încerca să-ţi facă râu…

Dar servitoarele au ridicat *manta* şi se prosternează deja în pragul încăperii. Inguill porneşte spre lumină, iar Anamaya se retrage mai mult în întuneric.

Imediat pe feţele spaniolilor se poate citi satisfacţia. Niciodată Inguill nu a fost mai frumoasa, iar frumuseţea ei se oglindeşte pe chipurile străinilor. Poartă un *anaco* de un verde de culoarea apei dintr-o ţesătură aşa de fină, încât nu se vede urzeala şi care îi pune în evidenţă trupul delicat. Pe umeri îi atârnă o *llicila* mov cu motive asortate cu cele de la curea şi ai zice că pluteşte, atârnând până în pământ ca un văl de fum. Coafura împodobită cu scoici aurite subliniază trăsăturile desăvârşite ale feţei, cu sprâncenele arcuite ca dintr-o singură mişcare a penelului. Buzele freamătă şi pleoapele îi tremură gata să izbucnească în lacrimi, toate acestea sunt detalii care îi evidenţiază şi mai mult frumuseţea.

— A! strigă Gonzalo. Iat-o, în sfârşit, frate! Iat-o pe *Coya*, o recunosc!

Juan pare că suportă greu această apariţie. Emoţionat, se apropie ezitând de Inguill pe care o priveşte fix şi o salută politicos. Este uimit de admiraţie şi în fericirea lui se remarcă un respect sincer.

— Asta, da! bolboroseşte el spre Manco. Asta, da, Sapa Inca, o recunosc, este *Coya!* Şi am nevoie de ea imediat…

Întinde braţul spre Inguill care, aşa cum stabiliseră, începe să ţipe. Se fereşte, geme, îşi acoperă faţa cu mâinile, tremură şi se trage îndărăt şi, în cele din urmă, urli că nu vrea să-l părăsească pe Inca şi că se teme de aceşti bărbaţi! Frica şi durerea ei se citesc şi pe feţele concubinelor şi ale servitoarelor care se mai găsesc în curte. Atmosfera este foarte încordată. Se aud plânsete şi şoapte.

Totuşi, Inguill cade în genunchi la picioarele lui Manco,

foşnindu-şi minunatele ei haine. Astfel seamănă cu o floare maiestuoasă şi bogată care şi-a deschis brusc toate petalele.

— Inca, te implor, nu mă părăsi! geme ea. Doar pe tine te iubesc, Inca! Trăiesc numai pentru tine şi pentru Strămoşii de pe Celălalt Tărâm! Mai bine omoară-mă, dar nu mă da străinilor!

Anamaya, cu toate că ştie că rosteşte frazele pe care le-au ales împreună, nu-şi poate reţine un tremur în faţa acestei sincerităţi covârşitoare. Şi vede prea bine că toţi, chiar şi spaniolii cei dezorientaţi sunt tulburaţi.

— Ridică-te, femeie! îi porunceşte Manco. Mergi cu acest nobil care îmi este prieten! Nu ţine seamă că este străin! Mă vei sluji devenindu-i soţie credincioasă! Aşa am hotărât!

— O, Inca, ai milă de mine! Ucide-mă, căci nu mai am pentru ce să trăiesc dacă mă dai altuia…

Anamaya tresare. Cuvintele lui Inguill sunt ca nişte săgeţi, în ciuda tuturor aşteptărilor, Manco se apleacă spre tânără, deşi fuseseră înţeleşi să nu se lase impresionat de lacrimile ei. O prinde de braţ şi o ridică. Apoi o trage brusc la piept şi o sărută pătimaş.

Poate că sărutul nu a fost lung, dar liniştea ce îngheaţă patio-ul pare că l-a făcut să pară infinit.

Manco se smulge din îmbrăţişare. Privirea lui Anamaya o întâlneşte pe cea a lui Inguill. Un surâs ciudat luminează chipul fetei chiar şi atunci când mâinile lui Juan o prind violent şi mai mult o împing decât o conduc spre poarta curţii interioare sub escorta soldaţilor spanioli.

Fraţii guvernatorului dispar imediat cu prada. Anamaya îşi face apariţia în prag. Pântecele şi gâtul îi sunt înnodate de ruşine, de mânie, de necaz. În patio se pare cu nu au mai rămas decât nişte măşti, într-atât li s-a întipărit durerea pe chip.

Manco se ridică şi o urmează. Respinge servitoarele şi concubinele care se grăbesc să-i iasă în cale. Merge greoi, de parcă ar fi un om beat. Are un zâmbet ciudat ce s-a transformat într-un rictus crispat şi trist.

Anamaya îşi ridică ochii şi vede cum pe cerul de un albastru profund se profilează zidurile cetăţii Sacsayhuaman şi turnurile ei.

— Am reuşit, spune cu gravitate Manco.

Anamaya îl priveşte îndelung şi aprobă, clătinând din cap. Tot sufletul îi este copleşit de tristeţe şi de amărăciune:

— E tot ce ţi-a mai rămas din autoritate, şopteşte arătând spre

zidurile de deasupra lor. Aparenţa puterii care se supune Soarelui, amintirea ei…

— Coya Camaquen, te rog…

— … O putere care se reduce numai la acceptarea sacrificiului unei fete inimoase care să hrănească lăcomia acestor monştri…

Manco îşi încleştează pumnii, iar faţa i-a devenit pământie:

— Să nu crezi că nu ştiu, îi spune el cu furie stăpânită. Să nu crezi că suferinţa nu-mi sfâşie inima precum ghearele unei pume…

Anamaya tace. Cuvântul „puma” o face să tresară. Puma atât de puternică, dar atât de departe.

— Vino, te rog, vino şi ajută-mă! şopteşte ea printre dinţi.

32.

Cuzco, septembrie 1535.

Plouă liniştit. Anamaya aude picăturile de ploaie care răpăie pe acoperiş. Şi ploaia o linişteşte. I se prelinge încet pe păr şi pe frunte şi îi udă *anaco-ul.*

O aude clipocind în noroiul şi în băltoacele din curte. Îi vine să se ridice din aşternut şi să meargă să vadă această ploaie liniştită care cade în noapte. Se vede trează, ridicându-se din pat. Dar în acea clipă se dumireşte că nu este ceva în ordine.

Cum se face că ploaia îi udă fruntea şi părul, de vreme ce se află sub un acoperiş? Curtea este dalată, iar ploaia nu o poate transforma în noroi!

Se dă jos din pat şi se îndreaptă spre prag. Da, s-a înşelat. Nu se găseşte în *cancha,* este în coliba din selvă, în satul copilăriei, acolo unde s-a născut. Plouă mai tare acum, aşa cum ploua în noaptea de dinainte să înceapă totul, înainte să ajungă *Coya Camaquen.* Îşi spune pe furiş că visează. Ar trebui poate să se trezească pentru a-şi alunga acest vis. Totuşi, nu se poate opri să nu se uite în curtea satului cu cele patru colibe mari. Totul este aidoma, doar colibele sunt pustii. Cu toate acestea, se simte ameninţată şi se teme de atacul războinicilor lui Inca Manco.

Da, se teme şi ştie că ar trebui să se trezească.

Dar ropotul picăturilor de ploaie în noapte sunt sfâşietoare şi nu îşi poate scoate acest lucru din minte. Este o minune că poate vedea acel sat de pe vremea când era o copilă! Va putea oare să vadă şi chipul mamei dacă va avea curaj?

Îi este recunoscătoare soţului ei, Fratele-Geamăn, că i-a trimis acest vis. Când se va trezi va trebui să-i mulţumească. Deşi se teme, îşi simte inima uşoară.

Tresare în momentul în care aude un zgomot. Nişte paşi mărunţi, ca de animal. Apoi alţii. I se pare că desluşeşte silueta unei sălbăticiuni cu piele de culoare deschisă, care mormăie şi sare gardul.

Ba nu, s-a înşelat. Aude un zgomot de paşi pe pământul umed. Şi chiar un zgomot aparte pe care îl identifică imediat: este

zgomotul produs de cizme! Sunt paşii unui străin.

De cum îl vede ivindu-se printre colibe, inima îi tresare de bucurie. Este el, nu are nici o îndoială. Gabriel. Şi-a scos pălăria şi faţa îi străluceşte în noapte ca în plină zi. Ploaia nu l-a udat. Frumosul lui pâr blond este uscat. Zâmbeşte. Întinde braţele spre ea care îşi simte pântecele şi pieptul tresărind de fericire. Îl aştepta de atâta vreme. S-a întors, în sfârşit, teafăr şi frumos ca în ziua când s-au întâlnit!

Îl îmbrăţişează şi este nebună de fericire. Prin cămaşă îi simte căldura şi respiraţia agitată atunci când începe să-i desprindă *anaco-ul.* Râde înveselită de nerăbdarea lui! O ridică de parcă ar fi un fulg şi o duce pe pat. Vrea să-i vadă faţa şi ochii. De atât de mult timp i-a fost dor de chipul lui, de buzele moi, de nasul drept şi delicat, de obrajii albi. Dar e aşa de nerăbdător, încât devine brutal. Îl respinge când observă că i-a crescut barba pe gură şi pe bărbie, că are alt chip.

Atunci ţipă.

A deschis larg ochii. Bărbatul care s-a lungit peste ea profitând de întuneric nu este Gabriel. Degete brutale i se plimbă pe sâni şi încearcă să o dezbrace cu o violenţă insuportabilă. Urlă iar când îşi dă seama că cineva vrea să o violeze.

De data asta, agresorul se retrage cu ochii plini de ură. Înjură în spaniolă şi îi astupă gura cu mâna, iar cu cealaltă îi caută gâtul.

— Lasă-mă, ticăloaso!

Abia dacă înţelege cuvintele ce şuieră furioase din gura schimonosită de dorinţă şi de ură. Însă recunoaşte vocea lui Gonzalo.

Frica lui Anamaya se transformă în furie. Încearcă să se rostogolească într-o parte, dar bărbatul o ţine strâns. Se zbate, dă din cap. Mâna spaniolului a ajuns sub gură îndeajuns ca să poată să muşte. Pe buze simte un gust de sânge. Chiar atunci bărbatul urlă de durere.

— Desfă-ţi picioarele, târfă incasă!

Profită de uimirea lui ca să se ghemuiască, strângându-şi genunchii la piept. Gonzalo horcăie. Mâna rănită îi face mişcările mai puţin sigure. Se prăbuşeşte peste ea ca să o imobilizeze. Însă Anamaya a reuşit să-şi strecoare vârful picioarelor sub pântecele spaniolului şi îl îmbrânceşte cu toată puterea. Bărbatul aterizează şi se loveşte cu spatele de perete, smulgându-i *anaco*-ul şi zgâriindu-i sânii.

Dintr-o singură mişcare, Anamaya este în picioare şi îşi strigă imediat servitorii. Înţelege că într-adevăr plouă fiindcă vede cizmele ude ale lui Gonzalo. Chiar şi cămaşa de sub haina descheiată îi este udă. Părul îi atârnă în şuviţe lipite de faţa lui de nebun. Se strâmbă şi rânjeşte, de parcă ar fi vorba de un joc. Pe bâjbâite găseşte teaca săbiei pe care o lăsase lângă pat. O ia şi o ridică.

— Taci, târfă!

Dar Anamaya însufleţită de o violenţă pe care nu a cunoscut-o niciodată a ridicat deja piciorul înainte ca spaniolul să apuce să scoată sabia din teacă. Gonzalo încearcă să se ferească aplecându-şi bustul într-o parte, dar totul se petrece prea repede. Fiecare fibră din corpul lui Anamaya doreşte să ucidă. Simte cum loveşte faţa străinului cu călcâiul, cum i-l strecoară pe obraz şi îi opreşte în orbită. Se lasă cu toată puterea. Apoi cade pe pat. Capul lui Gonzalo sare ca o zdreanţă şi se loveşte de peretele de piatră.

— *Coya Camaquen! Coya Camaquen!*

Se ridică şi este înconjurată de strigătele alarmante ale servitoarelor. Gărzile înarmate cu măciuci şi lănci aleargă şi aduc torţe. Toate privirile sunt aţintite asupra ei, a feţei zgâriate şi a tunicii sfâşiate şi pătate de sânge. Simte cum ar vrea să geamă, dar se abţine printr-un singur gest. Îşi revine, pe cât poate.

— Mi-e bine, îi asigură, ca şi când s-ar adresa propriei persoane. Mi-e bine. Nu mi-a făcut nimic…

Fratele guvernatorului zace la picioarele lor. Din tâmplă i se prelinge un fir de sânge ce îi alunecă în zigzaguri ca într-o rigolă pe sub cămaşă.

— Trăieşte? întreabă Anamaya acoperindu-şi umerii cu pelerina pe care i-o întinde o servitoare.

Una dintre gărzi se apropie de spaniol, îi pune mâna pe piept şi apoi îşi apropie obrazul de gură. Zâmbeşte şi clatină din cap:

— E doar leşinat, *Coya Camaquen!* Dar dacă vrei pot să-l omor de-a binelea.

Închide ochii şi respiră adânc pentru a-şi învinge dorinţa de a da acest ordin:

— Nu, şopteşte ea. Nu! Chemaţi-l pe Inca.

Când Gonzalo, sprijinit cu spatele de peretele încăperii, îşi revine, ochiul stâng îi este umflat şi de un roşu-aprins. L-a pipăit bâjbâind şi respinge servitoarele care încearcă să-i lipească un plasture pe tâmplă. Atunci descoperă cu uimire vreo douăzeci de

suliţe îndreptate spre el.

Războinicii lui Inca se află de o parte şi de alta a lui Manco şi a lui Anamaya. Sunt de faţă şi câţiva nobili. Flăcările tremurătoare ale torţelor le luminează chipurile impasibile, sporindu-le şi mai mult severitatea.

Fratele guvernatorului încercă să rănească, dar se strâmbă de durere. Au dispărut trăsăturile angelice ale chipului său care seamănă acum cu acela al unei fiare crude şi rănite. Îşi întoarce ochiul sănătos spre Anamaya cu o căutătură fioroasă care o face să tresară:

— Ce ţi-am promis este deja foarte blând pe lângă ce-ţi voi face, mârâie Gonzalo.

Pe faţă i se conturează un zâmbet necuviincios, iar Anamaya simte cum frica îi otrăveşte trupul şi inima.

Gonzalo dă să se ridice, dar se prăbuşeşte imediat. Printr-un efort plin de orgoliu izbuteşte să rămână în picioare, sprijinindu-se de perete.

— Frate al guvernatorului, ar trebui să te fi ucis pentru ceea ce ai făcut. Ţi-am spus: nimeni nu are dreptul să ridice mâna asupra lui *Coya Camaquen!* spune Manco cu calm.

Gonzalo îl priveşte mai întâi mirat, apoi sughiţuri de râs îi deformează chipul.

— La noi, bărbatul care violează o femeie este spânzurat de păr până ce fiarele îi lasă numai oasele, continuă Manco.

— Ei bine, n-ai decât s-o faci! Omoară-mă!

Gonzalo face câţiva paşi clătinându-se. Vârfurile lăncilor se strâng imediat în jurul lui şi îl imobilizează. Îi măsoară dispreţuitor pe Anamaya şi pe Manco şi, regăsindu-şi brusc orgoliul, mormăie:

— Să nu crezi că mă sperii! Sapa Inca, nu eşti decât un laş! Nu eşti un bărbat, acum nu ai căderea să mă omori. Nici dacă ai ordona-o unei cete de războinici. Şi am să-ţi spun şi de ce… scuipă şi îşi drege glasul: Fiindcă ştii că, dacă mă vei omorî, vei muri şi tu. Iar tu ţii la propria viaţă mai mult ca la orice. Mai mult decât la aur, decât la femeile tale… decât la onoare…

Îl priveşte pe Manco atât de furios, cu o ură atât de puternică şi de perfidă şi îl împroaşcă la insulte de parcă l-ar lovi cu sabia:

— Iată ce am făcut din tine, Sapa Inca, divinul Fiu al Soarelui! O paiaţă care zbiară şi gesticulează. Ce-ţi iese din gură nu face nici cât scâncetele unui copil de ţâţă…

Continuă astfel, în timp ce războinicii îl ţin la distanţă cu

lăncile. Vârfurile de bronz îi ating cămaşa murdară. Le înlătură pe rând cu o mişcare violentă a mâinii. Dar acest efort îl epuizează. Se sprijină de perete şi bombăne ca un om beat:

— O, rege al regilor, credeai că poţi să mă păcăleşti? Pe mine…

Rânjeşte iar şi scuipă pe pardoseala dalată o flegmă roşie:

— *Coya* ta nu era decât o slujnică. Bietul Juan care credea că-ţi sărută regina, dar când acolo avea în pat doar o maimuţă! Şi credeai că nu o să-şi dea seama, aşa-i?

Manco face un semn războinicilor care se îndepărtează. Apucă sabia lui Gonzalo pe care o ridică până la pântecele spaniolului. S-a apropiat într-atât, încât nu-i desparte decât lama săbiei. O clipă, frica adumbreşte ochiul sănătos al străinului.

Anamaya a înaintat şi ea un pas. Ridică braţul încercând să-l oprească pe Manco. Dar Inca, printr-o mişcare aşa de violentă, încât războinicii tresar, ridică în acelaşi timp spada şi genunchiul şi frânge în două lama care zornăie strident.

— Noi, zbiară Gonzalo, noi dictam cine trebuie să trăiască şi cine trebuie să moară! Noi hotărâm pe cine lăsăm în viaţă şi pe cine omorâm!

Manco, având ochii bulbucaţi de furie, smulge o măciucă din mâna unui soldat şi o ridică.

— Nu! strigă Anamaya. Nu, Inca! Nu-l ucide, nu încă!

Trece un moment în care Manco ezită. Toţi privesc pumnul ridicat al lui Inca. Privirea pare că i-a devenit la fel de injectată de sânge, aşa cum era odinioară cea a lui Atahualpa.

Liniştea este aşa de profundă, încât aud răsuflarea şuierătoare şi răguşită a spaniolului.

— Lasă-l să plece, Inca! rosteşte încet Anamaya. În minciunile pe care le-a debitat există şi un grăunte de adevăr. Îţi va face mai mult râu mort decât viu.

Manco aruncă măciuca la picioarele lui Gonzalo:

— Pleacă de aici, străinule, mormăie Inca. Părăseşte această *cancha…*

Gonzalo surâde. Se eliberează cu braţele de războinici şi îşi trece mâna peste obrazul pe unde curge sânge.

— Ascultă-ţi târfa pe care nu trebuie s-o atingă nimeni şi pe care eu o voi atinge curând! O să fie bine pentru tine dacă rămân în viaţă!

Servitorii se îndepărtează mult şi îi dau voie să se apropie de prag. Gonzalo se întoarce, mai scuipă o dată pe pardoseală şi îşi

îndreaptă spre Manco degetul înroşit de sânge:

— Ai putea să renunţi la aerele astea de mare domn, Sapa Inca! Aici eşti un nimeni, eşti un rahat! De acum înainte eu sunt rege în Cuzco.

Anamaya îl priveşte cum iese printre războinicii incaşi care îşi îndepărtează cu părere de rău lăncile şi aruncă măciucile, gândeşte la ultimele sale cuvinte.

Sunt demne de dispreţ şi groteşti.

Dar sunt adevărate.

— Inca, trebuie să pleci chiar acum, îi spune Anamaya de îndată ce s-au retras gărzile şi servitorii. Trebuie să pleci departe de Cuzco.

— Ar fi trebuit să mă laşi să-l omor adineauri, mormăie Manco, fără să o asculte.

— Mâine, fratele lui ar fi venit şi te-ar fi omorât. Trebuie să-ţi stăpâneşti furia, s-o ţii în lanţ ca pe o fiară şi să nu o laşi să se reverse…

— Ar fi trebuit să mă laşi să-l omor! Te-a pângărit şi îl aperi? Unde îţi este mândria, *Coya Camaquen?* bombăne Manco, de parcă nu ar fi putut să-şi îndepărteze toată violenţa stăpânită, ridicându-şi pumnii către noaptea în care ploaia fină s-a oprit, în cele din urmă.

Anamaya îl înfruntă, privindu-l cu răceală şi asprime:

— Să omori înseamnă război! Chiar de mâine! Iar tu, Inca, nu eşti pregătit să lupţi cu străinii. Pentru asta trebuie să părăseşti mai întâi Cuzco, apoi ne vom aduna forţele. Ştii că nu avem încă suficienţi războinici! Tot străinii sunt mai puternici decât noi…

Manco o priveşte cu atenţie:

— Crezi că e timpul să pornim războiul?

— Cred că e timpul să începem să ne pregătim de război. Trebuie să plecăm chiar în noaptea asta. Nu mai poţi să rămâi în acest palat!

Preţ de o clipă se uită la ea, ca şi cum, pe neaşteptate, ar vrea să ia în considerare toate sensurile cuvintelor ei.

— Să ne pregătim de război… Dar cum? Villa Oma şi fratele meu Paullu se îndreaptă către provinciile din sud, împreună cu Almagro. Ne-am împărţit forţele pentru a-i face şi pe străini, fiindcă nu ne mai sunt prieteni, să-şi împartă armata. Acum Villa Oma şi Paullu trebuie să fie la cel puţin două luni distanţă de Cuzco. Eu am mai puţin de cinci mii de războinici în munţii din Valea Sacră. Dacă fug din capitală fără să conduc o armată

adevărată, Imperiul Celor Patru Zări se va prăbuşi. Cine va mai crede în puterea mea, ca să dorească să mi se alăture?

— Inca, dacă vei fi în lanţuri şi prizonier al străinilor, regatul tău va fi cuprins de jale, nu de revoltă! Vom fi singuri şi nu ne vom putea pregăti de război. Dar dacă mergi în munţi, strămoşii te vor ajuta. Majoritatea dintre *chaski* îţi sunt credincioşi. La chemarea ta, se vor mobiliza toate provinciile. Aici vom strânge armata de care ai nevoie. Villa Oma şi Paullu aşteaptă doar un semn de la tine, ca să revină cu mii de soldaţi. Toţi te vor ajuta, căci vor fi mândri de tine.

— Asta ţi-a spus-o Tatăl meu?

Vocea lui Manco este dominata de ironie şi asta o face pe Anamaya să tresară. Totuşi, nu îi evită privirea:

— Manco, ştii bine că de multă vreme Huayna Capac, Tatăl tău, nu mi-a mai spus nimic. Ca şi tine şi eu doresc să-i aud vocea în fiecare zi. Azi-noapte am avut un vis şi am crezut… am crezut că mă va chema.

Se opreşte o clipă. În minte îi revin imaginile atacului lui Gonzalo care i-a pângărit trupul şi, în acelaşi timp, amintirea lui Gabriel.

Simte intensitatea concentrării lui Manco şi reia cu fermitate:

— Manco, ai încredere în mine! Ştiu ce pot străinii. Ceea ce tocmai s-a petrecut dovedeşte că de-acum nu-i mai opreşte nimic. Fratele guvernatorului a spus-o clar: va face tot ce va putea ca să te umilească. Este momentul să fugi. Chiar în noaptea asta, fără să iroseşti nici măcar o clipă. Înainte să fie prea târziu ca să aduni în jurul tău poporul Fiului Soarelui. Te rog, Manco, ascultă-mă! Simt că zorii ce vin sunt plini de ameninţări.

Manco ezită. Atinge cu vârful degetelor *anaco*-ul rupt pe care Anamaya îl poartă pe sub pelerină, obrazul zgâriat de spaniol. În cele din urmă, îşi pleacă fruntea cu resemnare:

— Da, am încredere în tine, *Coya Camaquen!* Anunţă pe cine trebuie. Vom părăsi Cuzco prin scara secretă din Tumul Soarelui.

*

Când ies din interminabilul labirint ce leagă terasele din Colcampata de înaltul Turn al Soarelui din fortăreaţa Sacsayhuaman, cerul s-a luminat deja deasupra munţilor de răsărit, în întuneric, zidurile imense ale cetăţii ce se află deasupra capitalei par capul unui monstru adormit.

Sunt în jur de treizeci de oameni. Manco a vrut să ia cu el numai câteva soţii şi servitoare şi cinci sau şase nobili. Toţi

ceilalţi au primit ordin să rămână în *cancha* regală şi să-şi vadă de treburi ca şi până acum pentru ca străinii să nu-şi dea seama decât mult mai târziu că au fugit.

Fugarii, cu respiraţia precipitată şi cu dureri în piept din cauza efortului, se răspândesc pe terasa de la poalele turnului. Anamaya cu fruntea asudată şi picioarele înţepenite din pricina urcuşului rapid vede cum Piticul sare cu o agilitate uimitoare pe zidurile ce duc spre o platformă de supraveghere. Silueta lui micuţă rămâne o clipă locului, de parcă ar fi fost înghiţită de beznă.

Când Piticul revine, Anamaya aude zgomotul litierelor oprite:

— Totul este bine, anunţă Piticul zâmbind. Străinii visează aur şi nu o să-i trezim tocmai acum.

Observă chipul lui Anamaya şi îi piere cheful de glumă:

— Ţi-e rău? o întreabă prinzând-o mână.

— Puţin… M-a obosit urcuşul…

Adevărul este că, din când în când, revede imagini din visul cu Gabriel şi oribila scena în care Gonzalo îi sfâşia veşmintele, repezindu-se la ea de parcă ar fi fost un animal.

Deja a vomitat de două ori, iar urcuşul până la fortăreaţă a epuizat-o.

— Vino! spune Piticul trăgând-o spre litieră. Aici ai să te odihneşti măcar o clipă. Şi trebuie să mănânci ceva. Înainte să plecăm, am luat asta pentru tine.

Piticul scoate dintr-o traistă pe care o ţine în bandulieră un ştiulete de porumb copt şi un mango. Anamaya, aşezată în litieră, îi zâmbeşte emoţionată. Ia ştiuletele şi fructul de mango, le pune lângă ea şi mângâie mâinile Piticului:

— Acum nu pot să mănânc nimic! Poate mai târziu…

Aude cu uimire glasul limpede al lui Manco, răsunând la câţiva paşi:

— Mănâncă, insistă Manco. Piticul are dreptate: trebuie să te hrăneşti, ca să prinzi puteri. Ziua va fi lungă şi voi avea nevoie de tine.

Anamaya încearcă să zâmbească, dar este obosită şi dezgustată. Este aici, ca întotdeauna, când Manco are nevoie de ea. Dar cine îi stă alături când şi ea are nevoie de sprijin? Simte cum o învăluie, asemenea unei umbre îngheţate singurătatea teribilă.

*

Ocolesc oraşul prin partea de răsărit fără să facă aproape nici

un zgomot. Cortegiul lor merge grăbit, dar totuşi nu aleargă de-a lungul unor *cancha* ale nobililor, apoi o ia pe străduţele din cartierul aurarilor. În curtea caselor din lut cuptoarele sunt deja aprinse. Apoi trec prin cartierele de la periferia oraşului unde locuiesc cei care nu s-au născut în Cuzco. Aici casele sunt mai rare, înconjurate de grădini bine îngrijite, dar lipsite de ziduri de apărare. Uneori, apare un bărbat sau o femeie cu braţele pline de lemne.

Se opresc şi privesc bizarul cortegiu care se îndepărtează în noapte.

După ce au trecut de marile depozite ale oraşului, ajung în valea dalată ce duce spre sud. Tac vreme de un ceas, până se iveşte lumina alburie a zorilor. Se aude numai tropăitul sandalelor pe dalele de piatră şi larma făcute de păsările care se trezesc.

Anamaya îi face loc Piticului alături de ea, ca să nu-şi risipească puterile alergând. Este uimită, ea, care de luni de zile nu părăsise *cancha*-urile, de bogăţia câmpurilor şi de frumuseţea munţilor. Culturile în terasele etajate ca o întindere strălucitoare seamănă cu un *unku* de ceremonie imens, ţesut cu motive delicat îmbinate. Spre culmile munţilor şi în adâncul văilor, vălătucii de ceaţă, schimbători şi uşori, alunecă amestecându-se. Această frumuseţe a Maicii Pământ ce domneşte pretutindeni îi mai uşurează povara din suflet. Speră că este semnul oferit de Strămoşii care se bucură să-i vadă îndepărtându-se de oraşul pângărit de străini, aşa cum încercaseră să procedeze şi cu ea.

Speranţa ei durează puţin.

Un soldat îi ajunge din urmă, o dată cu prima rază de soare ivită pe culmi. Aleargă până în dreptul litierei cu ochii îngroziţi:

— Inca! Inca!

Manco ridică draperia litierei şi îi porunceşte să vorbească:

— Inca, tocmai ne-a ajuns din urmă un *chaski.* Străinii au găsit palatul gol. Ştiu că ai părăsit *cancha.* Au distrus tot…

— Atunci sunt deja pe urmele noastre! conchide Piticul privind-o pe Anamaya.

— Cu ajutorul animalelor lor ne vor ajunge din urmă! se vaită un nobil bătrân pipăindu-şi cerceii din lemn aurit ca şi cum ar simţi deja mâinile care vor să-i smulgă din urechi. Fie ca Viracocha să ne ajute!

— Nu avem timp de văicăreli! i-o retează scurt Manco.

Ordonă ca nobilii, femeile şi servitorii să meargă tot pe drumul

regal spre sud:

— Nu e nevoie să vă grăbiţi. Dacă vă ajung din urmă, spuneţi-le că v-am cerut să vă alăturaţi fratelui meu Paullu şi lui Almagro, prietenului lor… Eu voi dispărea în văile din răsărit. Coya *Camaquen vin*e cu mine!

— Şi eu, Inca, te rog! striga Piticul.

— Dă-i voie să ne însoţească, insistă Anamaya văzându-l pe Manco cum se strâmbă. Ştii că la nevoie îşi dă şi viaţa pentru tine!

— Ba, mai mult, o să mă încăpăţânez să trăiesc ca să fii liber!

Manco acceptă ridicând din umeri, apoi le cere cărăuşilor să pornească. Aceştia încep să alerge cu o viteză impresionantă, în ciuda greutăţii litierelor. O dată ce au părăsit drumul regal, cărările sunt presărate cu bălţi şi sunt alunecoase, dar picioarele lor parcă sunt înzestrate cu gheare. Curând, ajung la marginea văii scăldate în lumina zorilor. Deodată, unul din ei strigă cu braţul ridicat.

— Iată-i! strigă şi Piticul care privise preţ de o clipă în urmă.

Anamaya şi Manco văd grupul de străini care plutea parcă pe deasupra câmpurilor cultivate cu *quinua.* Seamănă cu o insectă uriaşă care îşi mişcă toracele negru peste câmpuri cu o viteză uimitoare. Cu ajutorul cailor nu numai că înaintează mai repede, dar văd şi mai bine câmpia.

— Sunt pe drumul regal, observă Manco. Aleargă în spatele femeilor şi nu ne vor vedea.

— Mă tem că da. Litierele pot fi văzute uşor în plin câmp, spune Anamaya clătinând din cap.

— Are dreptate, Inca, aproba Piticul fără să se mai formalizeze. De vreme ce noi îi putem vedea pe ei şi ei pot să ne vadă pe noi!

Privesc un moment grupul de spanioli care se apropie în galop crispaţi de propria neputinţă. Câmpia răsună de urlete ca de răgetele unei sălbăticiuni plecată la vânătoare. Deodată Piticul sare din litieră, plesnindu-şi palmele una de cealaltă:

— Acolo este un teren mocirlos, strigă arătând un crâng aflat la marginea câmpiei şi a teraselor. Inca, străinilor le este frică de aceste locuri fiindcă nu pot înainta călare. Cărăuşii să-şi continue drumul pe poteca muntelui, iar noi mergem să ne ascundem acolo.

Manco este de acord.

*

Piticul a avut dreptate. În apropierea primelor terase care au fost săpate în munte, crângul mărgineşte în toată lungimea lui o mlaştină plină de stuf.

Cu o rapiditate uimitoare, Piticul a rupt stuf şi l-a amestecat cu altul uscat sau putrezit. A strâns lemn uscat şi noroi, apoi a ridicat o movilă de mărăcini care pare să fie acolo de multă vreme. Dar când îl invită să intre, Manco îi şuieră printre dinţi dispreţuitor:

— Ce sunt eu, şobolan?

— Inca…

— Nu! a strigat Manco furios. Nici vorbă ca un Fiu al Soarelui să se ascundă într-o grămadă de ramuri putrede! Ce ar spune Tatăl Meu despre mine?

— Manco, nu trebuie decât să scapi pentru un moment de străini, încearcă să-l potolească Anamaya cu blândeţe.

Manco se uită la ea furios:

— *Coya Camaquen!* Aşa vrei să încep războiul împotriva străinilor, ascunzându-mă ca un laş? Vrei ca Inti şi Illapa să mă vadă ghemuit ca un copil sub grămada asta împuţită? Vrei ca fratele guvernatorului să fi avut dreptate atunci când m-a tratat ca pe un laş?

— Nu vreau să fii prins, îi răspunde Anamaya.

Zadarnic. Manco îi evită privirea şi reia plin de orgoliu:

— Viracocha şi Tatăl meu îmi vor hotărî soarta şi până o vor face rămân aici! Şi intră în apă, ascunzându-se fără prea multă grijă între tulpinile de stuf.

Anamaya nu-şi găseşte cuvintele ca să-i explice că nu despre Gonzalo este vorba, că ruşinea poate fi compensată de viclenie şi nu de vorbe arogante şi fără noimă.

A trecut ceva timp de când aşteaptă astfel: Anamaya şi Piticul ghemuiţi unul în celălalt sub grămada de mărăcini şi Manco răbdător, abia ascuns printre tulpinile de stuf. Umezeala îngheţată le-a intrat deja în oase. Anamaya trebuie să îşi ţină pumnii strânşi, ca să nu tremure.

O vreme îşi spune că poate au reuşit totuşi. Strigatele şi chemările spaniolilor rămân departe, în urma lor şi parcă s-au mai rărit. Apoi simte cum degetele Piticului îi încleştează brusc umărul.

Mai întâi, aud tropăitul copitelor ce lovesc pământul. Pe urmă, chemări. Destul de aproape ca să le înţeleagă:

— Acolo, Baltran! Du-te şi aruncă o privire în crâng…

— Ajung curând aici, îi şopteşte ea.

Piticul nu îi răspunde îşi încleştează iar degetele pe umărul ei.

Printre ramurile îngrămădite văd cum apar, umăr lângă umăr, doi călăreţi. Îşi domolesc animalele şi privesc în toate părţile. Înaintează spre ramuri mânându-şi caii la pas. Unul din ei se apleacă pentru a cerceta mai bine mărăcinişul. Anamaya închide ochii. Dar aude zgomotul copitelor ce se îndepărtează de ascunzătoarea lor. Străinii nu au văzut nimic îşi continuă drumul de-a lungul mlaştinii.

Atunci aud strigăte ce vin dinspre munţi.

— Ah, pe blana marii lame negre! bombăne Piticul. I-au descoperit pe cărăuşi... Vor găsi litierele goale! Se aud iar strigăte. Privesc ţintă stufărişul unde este ascuns Manco şi aud tropotul cailor prin apă.

— O! Don Pedro! Grecule! L-aţi găsit?

Cum nu li se răspunde, se întorc şi trec iar pe lângă mărăciniş. Atunci se iveşte un străin foarte înalt venind din partea cealaltă a mlaştinii. Calul numai spumă împroaşcă apa înjur.

— Avem litierele, anunţă el. Nu este prea departe.

În clipa în care Anamaya îl identifică pe unul dintre puţinii prieteni ai lui Gabriel, bărbatul smuceşte frâul, iar calul se cabrează:

— *Hola!* Veniţi la mine! Prieteni, l-am găsit!

— Nu! Şopteşte Anamaya. Nu!

— Sst... Taci! şuieră Piticul.

Caii tropăie în noroi, stuful se îndoaie şi se rupe. Manco apare ţeapăn şi demn, cu picioarele pline de noroi, de parcă ar fi încălţat cu cizme ca spaniolii.

— Baltran! Du-te şi anunţă-l pe don Gonzalo că l-am găsit. Şi aduceţi litiera lui Sapa Inca.

Lui Anamaya i se pare că numai pentru o clipă Manco îi caută privirea printre ramuri. Nu mai respiră şi, de n-ar fi fost Piticul, s-ar fi ridicat de mult în picioare.

Dar Manco îşi întoarce privirea indiferent, de parcă tocmai ar fi ieşit din baie. Cărăuşii au sosit deja alergând. Grecul zâmbeşte şi prin semne pline de respect îl invită să urce. Manco urcă însă refuză pelerina.

— Trebuie să merg cu el, şopteşte Anamaya.

— Ai înnebunit?

— Nu-l putem lăsa singur!

— Şi ce o să faci când străinii te vor prinde şi pe tine?

— Trebuie să merg…

— Te rog, taci! spune Piticul astupându-i gura cu palma lui mică. Ai uitat ce s-a întâmplat noaptea trecută? Ce crezi că o să-ţi facă spaniolul acum?

Chiar atunci don Gonzalo apare pe neaşteptate în capătul mlaştinii înconjurat de alţi trei călăreţi gonind la fel de nebuneşte ca şi el, de parcă spusele Piticului l-ar fi scos direct dintr-un coşmar. Îşi împinge calul aşa de aproape de litieră că unul dintre cărăuşi este lovit şi se prăbuşeşte gemând.

Fratele guvernatorului smuceşte scurt frâul, iar calul împroaşcă apa clocită în jur. Capul îi este bandajat cu o eşarfă roşie care îi ascunde ochiul rănit.

Glasul calm şuieră cu o ironie răutăcioasă. Se apropie foarte mult de litieră, se apleacă brusc în şa, îl prinde pe Manco de păr şi îl trage afară.

— Manco… şopteşte Anamaya.

— Taci! Taci, nu te mai uita! bombăne Piticul.

— Don Gonzalo, nu-l puteţi trata astfel… se revoltă Candia.

Gonzalo fără să-i dea vreo atenţie îşi obligă calul să treacă într-o parte şi îl scoate pe Manco din litieră.

— Don Gonzalo!

— Tu, Grecule, ia vezi dacă măta n-are nevoie s-o ştergi la cur! urlă Gonzalo dându-i drumul lui Manco prăbuşit în genunchi. Aduceţi lanţurile şi legaţi-l pe acest rege al maimuţelor!

Anamaya nu mai priveşte. Nu o mai poate face şi se miră, cum de nu i s-a oprit inima. Aude zângănitul lanţurilor, strigătele şi insultele, la fel de grele ca nişte bolovani. Alături, Piticul respiră greu de parcă s-ar sufoca.

— O, Strămoşilor de pe Celălalt Tărâm, o Viracocha, de ce ne părăsiţi? De ce?

— Taci, te rog, taci, îi şopteşte Piticul.

Spaniolii se îndepărtează cu Manco luat prizonier.

Când nu se mai aud decât adierea vântului şi clipocitul apei, Piticul îi strânge mâna cu o putere nebănuită:

— Acum ai rămas numai tu, Prinţesă! Să nu-i laşi niciodată să te prindă. Auzi?

33.

Tupiza – Grand Salar, noiembrie-decembrie 1535.

Sunt cu sutele, bătrâni sau tineri puşi în lanţuri, în rânduri de câte zece sau douăzeci. Toţi au în jurul gâtului acelaşi cerc de fier jegos şi fierbinte. Toţi au umerii răniţi de lanţul care îi leagă unii de ceilalţi şi feţele slăbite de oboseală şi de foame. Toţi au aceeaşi privire care nu mai ştie să deosebească soarele arzător de bezna nopţii.

De zile întregi merg împreună. Trec defilee şi străbat câmpii, bandajându-şi muşchii descărnaţi pentru a căra coşuri la fel de grele ca şi ei şi care sunt pline de haine, alimente, farfurii şi pocale de cositor, un talmeş-balmeş de obiecte de bucătărie.

La amiază, când soarele este în înaltul cerului, unul dintre ei se clatină şi se prăbuşeşte. Genunchii nu-l mai ascultă, parcă ar dormi. În aer şuieră cureaua unui bici, dar nu se trezeşte. Lanţul dintre oameni se întinde, le pătrunde în pielea gâtului sufocându-i, dar ei mai merg câţiva paşi. Nici unul nu protestează împotriva acestui nou val de durere, căci fiecare ştie ce înseamnă.

În mod bizar coşul plin de pocale şi străchini rămâne prins de umerii bărbatului. Dar cel care îl poartă e mort. Braţele rănite de tetanos par lipite de povară, deşi tot corpul s-a prăbuşit deja.

În cele din urmă, coşul se clatină şi îşi goleşte cu un zgomot asurzitor conţinutul. Oamenii înlănţuiţi încremenesc. Printre ei trece un murmur abia şoptit. Mortul este prins într-un cleşte de fier care îi ţine în mod bizar capul drept.

Gabriel care călăreşte doar la cinzeci de paşi de ei, se întoarce brusc în şa, de cum aude zgomotul. Ceea ce descoperă îl îngheaţă, deşi afară este foarte cald, ca şi cum trupul nu i-ar fi decât o adunătură de oase.

Un călăreţ cu o pălărie mare s-a postat în faţa lanţului de care atârnă şi între alţi doi indieni, bărbatul mort. Îşi trece biciul în mâna stângă, iar cu dreapta îşi scoate sabia din teacă. Gabriel nu înţelege ce urmează să se întâmple decât în momentul în care vede tăişul strălucind în lumina soarelui.

Îşi smuceşte calul şi îi dă pinteni:
— Nu! Nu! răcneşte.
Dar tăişul cu străluciri mate pornise deja. Călăreţul se apleacă şi retează capul mortului dintr-o singură lovitură, ca şi cum ar cosi. Sub privirile îngrozite ale celorlalţi, căpăţâna se rostogoleşte printre tufele de *ichu,* în vreme ce trupul cu umerii căzuţi se prăbuşeşte.
Gabriel, în goana calului, abia dacă vede cum se chirceşte cadavrul. Scoate sabia stârnind un freamăt în mulţimea de cărăuşi. Celălalt se întoarce şi îl priveşte uimit pe sub pălărie. Nu apucă să facă nici un gest: nici să se păzească, nici să ţipe. Pumnul lui Gabriel, încleştat pe mânerul săbiei, porneşte din goana calului murg ca o ghiulea şi loveşte cu o putere teribilă.
Bărbatul cade din şa, iar coastele i se rup cu un trosnet ca de lemn uscat.
Se rostogoleşte peste crupa calului şi cade pe pământ scoţând un vaiet ascuţit. Încearcă să se ridice. Ochii îi sunt ieşiţi din orbite, iar saliva înroşită de sânge. Înaintea lui vede o pereche de cizme şi privirea ca de nebun a lui Gabriel care pare gata să distrugă tot universul. Sabia lui Gabriel îi înţeapă glota şi abia dacă mai aude urletul tânărului:
— Am să-ţi zbor şi ţie căpăţâna de porc!
Bărbatul simte cum vârful de oţel îi pătrunde în carne. Prinde sabia între palme încercând să o îndepărteze.
— În locul tău, don Gabriel, aş sta mai bine în banca mea! Bubuie o voce în aerul încremenit. O singură mişcare şi îţi zbor creierii!
Gabriel nu trebuie decât să se întoarcă puţin ca să descopere la cinci paşi de el vârful unei arbalete îndreptate spre el.
Preţ de o secundă simte o dorinţă nebună de a-şi duce la bun sfârşit ceea ce începuse. Aude vibraţia uscată a corzii care va pune capăt, în sfârşit, ruşinii care îl macină de atâta amar de vreme!
— Înapoi sau îi ordon să tragă! răcneşte Almagro care a simţit că ezită.
Don Diego, călare, în spatele celui înarmat cu arbaleta, îl arată cu degetul. Chipul său, de obicei îngrozitor de urât, este roşu de furie. Buzele i s-au învineţit, iar obrajii mâncaţi de sifilis de mai bine de cinci ani par gata să plesnească. Trupul lui extrem de slab este plin de umflături şi de urmele adânci ale rănilor.
Bărbatul se târăşte bombănind la picioarele lui Gabriel, care

nu-i mai dă nici o atenţie. Coloana s-a oprit şi sute de indieni îi privesc înspăimântaţi şi încremeniţi. Nici unul nu a schiţat cel mai mic gest spre cadavrul din care curge încet un sânge negru.

Almagro îşi smuceşte din nou calul şi ajunge în dreptul lui Gabriel:

— Pe toţi dracii! mârâie Chiorul. Ce te-a apucat?

— Almagro, eşti nebun! Priveşte puţin în jurul tău! Nu există om care să nu fie în lanţuri sau legat! Crapă de foame şi de sete cu toţii, dar nu-i laşi să se odihnească nici măcar un ceas. Au ajuns să care în litiere până şi mânjii. Îi ţineţi legaţi chiar pe timp de noapte ca pe nişte animale, fără să-ţi pese dacă plouă sau este ger. Copiii, cel puţin, mor la o săptămână după acest tratament şi sunt norocoşi! Cât despre femei, sunt violate de zeci de bărbaţi până ce li se scurge sângele printre picioare! Ardeţi satele de îndată ce locuitorii vor să se ferească din calea voastră sau le distrugeţi acoperişurile caselor, ca să aveţi cu ce să vă încălziţi supa. Şi iată că mai nou oamenii tăi au ajuns să decapiteze morţii ca să nu se mai obosească să deschidă lacătul lanţului! Ascultă-mă, Almagro, eşti un hoit! Dar asta se vede în primul rând pe faţa ta, numai că acum laşi în urmă o dâră de împuţiciune la fiecare pas!

Gabriel se opreşte, tot trupul tremurându-i de furie. La fiecare frază pe care o rosteşte, Almagro izbucneşte în râs zguduindu-şi trupul slăbănog. Sunt înconjuraţi de vreo douăzeci de spanioli, călări sau pedeştri, care hohotesc şi ei:

— Suflet nevinovat! Puişor amărât! hohoteşte Almagro, înteţind batjocura celorlalţi. Auziţi, domnilor, acest filfizon vrea să ne dea lecţii. Ah, dar trebuie să-l înţelegem: tot lingându-l la fund pe don Francisco, monseniorul Gabriel s-a obişnuit cu parfumul de trandafiri.

Gabriel face un pas şi cu braţul întins şi crispat îşi îndreaptă vârful săbiei spre trupul slăbănog a lui Almagro. Deodată, se face linişte. Indienii care până atunci urmăriseră cearta cu feţe obosite au privirile aprinse. Călăreţii şi-au scos deja pumnalele şi dau pinteni cailor ca să-l înlocuiască pe Gabriel. Almagro îi opreşte, ridicând mâna şi zâmbind dispreţuitor.

— Niciodată, niciodată guvernatorul nu şi-a permis un comportament aşa de necuviincios faţă de poporul din Peru! strigă Gabriel adresându-se tuturor. De când ai sosit la Cajamarca, Almagro, n-ai încetat să răspândeşti ruşinea şi jalea pe unde treci. Ai trişat şi ai minţit ca să faci în aşa fel încât să fie

ucis Atahualpa. Eşti un jeg! Mă rog să existe infernul. Un infern aidoma cu acela pe care tu îl faci să domnească peste tot. Iar dacă Dumnezeu există, are să te trimită acolo…

Gabriel s-a înfuriat peste măsură şi este gata să-şi înfigă spada în Almagro, dar strigătele sale au stârnit din nou greaţa care îl cuprinsese mai înainte. Ameţeşte, iar trupul îi este scăldat într-o sudoare de gheaţă care îl obligă să cadă în genunchi. Se sprijină de mânerul săbiei ca într-un baston. Istovit, se apleacă şi vomită cu un sughiţ care îl face să lăcrimeze.

În jur, hohotele se înteţesc.

Don Diego îi dă pinteni calului şi îşi pune cizma pe ceafa lui Gabriel:

— Gabielito! gângureşte el. Mi se pare că această călătorie nu este prielnică pentru sănătatea ta. Ai o inimă prea slabă, ca şi sufleţelul tău. Dacă o ţii tot aşa, mă tem că asta va fi cea de pe urmă plimbare. Asculta sfatul meu: lasă-ne pe noi să mergem în infernul nostru şi tu du-te şi respiră miresmele paradisului…

Gabriel tace în hărmălaia de fluierături şi de râsete. Îl învăluie o senzaţie nouă, ca şi cum ar fi înghiţit o băutură amară pe care ar trebui să o soarbă până la ultima picătură.

Trebuie să asculte toate aceste hohote, să guste fiecare batjocură, să zâmbească acestor chipuri devorate de instinctele cele mai barbare.

Trebuie să se ridice şi să bea veninul al cărui gust îl simte în gât şi să-l înghită ca pe un nectar.

Umilinţa este cea care îi dă putere.

Gabriel, simţind un gust amar, porneşte de-a lungul coloanei până la litiera marilor nobili incaşi. Aceştia, sub conducerea înţeleptului Villa Oma şi a lui Paullu, fratele preferat al lui Sapa Inca Manco, îi însoţesc pe spanioli considerând un lucru potrivit să-i călăuzească în regiunile din sud.

Au dispărut lanţurile şi chipurile cadaverice. Câteva gărzi, cu tunici la fel de impecabile, de parcă s-ar găsi în piaţa din Cuzco, încearcă să-i bareze drumul. Se aude un ordin. Gărzile îl escortează până la litiera lui Villa Oma. Draperia se ridică împreună cu cea de la litiera vecină, unde Gabriel recunoaşte chipul cu trăsături fine, dar în acelaşi timp viclean, al lui Paullu.

Cei doi nobili incaşi se uită la el cu o mirare cumpătată. Gabriel are grijă să-i salute mai întâi şi, după ce şi-a mai potolit elanul şi şi-a dres glasul, rosteşte:

— Înţeleptule Villa Oma, vin în numele guvernatorului

Francisco Pizarro să vă rog să opriţi aceste suferinţe prin care trec supuşii voştri care fac parte din această coloană! Este cu neputinţă să se mai continue în acest mod până în sud. Supuşii voştri vor muri înainte să ajungă! Vă asigur că, dacă don Francisco ar fi fost aici, nu ar fi permis niciodată o asemenea grozăvie! Totul se întâmplă împotriva voinţei şi a ordinelor sale!

Privirea lui Paullu licăreşte preţ de o clipă, apoi tânărul nobil îşi întoarce faţa de la Gabriel. Numai înţeleptul rămâne neclintit. Îşi trece ghemotocul de frunze de coca dintr-un colţ al gurii în celălalt. Însă nu schiţează nici un gest. Nu îi oferă nici un răspuns.

— Ştiţi prea bine despre ce vorbesc, insistă Gabriel. Trebuie să interveniţi pe lângă don Diego! Cereţi să nu mai fie puşi în lanţuri cărăuşii. Cereţi ca femeile şi copiii să părăsească această coloană! Faceţi acest lucru în numele lui Inca Manco…

Pupilele întunecate ale înţeleptului îl privesc aşa de intens, încât Gabriel tace şi îl obligă să se reculeagă puţin, înainte de a continua cu voce tremurătoare:

— Înţeleptule Villa Oma! Ştiu cine sunteţi şi mă cunoaşteţi de la Cuzco, de când Inca Manco şi-a pus pe frunte *mascapaicha.* Ştiu că v-a desemnat ce-a de a doua persoană importantă din Imperiul Celor Patru zări! Iar eu… eu sunt un prieten de-al lui Coya *Camaquen. Vă* rog să mă ascultaţi! Guvernatorul Pizarro nu doreşte ca supuşii voştri să fie trataţi astfel! Şi domnia voastră… Oh, nobile Paullu, înţeleptule Villa Oma, cum puteţi să acceptaţi aşa ceva?

Gabriel, în ciuda mâniei şi a frustrării pe care le simte îşi dă seama că tăcerea se insinuează dincolo de cuvintele sale. Chipuri impasibile îl privesc. Privirile nobililor, ale cărăuşilor şi ale gărzilor parcă strălucesc de atâta concentrare. Dar nu i se răspunde decât prin tăcere.

Apoi, în liniştea netulburată, înţeleptul scuipă brusc sucul gros şi verde al frunzelor de coca între copitele calului murg. Ordonă, plescăind, cărăuşilor să-şi continue drumul şi lăsă să cadă la loc draperia.

*

Noaptea este lungă şi rece. Fără somn.

Gabriel stă rezemat de un bolovan la baza unui talus care, la aproape un sfert de leghe de coloană, îl apără puţin de vânt. Ore întregi fixează bivuacul care sclipeşte roşiatic în lumina torţelor, acolo unde sunt Almagro şi oamenii lui. În partea opusă, ard

torţe şi în faţa corturilor nobililor incaşi. Între aceste două extreme se întinde bezna nopţii ce pare să încerce să acopere suferinţa şi ruşinea.

La adăpostul întunericului ca de mormânt, pe când luna dispare şi lăsă între sclipirea incredibilă a stelelor un cer negru ca neantul, Gabriel nu-şi mai poate stăpâni furia şi neputinţa, îi blestemă pe Dumnezeu şi pe oameni, pământul acesta şi chiar viaţa. Ţine între dinţi mânerul săbiei, ca să împiedice ca urletele să se audă prea departe.

Apoi gândul la numele şi chipul lui Anamaya îl învăluie ca o adiere de aer proaspăt. Începe să tremure din alt motiv decât cel de a se găsi acolo, în acea zi. Imediat corpul i se relaxează, de parcă ar fi sub vraja unui zâmbet blajin. O clipă îşi închipuie că, dacă întinde braţul, va simţi trupul cald şi plin de încredere al iubitei sale.

Se luminează de ziuă. Zorii acoperă ca un imens văl transparent culmile dinspre răsărit. Îşi ţine ochii larg-deschişi. Din când în când, un frison îl face să tresară sub pătura grea din cauza umezelii. Focul pe care izbutise să-l aprindă în ajun s-a transformat acum cenuşă. Va trebui să ia o hotărâre în răcoarea tot mai pătrunzătoare a dimineţii. Va trebui să aleagă între două rele. Poate să-şi continue drumul infernal, presărat de glume proaste şi de intrigi dubioase. Poate, de asemenea, să se întoarcă la Lima „să respire miresmele paradisului” alături de don Francisco, aşa cum a spus-o Chiorul împuţit. Şi într-un caz şi în celălalt se va acoperi de ruşine!

La câţiva paşi de el, este calul murg care acum nu mai are şa. Uneori ciuleşte urechile, deschide ochii şi îşi scutură coama cu nările fremătând. Cu privirea strălucind, întinde botul ca să fie mângâiat.

Deodată i se încordează spinarea şi cu ochii larg-deschişi fornăie şi se învârte pe loc. Gabriel aude scârţâitul pietrelor sub un pas uşor, cu greu sesizabil, ce pare să nu atingă pământul pietros. Ţine deja pumnalul în mână, dibuit pe sub pătură. Dar umbra se iveşte din stânga, iar el aştepta să apără din partea opusă. Aude o şoaptă care îl uimeşte:

— Nu te teme, domnule! Nu te teme!

Totuşi, Gabriel nu a lăsat pumnalul.

Vede cum de sub *manta-ua* de un roşu-închis, aproape brun, iese o mână zbârcită de om bătrân ce dă pelerina la o parte şi îi dezvăluie un chip aşa de ridat, încât nu ştie dacă este bărbat sau

femeie. Faţa asta cu gura ştirbă şi cu ochi strălucitori şi cenuşii ca o ninsoare fină îi zâmbeşte:

— Nu te teme, domnule!

Pelerina se desface şi cealaltă mână îi întinde o bocceluţă de pânză:

— Am pus deoparte nişte hrană pentru tine.

Gabriel ia uimit bocceluţa şi o desface. Înăuntru, găseşte un pumn de boabe de porumb şi nişte cartofi piperniciţi şi negri precum cărbunele de cât au stat îngheţaţi înainte de a fi copţi pe jar.

— Mulţumesc, şopteşte el. Dar de ce?

Silueta bătrână izbucneşte într-un râs poznaş, iar Gabriel crede că are în faţă o femeie:

— Fiindcă ieri, străinule, ai dovedit că eşti bun şi curajos. Am văzut că ai stat lângă foc departe de ceilalţi. Noi vrem să-ţi mulţumim.

— Noi?

Bătrâna arată cu mâna chircită spre coloană:

— Noi toţi… Toată lumea ştie. Azi-noapte, toţi au povestit despre mânia ta. Şi despre cum ai cerut sa ni se scoată lanţurile. Şi cum ai mers la înţelept şi i-ai propus să se revolte împotriva alor tăi.

— Atunci poate ai să-mi spui şi de ce înţeleptul Villa Oma nu mi-a dat nici un răspuns?

Bătrâna ezită o clipă. Îl fixează cu privirea pe Gabriel care se fâstâceşte:

— Pentru că se hotărâse deja. A plecat astă-noapte să-l elibereze pe Inca Manco şi să se lupte cu străinii din Cuzco.

Un fior de teamă îl străbate pe Gabriel:

— Despre ce vorbeşti?

— Inca Manco a fost prins şi e prizonier la Cuzco. *Chaski* i-a adus vestea de vreo două zile. Străinii de acolo sunt la fel ca aceştia de aici. L-au pus în lanţuri pe Inca Manco şi în jurul gâtului i-au pus un inel de fier.

— O, Doamne!

Gabriel nu îndrăzneşte să rostească întrebarea ce-i stă pe buze. Priveşte tremurând faţa ridată:

— Şi *Coya Camaquen?* întreabă el în cele din urmă. Ştii cumva dacă şi *Coya Camaquen* este prizonieră?

Bătrâna abia dacă înclină capul. Schiţează o strâmbătură:

— Cine este *Coya Camaquen?*

Gabriel nu îi răspunde şi pentru o clipă îi vede parcă pe Juan şi pe Gonzalo agresând-o pe Anamaya. O vede în lanţuri. Anamaya cea pe care au…

Nu, nu trebuie să se lase copleşit de gânduri negre. Are un drum prea lung de parcurs. Va înnebuni înainte să ajungă!

Împătureşte cuvertura şi îşi pregăteşte şaua. Calul se apropie clătinându-se ca şi cum n-ar fi aşteptat decât un semn din partea stăpânului său.

— Încotro a luat-o înţeleptul? Întreabă Gabriel, în timp ce pune şaua pe cal.

Bătrâna îi zâmbeşte:

— A luat-o pe un drum ocolit. Dacă mergi pe acelaşi drum pe care ai venit o să-l ajungi uşor din urmă. Însă va trebui să iei cu tine apă şi mai multă hrană. Am să te ajut să găseşti…

— De ce ţii aşa de mult să mă ajuţi? întrebă iar Gabriel fixând chinga în cataramă şi întorcându-se încruntat spre bătrână.

— Fiindcă îmi eşti drag.

— Şi tu îmi placi, bunico! Eşti într-adevăr tare drăguţă.

— Ah, drăguţă, zici! râde bătrâna ca o fetişcană.

Râde şi se îndepărtează, iar Gabriel termina de înşeuat calul.

Pentru prima oară după luni de zile îşi simte din nou sufletul împăcat. Viaţa a dărâmat zidurile râului.

În sfârşit, nu mai are decât un singur lucru de făcut.

Chiar dacă este cea mai mare dintre nebunii.

34.

Huchuy Qosqo, decembrie 1535.

Se înserează şi se face răcoare. Anamaya îşi întinde braţele spre focul pe care l-a aprins Piticul. Într-o oală de lut supa se încălzeşte încet. Aerul se umple de mirosul acrişor de ceapă sălbatică şi de roşii.

Îl priveşte pe furiş pe credinciosul ei prieten. Abia l-a recunoscut atunci când, cu puţin timp în urmă, a ajuns în sat dârdâind după două zile de mers prin ploaie. Chiar şi acum faţa îi este schimonosită de o durere ce pare să-i roadă măruntaiele.

În vale, zidurile *cancha* din Huchuy Qosqo par, în lumina apusului, să împrumute strălucirea culturilor de porumb care acoperă podişul ce cade perpendicular pe vale. Pe timp de pace, Anamaya îndrăgeşte calmul acestei cetăţi suspendate între pământ şi cer. Dar de dimineaţă se pare că şi Pacha Mama, Maica Pământ, suferă de aceeaşi durere ca şi Piticul.

O furtună îngrozitoare a cutremurat încă din zori valea cetăţilor sacre.

De la marginea podişului şi până la capătul câmpurilor cultivate se îngrămădiseră rotocoale negre şi gri precum cenuşa, iar cerul era încă învăluit în ceaţă. Curând, întreaga vale s-a transformat într-un cazan plin de aburi veniţi de pe Celălalt Tărâm. Parcă dispăruseră culturile terasate de porumb şi *quinua,* etajate ca nişte aripi de fluture pe malurile fluviului Willkamayo, dar şi pantele cele mai abrupte şi drumul aproape vertical ce duce spre Huchuy Qosqo.

Apoi, brusc, în norul opac a ţâşnit un jet argintiu. Toţi au auzit bubuitul lui Illapa, deşi venea din străfundurile pământului şi nu din cer ca de obicei.

Ţăranii au început să murmure. Femeile şi-au chemat copiii în case. Nobilii şi preoţii satului s-au apropiat de zidurile ce mărginesc limita extremă a podişului. Toţi aveau acelaşi gând: deodată, vor vedea lumea răsturnată cu susul în jos!

Lumina lui Inti filtrată prin ceaţă scaldă câmpurile şi străduţele din Huchuy Qosqo. Departe, dincolo de valea Cetăţilor Regale, ea

acoperă cu strălucire munţii înalţi din răsărit, între ele se află această mare de nori atât de miraculos ivită şi care nu încetează să clocotească, străbătută dintr-o parte şi cealaltă de fulgere argintii.

Pe urmă, totul a încetat. Câmpurile au fost năpădite de o negură caldă. Ceaţa amestecată cu o ploaie fină pare să fi acoperit pereţii de lut ai cancha-urilor cu un strat de lac. Văzduhul s-a întunecat. A plouat încontinuu până la amiază.

Atunci a sosit Piticul plin de noroi şi frânt de oboseală, după ce a mers o zi întreagă pe drumurile desfundate din munţi.

Acum cerul este senin. Numai faţa Piticului a rămas întunecată. Anamaya ia un bol din ceramică şi îl umple cu supă fierbinte:

— Mănâncă, îi spune ea cu blândeţe. Mănâncă, tremuri de frig şi de oboseală! O să-mi povesteşti după aceea.

Piticul întinde instinctiv mâinile lui de copil ca să ia bolul. Priveşte o clipă supa roşie şi aromată. Apoi clatină din cap ridicându-şi pleoapele grele.

— Nu, spune el. Nu pot să mănânc. Trebuie să-ţi povestesc mai întâi…

Dar se întrerupe. Ochii lui care strălucesc din cauza febrei îi caută pe cei ai lui Anamaya care îi întinde mâna şi îl atinge mângâindu-i uşor fruntea. Acesta pune bolul pe o piatră lângă vatră, îi ia mâna şi îşi sprijină fruntea de ea, de parcă aşa ar putea să găsească puterea ce-i lipseşte.

— Mai întâi, l-au târât în lanţuri prin tot oraşul. Pe el, pe Inca Manco, l-au purtat în lanţuri prin faţa Coricanchei. Apoi l-au ţinut trei zile în piaţa Colcampata, cu lanţuri în jurul gâtului şi al picioarelor…

Piticul tace. S-ar zice că fiecare vorbă pe care o rosteşte îl otrăveşte puţin câte puţin. Îndepărtează mâna lui Anamaya şi se ghemuieşte:

— Acolo… Da. L-au lăsat să zacă, pe el, pe Inca al nostru, înlănţuit, cu tunica murdară şi zdrenţuită. O, Anamaya, a purtat vreme de trei zile acelaşi *unku!* El, Fiul lui Inti, a zăcut astfel înaintea Mumiilor strămoşilor lui, înaintea locuitorilor din Cuzco! Din zori şi până seara, străinii veneau şi îl batjocoreau.

Piticul tace iar. Anamaya nu îndrăzneşte să-l privească. Are privirea pierdută spre munţii din zare. Culmile înzăpezite străpung întunericul. I se pare că tot corpul i s-a acoperit cu o pojghiţă de gheaţă:

— Când l-au luat din Colcampata, întregul oraş a plâns, continuă Piticul. L-au dus în casa diavolului care a încercat să te siluiască. Servitorii au urlat îngroziţi, văzând cum se poartă cu el. Unii au fugit, alţii au folosit armele străinilor ca să-şi taie gâtul ori să-şi străpungă pieptul. Concubinele l-au implorat să se poarte mai bine cu Inca. Drept răspuns, au izbucnit în hohote de râs. Au închis concubinele într-o curte, apoi l-au adus pe Manco pus în lanţuri şi în faţa lui le-au despuiat pe femei şi le-au siluit o noapte întreagă. A doua zi, majoritatea muriseră: toată vlaga ÎL se scursese printre picioare.

Piticul respiră sacadat. Tremură aşa de tare, încât trebuie să se ţină de rogojină, ca să nu se dezechilibreze. Nu îndrăzneşte să o privească pe Anamaya care este atât de încremenită, încât pare că se va prăbuşi la cea mai mică mişcare.

Deodată Piticul scoate un strigăt ca un hohot de plâns şi, dintr-o singura mişcare, loveşte cu palma bolul cu supă care se sparge şi stinge focul ce sfârâie:

— L-au băgat într-o groapă şi o duzină de străini au urinat peste el, şuieră Piticul.

— Destul! îi ordonă Anamaya care deja se ridicase.

Faţa pare că i-a fost tăiată dintr-un singur bloc de cretă.

Până atunci războiul a fost numai un vuiet îndepărtat, un spectacol străin în care se înfruntau mii de războinici.

Acum, războiul se poartă în propria fiinţă.

*

Fratele-Geamăn, înconjurat de torţe, străluceşte în noapte.

Înăuntrul micului templu statuia atât de râvnită de străini se odihneşte pe o cuvertură de bumbac, aşternută peste o piatră palisată. În vasele de jăratic de la picioarele statuii ard frunze de coca, umplând încăperea cu miros greu.

Atunci când intră Anamaya, două femei tinere depuseseră deja ofrandele de hrană lângă fratele-geamăn şi împrăştiau petale de *cantuta* pe pardoseală. Printr-un gest, Anamaya le ordonă să iasă.

Privirea îi este aspră, iar chipul împietrit. În jurul umerilor are o pelerina lungă de lână, prinsă cu două fibule de argint, însă uneori tremură aşa de tare, încât îi clănţănesc dinţii.

Ia urciorul cu *chicha* şi umple un pocal de ceremonie din lemn pictat. Şi-l ridică în tăcere deasupra capului. Îşi aţinteşte privirea asupra chipului de aur al statuii care este la fel de impasibil şi lipsit de orice expresie ca şi al ei.

Îşi coboară braţul atunci când trebuie să rostească salutul adresat soţului ei de pe Celălalt Tărâm. Nu varsă *chicha,* nu-i oferă ofranda. Strânge pocalul la piept şi îşi închide ochii. Cu gura încleştată, rosteşte cuvintele ce seamănă cu nişte bolboroseli.

— La ce bun, o Nobile Frate şi soţ, să-ţi dăruiesc zi de zi hrană şi băutură? La ce bun să te mai chem şi să-ţi spun necazul meu, o Inca Huayna Capac, de vreme ce nu-l asculţi? Ce aveţi împotriva noastră de ne pedepsiţi cu o tăcere atât de îndelungată? Ce aveţi împotriva noastră de permiteţi ruşinii să ne copleşească?

Tace un moment. Se clatină fără să-şi dea seama.

Se încruntă şi îşi strânge buzele. Strigătul ei este aşa de puternic, încât pare că va stinge torţele:

— De ce ne-aţi părăsit?

Anamaya înaintează cu ochii închişi şi cu braţele întinse. Vasul cu *chicha* se răstoarnă peste statuia de aur de care se agaţă hohotind:

— O, Nobili Strămoşi de pe Celălalt Tărâm, mai sunteţi încă aici? Nu ne auziţi plânsul? Nu simţiţi iubirea noastră? Nu vedeţi suferinţa noastră? O, Nobili Strămoşi de pe Celălalt Tărâm, nu trece o zi fără să ne supunem vouă în toate şi pretutindeni. Din zori şi până seara, ne gândim la voi. Urmărim plutirea norilor şi zborul păsărilor, ca să aflăm dorinţele noastre. Cultivăm pentru voi cel mai bun porumb, vă sacrificăm cele mai frumoase lame, ca să fiţi fericiţi şi mândri de noi. Ţesem pânze la fel de frumoase ca o zi de pace pentru a vă arăta respectul nostru şi pe această lume şi pe Celălalt Tărâm. Ne supunem întru totul legilor şi dorinţelor voastre. Totuşi, nu primim în schimb decât tăcere! Vă temeţi de nobilii ce-i conduc pe străini? Aţi ajuns şi voi la fel de nevolnici ca şi noi?

Anamaya are ochii plini de lacrimi, însă durerea şi furia îi înţepenesc muşchii, de parcă ar fi gata să plesnească. Nu se poate stăpâni şi zguduie statuia de aur a fratelui-geamăn, strigând:

— Sunteţi aici? … Aţi auzit ce a spus Piticul? L-aţi văzut pe fiul vostru, Manco, închizând ochii sub duşmanii care urinau pe el?

Cuvintele răsună până departe, ţâşnesc în bezna îngheţată şi nemişcată.

— O, Inca Huayna Capac! Îl imploră ea din nou. Tu, cel care ai luat mâna mea de copil într-a ta, nu mă părăsi! Nu-ţi întoarce

faţa de la mine! Nu mă face să cred că suntem singuri ca nişte copii rătăciţi pe un munte prea înalt. Ne vei lăsa, oare, să fim distruşi în război, aşa cum ne-ai distrus pe timp de pace? Nu îţi părăsi poporul în faţa străinilor! Dacă eu, *Coya Camaquen,* am păcătuit, vreau să mă prefac în cenuşă!

Chiar şi şoapta este înghiţită de tăcere.

Locuitorii din Huchuy Qosqo s-au adunat în curtea templului, auzind strigătele lui *Coya Camaquen.* Tremură ca şi ea şi îşi muşcă buzele. Şi tot ca şi ea aşteaptă ca tăcerea să se transforme în altceva.

Dar nu se aud decât picăturile ce se preling ritmic de pe acoperişuri pe dale.

*

E aproape dimineaţă când se hotărăşte să iasă din templu.

Torţele s-au stins, dar nimeni nu a îndrăznit să le aprindă.

Noaptea este încă densă şi opacă totuşi în clipa în care trece pragul, Anamaya clipeşte brusc pentru a se feri de lumină.

Totul se petrece repede, ca într-o clipă.

Se pare că podişul Văii Sacre şi munţii din răsărit sunt deodată scăldaţi de un soare puternic şi necruţător. Că totul devine prăfos şi neted, ca o nesfârşită câmpie de sare. Pe neaşteptate, întregul univers s-a transformat într-un deşert! Că pământul nu mai este decât o piele învechită şi crăpată. Nu mai exista nici umbră, nici plante sau copaci, nu mai exista nici un suflu de viaţă. Nici măcar o insectă.

Abia dacă mai simte cum i se înmoaie genunchii. Nu vede mâna mică, dar puternica a Piticului venita să o sprijine. Nu aude şoaptele în momentul în care se prăbuşeşte. Vede numai imaginea lumii atunci când va fi cu desăvârşire moartă.

Atunci, îl vede pe Gabriel.

Îi vede pielea înnegrită şi hainele zdrenţuite. E la capătul unei câmpii nesfârşite, apoi aşa de aproape, că-i simte răsuflarea horcăită şi îi vede obrajii crăpaţi ca o piele învechită, buzele umflate şi de un roşu-aprins. Îi vede ochii cuprinşi de albeaţa lumii moarte. Sudoarea i s-a prelins pe gene, iar soarele a transformat-o în cristale minuscule de sare. Îi vede mâinile cu degetele pline de sânge. Se clatină, gata să-şi dea ultima suflare. Ca acela pe care l-a părăsit şi umbra sa. Gabriel are privirea unui om care şi-a pierdut cunoştinţa.

În imensul deşert în care s-a transformat lumea, fiecare pas făcut ridică un firicel de praf ce-i şterge urmele. Apoi, brusc, se

clatină şi se prăbuşeşte.

Anamaya ţipă.

În acelaşi timp, îşi dă seama că Gabriel este pe moarte şi că Strămoşii de pe Celălalt Tărâm au auzit-o.

35.

Deşertul Grand Salar, decembrie 1535.

Cât vezi cu ochii totul este alb.

Tocmai au trecut şi ultima trecătoare. Urcă panta abruptă. Drumul se alătură acestei văi uimitoare prin vreo cincisprezece serpentine strânse. Apoi, în stânga, marea de sare, lungindu-se şi lărgindu-se tot mai mult între pantele abrupte, se pierde în zare. Albă, severă, ameninţătoare ca o poartă a neantului deschisă în cer.

— *Lloc!* E timpul să ne oprim!

Bărbatul cu glas dogit, care tocmai a bălmăjit aceste cuvinte, întruchipează ceea ce, de zile întregi, îl înconjoară pe Gabriel. Este scund, foarte murdar, cu pielea înnegrită de soare. Poartă o bonetă în culori şterse, de sub care ies în dezordine şuviţe de pâr lins de murdărie. Nu poartă decât o tunică veche şi pătrată, legată în talie printr-o curea din piele de lama. Pe sub piele i se conturează proeminenţi muşchii pulpelor şi ai gambelor, ca şi cum ar fi pregătiţi să iasă la iveală. Dar cele mai şocante îi sunt labele picioarelor ce au căpătat forma pietrelor, a tuturor drumurilor străbătute. Într-adevăr, seamănă mai degrabă cu labele unui animal decât cu picioarele unui om. Degetele de la picioare nu se mai deosebesc, iar unghiile i-au fost smulse ori acoperite de o carne atât de groasă încât şi secţionată nu ar sângera.

Gabriel l-a întâlnit în ajun. După ce a alergat vreo săptămână pe urmele înţeleptului Villa Oma, a trebuit să recunoască: se rătăcise.

Chiar din prima zi, de la plecarea din Tupiza, modestul avans pe care îl aveau înţeleptul şi escorta sa nu a încetat să sporească, în mod inexplicabil. Totuşi, Gabriel abia dacă îşi lăsa calul să se odihnească. Într-unul din satele unde căuta hrană, i s-a explicat că pretutindeni pe unde trecea, înţeleptul cerea oamenilor să-l urmeze. Le ordona tuturor să se li alăture în drumul lor spre nord. Astfel, având destui cărăuşi, călătorea şi ziua şi noaptea fără să coboare din litieră ca să mănânce ori să

doarmă.

Primul gând al lui Gabriel a fost că toată această grabă dovedea gravitatea celor petrecute la Cuzco, iar mobilizarea pe care o făcea înţeleptul însemna război.

Al doilea gând a fost unul plin de disperare. Nu mai putea spera să i se alăture înţeleptului şi să traverseze Imperiul împreună, fără nişte riscuri foarte mari. Altfel spus, nu mai putea spera să i se alăture prea curând lui Anamaya. Dimpotrivă, se va mocăi şi se va târî ca un vierme, în timp ce fraţii Pizarro, mai mult ca sigur, o făceau să sufere cele mai rele atrocităţi. Era sigur de asta! Ceea ce îndurase vreme de săptămâni printre soldăţoii lui Almagro nu-i lăsa nici o speranţă. Nu trecea un ceas din zi, să nu fie asaltat de imagini îngrozitoare.

Îşi reproşa totodată inconştienţa şi prea marea supunere faţă de don Francisco Pizarro, care îl îndepărtaseră prea mult de singura justificare a vieţii sale: dragostea pentru ea!

Visa cum izbutea, în cele din urmă, să scape lumea de Gonzalo. Cum se transforma în pasăre şi se smulgea din lumea asta omenească şi care îl înlănţuia în neputinţă. Cum i se alătura, acum, imediat, cum o ţinea în braţe şi îi simţea sânii gingaşi, la fel de frumoasă şi de neprihănită ca în ziua despărţirii lor.

Atunci, fără să se gândească, a dat pinteni calului murg, atât de curajos chiar şi atunci când nu ar fi trebuit, obligându-se să meargă şi noaptea. Aşa s-a rătăcit!

Dar i-a ieşit înainte, ca un demon scos dintr-o vizuină, acest bărbat fără vârstă, în timp ce trecea de nişte stânci.

Îl priveşte cu nişte ochi la fel de negri ca noaptea şi îl previne încă o dată într-o quechua greu de înţeles, din cauza faptului că îşi tot plescăie limba:

— *Lloc!* Dacă îţi continui drumul, poţi să ajungi repede sau poţi să mori curând.

Într-adevăr, e de ajuns să se uite la imensitatea albicioasă a mării de sare, ca să fie sigur de asta. Soarele dimineţii lungeşte nemăsurat umbrele munţilor pe suprafaţa deşertului de sare. În zare, spre nord, linia orizontului, pală, suprapusă peste negura dimineţii este asemănătoare unui ocean.

— Spui că aş face trei zile? îl întreabă Gabriel probabil pentru a zecea oară.

— Trei zile în cazul în care ajungi. Dacă nu te înghite soarele mai înainte.

— Aş putea merge noaptea.

— Noaptea te rătăceşti! Norii acoperă vârful lui *Apu* după care te călăuzeşti. Mori. Iar dacă norii lipsesc şi ziua, tot mori. Te înghite Inti.

Gabriel loveşte uşor cu palma grumazul calului murg ce tremură, de parcă ar fi înţeles vorbele indianului.

— Trei zile, reia Gabriel. Şi spui că după ce trec munţii mi-ar trebui cam şase-şapte zile…

— *Lloc!* Da, şapte şi chiar mai multe, fiindcă începe anotimpul ploios şi drumurile se transformă în râuri. Şapte şi chiar mai multe, numai să trăieşti!

— La ce bun să mai trăiesc dacă ea nu va mai fi? Să mergem şi să nu mai pierdem timpul cu vorbe. Mă călăuzeşti?

Întreabă fără să mai spere.

Spre mirarea lui, indianul aprobă dând din cap.

— Eşti mai nebun decât mine, îi spune.

Şi porneşte spre deşertul de sare.

*

La intrarea în Grand Salar, spectacolul este şocant. Acolo unde credea că nu este decât sare nu există în schimb, decât apă. Soarele s-a înălţat deja în văzduh şi îl acoperă cu o ceaţă uşoară, care şterge linia orizontului. Cerul şi apa se confundă într-un singur laviu. Lui Gabriel i se pare că va pătrunde în pânza unui tablou pe care nu s-a pictat încă nimic. Îşi acoperă ochii, ca şi cum ar lua parte la un ritual împotriva spiritelor demonice.

Indianul îi arată ce trebuie să facă. Îşi înmoaie boneta în apa unuia dintre cele patru urcioare bine fixate de şaua calului murg şi apoi şi-o înfundă pe cap până îşi acoperă ochii.

— Fă ca mine şi tot aşa şi cu animalul tău, îi cere acesta cu o voce răguşită. Altminteri, lumina soarelui îţi arde ochii şi capul îţi ia foc.

Gabriel îşi scoate din taşca pusă la oblânc ultima cămaşă, o rupe în fâşii pe care le umezeşte la rândul său. Calul murg nu fornăie, căci îl dor deja ochii din cauza luminii reflectate. Totuşi, bandajul improvizat îl face aşa de caraghios, încât Gabriel nu-şi poate opri un zâmbet. Îşi înfăşoară şi el capul, lăsând numai o crăpătură ca să vadă pe unde calcă.

Apoi, fără un cuvânt, îşi trece frâul pe umăr şi îl urmează pe indianul care a intrat deja în spaţiul alb şi îl aşteaptă. Silueta lui nemişcată pare suspendată deasupra vidului.

*

După un ceas de mers apa a dispărut. În locul ei s-a ivit o

mare atât de întinsă şi care pare încremenită, încât chiar şi pământul pare să-şi fi pierdut capacitatea de a se mişca. Este aspră, crăpată, scârţâie, are mii de dale tari ca piatra care se întind cât vezi cu ochii.

Ceaţa s-a destrămat şi dezvăluie un cer de un albastru intens care trezeşte în el neliniştea. Paşii săi scandează numele drag în ritmul tropăitului de copite.

Umbrele munţilor s-au retras de mult. Aerul este nemişcat. Indianul merge fără să privească în jur. Merg multă vreme pe lângă o insulă pietroasă aflată undeva, în partea stângă, acoperita de cactuşi aşa de înalţi, încât preţ de o clipă Gabriel a crezut că vede o ceată de războinici veniţi de pe lumea cealaltă. După aceea, povârnişurile munţilor, de o parte şi de alta a mării albe, se pierd în zare şi ai crede că o iau la fugă, plutind parcă tremurând şi aproape sunt înghiţite de aburul căldurii.

Soarele, chiar înainte de amiază, a devenit o lamă incandescentă. Gabriel simte pe bărbie, pe obraji, pe sub barba nerasă de zile bune, peste tot pe unde pielea nu a fost protejată, arsura luminii reflectate de sarea solidificată, la fel de pătrunzătoare ca o flacără. Ar vrea să bea puţină apă din urcior, dar de fiecare dată reuşeşte să îndepărteze ispita.

Şi, deodată, nitam-nisam, indianul se opreşte. Aşa de neaşteptat, încât Gabriel trebuie să facă un ocol ca să-l ferească dinaintea calului.

Fără să scoată o vorbă, bărbatul se-ntoarce încet, de parcă ar cerceta toate punctele orizontului. În cele din urmă, îl priveşte pe Gabriel. Îşi ridică puţin boneta şi clatină din cap:

— Ce este? îl întreabă Gabriel. Nu mergem în direcţia bună?

Bărbatul arată cerul cu degetul:

— *Lloc!* Prea mult soare.

— Cum aşa, prea mult soare? răcneşte Gabriel, mărind crăpătura din bandaj aflată în dreptul ochilor.

— Nu sunt destui nori. O să ne înghită soarele.

Gabriel pare că tot nu a priceput. Atunci mâinile bărbatului arată spre tot deşertul şi spre văzduhul senin.

— Azi şi mâine şi poimâine va fi prea mult soare, spune el. Nu putem străbate deşertul. O să ne înghită soarele. Ne putem întoarce spre munţi, înainte să se întunece.

— Nu! mormăie Gabriel. Nici vorbă! Nu pot să mă întorc!

Indianul face doi paşi înapoi şi ridică din umeri:

— O să moară şi animalul tău, constată el cu blândeţe. Nimeni

nu poate să treacă marea de sare dacă nu sunt nori.

— Ţi-e frică, asta el Eu am să trec.

Bărbatul îl priveşte preţ de o clipă:

— Uneori, trebuie să-ţi fie frică, şopteşte el.

Îşi trage boneta peste ochi şi adaugă:

— Mâine, dacă o să vrea, Inti are să-ţi arate un munte ce seamănă cu două mâini care şi-au împletit degetele. Se cheamă *Apu* Thunupa. Odinioară, înainte să fie munte, era un *om-ca-toţi-oamenii,* asemenea Nobililor din Cuzco. E locul în care se termină marea de sare. Dar trebuie să ai ochi, ca să-l poţi vedea.

Apoi, la fel de brusc după cum se oprise, o ia din loc fără să îl mai salute. De data asta se îndreaptă spre munţii dinspre est, cei mai apropiaţi.

Gabriel ezită. Ştie că indianul are dreptate. Ştie că singur îi va fi şi mai greu să treacă marea de sare. Dar îşi repetă singurul lui adevăr: la ce bun să mai trăiască dacă ea nu va mai fi?

Umbra bărbatului ce se îndepărtează devine din ce în ce mai scurtă. Gabriel se întreabă cum poate să meargă astfel, desculţ, pe crusta de sare, când lui îi fierb deja picioarele în cizme.

Indianul are un avans de vreo suta de paşi. Gabriel loveşte încetişor grumazul calului, şoptindu-i:

— Să mergem, frumosule! Hai, o s-o scoatem noi la capăt şi singuri!

Dar nu-şi îngăduie un răgaz să se întrebe dacă el însuşi crede ceea ce spune.

*

Pornesc la drum înainte să se lumineze de ziuă, afundându-se în albul ce străluceşte în întuneric. Îl linişteşte mulţimea nesfârşită de stele ce se desfăşoară în voie pe cer. Vreme de ceasuri întregi este destul de răcoare încât Gabriel să poată călări ghidându-se după Crucea Sudului. Apoi se lasă ceaţa. Se gândeşte că indianul s-a înşelat, că poate nu o să-l înghită soarele. Când iese din nori, soarele nu este decât un disc alb deasupra unei mări albe.

Până acum, totul este bine. Căldura nu este aşa de cumplită, iar cea reflectată de sol, mai puţin ucigătoare. Gabriel descalecă şi merge înaintea murgului său. Merg într-un ritm susţinut mai bine de jumătate din zi.

Spre seară, Gabriel simte cum oboseala i se insinuează în pulpe. La început, durerea este înăbuşită şi suportabilă. Totuşi, în curând, mii de ace i se înfig în muşchi şi îl fac să geamă. Pentru

prima oară trebuie să se oprească şi, chiar sub privirea neliniştită a calului, să se întindă puţin înainte de a porni.

Apoi, după mai puţin de o leghe, se opreşte din nou. O durere de neînţeles. Ca şi cum toţi muşchii din pulpe i s-ar înnoda şi nu ar mai vrea să se deznoade.

Se opreşte din ce în ce mai des, iar calul îl împinge cu capul său mare din spate.

Atunci aude brusc un trosnet acoperit de nechezatul calului. Capul animalului ce se prăbuşeşte nechezând, îl loveşte aşa de tare din spate, că îl dă de-a rostogolul.

Gabriel şocat, în genunchi, nu găseşte puterea să se ridice, însă ceea ce vede este o imagine din cel mai îngrozitor coşmar.

Piciorul drept din faţă al calului murg a intrat până la tendon într-o gaură largă cât un pumn, scobită în crusta groasă de sare, înfundându-se într-o adâncitură întunecată, plină de cristale ce plutesc într-un nor de praf. Tendonul s-a rupt dintr-o dată.

— Calul! şopteşte, ridicându-şi bandajul. Calul!

Calul îşi schimonoseşte buzele şi îşi arătă dinţii galbeni, întinzând gâtul cu un horcăit de durere care îi face să-i tremure nările. Încearcă să se ridice cu un ultim efort. Picioarele i se agită în gol, iar ochii se rotunjesc speriaţi de apropierea morţii. Cade iar într-o parte, gemând.

Gabriel, revenindu-şi din şoc, se târăşte până la cal. Îi ia capul între mâini chiar în momentul când un tremur teribil zguduie capul bătrânului său camarad. Calul respiră precipitat şi zgomotos. Un nechezat puternic îi zguduie pieptul de sub care sângele colorează sarea ce străluceşte în praful albicios.

Atunci îşi dă seama că animalul s-a prăbuşit peste urcioarele cu apă sărată care s-au spart sub greutatea lui. Un ciob ascuţit ca un stilet i s-a înfipt între coaste, străpungându-i plămânul. Deja sângele îi curge şi pe gură.

— Căluţule! şopteşte Gabriel, strângând la piept capul animalului. Încă nu ţi-am dat nici un nume, iar acum nu-ţi mai foloseşte la nimic dacă aş face-o…

Animalul clipeşte, iar privirea blândă este deja sticloasă şi resemnată.

Într-un ultim şi zadarnic efort, Gabriel uită de durerea din pulpe şi îi scoate struna şi zăbala, eliberându-şi calul de povară. Ochii acestuia nu mai cer decât mângâiere.

Îşi strecoară pulpele care îl dor sub capul animalului. Îi mângâie îndelung urechile şi botul.

Ştie ce ar trebui să facă, dar cu greu se poate hotărî. Îşi scoate pumnalul de la cingătoare şi îl aşează lângă el. Îşi spune că mai poate aştepta puţin, deşi simte că animalul se sufocă.

Plânge cu lacrimi de sare. Un sughiţ de refuz, de oboseală şi de frică îi cutremură pieptul.

Apoi, o face fără să se gândească. Mâna i se încleştează pe pumnal şi i-l înfige în gât.

Înainte să moară, calul murg îşi izbeşte aşa de tare capul de pieptul lui Gabriel, încât acesta cade pe spate, năpădit de sângele vechiului său camarad.

*

A mai trecut o noapte. Acum nu mai ştie de când merge. Este plin de sânge închegat, care formează o crustă ce îl apără de soare. Fiindcă soarele străluceşte şi vrea să-l înghită.

Buzele îi sunt aşa de uscate şi de umflate, încât uneori abia dacă izbuteşte să respire. Se gândeşte că este atât de hidos, încât Anamaya ar fugi de el dacă l-ar vedea.

Merge, deşi nu-şi mai simte picioarele. Merge ca şi cum trupul său nu ar mai şti altceva. Mâinile îi atârnă umflate ca nişte burdufuri fierbinţi, de parcă le-ar fi ţinut într-un cuptor încins.

Din când în când, îşi dă bandajul la o parte cu palma şi îşi ridică pleoapele. Atunci i se pare că vede culmea fărâmiţată a lui Thunupa, muntele care fusese un *om-ca-toţi-oamenii!* Ştie că nu-l va mai aştepta. Cizmele de piele i s-au rupt din cauza muchiilor ascuţite de sare, iar picioarele îi seamănă cu cele ale indianului care l-a însoţit pe drumul spre moarte.

„Eşti mai nebun decât mine”, îşi repetă fără să ştie cui se adresează.

Atunci, cu ochii minţii, vede chipul lui Anamaya ivit înaintea lui şi îşi continuă drumul. Îi zâmbeşte, iar ea îi zâmbeşte la rându-i.

— Nu pot să fiu alături de tine acum, dar te voi aştepta cât va fi nevoie. Te iubesc, să nu uiţi! îi spune Gabriel.

Ea îl aprobă şi îi răspunde că este bine, că nu trebuie să se neliniştească şi adaugă:

— Nu uita că tu eşti Puma!

Gabriel râde şi vede pe neaşteptate iarba de un verde intens a muntelui Thunupa. Dar este aşa de departe, abia dacă îl zăreşte! Însă Anamaya întinde braţele spre o căsuţă de pământ ocru şi îi strigă:

— Nu uita că eşti Puma şi că poţi oricând să fii liber!

Gabriel crede că a înnebunit şi că ar trebui să se roage lui

Dumnezeu să-i salveze, atât pe ea cât şi pe el. Că mai are încă timp şi că nu trebuie să-L supere pe Dumnezeu!

Dar aude iarăşi, de data asta mult mai aproape, ca şi cum ar fi la cincizeci de paşi lângă el, strigătul lui Anamaya care îl cheamă. Nu vrea să creadă, însă crede.

Bătăile inimii i se potolesc, de parcă în acest moment şi-ar fi găsit liniştea.

Atunci se isprăveşte, în sfârşit, marşul său atât de lung şi de zadarnic. Cu mâinile deformate, ca de monstru, îşi ridică bandajul de la ochi.

Aşa cum presimţise, nu a ajuns pe un câmp ce duce spre văile muntelui Thunupa, ci se găseşte tot în lumea albă şi nesfârşită. Totuşi, descoperă cu mirare, dincolo de căldura fluidă, o coloană numeroasă de siluete negre, care par să-i vină în întâmpinare. Siluete care dansează, se agită, cântă.

Zâmbeşte atunci când înţelege: sunt îngeri.

Simte, în cele din urmă, adierea unui sărut de-al lui Anamaya şi, în timp ce se prăbuşeşte, este convins că o va regăsi în paradisul spre care tocmai se îndreaptă.

36.

Huchuy Qosqo, februarie 1536.

Sunt cu sutele. Încă din zori, trec defileul de deasupra satului Huchuy Qosqo. Poartă scuturile pe umăr, iar în mâini strâng măciucile în formă de stea şi coboară printre culturile terasate de cartofi înfloriţi şi ajung la zidurile roşii ale cancha-urilor. Tropotul sandalelor din piele de lama răsună pe dalele străduţelor asemenea unor şoapte venite din străfundurile pământului. Nobili şi slujitori, copii şi bătrâni, cu toţii vin să le admire tunicile specifice nordului, sudului ori îndepărtatelor câmpii de nisip de pe ţărmul oceanului.

Înşiruiţi unul în spatele celuilalt, se vor aduna pe marea terasă unde se desfăşoară ceremoniile şi care domină întreaga vale. Mulţi sunt încruntaţi, dar câţiva zâmbesc fericiţi. Unii poartă însemnele şi lăncile de generali, alţii sunt numai tineri căpitani. Majoritatea sunt căpitani care au luptat sub ordinele generalilor lui Atahualpa sau ai lui Huascar. Dar în această zi mare, îndelung aşteptată, cu toţii uită vechile dispute.

Chiar şi Inti este fericit că îi vede. Nu mai plouă, vremea e frumoasă şi cerul s-a înseninat şi pare un covor de pene. Fumul din vasele de jăratic în care ard frunze de coca se ridică drept spre cer o dată cu Soarele, Preaiubitul Tată al lui Inca, deasupra munţilor.

Fecioarele oferă nou-veniţilor urcioare cu apă proaspătă şi lapte de lama covăsit, fructe şi plăcinte din mălai. Preoţii stropesc pământul negru cu bere sacră, în cele patru colţuri ale terasei, apoi de jur împrejurul pietrei pe care Inti poposeşte în fiecare zi. În cele din urmă, când înţeleptul Villa Oma şi *Coya Camaquen* se îndreaptă spre terasă, tobele încep să bată.

Înţeleptul, înveşmântat într-un *unku* purpuriu cu verde, ţesut cu un singur motiv geometric, ţine în mână lancea de aur a supremului şef al războinicilor. Pe casca de piele acoperită cu aur şi împodobită cu un semicerc de pene albastre şi galbene, străluceşte un al doilea soare ce îşi împrăştie razele în cele patru zări ale Imperiului.

Câţiva războinici tineri şoptesc plini de mândrie atunci când îl văd cum înaintează până la piatra ridicată pe *ushnu.* În urechi îi atârnă superbele discuri de aur, cum nu au mai văzut de ani de zile.

Coya Camaquen merge alături de înţelept. Şi ea este împodobită cu bijuterii pe care le credeau înghiţite de jaful neîntrerupt al străinilor. Discul greu al lui Inti îi atârnă până la centură pe tunica albă din pânză fină. În păr îi sclipesc ciucurii de aur ai şarpelui Amaru care, asemenea ei, călătoreşte din lumea văzută în cea nevăzută.

Când Villa Oma şi Anamaya se opresc în faţa sutelor de bărbaţi înarmaţi, o trâmbiţă-scoică sună prelung. Ecoul grav învăluie tot muntele. Sună neîncetat aşa de puternic, încât ecoul se multiplică în chemări îndepărtate, care zboară pe deasupra văii Cetăţilor Regale ca un şoim. Războinicii îşi pleacă frunţile înaintea celor doi conducători ai Imperiului Celor Patru Zări.

Anamaya înaintează spre războinicii prosternaţi, îşi ia în palme discul de aur de la piept şi îl ridică spre cer plasmodiind:

„O, Viracocha, O, Inti,
Preaputernici Părinţi ai Universului,
Iubiţi Părinţi ai devenirii,
Ascultaţi rugămintea noastră!
O, Viracocha,
Cel care eşti pe cerul de desubt!
O, Inti,
Cel care eşti pe cerul de deasupra!
O, Viracocha, O, Inti,
Iubiţi Părinţi dintru începuturi,
Stăpâni peste toţi Nobilii,
Plecaţi-vă privirile asupra noastră!
Daţi-ne puterea voastră!
O Viracocha, O Inti,
Nu dorim decât să ne fiţi aproape
În ziua ce urmează nopţii.”

După un scurt moment de tăcere, războinicii se ridică. Privirile arzătoare sunt aţintite asupra ochilor de un albastru-deschis ai lui Anamaya, care rosteşte cu glas ferm:

— Nobili căpitani ai armatelor din Tahuantinsuyu! Mă bucur că aţi răspuns chemării mele. Am vrut să vă dau chiar eu aceasta

veste: Inca Manco va fi liber în curând. Deja nu mai este în lanţuri şi nu peste mult timp vor dispărea şi suferinţele sale. Mai sunt două luni şi Inti, Tatăl său, îşi va lăsa umbra în Valea Sacră unde îi vom fi alături...

Murmurul ce abia se auzea în timp ce ea vorbea explodează din toate piepturile. În aerul dimineţii, răsună un strigăt răguşit şi puternic asemenea zbârnâitului a mii de curele de praştie.

Villa Oma schiţează un surâs amar care lasă să i se întrevadă dinţii înverziţi. Se apropie de Anamaya înainte ca strigătul să se potolească. Printr-un gest scurt, face semn către patru soldaţi care stau la marginea terasei. Bărbaţii aleargă şi aduc un coş mare. Îl deschid şi îl răstoarnă în faţa războinicilor.

O haină ruptă, înnegrită de sânge uscat, o pereche de cizme, o sabie frântă se rostogolesc pe iarba cosită. Dar şi altceva. O grămadă ciudată, de culoare deschisă, dar şi întunecată în acelaşi timp, moale şi totuşi rigidă. Villa Oma îşi înfige lancea în ea.

Cu faţa impasibilă, ridică încet grămada de carne. Cu toţii descoperă pielea unui străin alb jupuit de viu.

Ofiţerii mai bătrâni şi mai experimentaţi nu clipesc, dar pe chipurile celor mai tineri se citeşte o urmă de groază. Anamaya îşi fereşte privirea. În timp ce Villa Oma se adresează războinicilor, încearcă pe cât poate să-şi ascundă greaţa ce o copleşeşte:

— Bărbatul pe care l-am jupuit îşi hrănea câinii cu copiii noştri. El a fost primul străin care a pângărit Coricancha. Se numea Moguer! Ţipetele lui erau plăcute urechilor mele, căci ele acopereau râsetele celor care au îndrăznit să-l umilească pe Inca Manco. Iată primul nostru răspuns!

Cu faţa la fel de ascuţită ca o secure, Villa Oma trece înaintea războinicilor şi îi obligă să privească groaznicul trofeu:

— În absenţa mea, *Coya Camaquen* a obţinut sprijinul Strămoşilor de pe Celălalt Tărâm, continuă el pe acelaşi ton. Fratele-Geamăn al iubitului nostru Huayna Capac şi-a propus să-şi elibereze fiul, pe Inca Manco! Noi toţi trebuie să-i fim recunoscători. Deşi femeie, s-a purtat ca un războinic. Dar mâine, când Inca ni se va alătura în această vale, liber sub lumina lui Inti, va trebui ca noi toţi Să-i oferim puterea ce-i va permite să-i pedepsească pentru totdeauna pe nesăbuiţii care l-au pângărit!

Villa Oma îşi răsuceşte lancea printr-o mişcare a mâinii. Pielea

jupuită se întinde în faţa tinerilor ofiţeri.

— Eu, Villa Oma, al doilea Nobil al Imperiului Tahuantinsuyului, declar că înainte de luna Aucaycusqui vom recuceri Oraşul Pumei din mâinile străinilor şi vom celebra Marea Sărbătoare a Soarelui! Vom purifica oraşul printr-o mare bătălie pentru ca Inca să se poată întoarce în *cancha* sa şi Mumiile Strămoşilor noştri să-şi regăsească tihna în marele templu Coricancha. Vreau ca de azi înainte fiecare dintre voi să-şi adune oamenii şi armele de care avem nevoie. Vreau să fie în număr suficient de mare ca să împânzim toate crestele munţilor din jurul capitalei Cuzco. Atunci când va veni vremea, vreau ca războinicii lui Inca Manco să formeze în jurul oraşului un cerc la fel de puternic asemenea unei curele din piele de lama. Atunci vom sugruma gâtul străinilor şi vor pieri până la ultimul!

Mâinile lui Villa Oma mimează strangularea unui duşman. Totuşi, freamătul ce se înalţă dintre războinici nu se datorează gestului său.

Cu puţin înainte, o aversă a trecut dinspre partea opusă a văii de la un munte la altul. În timp ce înţeleptul tace, străluceşte Arcul *Cuychu* în şapte culori. Se întinde brusc şi se va arcui în înaltul cerului, înainte să se înfigă în panta abruptă ce continuă podişul Huchuy Qosqo. Rămâne acolo destul timp, superb şi bine conturat.

Atunci, toţi împreună, Anamaya ca şi Villa Oma, locuitorii satului şi războinicii adunaţi acolo, îşi ridică palmele deschise la nivelul pieptului şi şoptesc plini de respect, admirând curcubeul mesager al Nobililor Războiului:

„— Te vedem, Cuychu, te vedem! Bun venit printre noi, tu cel care ne dai puterea şi bucuria de a lupta!”

*

În umbra blândă a micului templu, lumina puternică de afară se reflectă şi conturează un zâmbet pe chipul fratelui-geamăn. Villa Oma, după ce l-a privit îndelung, aruncă o scurtă privire către Anamaya, care aşează în ordine ofrandele.

— *Coya Camaquen,* sunt bucuros că suntem iar împreună pentru acest moment important, murmură el. Sunt foarte mândru de tine! Ceea ce faci pentru Manco este de nepreţuit!

— Este doar începutul unei lungi viclenii pe care sunt nerăbdătoare să o văd împlinindu-se, spune ea cu dezinvoltură clătinându-şi capul. S-a întors fratele mai mare al guvernatorului. De acum înainte el îi comandă pe străinii din Cuzco. Este mândru

şi nu ascultă de nimeni! Îi zâmbeşte lui Inca fiindcă mai vrea aur. I-am mai trimis lui Manco pocale şi veselă. De îndată ce le-a primit, fratele mai mare al guvernatorului i-a scos lanţurile lui Manco. Atunci i-am trimis o statuie a lui Viracocha pe care preoţii au îngăduit să i-o dăm. Este la fel de mare ca şi cea a soţului meu, Fratele-Geamăn, dar este goală pe dinăuntru. Manco i-a oferit-o străinilor care au fost aşa de mulţumiţi, încât Inca este liber să se plimbe prin Cuzco. Curând, îi va propune fratelui guvernatorului să plece în căutarea fratelui-geamăn, căci toţi străinii ştiu că este greu şi nu este gol pe dinăuntru. Manco va părăsi Cuzco şi nu se va întoarce decât însoţit cu armata noastră… Zâmbeşte: De multă vreme nu mai fac altceva decât să mă comport cum m-ai învăţat, Villa Oma, mai adaugă ea.

Râsul înţeleptului seamănă cu scârţâitul nisipului. Degetele sale care tremură mereu schiţează o mângâiere pe încheietura mâinii lui Anamaya.

— Eu doar am oferit câteva rudimente din cunoştinţele mele unei copile ciudate, pe nume Anamaya. A trecut mult de când *Coya Camaquen* nu mai este o copila!

Anamaya clipeşte des şi îşi pleacă fruntea, ca şi cum flatarea înţeleptului s-ar prelungi într-o confuzie.

— Înţeleptule, aş putea să te întreb ceva?

Villa Oma o priveşte cu ochii mijiţi şi Anamaya simte cum roşeşte sub căutătura pătrunzătoare a preotului.

— Întreabă-mă, *Coya Camaquen!* Nu îţi pot ascunde nimic din ceea ce ştiu.

Este gata să păstreze tăcerea, dar dorinţa de a şti este mai puternică. Neliniştea care a măcinat-o nopţi întregi timp de o lună este insuportabilă.

— L-ai văzut? şopteşte.

Trupul şi chipul lui Villa Oma se întind asemenea corzii unui arc. Gura i s-a transformat într-o linie ascuţită, iar ochii au devenit două fante ce aruncă văpăi de furie:

— Despre cine îmi vorbeşti, *Coya Camaquen*?

— Ştii prea bine. Vă aflaţi împreună pe drumul spre sud şi…

— Cum îndrăzneşti?

— Villa Oma!

— Cum îndrăzneşti? Tu? Chiar în ziua în care tocmai am declarat război străinilor!

— Villa Oma, Gabriel nu este un străin ca toţi ceilalţi. Este Puma!

— Taci! Nu-i pronunţa numele aici. Nu pângări acest templu! *Coya Camaquen,* ai uitat că toţi străinii sunt la fel? Toţi, fără excepţie! I-am văzut zile de-a rândul distrugând în jurul lor tot ceea ce însemna viaţă. Bărbaţi, femei, copii, case şi animale, pietre şi temple! Zi şi noapte. Sunt nişte diavoli, *Coya Camaquen!* El este la fel ca şi ceilalţi!

— Nu. El nu este! Mi-a fost desemnat de Inca Huayna Capac!

— Te înşeli!

— Atunci, înţeleptule Villa Oma, m-am înşelat şi când fratele-geamăn mi-a permis să-l aleg pe Manco să ne fie Inca. Villa Oma, dacă mă înşel că Gabriel este Puma care trebuie să mă călăuzească, atunci m-am înşelat chiar din prima noapte în care Inca Huayna Capac mi-a ţinut mâna într-a sa.

Printr-o singură mişcare, înţeleptul scuipă pe prag sucul verde al frunzelor de coca.

— Coya Camaquen, crezi ce vrei! Dar eu, conducătorul suprem al armatelor lui Inca, te avertizez: nici să nu-ţi treacă prin cap să-l cruţi pe acest străin de pedeapsa care îl aşteaptă. Voi avea grijă să fie unul dintre cei care vor muri primii! Gândeşte-te la asta dacă mai eşti în stare! Dacă îl înşeli pe soţul tău, Fratele-Geamăn, atragi primejdia asupra noastră, a tuturor. Copilă Anamaya, dacă te porţi ca o fetişcană ce tânjeşte după mângâiere îl vei distruge şi pe Manco, dar şi Imperiul! Iar dacă asta se va întâmpla, atunci eu, Villa Oma, te voi distruge înainte să se piardă stirpea Fiului Soarelui pe această lume!

Anamaya îl priveşte cum se îndepărtează fără să se uite la ea, încremenit în certitudinea sa.

„Ai încredere în Puma.”

Pentru prima oară se întreabă dacă nu cumva s-a înşelat.

37.

Lacul Titicaca, februarie 1536.

Aude zgomot de sticlă spartă, de cristale ce sună ascuţit, strigăte şi ţipete. Apoi trupul îi este străpuns de gheaţă. Totul devine roşu. Durerea este aşa de pătrunzătoare, de parcă s-ar găsi prins într-o menghină pe un banc de lucru. Vrea să se împotrivească, dar gura lui nu scoate nici un sunet.

Se lasă întunericul care îl linişteşte.

Iarăşi totul este roşu în jur, ca şi cum ar înota în propriul sânge. Poate că e pe punctul de a se naşte din nou, căci un lichid îl poartă, îl acoperă şi îl protejează. Roşul devine încă şi mai intens. Aude râsete şi zgomot de cristale ce se ciocnesc. Un frig puternic i se înfige în tâmple. Atunci deschide ochii.

Îi clănţănesc dinţii şi crede că nu va mai putea să respire. Totuşi, după ce trage adânc aer în piept, spaima se domoleşte. Ceea ce descoperă este minunat. Prea frumos ca să fie adevărat.

În jurul lui totul este albastru. Ceea ce îi părea că sunt cristale este, de fapt, apă. S-a cufundat într-o mare îngheţată şi nesfârşită, cuibărită între munţi aşa de înalţi, că nu le zăreşte culmile.

Gabriel mai trage încă o dată aer în piept dârdâind şi descoperă că îl privesc vreo douăzeci de chipuri de femei şi de copii, amuzate şi încântate. Unii au sărit în apă ca şi el de alţii stau în picioare pe apă. Merg, se agită încoace şi încolo, se apleacă şi îi întind mâna. Are impresia că a nimerit într-o lume supranaturală şi vrea să se ridice, ca să o ia la fugă.

Pe fundul apei îngheţate, picioarele i se lovesc de pietre şi de nisip; reuşeşte să se ridice clătinându-se. Hohotele de râs ale copiilor izbucnesc iar şi se înteţesc vesele. Gabriel se întoarce şi vede curba armonioasă a unui golfuleţ pe malul căruia sunt câteva case. Copacii seamănă cu nişte pini şi chiar cu măslinii. Preţ de o clipă, i se pare că visează şi că s-a întors în Spania natală. Inima îi tresare de bucurie. Vrea să alerge spre ţărm, dar muşchii picioarelor îi sunt prea slăbiţi. După trei paşi, se prăbuşeşte împroşcând în jur cu apă şi stârnind hohote de râs.

Îşi adună toate puterile şi se ridică în patru labe. Barba îi pluteşte pe valurile mici pe care le face în jur. Dar nişte mâini îi vin în ajutor şi îl sprijină. Sunt femei tinere cu pârul uns şi parfumat. Sunt foarte frumoase şi foarte reale, iar el îşi dă seama că e gol puşcă. Se zbate, vrea să-şi acopere sexul şi stârneşte iar hohote de râs, în timp ce femeile îl poartă pe plaja cu nisip fin.

Acolo îl priveşte calm şi prietenos un bărbat scund, dar bine făcut. Pletele îi ajung până la umeri. Mâinile îi sunt ciudat de mari şi de puternice. Înclină capul şi schiţează un salut când tinerele îl depun pe Gabriel pe nisip. Gabriel îl recunoaşte, în sfârşit:

— Katari! strigă el cu o voce pe care nu şi-o recunoaşte.

— Te salut, prietene al lui *Coya Camaquen!* îi răspunde cu blândeţe Katari.

— Spune-mi, te rog, pe ce lume am ajuns?

Katari, fără să-i răspundă, îşi deschide mâna dreaptă în a cărei palmă ţine o piatră neagră. Încheietura îi zvâcneşte şi piatra saltă pe verticală. Preţ de câteva secunde, pare că rămâne suspendată în aer vâră să vrea să coboare. Totuşi, revine la locul ei în palmă.

Gabriel îl priveşte şi cuprinde peisajul cu ochii.

Un loc de aici şi de altundeva, un timp prezent, dar şi trecut. Katari îi zâmbeşte:

— Bine ai revenit printre cei vii! îi spune el, încet.

*

Gabriel este întins pe mai multe *manta* fin ţesute şi care alcătuiesc un pat moale. O tânără îl unge pe corp cu o cremă ce îi înmoaie carnea şi îi încălzeşte muşchii care s-au topit ca zăpada sub căldura soarelui.

Sunt tot afară, ceva mai sus de plaja unde şi-a venit în fire. Un golf care ar semăna cu un golfuleţ mediteranean dacă nu ar fi zecile de terase cu ziduri desăvârşite ce se înalţă pe ridicăturile de pământ şi pante.

Aici stau ferite de vânt nişte bărci neobişnuite, în formă de plute. Unele sunt micuţe, dar altele sunt destul de mari ca să încapă în ele vreo douăzeci de oameni. Pescarii vin şi pleacă, încât ai zice că merg pe apă aşa cum a crezut atunci când era inconştient. Dar cele mai ciudate sunt carcasele şi pânzele. Nu sunt nici din lemn, dar nici din fire obişnuite, ci dintr-o măiastră împletitură din fire de trestii tinere.

Ceea ce Gabriel a crezut că este o mare, în realitate, este numai un lac. Dar este aşa de întins, încât pe alocuri nici nu i se

văd malurile. Spre nord, linia orizontului, pierdută într-o negură alburie, descrie o curbă asemenea oceanului. La răsărit, pantele abrupte ale celor mai înalţi munţi pe care i-a văzut vreodată Gabriel delimitează un ţărm uscat şi încremenit, iar culmile acoperite de zăpezi veşnice se reflectă strălucind blând în oglinda lacului. La vest şi la sud se pierd în zare văi acoperite de culturi în terase.

Se ridică până pe cele mai înalte creste şi alcătuiesc, fără să distoneze vreun pic, o uimitoare ţesătură verde, ale cărei pliuri uşoare şi mătăsoase se afundă în adâncul albastru al lacului. Le pare într-adevăr că aceşti munţi nu s-au format prin dorinţă divină, ci au fost ridicaţi până la cer, terasă după terasă, de un furnicar de oameni.

Gabriel contemplă fascinat această frumuseţe şi această grandoare cu profunda mirare, uitând de mângâierile masajului ce îi revigorează trupul şi îndoindu-se că s-a trezit cu adevărat.

— Acest lac se numeşte Titicaca, îl lămureşte Katari, ghemuit la câţiva paşi de el. Aici a luat fiinţă lumea dorită de Viracocha. Munţii ăştia pe care îi vezi, *Apu* Ancohuma şi *Apu* Illampu, cei mai înalţi şi cei mai puternici, au fost iniţial primele fiinţe care s-au născut aici. Azi, Nobilii Munţi te-au văzut revenind la viaţă şi se bucură!

Gabriel îl priveşte o clipă pe Katari ca să fie sigur că acesta nu-şi bate joc de el. Dar Stăpânul Pietrelor Incaşilor contemplă cu toată seriozitatea culmile munţilor. Degetele sale rotesc cu piatra neagră pe care nu o lasă din mână.

— Aici, te găseşti pe o insulă, continuă el. Este cea pe care Inti însuşi, în ziua naşterii sale, a ieşit din Stânca Sacră înainte să ţâşnească spre cer. După dealul de acolo, mai există o insulă. Una mai mică, acea pe care Mama Lună s-a odihnit şi ea în ziua naşterii sale. Ca şi tine, în acest moment!

Pentru prima oară Gabriel descoperă un pic de ironie în tonul şi în privirea lui Katari. Tânăra care îl îngrijeşte îi masează fesele, fără să se formalizeze de o pudoare inutilă şi astă îi dă senzaţia că este un bebeluş gata să intre în scutece.

— Chiar trebuie să mă maseze astfel? întreabă el.

— E mai bine, răspunde vesel Katari. Ai stat luni de zile fără să mergi, fără să-ţi mişti vreun membru. Dacă vrei să stai curând în picioare, fără dureri groaznice, trebuie să te maseze. Nu-ţi face probleme, slujitoarea asta te vede gol de multă vreme…

Gabriel respinge mâna şi zâmbetul servitoarei care ţine să-i

confirme cele spuse:

— Katari, trebuie să plec în grabă la Cuzco!

Stăpânul Pietrelor râde:

— Nu vei putea decât peste o lună, cel puţin. Nu mai ai cal care să te ducă. Va trebui să mergi pe jos. Pentru asta ai nevoie de toate puterile.

— Nu se poate, trebuie să ajung înainte…

— Dacă îţi faci griji pentru *Coya Camaquen,* află că este bine şi linişteşte-te, îi spune încet Katari. Este bine. Trăieşte într-o cetate din munte pe care străinii din Cuzco nu o cunosc.

Gabriel se ridică pentru a-l privi mai bine. Pe moment, tânăra încetează să-l mai maseze.

— Katari, spui „străinii din Cuzco”… Ca să mă cruţi ori ca să nu-mi răneşti orgoliul? Nimeni nu ştie mai bine decât mine cât de răi sunt acei oameni. De acum înainte s-a înstăpânit nebunia printre cei pe care guvernatorul i-a condus până aici. Aur şi sânge: iată singura lor dorinţă, singurul lor gând, singurul lor rost pe lumea asta! Nu mai deosebesc binele de râu, sufletul de instinct. Nebunia asta mă îngrozeşte şi te asigur că eu nu sunt deloc aşa.

— I-am studiat, rosteşte Katari cu seriozitate. Sunt mai răi decât animalele fiindcă animalele nu ştiu ce înseamnă cruzimea inutilă şi nici sclavia, ele nu omoară decât pentru a se hrăni… Dar este adevărat, tu nu eşti ca ei, dacă ai fi fost nu erai ceea ce eşti pentru Coya *Camaquen!*

— Îţi mulţumesc!

— Ştiu ce este bine pentru lumea de aici care îmi aparţine.

— O să fie război, nu-i aşa?

— Cu siguranţă!

— Anamaya trebuie să stea departe de Cuzco, şopteşte Gabriel.

Katari clatină din cap:

— Nu! *Coya Camaquen* trebuie să fie alături de Inca Manco. Ea îl va elibera, apoi îl va ajuta să pornească războiul.

Pentru Fiul Soarelui, azi ea este singura care îl îndrumă în lumea de aici. Numai ea poate să înţeleagă voinţa Nobililor Strămoşi. Villa Oma, pe care îl urmăreai, nu mai este un înţelept, ci doar un războinic însetat de răzbunare.

Gabriel tace preţ de o clipă ca să înţeleagă pe de-a-ntregul sensul cuvintelor lui Katari. Un lucru îl linişteşte: Anamaya trăieşte şi este departe de fraţii guvernatorului.

— Cum de m-ai salvat? se miră el, deodată. Cum de m-ai găsit în acel infern de sare?

Râsul lui Katari este aproape unul tandru:

— Pentru asta, tot ei trebuie să-i mulţumeşti. Ea a *văzut* unde te găseai şi că sarea ţi-ar fi provocat în curând moartea. Am fost prevenit printr-un *chaski* şi am plecat să te caut. Când te-am găsit, somnul tău te conducea direct pe Celălalt Tărâm. A trebuit să te ţin aici mai multe luni pentru ca sufletul tău să nu te părăsească.

— Am dormit luni de zile? şopteşte Gabriel, nevenindu-i să creadă. Şi eu care credeam că am adormit abia ieri! Îmi amintesc momentul în care am căzut. Şi moartea calului şi de umbra mea care nu mai voia să înainteze! Şi setea şi arsurile, dar...

Îşi priveşte mâinile şi braţele. Simte cum tânăra servitoare îi masează iar şi iar umerii, făcându-l să strălucească de ulei în lumina soarelui. Şi nu-i vine să creadă!

— Pielea mea este intactă, râde el nervos. Ai zice că am visat şi că n-am străbătut niciodată îngrozitorul deşert de sare!

Lui Katari îi strălucesc ochii de bucurie. Îşi deschide iar mâna şi aruncă îi aer piatra sa neagră pe care Gabriel o vede iarăşi cum rămâne suspendată o clipă, înainte să cadă în palma Stăpânului Pietrelor:

— Ai dormit luni de zile, îi confirmă. Era necesar să te îngrijim, câci sarea începuse să-ţi usuce corpul pe dinăuntru şi te-ai fi mumificat. Dacă te-ai fi trezit, durerea ar fi fost insuportabilă, încât ţi-ar fi plesnit inima şi ai fi murit. Atunci ţi-am dat să bei licori din ierburi care te adorm. Încet-încet, am readus apa în trupul tău. Până azi când ai ieşit din apă!...

Râsul lui Katari este cel al unui om mândru că a salvat viaţa cuiva. Un gest de-al său şi servitoarea îşi întrerupe masajul şi îi întinde un *unku* galben lui Gabriel. Acesta îşi pune tunica însă, barba nu prea încape în despicătura pentru cap, iar tânăra îl ajută cu câteva mângâieri eficace.

— O să trebuiască să mă rad, bombăne Gabriel, stingherit. urăsc să port barbă.

— Dar atunci toate femeile de pe insulă vor plânge, glumeşte Katari. Le place mult faţa ta acoperită cu păr auriu. Îşi imaginează că eşti un dar al Munţilor şi că nu peste multă vreme toţi bărbaţii vor fi ca tine. Dacă îţi dai jos barba va trebui să le îngrijesc de o suferinţă mult mai mare decât cea pe care ai avut-o!

Gabriel zâmbeşte, în sfârşit. Îşi întinde braţul spre Stăpânul Pietrelor:

— Îţi datorez enorm, prietene Katari! Nu ştiu cum aş putea să mă revanşez…

Katari îi strânge mâna cu putere:

— Pe lumea asta, ca şi pe Celălalt Tărâm, nu trebuie să te revanşezi prin nimic. Prietene trebuie numai să dăruieşti, să dăruieşti mereu.

*

Katari are dreptate în toate.

Vreme de o lună după ce Gabriel şi-a ras barba femeile de pe insulă izbucnesc în lacrimi şi îşi ascund faţa în palme atunci când îl întâlnesc. În ceea ce priveşte posibilitatea de a merge, este nevoit să se mulţumească mai întâi cu zece paşi, apoi cu douăzeci ori cu cincizeci. Dar după asta e la fel de vlăguit, de parcă ar fi trecut un defileu.

După zece zile reuşeşte să se plimbe cam un ceas pe malul lacului, fără să simtă dureri prea mari. Curând însă plimbările sale îl conduc şi spre locurile minunate ale insulei. Descoperă o vastă esplanadă ridicată deasupra plajei unde a renăscut. Copacii îi îmblânzesc forma abruptă, iar turme de lame pasc într-o linişte grandioasă.

Încetul cu încetul, începe să resimtă şi el puterea stranie a munţilor înalţi de la răsărit. Ondulările şi vârfurile lor gigantice ieşite din nemişcarea lacului par că se odihnesc. Dar, în acelaşi timp, par că aşteaptă o mişcare uimitoare ce ar putea să absoarbă tot Pământul în noaptea universului.

După două săptămâni, Gabriel reuşeşte să urce în cele din urmă până la defileul ce domină insula şi descoperă uimit peisajul dinspre apus. Aici nu există turme de lame, nici culturi terasate de porumb sau cartofi. Vegetaţia este rară şi modestă. Pretutindeni, doar vântul ce şuieră peste crânguri şi ierburi, chiar şi peste pietrele pe care le şlefuieşte şi le lustruieşte fără încetare.

Din când în când, zăreşte fără teama de a stârni prea multă curiozitate cealaltă parte a Insulei Marii Stânci Sacre şi Templul lui Inti unde, în zilele de sărbătoare, se adună locuitorii de pe malurile lacului.

Zi după zi, plimbările îi devin tot mai lungi, iar gândul la Anamaya îl absoarbe întru totul. Nevoia de a o revedea a devenit de nedomolit. Cu ochii aţintiţi asupra lacului nemărginit încearcă

să-şi reamintească fiecare parte a trupului ei, apoi a momentelor pe care le-au petrecut deja împreună. Vrea să-i respire parfumul o dată cu vântul care bate dinspre vest, să-i audă inflexiunile vocii. Nu se uită la nici o altă femeie de pe insulă, astfel trăieşte numai cu cea a cărei imagine a reconstituit-o.

Noaptea, Anamaya este atât de prezentă în visele sale încât lipsa ei o resimte dureros şi violent atunci când se trezeşte şi nu îmbrăţişează decât noaptea rece.

În mod ciudat, insula însăşi pare a fi în stare să apere această iubire care din când în când îl împietreşte, îi înmoaie picioarele mai vârtos decât oboseala. Atunci, se vede aici trăindu-şi viaţa alături de Anamaya într-una din casele de pe plajă, împlinind ceea ce un bărbat şi o femeie trebuie să realizeze atunci când iubirea îi leagă pentru totdeauna.

Iar asta devine un rit. La fiecare apus, merge să se aşeze pe o piatră înaintea imensului lac Titicaca şi îşi imaginează cum ar putea fi viaţa lor în splendoarea acestui loc.

Într-o seară, vede cum cerul este străbătut de o rază verde-intens. Un fior de teamă îl crispează. Dar chiar vede toate acestea! Soarele tocmai a dispărut în spatele crestelor dinspre apus iar un nor purpuriu înconjoară munţii, dar din înaltul cerului se desfac raze lungi verzi ce înaintează pe cerul întunecat. Se ridică ca şi cum ar observa un alt semn al unei schimbări ce urmează să aibă loc în lume. Şi tresare înfricoşat atunci când aude în spatele său o voce care psalmodiază încetişor:

„Soarele,
Luna,
Ziua şi noaptea,
Primăvara şi iama,
Piatra şi munţii,
Porumbul şi cantuta.
Nimic nu este la voia întâmplării, o Viracocha!
Fiecare purcede de pe malurile lacului Titicaca,
Pentru a-şi găsi rostul pe care Tu i l-ai desemnat.
Viracocha, universul este dorinţa ta,
Iar aceasta s-a împlinit pe malurile lacului Titicaca.
Aici, o Viracocha, ai purtat bastonul originilor,
Aici, pe malurile lacului Titicaca,
Sunt împreuna cu sufletul meu geamăn,
Cel de deasupra şi cel de dedesubt,

O, Viracocha, dorinţa ta este
Ca acela care se îndepărtează de malurile lacului Titicaca
Să fie deja pe drumul de întoarcere”.

Aceea care a rostit aceste cuvinte este chiar slujitoarea care l-a îngrijit aşa de bine în ultimele săptămâni. Arată cu degetul spre cerul de unde razele verzi încep deja să se retragă:

— Când cerul se înverzeşte înseamnă că Viracocha le dăruieşte pacea oamenilor, spune ea. Viracocha te îndrăgeşte şi ţi-o arată.

Ia mâna lui Gabriel şi o strânge cu blândeţe:

— A venit vremea să pleci, străinule! Lacul a început să te înveţe ceea ce ochii tăi nu desluşesc, deocamdată. Vei dori într-o zi să revii, căci deşi ai pielea albă şi părul auriu, Viracocha te-a recunoscut. Te-ai născut din bastonul originilor şi sufletul tău din lumea cealaltă te aşteaptă aici.

După ce a spus aceste cuvinte stranii, continuă să strângă mâna lui Gabriel şi să psalmodieze:

„Soarele,
Luna,
Ziua şi noaptea,
Primăvara şi iama,
Piatra şi munţii,
Porumbul şi cantuta.
O, Viracocha, dorinţa ta este
Ca acela care se îndepărtează de malurile lacului Titicaca
Sa fie deja pe drumul de întoarcere”.

38.

Calea, aprilie 1536.

De două zile, în templele din Calea preoţii şi vracii îşi sporesc întrebările către auguri. Frunzele de coca ard mereu. Dimineaţa şi seara se citesc în inimile unor lame albe şi negre, în afara cetăţii, în turnurile de piatră care înconjoară *huaca* cei care se ocupă cu stabilirea calendarului îşi refac neobosiţi calculele. În depozite, cei care fac nodurile pe *quipu* mânuiesc firele de lână colorată, iar generalii desemnaţi de Villa Oma inventariază batalioanele recrutate, cantităţile de arme şi de alimente din *tambo* secrete.

De două zile, *cancha* regală seamănă cu un stup. Slujitoarele pregătesc o sută de feluri de bucate diferite, fecioarele ordonează în depozite grămezi de tunici somptuoase, soţiile şi concubinele îşi desăvârşesc frumuseţea şi studiază până şi detaliul unei gene.

De două zile, oamenii din Calea, bărbaţi, femei şi copii, indiferent de rang, nu mai mănâncă şi nu mai beau.

Căci de două zile, Inca Manco este liber.

Iar în această dimineaţa trâmbiţele răsună în toată valea. Chiar din văile ce înconjoară Calea, oricine poate să vadă cortegiul format în jurul litierei lui Inca, cele o sută de fecioare care mătură praful de pe drum, alte o sută care cântă, tobele ce bubuie şi ţinuta impecabilă a miilor de războinici care îl urmează înarmaţi cu arcuri sau măciuci.

Atunci, Anamaya, care se află în *cancha* regală, dă ordin să fie aşezat Fratele-Geamăn în mijlocul patio-ului. De jur împrejur, sunt aranjate ofrande: frunze de coca, alimente şi *chicha.*

După aceasta, Nobilii din Cuzco şi din provinciile Imperiului vin să se închine feţei de aur a fratelui-geamăn, înainte să-şi ocupe locul pe marginile curţii interioare, fiecare în spatele unei pietre mari, dreptunghiulare. Apoi vin înşiruite soţiile şi concubinele în spatele tronului regal, aşezat pe un *cumbi,* cu motive ţesute din blană de liliac.

Fiecare s-a aşezat la locul lui, iar feţele strălucesc de mândrie. Niciodată de la încoronarea lui Manco nu s-a mai văzut atâta fast. Acum tuturor li se pare că măreţia Imperiului Celor Patru Zări s-a refăcut întru totul, de parcă străinii nu ar fi pus nici măcar un deget pe pământul creat de Viracocha.

Chipul lui Anamaya radiază şi fiecare gest al său este plin de o nobleţe ce încurajează şi îi umple de mândrie pe războinici.

Dar inima ei este un abis de aşteptare şi melancolie pe care trebuie să-l ascundă de toţi.

*

Mai înainte ca soarele să fie la zenit, între zidurile din Calea răsună trâmbiţele şi bat tobele. În patio-ul regal, soţiile şi concubinele se închină. Apoi vine rândul Nobililor şi al generalilor să ia pietrele grele de la picioarele lor, să le pună pe umeri şi, împovăraţi astfel, să aştepte venirea lui Inca Manco. La rândul ei, Anamaya cade în genunchi cu palmele lipite de pământ şi cu fruntea plecată.

Cele o sută de fecioare se opresc din cântat. Trâmbiţele sună şi tobele bat pentru ultima oară.

O linişte imensă acoperă oraşul. Cu toţii îşi ţin răsuflarea.

Liniştea este aşa de mare, încât toţi aud cum se boţeşte ţesătura din lână fină a lui Inca Manco atunci când coboară, iar apoi freamătul penelor pe care fecioarele îl produc maturând dalele înaintea lui Inca.

Şi toţi îi aud cuvintele atunci când atinge umărul lui Anamaya:

— Ridică-te, *Coya Camaquen şi* priveşte-mă!

Anamaya se ridică. Se abţine să nu plângă atunci când descoperă că, în sfârşit, Manco este teafăr şi liber. La început, îi pare la fel de strălucitor ca şi soarele însuşi, iar aurul căştii şi al tunicii la fel de splendid ca şi cel al fratelui-geamăn.

— Sunt bucuroasă să te văd, Inca! strigă ea. Mi-a fost dor de tine. La toţi ne-a fost dor de tine.

Manco schiţează un zâmbet şi se întoarce să-i privească pe Nobilii îngenuncheaţi şi cu piatra grea pe umeri. Atunci Anamaya este uimită de chipul său.

Mai întâi, i se pare întunecat asemenea nopţii. A slăbit. Este tras la faţă, iar buzele i s-au subţiat. În jurul pleoapelor se văd riduri fine. Ochii sunt cei ai unui om care s-a îndepărtat aşa de mult de viaţă, încât abia dacă îi mai sclipeşte în irişi.

Pe acest chip au dispărut toate semnele celui care a fost tânărul plin de viaţă şi aprigul Manco şi care câştigase într-o

bună zi cursa de *huarachiku!.*

Pe acest chip, străinii au lăsat îngrozitoarea amprentă a umilinţelor, dar şi suflarea îngheţată a urii.

Manco ridică mâna, iar degetele sale ating obrazul lui Anamaya, care tresare şi se stăpâneşte să nu se tragă îndărăt.

— Şi eu sunt bucuros să te revăd, soră Anamaya! Ştiu că îţi datorez mult.

Cuvintele sunt blânde, dar tonul a rămas rece şi distant. În spatele lui Manco, Anamaya observa privirea vigilentă a lui Villa Oma.

Manco renunţă să o mai mângâie şi o întreabă:

— Aşa-i că m-am schimbat?

— Nu, răspunde ea, ezitând. Trebuie doar să te odihneşti, să te hrăneşti bine şi să te linişteşti puţin.

Manco are un rictus crud:

— Te înşeli, *Coya Camaquen,* îi spune el. M-am schimbat şi trebuie să pornesc războiul.

— Războiul te aştepta numai pe tine, Inca!

Anamaya îi zâmbeşte şi se simte mai singură ca niciodată.

*

— Anamaya!

Nu aude primul strigăt al Piticului.

Luna s-a ridicat de mult pe cer. În *cancha* regală răsună larma sărbătorii. Nobilii beau mult ca să-şi promită credinţa şi putere în lupta. Beau atât ca să-şi batjocorească duşmanii. Mai mult strigă decât vorbesc, mai ales atunci când povestesc bătăliile de demult şi marile victorii ale Strămoşilor.

Anamaya, retrasă într-o parte a patio-ului, nu-i vede decât de departe. În lumina torţelor, chipurile lor sunt rând pe rând copilăreşti şi teribile.

— Anamaya!

Se întoarce şi descoperă, în cele din urmă, o siluetă mărunţică în colţul clădirii. Piticul îi face semn cu mâna să se apropie.

— De ce te ascunzi? îl întreabă.

— Nu e nevoie să mă vadă, bombăne el, trăgând-o de poala pelerinei. Apleacă-te şi ascultă-mă!

— Ce-i cu tot misterul ăsta?

— Apleacă-te!

Se supune oftând cam plictisită. Când ajunge în dreptul Piticului, acesta îi şopteşte:

— E aici.

Tresare. Se necăjeşte pentru gândul care i-a trecut prin minte. Tâmplele îi zvâcnesc şi se forţează să se încrunte pentru a întreba:

— Despre cine vorbeşti?

— El. E aici.

Piticul râde poznaş, dar cum ea se încăpăţânează să nu priceapă, bodogăne:

— Nu face pe proasta! El e aici: el, Puma!

Îi strânge mâna Piticului, de parcă nu ar mai putea sta în picioare. Îşi închide ochii pentru a găsi forţa să mai întrebe:

— Unde?

— L-am lăsat într-un depozit de lână. E cel mai sigur loc. Te conduc.

Piticul se răsuceşte şi scoate un fel de coş aşezat lângă perete.

— Ţi-am adus o pelerină neagră. Vei fi mai greu de recunoscut atunci când o să ieşi din *cancha.*

Anamaya îl prinde de braţ:

— Chimbu…

— Prinţesă, cred că e ceva foarte serios de vreme ce-mi spui pe nume!

— Mi-e frică!

*

O clipă se îndoieşte că este el.

Poartă o tunică de culoare galbenă şi nişte nădragi de ţăran. Părul tuns scurt este acoperit de o bonetă în patru colţuri ca acelea purtate de locuitorii de pe malul lacului Titicaca.

În timp ce ea nu se apropie, Gabriel îşi scoate boneta şi râde nervos:

— Arat cam ciudat, şopteşte. Dar ţinuta asta mi-a permis să ajung aici fără prea multe probleme. Cel mai greu a fost să atrag atenţia Piticului…

Anamaya nu mai aude vorbele lui Gabriel, căci râsul lui îi înteţeşte deja în pântece o flacără de fericire. Numai câţiva paşi au fost de ajuns, ca să uite cu totul de *Coya Camaquen* cea scorţoasă din timpul zilei.

Gabriel râde în vreme ce Anamaya îi sare de gât. Îi opreşte râsul cu buzele şi se topeşte în căldura lui.

Se smulge din braţele lui aproape cu violenţă, se îndepărtează şi îl priveşte în lumina slabă a unei lămpi cu ulei. Hohoteşte şi ea, mângâindu-l încet, rotindu-se în jurul lui şi repetând:

— Trăieşti! Trăieşti!

De data asta, el este cel care o prinde în braţe, îşi trece buzele pe gura ei, pe gât şi pe sâni, ca şi cum ar vrea să se înfrupte din pielea şi din parfumul ei, cât să-i ajungă pentru secolele ce vor urma.

— Da, trăiesc, însă tu mi-ai dat viaţă! Altminteri eram deja mort! şopteşte el, în timp ce o sărută.

Îşi trec fiecare mâinile peste obrazul celuilalt de parcă această lungă despărţire i-ar fi transformat în orbi. Însă dorinţa prea multă vreme reţinută şi închipuită le arde rărunchii şi face ca mângâierile lor să fie cam bruşte. Anamaya îi desface tunica şi degetele i se plimbă peste semnul de pe umărul lui:

— Puma! Puma! geme ea.

Atunci Gabriel o ia în braţe şi o duce pe o grămadă de lână nestoarsă. Nu se mai satură să-i redescopere trupul, fiecare părticică în parte. Nu se mai satură să se atingă şi să devină una, trup lângă trup, pântece lângă pântece, răsuflare lângă răsuflare.

Pentru ei, Katari, departe, într-un lac înconjurat de munţi şi-a aruncat iarăşi piatra lui neagră pe cerul întunecat şi ea rămâne suspendată în aer, oprind timpul pentru ca dragostea lor să-şi găsească un adăpost imposibil.

*

Mai târziu, se regăsesc unul pe celălalt cu o timiditate de adolescenţi şi printre mângâieri fiecare povesteşte ce a făcut în atâtea luni şi ce necazuri a îndurat. Seriozitatea le apasă pieptul, dar fiecare doreşte să-şi păstreze plăcerea fericirii.

— Piticul mi-a povestit tot ce s-a petrecut la Cuzco. Cu Manco şi cu tine... spune Gabriel în cele din urmă.

Nu îi răspunde. Închide ochii şi îşi trece degetele printre ale lui, ca să i se poată dărui mai bine şi să fie astfel mai aproape de mângâierile ce-i trec peste sânii rotunjiţi, peste pântece şi peste pulpe.

Gabriel o lasă în voie un moment. Deodată îşi opreşte mâna strângând-o pe cea a lui Anamaya:

— Am aflat de Gonzalo, şopteşte. Ştiu ce a îndrăznit să-ţi facă. Îţi promit că-l voi ucide.

— Am uitat cu desăvârşire, îi răspunde.

Însă lacrimile i se preling pe obraz. Gabriel le soarbe cu un sărut:

— Cred că ştiu cine este puma, spune el emoţionat. Am văzut-o...

Anamaya tace.

— Am văzut-o în umbre şi în strălucirea soarelui, în beznă şi în pietre. Am văzut-o în acel lac, unde s-au născut legendele şi istoria voastră şi unde eu însumi am cunoscut o a doua naştere. Venind spre tine, am înţeles că puma este în mine… Şi nu mi-a mai fost frică.

Anamaya păstrează tăcerea. Şi totuşi, nimic din ceea ce a spus el nu îi linişteşte cu adevărat singurătatea ce s-a cuibărit acum în ea, ca de obicei.

— Trebuie să plecăm, afirmă el, cu ochi strălucitori. M-am întors să te iau cu mine şi să fugim din haosul acesta. Ne vom instala pe malul lacului Titicaca şi acolo vom găsi pacea şi nimeni nu ne va mai tulbura fericirea: nici cei din neamul Pizarro, nici Manco…

Anamaya se crispează, îşi întoarce privirea încet spre întuneric. Apoi gâtul îi vibrează de un râs ciudat, ca un hohot de plâns. Fără să spună o vorbă, ia în palme faţa lui Gabriel, îl sărută lung până ce dorinţa revine. De data asta i se dăruieşte mai încet, ca şi cum ar vrea să distrugă toate lucrurile reale de pe lumea cea văzută şi să devină un lac de promisiuni.

*

Noaptea pare nesfârşită, dar zorii se ivesc pe creasta dealurilor.

Noaptea nu se va termina, dar noaptea se va sfârşi curând.

Stau unul lângă celălalt, obraz lângă obraz, goi şi superbi.

— Trebuie să rămân lângă Manco, spune Anamaya, în cele din urmă.

— Nu!

Strigătul a ţâşnit din gura pe care ea a acoperit-o cu o mână moale:

— Gabriel, vom porni un război. *Trebuie* să o facem, altminteri nu va mai rămâne nimic din Fii Soarelui.

Gabriel nu o priveşte. Anamaya continuă:

— Nu poţi să rămâi aici lângă mine, căci Vila Oma vrea să te omoare.

Gabriel îşi pleacă fruntea şi spune cu o ironie care îl face să lăcrimeze:

— Am venit la tine plin de dragoste şi tu mă goneşti! Am făcut tot drumul acesta atât de lung şi tu mă alungi! Îşi spun cuvinte care arată ceea ce simt şi asta nu înseamnă nimic pentru tine! Îmi vorbeşti de războiul tău şi răspunzi nebuniei alor mei prin

nebunia alor tăi…

Anamaya ezită, îşi trage pelerina neagră şi îi acoperă umerii:

— Tu eşti puma, tu eşti singurul bărbat care mă poate atinge pe această lume, ca şi pe Celălalt Tărâm.

— Ţi-aş fi şi mai drag dacă m-aş duce pe Celălalt Tărâm!

— Te implor, nu vorbi aşa!

Gabriel tremură şi nu se poate controla, pare un copil care nu poate fi consolat. Anamaya vrea să-l strângă la piept, dar o respinge furios. Când ea îi dă pace, o prinde de gât şi o zgârie, o strânge, o mângâie… Apoi o respinge violent, ca şi cum ar fi avut nevoie de tot acest exemplu de brutalitate, pentru a putea rosti cuvintele ce îi ard pieptul:

— Nu aveţi cum să câştigaţi acest război! Sunteţi neputincioşi, iar lumea voastră e pe cale să dispară. Cucerirea noastră e nedreaptă: ştiu asta. A fost însoţită de grozăvii de care mi-e ruşine: ştiu şi asta. Dar veţi pierde, aşa cum aţi pierdut la Cajamarca şi în alte bătălii… Chiar nu înţelegi?

— Trebuie să purtăm acest război, fiindcă Munţii şi Strămoşii noştri au nevoie de noi, ca să nu piară în neant. Iar eu trebuie să fiu alături de Manco atunci când va lupta, fiindcă acolo îmi este locul.

Gabriel se ridică mormăind furios. Dă la o parte draperia ce atârnă la intrarea în depozit. Tremură de frig:

— Atunci, va trebui să luptăm unul împotriva celuilalt.

— Nu eşti obligat să o faci, îi şopteşte ea.

— Dacă locul tău este lângă Manco şi nu alături de mine înseamnă că sunt şi eu tot un „străin” precum ceilalţi, îi răspunde Gabriel, cu o blândeţe neaşteptată. Aşadar, locul meu este printre străini.

Se privesc îndelung, rebegiţi de frig, fiecare zărind şi aşteptând speranţa în privirea celuilalt.

— Trebuie să particip la acest război, şopteşte în cele din urmă Anamaya, cu asprime în glas. Trebuie să o fac! Dacă nu, degeaba mi-a mai ţinut Huayna Capac mâna într-a lui!

Gabriel este cuprins de un calm ciudat din care furia se retrage ca o mare la reflux:

— Te înţeleg, spune el extrem de duios. Nu ştiu ce înseamnă asta, dar te înţeleg cu toată fiinţa mea şi accept acest lucru.

Sufletul lui Anamaya este zguduit de această duioşie mai mult decât de strigătele şi de cuvintele pline de revoltă, în acea clipă el este cu adevărat *puma,* cel pe care îl aştepta. În acea clipă în

care se despart sunt mai aproape unul de celălalt ca două fiinţe care, în lacul originilor, nu formau decât una singură şi se regăsesc după ce au străbătut o sumedenie de talazuri şi de stele.

— Sper, sper împotriva oricărei raţiuni şi împotriva acestui război… spune el. E adevărat că este greu, atât de greu…

Glasul i se pierde şi trebuie să şi-l dreagă pentru a putea continua:

— … Atât de greu să mă despart de tine, după ce am făcut tot acest drum ca să te regăsesc…

— Te iubesc.

Gabriel îşi pleacă fruntea şi ochii îi sunt plini de lacrimi. Se apropie de ea şi de dala asta el îi ia obrajii în palme şi o sărută lung pe gură.

Mai târziu, în momentele grele, în vuietul bătăliilor, în mijlocul şuieratului pietrelor de praştie şi al săgeţilor, când viaţa i se va părea fără rost, va păstra ca leac împotriva tristeţii şi a disperării moliciunea buzelor ei, rostind aceste cuvinte – certitudinea lipsită de orice sens că, dincolo de sfârşit, există, o dată în plus, o altă naştere.

GLOSAR.

Acilahuasi, Casa femeilor alese (*acila*).

Anaco, tunică dreapta, lungă până la glezne, purtată de femei.

Apu, cuvânt ce înseamnă „Domn”; în general, se referă la culmile munţilor care sunt tot atâtea divinităţi protectoare.

Ayllos, armă de aruncat: trei fâşii de piele având fiecare la capăt câte o piatră. Aruncate, se înfăşoară în jurul picioarelor vânatului.

Balsa, plută din lemnul cu acelaşi nume.

Borla (în spaniolă) sau *mascapaicha* (quechua), un fel de ciucure de lână ce atârnă pe frunte; împreună cu *llautu* şi cu penele de *curiguingue* formează coroana lui Sapa Inca.

Cancha, patio; prin extensiune – ansamblu de trei sau patru clădiri ce o mărginesc şi alcătuiesc un singur corp de clădire.

Chaco, vânătoare cu hăitaşi.

Chaquira, mărgele mici din scoici roz, prinse în coliere sau ţesute în veşminte de ceremonial.

Chaski, alergători însărcinaţi cu transmiterea mesajelor printr-un sistem de ştafetă.

Chicha, băutură sacră; bere fermentată, cel mai adesea din porumb.

Chuno, cartofi uscaţi pentru a putea fi conservaţi timp îndelungat.

Chupsa, taşcă mică, ţesută cu motive religioase, în care se ţin frunze de coca.

Cumbi, ţesătură foarte fină, cel mai adesea din lână de vigonie.

Colica, clădiri circulare sau dreptunghiulare destinate păstrării alimentelor, ţesăturilor, armelor sau altor obiecte de valoare.

Coya, titlu acordat soţiei legitime a lui Inca.

Curaca, căpetenie locală sau şef de trib.

Curiguingue, pasăre mică, din ordinul falconiforme, ale cărei pene, albe şi negre, împodobeau coroana lui Sapa Inca.

Gacha, supă sau fiertură pe bază de cereale sau amidon, componentă importantă a alimentaţiei medievale.

Hatunruna, ţăran (quechua).

Huaca, „sacru”, prin extensie – orice sanctuar sau templu al unei divinităţi.

Huara, pantaloni; un tânăr îi primea cu prilejul unui ritual de iniţiere, intitulat *Huarachiku.*

Ichu, iarbă sălbatică ce creşte la mari altitudini, a cărei tulpină este folosită în special pentru acoperişuri.

Inti Raymi, una dintre sărbătorile cele mai importante ale calendarului incaş, ocazionată de solstiţiul de vară.

Kallanka, clădire dotată cu multe porţi, ce dau de regulă în piaţa unui centru administrativ.

Kapak, şef.

Llautu, bantă din fire de lână colorată, înfăşurată în jurul capului pentru a forma o cunună.

Manta, cuvânt spaniol care înseamnă pătură, dar şi pelerina purtată de bărbaţi *(llacolla)* şi de femei *(llicila).*

Mascapaicha, v. *Borla.*

Mullu, scoici de pe coasta Pacificului, în nuanţe de roşu sau roz; în stare naturală sau prelucrate, sunt folosite cu precădere în ceremoniile religioase.

Pachacuti, schimbare radicală ce prilejuieşte începutul unei ere noi.

Panaca, descendenţă; urmaşii lui Inca.

Plateros, cuvânt spaniol ce-i desemnează pe metalurgişti specializaţi în topirea metalelor preţioase.

Quinua, cereală andină, foarte bogată în proteine.

Quipu, ansamblu din fire cu noduri colorate, folosit drept suport mnemotehnic pentru inventariere.

Sapa Inca, literal: Unicul Stăpân, titlu al suveranului incaş.

Tambo, un fel de legătură plasată la intervale egale pe drumurile Imperiului, unde călătorul putea să primească adăpost, haine sau veşminte pe cheltuiala statului.

Tiana, mic tron, simbol al puterii, folosit exclusiv de Inca.

Tocacho, arbore înalt, de cinci până la opt metri, foarte rezistent la frig.

Tocapu, motiv geometric cu semnificaţie simbolică, ce împodobeşte ţesăturile incase.

Tumi, cuţit de ceremonie a cărui lamă de bronz este perpendiculară pe mâner.

Tupu, ac sau agrafă care poate fi din aur, argint, bronz sau aramă, cu ajutorul căruia se poate prinde capa sau mantaua.

Unku, tunică fără mâneci, până la genunchi, purtată de bărbaţi.

Ushnu, mică piramidă, rezervată deţinătorilor puterii, situată în piaţa unui oraş incaş.

Viscacha, rozător din familia marmotelor, înzestrat cu o coadă asemănătoare cu aceea a veveriţelor şi care trăieşte în zonele pantelor stâncoase.

CUPRINS.

LIBERTY
UNITED STATES OF AMERICA
FIVE CENTS

Incredibilul s-a petrecut! În cumplita noapte ce a urmat Marelui Măcel, Inca Atahualpa a fost capturat de spanioli. El speră să-și răscumpere libertatea cu prețul aurului... Dar lăcomia spaniolilor n-are limită. Conchistadorii se îndreaptă spre vestitul Cuzco, Cetatea din Aur. Dar, în marșul lor spre Orașul Pumei, sînt opriți de războinicii incași care se regrupează.

Seria INCA:

Prințesa Soarelui
Aurul din Cuzco
Machu Picchu, Cetatea Secretă

rao international publishing company

ISBN 973-576-650-7
www.raobooks.com